

**UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT „ION CREANGĂ”
DIN MUNICIPIUL CHIȘINĂU**

Cu titlul de manuscris
C.Z.U: 37.015:64(043.3)

ROTARU IOANA CORINA

**POTENȚIALUL EDUCAȚIEI TEHNOLOGICE ÎN FORMAREA
PREADOLESCENȚILOR PENTRU ROLUL DE PĂRINTE RESPONSABIL**

Specialitatea: 531.01 – Teoria generală a educației

Teză de doctor în științe ale educației

Conducător științific:

Ovcerenco Nadejda,
doctor în pedagogie,
conferențiar universitar

Autor:

Rotaru Ioana Corina

Chișinău, 2023

© Rotaru Ioana Corina, 2023

CUPRINS

ADNOTARE (română, engleză).....	5
LISTA ABREVIERILOR.....	7
LISTA TABELELOR.....	8
LISTA FIGURILOR.....	11
INTRODUCERE.....	12
1. FUNDAMENTE TEORETICE PRIVIND EDUCAȚIA TEHNOLOGICĂ ȘI EDUCAȚIA PENTRU PARENTALITATE.....	21
1.1. Evoluția termenului de educației tehnologice asupra formării preadolescenților.....	22
1.2. Clarificări terminologice privind educația pentru parentalitate în perspectiva formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil.....	33
1.3. Tendințe actuale ale educației tehnologice necesare formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil în contextul educației pentru parentalitate.....	41
1.4. Concluzii la capitolul 1.....	53
2. CONDIȚII PEDAGOGICE ALE VALORIFICĂRII EDUCAȚIEI TEHNOLOGICE ÎN PERSPECTIVA FORMĂRII PREADOLESCENȚILOR PENTRU ROLUL DE PĂRINTE RESPONSABIL.....	54
2.1. Expertiza curriculumului la educația tehnologică pe dimensiunea formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil.....	55
2.2. Specificul formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil.....	72
2.3. Modelul pedagogic de valorificare a educației tehnologice pe coordonata formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil.....	80
2.4. Concluzii la capitolul 2.....	100
3. CADRUL EXPERIMENTAL AL VALORIFICĂRII POTENȚIALULUI EDUCAȚIEI TEHNOLOGICE ÎN FORMAREA PREADOLESCENȚILOR PENTRU ROLUL DE PĂRINTE RESPONSABIL.....	101
3.1. Designul cercetării gradului de formare a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil în contextul educației tehnologice.....	101
3.2. Rezultate comparate ale implementării experimentale a Programului de formare a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil prin disciplina opțională „Abilități de viață” în contextul educației tehnologice.....	116
3.3. Concluzii la capitolul 3.....	148
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI.....	149

BIBLIOGRAFIE.....	152
ANEXE.....	170
Anexa 1. Glosar de termeni.....	170
Anexa 2. Eșantionul experimental.....	171
Anexa 3. Chestionar de opinii pentru elevi.....	172
Anexa 4. Chestionar de opinii pentru părinți.....	173
Anexa 5. Grila de evaluare a gradului de pregătire a preadolescenților.....	175
Anexa 6. Curriculum opțional „Abilități de viață”.....	177
Anexa 7. Fișe de evaluare.....	183
Anexa 8. Proiect educațional „Vreau să știu”.....	193
Anexa 9. Școala părinților.....	199
Anexa 10. Produsele elevilor.....	204
Anexa 11. Confirmări privind realizarea experimentului pedagogic.....	216
DECLARAȚIA de asumare a răspunderii.....	218
Curriculum Vitae al autoarei.....	219

ADNOTARE

Rotaru Ioana Corina

„Potențialul educației tehnologice în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil”, teză de doctor în științe ale educației, Chișinău, 2023

Structura tezei conține: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografia din 281 de surse, adnotare (română, engleză), concepte-cheie în limbile română, engleză, lista abrevierilor, 150 pagini de text de bază, 45 de tabele, 10 figuri, 11 anexe.

Publicații la tema tezei: 22 de lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: educație tehnologică, preadolescent, educație pentru parentalitate, familie, cultură tehnologică, responsabilitatea preadolescenților pentru parentalitate.

Scopul cercetării constă în conceptualizarea, fundamentarea teoretică și validarea Modelului pedagogic de valorificare a educației tehnologice pe coordonata formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil.

Obiectivele cercetării vizează: determinarea și interpretarea științifică a fundamentelor teoretice privind educația tehnologică și educația pentru parentalitate; analiza curriculumului la educația tehnologică pe dimensiunea formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil; stabilirea particularităților și a gradului de formare a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil; conceptualizarea Modelului pedagogic de valorificare a educației tehnologice pe coordonata formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil; elaborarea și validarea experimentală a *Programului de formare a preadolescenților prin disciplina opțională „Abilități de viață”* în contextul educației tehnologice; elaborarea concluziilor științifice și a recomandărilor privind educația tehnologică în perspectiva formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil.

Noutatea și originalitatea științifică a cercetării este confirmată prin abordarea teoretico-practică multidimensională a culturii tehnologice în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil; determinarea fundamentelor teoretice privind educația tehnologică și educația pentru parentalitate; descrierea particularităților și stabilirea gradului de formare a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil; dezvoltarea evoluției semnificațiilor științifice ale conceptelor operaționale ale cercetării; conceptualizarea Modelului pedagogic de valorificare a educației tehnologice pe coordonata formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil.

Rezultatele științifice obținute în cercetare contribuie la soluționarea unei probleme științifice importante în cercetare care vizează: fundamentele pedagogice ale formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil, structurate în Modelul pedagogic de valorificare a educației tehnologice pe coordonata formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil, în baza căruia a fost elaborat *Programul de formare a preadolescenților prin disciplina opțională „Abilități de viață”* și validat experimental în instituții publice de învățământ general, rezultatele științifico-practice care au contribuit la dezvoltarea teoriei generale a educației.

Semnificația teoretică a cercetării rezultă din stabilirea și interpretarea științifică a tendințelor actuale ale educației tehnologice în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil în contextul educației pentru parentalitate, clarificarea semnificației științifice a culturii tehnologice; elaborarea indicatorilor și a criteriilor de evaluare a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil; elaborarea și aplicarea metodologiei de evaluare a gradului de pregătire a preadolescenților pentru exercitarea rolului de părinte responsabil și elaborarea concluziilor științifice și a recomandărilor privind educația tehnologică în perspectiva formării responsabilității preadolescenților.

Valoarea aplicativă a lucrării constă în crearea condițiilor pedagogice în vederea formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil prin: expertiza curriculumului la educația tehnologică; elaborarea și validarea experimentală a *Programului de formare a preadolescenților prin disciplina opțională „Abilități de viață”* în contextul educației tehnologice, conceptualizat în baza Modelului pedagogic de valorificare a educației tehnologice pe coordonata formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil; stabilirea particularităților dezvoltării personalității preadolescenților și interpretarea științifică a dinamicii pozitive a responsabilităților parentale în contextul educației tehnologice.

Implementarea rezultatelor științifice s-a realizat prin validarea experimentală a condițiilor pedagogice de valorificare a educației tehnologice în perspectiva formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil la Colegiul Național „Emil Racoviță” și Colegiul Național „Costache Negruzzi” Iași, prin intermediul predării cursului opțional „Abilități de viață”, dezbateri tematice.

ANNOTATION

Rotaru Ioana Corina

The potential of preadolescent technology education for responsible parenting,

Doctoral thesis in educational sciences, Chişinău, 2023

Thesis structure: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, bibliography 281 sources, 11 annexes, 150 basic text pages, 10 figures and 45 tables. Acquired results have been published in 22 scientific works.

Keywords: technology education, preadolescent, parenting education, family, technology culture, preadolescent responsibility for parenting

Research purpose: consists in the conceptualization, theoretical substantiation and validation of the pedagogical model for capitalizing on technological education on the coordination of preadolescent training for the role of responsible parent.

Research objectives aim at: the determination and scientific interpretation of the theoretical foundations of technological education and education for parenting; the analysis of the curriculum in technological education on the dimension of preadolescent training for the role of responsible parent; establishing the particularities and the degree of formation of preadolescents for the role of responsible parent; conceptualizing the pedagogical model for capitalizing on technological education on the coordination of pre-adolescent training for the role of responsible parent; elaboration and experimental validation of the Preadolescent Training Program through the optional discipline „Life Skills” in the context of technological education; elaboration of scientific conclusions and recommendations on technological education in the perspective of training preadolescents for the role of responsible parent.

Scientific novelty and originality of the research is confirmed by the multidimensional theoretical-practical approach of technological culture in the training of preadolescents for the role of responsible parent; determining the theoretical foundations of technological education and education for parenting; description of the particularities and establishment of the degree of formation of preadolescents for the role of responsible parent; revealing the evolution of the scientific meanings of the operational concepts of research; conceptualization of the pedagogical model for capitalizing on technological education on the coordination of preadolescent training for the role of responsible parent.

The obtained research results contribute to solving an important scientific problem, whose research aims at: the pedagogical foundations of preadolescent training for the role of responsible parent, structured in the Pedagogical Model for capitalizing on technological education on the coordination of preadolescent training for the role of responsible parent, based on which the training of preadolescents through the optional discipline „Life skills” and experimental validation in public general education institutions, results that contributed to the development of the general theory of education.

Theoretical significance of the research results from the scientific establishment and interpretation of current trends in technology education in the training of preadolescents for the role of responsible parent in the context of parenting education, clarification of the scientific significance of technology culture; developing indicators and evaluation criteria for preadolescents for the role of responsible parents; elaboration and application of the methodology for assessing the degree of preparation of preadolescents for the exercise of the role of responsible parent and elaboration of scientific conclusions and recommendations on technological education in the perspective of forming the responsibility of preadolescents.

Practical value of the work consists in creating the pedagogical conditions necessary for the training of preadolescents for the role of responsible parent through: curriculum expertise in technological education; elaboration and experimental validation of the Preadolescent Training Program through the optional discipline „Life Skills” in the context of technological education, conceptualized based on the Pedagogical Model for capitalizing on technological education on the coordination of preadolescent training for the role of responsible parent; establishing the particularities of the development of preadolescent personality and in the scientific interpretation of the positive dynamics of parental responsibilities in the context of technological education.

Implementation of the scientific results: was achieved by experimental validation of pedagogical conditions for capitalizing on technological education in the perspective of training preadolescents for the role of responsible parent within „Emil Racoviţă” National College and „Costache Negruzzi” National College, by teaching the optional course "Life Skills", themed trips.

LISTA ABREVIERILOR

În limba română:

CNC	– Consiliul Național pentru Curriculum
ECD	– Evaluare criterială prin descriptori
Ex.	– exemplu
GC	– Grup de control
GE	– Grup experimental
MEC	– Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova
ME	– Ministerul Educației din România
ODD	– Obiective de Dezvoltare Durabilă
ONG	– Organizație Non-Guvernamentală
PFAV	– Programul de formare „Abilități de viață”
PIR	– Proiect pentru Învățământul Rural
rpr	– rol de părinte responsabil
UNICEF	– Fondul Internațional pentru Urgențe ale Copiilor al Națiunilor Unite
UPSC	– Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău
USARB	– Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

În limba străină:

ITEA	– International Tehnology Education Association
UNESCO	– United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

LISTA TABELELOR

- Tabelul 2.1. Capacități dezvoltate preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil
- Tabelul 2.2. Obiectivele educației tehnologice necesare formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil
- Tabelul 2.3. Competențele necesare formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil
- Tabelul 2.4. Influența curriculumului disciplinei „Educație tehnologică” asupra formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil
- Tabelul 2.5. Evaluarea curriculumului disciplinei „Educație tehnologică” pe dimensiunea formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil
- Tabelul 2.6. Evaluarea curriculumului disciplinei „Educație tehnologică” din perspectiva interdisciplinarității și transdisciplinarității
- Tabelul 2.7. Tipuri de lecții și secvențele acestora după criteriul competenței
- Tabelul 2.8. Competențele formate preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil prin integrarea conținuturilor altor discipline
- Tabelul 2.9. Strategii didactice utilizate în cadrul demersului didactic pentru formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil
- Tabelul 2.10. Competențele formate preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil în urma studierii disciplinei „Educație tehnologică”
- Tabelul 3.1. Designul etapei de pretestare a experimentului pedagogic
- Tabelul 3.2. Designul etapei de constatare a experimentului pedagogic
- Tabelul 3.3. Designul etapei de formare a experimentului pedagogic
- Tabelul 3.4. Designul etapei de validare a experimentului pedagogic
- Tabelul 3.5. Gradul de pregătire a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil (constatare, GE)
- Tabelul 3.6. Gradul de pregătire a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil (constatare, GC)
- Tabelul 3.7. Gradul de pregătire a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil (constatare, GE–GC)
- Tabelul 3.8. Detalierea Programului de formare „Abilități de viață”
- Tabelul 3.9. Produse curriculare valorificate pentru formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil
- Tabelul 3.10. Repartizarea unităților de conținut pe competențele necesare formării

preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil

- Tabelul 3.11. Criteriul stabilit din unitatea de învățare „Arta culinară și sănătatea” privind dezvoltarea competențelor preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil
- Tabelul 3.12. Rezultatele obținute de elevi la criteriul „Alimentația sănătoasă a familiei”
- Tabelul 3.13. Criteriul stabilit din unitatea de învățare „Arta acului” privind dezvoltarea competențelor preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil
- Tabelul 3.14. Rezultatele obținute de elevi la criteriul „Calitatea vestimentației familiei”
- Tabelul 3.15. Criteriul stabilit din unitatea de învățare „Arta ceramicii” privind dezvoltarea competențelor preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil
- Tabelul 3.16. Rezultatele obținute de elevi la criteriul „Valorificarea resurselor naturale în păstrarea tradițiilor populare ale familiei”
- Tabelul 3.17. Criteriul stabilit din unitatea de învățare „Prelucrarea artistică a lemnului” privind dezvoltarea competențelor preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil
- Tabelul 3.18. Rezultatele obținute de elevi la criteriul „Crearea lucrurilor manuale necesare locuinței – piesele din lemn”
- Tabelul 3.19. Criteriul stabilit din unitatea de învățare „Împletituri din fibre vegetale” privind dezvoltarea competențelor preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil
- Tabelul 3.20. Rezultatele obținute de elevi la criteriul „Realizarea de produse din materiale naturale pentru diferite ocazii”
- Tabelul 3.21. Criteriul stabilit din unitatea de învățare „Colaje și decorațiuni” privind dezvoltarea competențelor preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil
- Tabelul 3.22. Rezultatele obținute de elevi la criteriul „Dezvoltarea gustului pentru frumos” prin realizarea de obiecte decorative
- Tabelul 3.23. Criteriul stabilit din unitatea de învățare „Activități agricole și designul spațiilor verzi” privind dezvoltarea competențelor preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil
- Tabelul 3.24. Rezultatele obținute de elevi la criteriul „Executarea de lucrări agricole simple”
- Tabelul 3.25. Criteriul stabilit din unitatea de învățare „Educație digitală” privind dezvoltarea competențelor preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil
- Tabelul 3.26. Rezultatele obținute de elevi la criteriul „Utilizarea cu încredere și responsabilitate a tehnologiilor digitale pentru învățare, un viitor loc de muncă”
- Tabelul 3.27. Criteriul stabilit din unitatea de învățare „Arta covorului” privind dezvoltarea competențelor preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil

- Tabelul 3.28. Rezultatele obținute de elevi la criteriul „Executarea fragmentelor de țesături”
- Tabelul 3.29. Criteriul stabilit din unitatea de învățare „Prelucrarea artistică a metalului” privind dezvoltarea competențelor preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil
- Tabelul 3.30. Rezultatele obținute de elevi la criteriul „Obiecte necesare în fiecare gospodărie”
- Tabelul 3.31. Valorile remarcate la preadolescenți în urma dezbaterilor din timpul seminarelor tematice
- Tabelul 3.32. Indicatori privind conștientizarea părinților cu privire la formarea rolului preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil
- Tabelul 3.33. Competențe psihopedagogice relevante pentru realizarea educației tehnologice
- Tabelul 3.34. Gradul de pregătire a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil (etapa de control, GE)
- Tabelul 3.35. Gradul de pregătire a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil (etapa de control, GC)

LISTA FIGURILOR

- Figura 1.1. Implicații psihopedagogice ale formelor educației și ale modelelor educaționale în dezvoltarea convingerilor preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil
- Figura 2.1. Modelul pedagogic de valorificare a educației tehnologice pe coordonata formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil
- Figura 2.2. Interdependența dintre educația tehnologică și elementele particulare ale altor discipline
- Figura 3.1. Gradul de pregătire a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil (constatare, GE)
- Figura. 3.2. Gradul de pregătire a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil (constatare, GC)
- Figura 3.3. Gradul de pregătire a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil (nivel minim, GE)
- Figura 3.4. Gradul de pregătire a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil (nivel mediu, GE)
- Figura 3.5. Gradul de pregătire a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil (nivel înalt, GE)
- Figura 3.6. Programul de formare a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil prin disciplina opțională „Abilități de viață” în contextul educației tehnologice
- Figura 3.7. Nivelul competențelor elevilor privind potențialul educației tehnologice în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil
- Figura 3.8. Gradul de pregătire a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil (GE, constatare-validare)
- Figura 3.9. Gradul de pregătire a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil (GC, constatare-validare)
- Figura 3.10. Gradul de pregătire a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil (validare)

INTRODUCERE

Actualitatea și importanța problemei abordate rezultă din complexitatea demersurilor educaționale privind educația tehnologică și formarea în acest context a competențelor preadolescenților necesare exercitării eficace a rolului de părinte responsabil. Determinat de rezultatele proceselor tehnologice, statutul mondial al culturii tehnologice reflectă valorile modernității. La nivel mondial, educația are responsabilitatea de a se adapta la „provocările și aspirațiile secolului al XXI-lea și de a promova tipurile corecte de valori și aptitudini” și este prioritatea principală, deoarece este „un drept uman de bază și fundația pe care activează dezvoltarea durabilă” [261, p. 7]. Printre obiectivele dezvoltării durabile se află ODD 4 – UNESCO „Educația de calitate”, care îi ajută pe elevi „să recunoască valoarea intrinsecă a educației, să analizeze și să-și identifice propriile nevoi de învățare necesare dezvoltării personale; să recunoască importanța propriilor abilități pentru îmbunătățirea vieții pentru atunci când vor deveni adulți” [262, p. 18].

Asociația Mondială pentru Educație Tehnologică ITEA (SUA) a definit noțiunea de „persoană competentă în tehnologii”, *Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene privind competențele-cheie din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți (2006/962/EC)* care conturează pentru absolvenții învățământului obligatoriu un „profil de formare european”, *Comitetul Regiunilor* ce evidențiază o inițiativă-pilot „Tineretul în mișcare” cu scopul de a „consolida performanța și de a spori nivelul general de calitate la toate nivelurile de educație” (2010) [264], *Comunicatul de la Bruges* care prezintă o viziune pentru educația și formarea elevilor ce „au posibilitatea de a-și completa și consolida competențele pentru gestionarea vieții de zi cu zi”, toate acestea sunt documente de politici ce conțin indicatori despre învățarea educației tehnologice [57], [58], [263], [273].

Demersurile educaționale propuse prin intermediul curriculumului existent la disciplina „Educație tehnologică” sunt corelate cu recomandările documentelor de la nivel internațional, european, național și actualizează toate schimbările importante la nivel național: Codul Educației al Republicii Moldova (2014); Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2030”, Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030 Orizonturi 2013–2020–2030; Strategia intersectorială de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016–2022 și alte documente care prevăd prin intermediul sistemului de educație „pregătirea tinerei generații pentru provocările viitorului încurajând inovația, meritocrația, gândirea critică constructivă, curiozitatea, conduita și emanciparea” [170], [219, p. 22]. Din aceeași perspectivă, Agenda 2030 stipulează garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a

lungul vieții pentru toți elevii [260], [265].

Importanța studierii formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil rezultă din obiectivul 5 al Strategiei Europa 2020 îndeplinite prin Programul-cadru pentru cercetare și inovare al Uniunii Europene „Orizont 2020”, ce conduce către ideea de „informare și sensibilizare privind partajarea echitabilă a responsabilităților în cadrul gospodăriei și a familiei”. Prin extrapolare, tinerii vor fi formați pentru responsabilitățile pe care le vor avea când vor deveni adulți [219, p. 38].

Semnificația educației tehnologice cu privire la responsabilitatea tinerilor reiese din definiția elaborată de UNESCO în 1985, în care „Tehnologia folosește cunoștințe, instrumente și abilități pentru a crește potențialul uman, pentru a rezolva probleme practice, pentru a ne modifica lumea” [268] și este conformă ghidului „Technology Education Guide Prepared by The World Council of Associations for Technology Education (WOCATE) for UNESCO Division of Secondary UNESCO” din 2003, în care se specifică faptul că elevii „învață să se adapteze la schimbare, să facă față forțelor care le influențează viitorul și să participe la controlul viitorului lor” [274].

Încadrarea temei de cercetare în preocupările internaționale, naționale, zonale, ale colectivului de cercetare și în context inter și transdisciplinar, prezentarea rezultatelor cercetărilor anterioare.

În context istoric, termenului „tehnologie” i se atribuie o varietate de semnificații/entități: „tehnologia include toate uneltele, mașinile, ustensilele, locuințele, produsele de îmbrăcăminte etc. și abilitățile prin care le producem și le folosim”, Bain R.; „formă a rațiunii instrumentale”, Foucault M.; „aplicarea cunoașterii științifice pentru obiectivele practice ale vieții umane sau pentru schimbarea și manipularea mediului uman”, Enciclopedia Britanică; „tehnica formează orizontul existenței umane”, Bernard Stiegler [278].

Esența și specificul educației tehnologice sunt reflectate în accepțiunile și viziunile cercetătorilor S. Cristea, C. Cucoș, L. Antonesei, V. D. Simonenko, N. V. Matyash, A.K. Nevelev, V.M. Zhuchkov, D. Gillham, P. Seigma, D. Desjeux, V. A. Krutețki, J. S. Lukin, Yu. K. Babansky, S. G. Vershlovsky, G. D. Kirillova, N. V. Kuzmina, Yu. N. Kulyutkina, V. A. Slastenin, G. A. Sukhobsky, A. N. Shcherbakov, G. I. Șchukina [180], [182].

În spațiul european, problema valorificării educației tehnologice pe coordonata formării preadolescenților avansează diferite interpretări: „oportunități pentru a rezolva diferite sarcini și activități pentru a satisface anumite necesități” (Anglia); „să realizeze înțelegerea teoretică și practică în diferite domenii” (Franța); „reprezintă un mijloc intens de comunicare asupra vieții”

(Spania); „de a înțelege un fenomen” (Italia) [39, pp. 12–14].

Preocupările cercetătorilor din Republica Moldova cu privire la structura și evoluția conținutului educațional al disciplinei „Educație tehnologică” în contextul transformărilor din societate începând cu anul 1989 și până în prezent sunt descrise de: A. Rusu (2011) referindu-se la conținutul disciplinei „Educație tehnologică” care are un „*mare rol în formarea personalității copilului*”; N. Bucun (2011) identifică „*importanța primordială în scopul formării unei personalități integre și autonome*”; P. Secrieru, M. Paiu, E. Morei și G. Rudic (2011) precizează că „*oferă tuturor elevilor posibilități de manifestare și descoperire a propriei persoane privind autorealizarea, autocunoașterea propriului potențial, legat de crearea de noi valori, noi proiecte din diverse domenii ale vieții*” [82, pp. 93–97]; D. Cotovițaia, A. Vitcovich dezlăuind „*valorificarea potențialului creativ al fiecărui elev*” și alți autori [267].

În România, educația tehnologică este abordată în cercetările semnate de: L. Antonesei (2002) „*proces de explorare a realității*”; S. Toma, L. Brătean, G. Pinta (2012) „*contribuie la formarea de abilități de gândire critică și de abilități practice, în condiții de cooperare*” [83]; N. Lițoiu (2014) „*stimulează spiritul pozitiv și critic, creativitatea*” [84, p. 4]; R. Constantin (2005) „*contribuie la formarea personalității elevului, a unei gândiri deschise, integrare în lumea modernă*” [41, pp. 12–16]; M. Marinescu, V. Marcu (2003) „*are menirea de a conștientiza elevului capacitatea de a alege singur și nu de a fi ales*” [86, p. 27] și alți autori.

Cercetările pedagogice și psihologice privind formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil demonstrează caracterul deschis al semnificațiilor înregistrate: „*dezvoltarea unui stil democratic de creștere a copiilor și restructurarea rolurilor de gen*” (Bodrug–Lungu V., 2017) [10, pp. 39–48]; „*redefinirea calității de familist și părinte competent și eficient realizată prin conținuturile specifice ale noilor educații*” (Cuznețov L., 2013) [66, p. 328]; „*este necesară o pregătire pentru parentalitatea de perspectivă*” (Ovcerenco N., 2014) [149, p. 15]; „*parentalitatea este privită ca o formațiune complexă și transpersonală unitară, include doi oameni, o mamă și un tată*” [148, p. 23]; „*comportamentul moral al oamenilor poate conduce la devalorizarea vieții de familie și a valorilor acesteia*” [128, p. 9]; „*formarea motivației de a se realiza pe viitor conștient și responsabil în rolul de părinte*” (Ovcerenco N., 2004) [150].

Abordarea și definirea conceptului de familie o consemnăm și în operele cercetătorilor: Herseni T. [99, p. 76]; Stănculescu E. [215, p. 82]; Cuznețov L. [63, p. 59]; [65, p. 24]; Voinea M. [236, p. 239]. Un șir de aspecte relevante și importante privind educația tinerilor în cadrul familiei regăsim la: Callo T. [24, p. 116]; [25, p. 171]; Calaraș C. [62, p. 139]; Cojocaru–Borozan M. [38, p. 172]; Sadovei L. [200, p. 171]; Răduț D. [173, p. 167]; Cristea, S. [52,

pp.99–104]. Educația parentală este definită ca susținere a parentalității manifestată și abordată în studiile cercetătorilor: Dumitru I. [80, p. 328]; Vrăsmaș E. [146, p. 163]; Ionescu M. [105, 197 p.]; Sorici O. [214, p. 192]; Micleușanu Z. [128; p. 208]; Nelson – Jones R. [144, p. 287]; Răileanu O. [174, p. 229]; Saranciuc-Gordea L. [204, pp. 320–326]. Educația pentru parentalitate este concepută de specialiștii din domeniu ca fiind parte a educației morale și componentă a procesului de pregătire a tinerilor și a viitorilor părinți pentru viața de familie; este consemnată în cercetările savanților sociologi Golod N. G., Laptenco S. F., Harcev A. G., Iancova Z. A., Urlanis V. U., Cernova E. V., Iacobson P. M. [95, pp. 24–25].

Formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil constituie o problemă relevantă în contextul educației tehnologice care vizează „formarea personalității proactive și creative” a tinerilor. Preadolescenții se vor integra activ în viața adultă, în mediul social; aceasta denotă că educația tehnologică trebuie să contribuie la dezvoltarea pas cu pas a unei personalități alfabetizate tehnologic [90, pp. 664–665].

Contradicțiile cercetării în contextul educației preadolescenților demonstrează:

(1) dezacordul între provocările contemporane vizând oportunitatea pregătirii multi-aspectuale a preadolescenților pentru viața adultă (inclusiv rolul de părinte responsabil) și conștientizarea insuficientă a potențialului formativ al educației tehnologice în acest sens;

(2) incertitudinea formării preadolescenților pentru exercitarea rolului de părinte responsabil și necesitatea de a valorifica deplin contextul educației tehnologice prin reconsiderarea curriculară a obiectivelor, conținutului și a strategiilor didactice pentru realizarea dezideratelor educației parentale. Aceste contradicții au condus la formularea **problemei de cercetare**:

Ce condiții pedagogice pot fi create pentru valorificarea potențialului formativ al disciplinei „Educație tehnologică” necesare formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil?

Scopul cercetării constă în conceptualizarea, fundamentarea teoretică și validarea Modelului pedagogic de valorificare a educației tehnologice pe coordonata formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil.

Formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil poate fi asigurată dacă: vor fi stabilite reperele teoretice ale educației tehnologice cu privire la formarea preadolescenților ca viitori adulți; vor fi identificate și descrise criteriile și indicatorii pentru gradul de pregătire a preadolescenților; *va fi elaborat și validat experimental Programul de formare a preadolescenților prin disciplina opțională „Abilități de viață” în contextul educației tehnologice.*

Ipoteza cercetării: formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil în contextul educației tehnologice poate fi asigurată dacă: vor fi determinate și interpretate științific fundamentele teoretice privind educația tehnologică și educația pentru parentalitate; va fi analizat curriculumul la disciplina „Educație tehnologică” pe dimensiunea formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil; vor fi stabilite particularitățile și gradul de formare a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil; va fi elaborat și conceput științific *Modelul pedagogic de valorificare a educației tehnologice pe coordonata formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil*; va fi elaborat și validat experimental *Programul de formare a preadolescenților prin disciplina opțională „Abilități de viață”* în contextul educației tehnologice care va contribui la pregătirea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil prin intermediul educației tehnologice.

Obiectivele stabilite în vederea realizării scopului de cercetare sunt:

1. determinarea și interpretarea științifică a fundamentelor teoretice privind educația tehnologică și educația pentru parentalitate;
2. analiza curriculumului la educația tehnologică pe dimensiunea formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil;
3. stabilirea particularităților și a gradului de formare a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil;
4. conceptualizarea Modelului pedagogic de valorificare a educației tehnologice pe coordonata formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil;
5. elaborarea și validarea experimentală a *Programului de formare a preadolescenților prin disciplina opțională „Abilități de viață”* în contextul educației tehnologice;
6. elaborarea concluziilor științifice și a recomandărilor privind educația tehnologică în perspectiva formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil.

Metodologia cercetării științifice include:

- a) *Metode teoretice* – documentarea științifică, analiza și sinteza literaturii de specialitate, metoda deducției pentru interpretarea și explicarea rezultatelor obținute în cercetare.
- b) *Metode experimentale* – experimentul pedagogic, chestionarul, conversația, observația științifică, fișe de evaluare, grila de evaluare, analiza cantitativă și calitativă a rezultatelor experimentale, prelucrarea matematică a rezultatelor cercetării.

Noutatea și originalitatea științifică a cercetării este confirmată prin abordarea teoretico-practică multidimensională a culturii tehnologice în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil; determinarea fundamentelor teoretice privind educația tehnologică

și educația pentru parentalitate; descrierea particularităților și stabilirea gradului de formare a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil; dezvoltarea evoluției semnificațiilor științifice ale conceptelor operaționale (educație tehnologică, educație pentru parentalitate); conceptualizarea Modelului pedagogic de valorificare a educației tehnologice pe coordonata formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil.

Semnificația teoretică a cercetării rezultă din stabilirea și interpretarea științifică a tendințelor actuale ale educației tehnologice în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil în contextul educației pentru parentalitate; clarificarea semnificației științifice a culturii tehnologice; elaborarea indicatorilor și a criteriilor de evaluare a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil; elaborarea și aplicarea metodologiei de evaluare a gradului de pregătire a preadolescenților pentru exercitarea rolului de părinte responsabil și elaborarea concluziilor științifice și a recomandărilor privind educația tehnologică în perspectiva formării responsabilității preadolescenților.

Valoarea aplicativă a lucrării constă în crearea condițiilor pedagogice necesare în vederea formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil prin: expertiza curriculumului la disciplina „Educație tehnologică”; elaborarea și validarea experimentală a *Programului de formare a preadolescenților prin disciplina opțională „Abilități de viață”* în contextul educației tehnologice, conceptualizat în baza *Modelului pedagogic de valorificare a educației tehnologice pe coordonata formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil*; stabilirea particularităților dezvoltării personalității preadolescenților și interpretarea științifică a dinamicii pozitive a responsabilităților parentale în contextul educației tehnologice.

Implementarea rezultatelor științifice s-a realizat prin validarea experimentală a condițiilor pedagogice de valorificare a educației tehnologice în perspectiva formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil la Colegiul Național „Emil Racoviță” și Colegiul Național „Costache Negruzzi” din Iași, prin intermediul predării cursului opțional „Abilități de viață”, Școala părinților, dezbateri tematice, excursii cu temă. Experimentarea tuturor instrumentelor elaborate și valorificate au demonstrat potențialul educației tehnologice în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil.

Aprobarea rezultatelor cercetării. Rezultatele cercetării au fost examinate și aprobate în ședințele Comisiei de îndrumare a tezei de doctorat din cadrul Școlii Doctorale Științe ale Educației-Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. Rezultatele principale ale investigației teoretice și ale studiului experimental au fost promovate în cadrul comunicărilor la conferințele științifice internaționale (România – Iași, Alba Iulia, Pitești; Belarus), prin articole

în reviste științifice și în culegeri la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău și la Universitatea de Stat Tiraspol.

Publicațiile la tema tezei se referă la rezultatele cercetării expuse în **22 de lucrări științifice: 5 articole în reviste științifice de specialitate:** „Formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil prin explorarea potențialului educației tehnologice” [195], „The particularities of training preadolescents for the role of responsible parent” [194], „Implicații psihopedagogice ale formelor și ale modelelor educației în dezvoltarea convingerilor preadolescenților ce vizează rolul de părinte responsabil” [193]; „Valoarea formativă a curriculumului educației tehnologice privind formarea preadolescentului pentru rolul de părinte responsabil” [189]; „Cadrul conceptual al educației tehnologice cu impact asupra formării elevilor pentru rolul de părinte responsabil” [181]; **13 articole în publicații ale conferințelor naționale și internaționale:** „Stadii de dezvoltare a copilului în perioada preadolescenței” [178]; „Rolul educației tehnologice în progresul adolescenților” [179]; „Formarea preadolescenților în cadrul orelor de educație tehnologică” [180]; „Tendințe actuale de abordare a formării preadolescentului pentru rolul de părinte responsabil” [182]; „Contribuția educației tehnologice la formarea tânărului pentru viața de adult” [185]; „Educația tehnologică și adultul de mâine” [186]; „Contribuția educației tehnologice la integrarea socială și educativă a tinerilor” [187]; „Formarea preadolescentului pentru rolul de părinte responsabil” [188]; „Importanța educației preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil” [184]; „Designing the research of the potential of technological education in the formation of the preadolescent for the role of responsible parent” [190]; „Valorificarea potențialului educației tehnologice în formarea preadolescentului pentru rolul de părinte responsabil” [191], „Explorarea potențialului educației tehnologice în formarea preadolescentului pentru rolul de părinte responsabil” [192]; „Explorarea potențialului educației tehnologice în formarea preadolescentului pentru rolul de părinte responsabil” [151]; **1 articol în publicații ale simpoziunelor naționale** „Formarea preadolescentului pentru rolul de părinte responsabil” [183]; **3 manuale școlare:** „Educație tehnologică și aplicații practice”, manual pentru clasa a V-a, 2017; „Educație tehnologică și aplicații practice”, manual pentru clasa a VIII-a, 2020; „Educație tehnologică și aplicații practice”, manual pentru clasa a V-a, 2022 [116].

SUMARUL COMPARTIMENTELOR TEZEI

Introducerea include actualitatea și importanța cercetării formării preadolescenților pentru exercitarea rolului de părinte responsabil, este reflectată și analizată situația în domeniu și identificată problema de cercetare; sunt formulate scopul și obiectivele cercetării, particularitățile și gradul de formare a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil; este descrisă sinteza

metodologiei de cercetare, implementarea și aprobarea rezultatelor cercetării, volumul și structura tezei.

Capitolul 1. „Fundamente teoretice privind educația tehnologică și educația pentru parentalitate” conține studiul epistemologic al problemei de cercetare și scoate în evidență esența și conținutul conceptelor de bază: educație tehnologică, preadolescent, educație pentru parentalitate, familie, cultură tehnologică, responsabilitatea preadolescenților pentru parentalitate. Prin intermediul educației tehnologice, preadolescenții vor dobândi competențe în sensul pregătirii acestora pentru rolul de părinte responsabil. În acest context, educația tehnologică oferă preadolescenților posibilitatea de a-și dezvolta potențialul în cunoaștere, comportament și socializare; posibilitatea de formare a competențelor prin activități de învățare activă, având în vedere stimularea creativității, a imaginației, a gândirii flexibile, a aptitudinilor și a capacităților [55, p. 228], [267]. Pentru ca preadolescenții să devină responsabili în contextul educației pentru parentalitate, trebuie să devină autonomi, să dobândească suficientă încredere în forțele proprii, să devină treptat independenți, să le fie remarcate progresele pe care le fac, să li se lase libertatea de a avea propriile inițiative, să li se stimuleze gândirea și creativitatea [230, p. 267]. La baza pregătirii pentru viața de familie/de părinte responsabil se află coexistența echilibrată a tuturor generațiilor bazată pe complementaritate și reciprocitate, pe principiul schimbului și al complementarității [64, p. 106].

Aspectele investigate au permis să concluzionăm că acest fenomen a fost promovat și valorificat în cadrul instrumentului pedagogic al *implicațiilor psihopedagogice ale formelor educației și ale modelelor educaționale în dezvoltarea convingerilor preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil*.

Capitolul 2. „Condiții pedagogice ale valorificării educației tehnologice în perspectiva formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil” include analiza conținuturilor disciplinei „Educație tehnologică” abordate din trei perspective (teoretică, practică, concret-acțională); caracteristicile curriculumului actual pentru formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil; valorificarea conexiunilor intra- și interdisciplinare a disciplinei care oferă elevilor perspectiva formării lor în planul autodescoveririi și pregătirii pentru o viață independentă. Specificul formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil este caracterizat de: „capacitățile mentale raportate la vârstă” (Piaget); „gândirea se desprinde de concret” (Osterrieth P.); „înțelegerea cauzalității, a capacității combinatorice a evenimentelor de referință” (Gesell A.) [3, p. 137].

Ca urmare a studiului bibliografic și a aspectelor investigate am elaborat, întemeiat științific și descris *Modelul pedagogic de valorificare a potențialului educației tehnologice pe coordonata formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil*, centrat pe sporirea nivelului de competențe necesare formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil.

Capitolul 3. „Cadrul experimental al valorificării potențialului educației tehnologice în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil” prezintă designul cercetării generator de rezultate privind problematica formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil. Datele experimentale au permis conceperea *Programului de formare a preadolescenților prin disciplina opțională „Abilități de viață”* pentru etapa de formare a experimentului pedagogic și validarea experimentală a acestora la etapa de control. Prin descrierea valorilor comparate ale cercetării (constatare-validare) a fost demonstrată eficiența Programului de formare a preadolescenților prin disciplina opțională „Abilități de viață” care a inclus următoarele etapele: *etapa I., „Elaborarea Curriculei disciplinei opționale „Abilități de viață. Proiectarea didactică a activităților la educație tehnologică”* asigurată prin dezvoltarea curriculară a programelor de formare a preadolescenților cu scopul inițierii în problematica dezvoltării pentru rolul de părinte responsabil prin disciplina „Educație tehnologică”, formarea de personalități autonome și creative prin dezvoltarea abilităților intelectuale și practice având la bază unitățile de conținut; *etapa II., „Formarea continuă a profesorilor care predau disciplina „Educație tehnologică”* include activități didactice desfășurate în cadrul comisiei metodice ce au ca scop implicarea profesorilor pentru sensibilizarea valorilor culturii tehnologice și formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil; *etapa III. „Școala părinților”* include activități de informare a părinților cu privire la particularitățile educației la vârsta preadolescenților; nevoia de clarificare a rolului de părinte responsabil; conștientizarea rolurilor părinților în raport cu copiii; îmbunătățirea competențelor parentale; îmbunătățirea exercitării parentalității de reducere a tensiunilor generate de îndeplinirea rolurilor de părinte. Din interpretarea și prezentarea în plan comparat a rezultatelor cercetării experimentale, obținute în urma aplicării *grilei de evaluare a gradului de pregătire a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil*, deducem sporirea nivelurilor de pregătire al preadolescenților.

Eficiența Programului de formare a preadolescenților prin disciplina opțională „Abilități de viață” rezultă din comparația datelor de la etapa de constatare și etapa de validare ale grupului experimental care arată creșterea valorilor pentru nivelul înalt al gradului de pregătire al elevilor pentru rolul de părinte responsabil și pentru nivelul mediu-scăderea datelor, fapte ce confirmă ipoteza cercetării.

Concluziile generale conțin sinteza principalelor rezultate teoretico-științifice și experimentale obținute în cercetare, care constituie valoarea adăugată a cercetării și de formare a responsabilității parentale prin studierea disciplinei „Educație tehnologică”.

1. FUNDAMENTE TEORETICE PRIVIND EDUCAȚIA TEHNOLOGICĂ ȘI EDUCAȚIA PENTRU PARENTALITATE

Capitolul dezvoltă un ansamblu de idei care prezintă evoluția conceptelor operaționale ale cercetării: *educație tehnologică, cultură tehnologică, educație pentru parentalitate*. Educația tehnologică cuprinde activități pedagogice de educație și instruire cu aplicabilitate în toate domeniile societății contemporane.

În contextul actualelor paradigme ale pedagogiei moderne și postmoderne, S. Cristea (2010) a prezentat educația tehnologică din perspectiva paradigmei psihologice și a laturii aplicative ca fiind „*educația profesională*” necesară societății industrializate; din perspectiva paradigmei psihologice și cea sociologică după modelul lui Hubert R., cercetătorul consideră că toate „conținuturile educației pun accent pe legăturile existente între educația intelectuală, educația morală, educația profesională, educația estetică – corporală” [49, p. 34]; perspectiva paradigmei curriculumului „conținuturile educației sunt redefinite în funcție de obiectivele generale proiectate pe baza unor valori pedagogice generale, determinate psihologic și social la nivel de cerințe general-umane (morale, intelectuale, tehnologice, estetice, psihofizice) cu deschideri spre „noile educații”. Cristea S. evidențiază în urma studiilor și cercetărilor sale că educația tehnologică este „*un conținut general al educației proiectat în funcție de valoarea utilității adevărului științific, care vizează formarea și dezvoltarea conștiinței tehnologice a personalității educatului*”(preadolescentului) [51]. În urma studierii cercetărilor mai multor autori se conturează ideea că studierea educației tehnologice se află la baza formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil prin însușirea și prelucrarea informațiilor, prin formarea capacităților și operațiilor gândirii, prin formarea abilităților practice, prin dezvoltarea trăsăturilor speciale de caracter.

În interdependență cu sistemul de educație se află și educația pentru parentalitate prezentată în studiile distinșilor cercetători Cuznețov L. [63], Ovcerenco N. [148], Ovcearova R.V., Carabet N., Stănciulescu T., Cojocaru S., ca fiind educația prin care se pregătesc tinerii în perspectiva că vor deveni părinți prin intermediul acțiunilor educative de informare, sensibilizare, învățare, clarificare referitoare la valori și atitudini [132]; cercetătorii Guțu V., Bucun N., Cemortan S., Bodrug–Lungu V. au specificat importanța formării la preadolescenți a unui comportament responsabil în spiritul parteneriatului de gen, a concepțiilor despre rolul

bărbatului și al femeii în familie și societate. Liniile axiomatiche promovate de către cercetătorii menționați contribuie la dezvoltarea cadrului axiomatic al pregătirii preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil.

1.1. Evoluția termenului de „educație tehnologică” asupra formării preadolescenților

La formarea-dezvoltarea permanentă a personalității preadolescenților contribuie și educația tehnologică, disciplină organizată flexibil prin diverse activități pedagogice de educație și instruire, precum și prin intermediul valorilor rezultate din aplicarea științei în toate domeniile societății. Până a ajunge la termenul de „educație tehnologică”, în cercetările lui Cristea S. (2016) educația tehnologică este prezentată din mai multe perspective, astfel: *în etapa de debut a pedagogiei moderne, științifice*, prezintă la limita dintre secolele XIX–XX, conținuturile generale ale educației sunt promovate în contextul „valorificării laturilor umaniste ale educației susținute din perspectiva paradigmei psihologice și a unei laturi aplicative (*educația profesională*) necesară în cadrul societății industrializate”; *în etapa pedagogiei moderne, științifice*, dezvoltată la mijlocul secolului al XX-lea având la bază „paradigma psihologică și cea sociologică, conținuturile generale ale educației pun accent pe legăturile existente între educația intelectuală – morală – *profesională* – estetică – corporală” (Hubert R.) [49, p. 34].

În etapa pedagogiei postmoderne, științifice, (după 1950–1960) din perspectiva paradigmei curriculumului, conținuturile educației sunt redefinite în funcție de obiectivele generale proiectate pe baza unor valori pedagogice generale, determinate psihologic și social la nivel de cerințe general-umane (morale, intelectuale, tehnologice, estetice, psihofizice) cu deschideri spre „noile educații”. Din perspectivă logistică, conținuturile generale ale educației sunt exprimate în termeni de educație intelectuală – educație morală – *educație profesională* – educație estetică – educație corporală (Hubert R., 1965).

Educația, prin conținuturile sale, definește valorile sociale și cerințele psihologice, individuale necesare formării și dezvoltării personalității preadolescenților la nivel moral, intelectual, tehnologic, estetic, psihofizic. Dimensiunile generale ale acesteia sunt: educația morală, educația intelectuală, *educația tehnologică*, educația estetică, educația psihofizică.

La baza înțelegerii fenomenului „educație tehnologică” este conceptul de „*tehnologie*”. V. D. Simonenko și N. V. Matyash realizează următoarea interpretare a acestui concept: „Tehnologia este știința transformării materialelor, materiilor prime, energiei, informațiilor într-un produs care este necesar pentru o persoană, adică știința metodelor de activitate transformatoare a unei persoane” [117, pp. 9–10].

Scopul principal al acestei discipline constă în *dezvoltarea alfabetizării tehnologice* a elevilor prin abilitatea de a utiliza, gestiona, înțelege și evalua tehnologia în mod general; iar sarcina principală este educația pentru muncă [274, p. 242]; [170].

Misiunea specială a educației tehnologice este asociată cu:

- subiectul „Tehnologie” orientat spre practica în natură (folosește științe umanitare, științe sociale, științe naturale, matematica, fizica și alte cunoștințe);
- pregătirea persoanei pentru activități de transformare, de utilizare a diverselor tehnologii de schimbare și de transformare a materiei, a informațiilor, a energiei, adică procese care afectează direct starea biosferei;
- activitatea practică (proiectare, educație, creativitate) are o contribuție semnificativă la dezvoltarea gândirii, a rațiunii, a spiritualității;
- autorealizarea personală și profesională.

Ca urmare, educația tehnologică este definită de cercetătorul Cristea S. ca fiind un conținut general al educației proiectat în funcție de „valoarea utilității adevărului științific, determinat social și psihologic”; se identifică drept o componentă a educației de bază și este bine să fie realizată cât mai de timpuriu, pentru a crea punctul de plecare al unei „concepții concrete și atitudini motivate, prin asimilarea unor valori și principii etice”. Valoarea generală a utilității adevărului (inclusiv cel științific) este verificată istoric la nivel de educație aplicativă exprimată în plan social prin intermediul științei și înregistrată psihologic la nivel intelectual cognitiv și rațional; constituie baza axiologică a conținutului general al educației tehnologice/aplicate care susține funcția centrală de a aplica știința în toate domeniile vieții sociale [120].

Progresele științifice și tehnice, dezvoltarea tehnologică, trecerea de la societatea industrializată la cea postindustrială determină realizarea unei culturi generale de bază în perioada învățământului general obligatoriu impunându-se de la sine includerea educației tehnologice [Ibidem 120, p. 4]. La Consfătuirea de la Hamburg a experților UNESCO a fost inclus ca element în sfera culturii generale *cultura tehnică și cultura tehnologică*. Rolul culturii tehnice este de a forma deprinderi tehnologice pe baza cunoștințelor, a abilităților necesare omului pentru a beneficia de progresul tehnic din diferite domenii [232, p. 87]. Cultura tehnologică presupune: „depășirea simplei asimilări de cunoștințe și deprinderi tehnologice”, necesare preadolescenților pentru a beneficia de progresul tehnologic; atitudini raționale aplicate în viața de zi cu zi; formarea unor atitudini specifice și a capacității de a evalua consecințele aplicării rezultatelor cercetării tehnologice în diverse domenii ale cunoașterii și oferă o viziune universală asupra evoluției, începând cu viața de familie până la știință și artă; o înțelegere a

progresului tehnic și o abordare responsabilă a rolului tehnicii în determinarea sensului evoluției umane [135, p. 135]; [270].

Mulți autori [203], [105], [161], [228] consideră fenomenul culturii tehnologice drept coloana vertebrală în determinarea esenței educației tehnologice – înțeleasă ca proces general și esențial al formării omului, adică învățarea de informații, de capacități și operații ale gândirii, de emoții și sentimente, de relații sociale și de trăsături de caracter.

În sens social, cultura tehnologică este înțeleasă ca „nivelul de dezvoltare al activității transformatoare umane, exprimat în totalitatea rezultatelor obținute de tehnologie în producția materială și spirituală și care îi permite să participe eficient la procesele tehnologice moderne pe baza interacțiunii armonioase cu natura, societatea și mediul tehnologic” și în termeni de personalitate – „nivel de stăpânire umană a modurilor moderne de cunoaștere și transformare a sinelui și a lumii din jurul nostru” [228, p. 51]; [225, pp. 33–34].

În această ordine de idei, Nevelev A.K. definește cultura tehnologică ca fiind o combinație de mijloace, metode, produse și experiență de activități industriale și tehnice, ghidate în conformitate cu principiile autoconservării și autodezvoltării continue a societății umane; explică „statutul planetar” al culturii tehnologice; scoate în evidență „nivelul culturii tehnologice moderne determinat nu de nivelul echipamentelor tehnice și de organizarea procesului, ci de rezultatele impactului asupra mediului uman”. La baza tuturor proceselor tehnologice și a culturii tehnologice în ansamblu se află omul [106, pp. 61–62].

În studiile cercetătorului Zhuchkov V.M. bazate pe analiza experienței autohtone se constată că procesul obiectiv de schimbare a paradigmei principale a educației tehnologice este orientat către practică pierzând treptat locul conceptului de educație tehnologică avansată. Educația tehnologică avansată, în era informației și a civilizației tehnologice, are ca scop formarea unei culturi tehnologice bazate pe dezvoltarea tehnologiilor și a abilităților creative ale elevilor, și pe utilizarea metodelor de predare-învățare active [50]. Pe baza celor menționate anterior, se pot ierarhiza *conceptele* astfel: *alfabetizare tehnologică* → *educație tehnologică* → *competență tehnologică* → *viziune asupra lumii tehnologice* → *viziune asupra mediului uman*.

Educația tehnologică este rezultatul unei educații concentrate care se manifestă: prin cunoașterea metodelor de bază pentru transformarea materiei și a energiei în produse necesare satisfacerii nevoilor de bază ale omului, în abilități tehnologice de bază; în atitudine pozitivă față de muncă și un interes conștient pentru aceasta; în capacitatea de a se implica activ în activități realizate pentru dezvoltarea competențelor tehnologice. Competențele tehnologice se manifestă în capacitatea preadolescenților de realizare a unor activități productive într-un impact conștient

asupra mediului, în consumul rațional care să respecte legile dezvoltării biologice și a mediului. Viziunea asupra lumii tehnologice permite tinerei generații să stăpânească cultura tehnologică dezvoltată de omenire printr-o „ascensiune” treptată de la alfabetizarea tehnologică la educația tehnologică și competența tehnologică [238].

Fiind o formațiune culturală nouă, educația tehnologică este rezultată din raportul omului modern cu tehnologia; nu se reduce la instruirea practică, la inițierea într-un meșteșug tradițional sau o profesie modernă, ci are ca obiectiv fundamental o nouă viziune și atitudine practică asupra omului și sensurilor vieții. Acest tip de educație are o dimensiune aplicativă care utilizează cunoștințele, deprinderile și strategiile cognitive în toate domeniile vieții sociale, cu implicații directe și indirecte în procesul de orientare școlară și profesională, de consiliere în carieră, de pregătire profesională, de integrare socială a educaților [235, p. 163].

În societatea contemporană, a fi format pentru viață înseamnă a fi pregătit să te integrezi într-un univers tehnologic în expansiune. În literatura pedagogică, această problemă este tratată foarte diferit, operându-se cu următorii termeni: educație tehnică, educație pentru muncă, educație profesională, educație politehnică. Educația pentru muncă are drept scop educarea la elevi a deprinderilor de muncă și de pregătire profesională necesare orientării școlare și profesionale sau alegerii viitoarei profesii. Educația politehnică îi ajută pe preadolescenți să-și însușească principiile teoretice fundamentale ale procesului de producție și să-și formeze deprinderi pentru mărirea uneltelor și dispozitivelor simple folosite în producție. Educația profesională își propune să-i formeze pe preadolescenți pentru profesia aleasă. Educația politehnică și cea profesională a preadolescenților reprezintă o îmbinare a muncii fizice cu munca intelectuală și a formării de deprinderi pe baza cunoștințelor însușite [230, p. 87].

Toate aceste tipuri de educații contribuie la dezvoltarea societății moderne caracterizate prin: dezvoltarea copilului care devine adultul de mâine și viitorul părinte; reușitele în fața provocărilor; încrederea în sine; fericirea personală [161, p. 167]. La nivel macro, obiectivele vizate sunt atinse după o perioadă îndelungată (copiii de astăzi devin adulți peste 10 ani) și vor urmări rezolvarea problemelor pe care le vor avea preadolescenții atunci când vor deveni adulți.

Educația tehnologică are un rol esențial în formarea tinerei generații cu înclinații reale de inițiativă, creativitate, dinamism, cooperare și toate într-o manieră de a „*învăța să faci bine*”. Totodată este preocupată de spectrul larg al tehnologiei care cuprinde proiectarea, confecționarea și rezolvarea problemelor, resurse și materiale, constrângeri și criterii, optimizarea, compromisuri și invenția. Cert este că educația cultivă valori conform cărora „*progresul trece prin educație și cultură*” Desjeux D. (1991) și din aceste considerente, educația tehnologică este

necesară pentru o pregătire psihologică pentru muncă, în care se urmărește educarea intereselor, dezvoltarea spiritului de inițiativă, a autonomiei, a creativității [196, p. 36]. În cercetările lor, psihologii Krutețki V. A. și Lukin J. S. precizează că preadolescența „este vârsta minții pătrunzătoare, a setei de cunoaștere, a căutărilor, a mișcărilor energetice”; rezultă că preadolescenții sunt formați să devină autonomi, inventivi, creativi, manifestă interes pentru cunoaștere, pentru tehnică, sport, cinematografie, televiziune etc.

În pedagogie, s-a stabilit că cea mai eficientă *capacitate de activitate tehnologică* se dezvoltă la preadolescenți în timpul desfășurării activității de proiectare, de realizare, de sesizare a defectelor existente la unele produse tehnologice [176, pp. 48–49]. Formarea tehnologică a preadolescenților este determinată de legătura strânsă dintre activitatea mentală a acestora cu activitatea practică; de capacitatea de a lucra cu diferite materiale; de utilizarea documentației tehnologice; de folosirea tehnologiilor necesare realizării de proiecte simple și complexe.

Educația tehnologică, alături de celelalte discipline de studiu, contribuie la: formarea și dezvoltarea personalității preadolescenților alături de familia care trebuie să le cunoască aptitudinile, interesele, înclinațiile [178]; formarea-dezvoltarea conștiinței tehnologice teoretice; dezvoltarea conștiinței tehnologice practice (deprinderi și abilități tehnice); pregătirea pentru viitor [Ibidem 50, p. 47]. Prin formarea conștiinței tehnologice teoretice și practice, preadolescenții demonstrează îndemânare naturală, inițiativă, creativitate, inventivitate etc., necesare integrării în universul tehnologic aflat în expansiune.

Necesitatea studierii educației tehnologice are următoarele argumente identificate: argumentul ontic (tehnica și valorile tehnologice definesc stilul de viață al omului); argumente de ordin etic (dezvoltarea unei conștiințe a progresului tehnic); argumente de natură intelectuală (cultura generală cuprinde și cultura tehnică și tehnologică); argumente de ordin pragmatic (școala își asumă responsabilitățile cu privire la orientarea și formarea profesională a elevilor) [Ibidem 135, p. 127].

Dezvoltarea științei și tehnicii impune o educație tehnologică în rândul preadolescenților, prin acumularea cunoștințelor de ordin tehnic necesare explicării funcționării unor suporturi tehnice și a cunoștințelor de bază universale de la o cultură la alta pe care să le integreze eficient în viața de zi cu zi [54, pp. 185–192]. Prezența unor cunoștințe realmente enciclopedice, în oricare din domeniile tehnicii, nu reprezintă o condiție ca preadolescenții să le poată utiliza pentru a repara, înlocui sau construi tot ceea ce este necesar într-o familie, ci contribuie la dezvoltarea intelectuală a acestora. Din acest motiv, componenta intelectuală formată în cadrul

orelor de educație tehnologică poate fi considerată factor important pentru realizarea unor probleme de construcție tehnică, iar latura practică va fi numai de execuție [Ibidem 54, p. 193].

Din studiile lui Șalamon E. privind problema activității constructive la vârstă școlară, s-a ajuns la concluzia că gândirea se dezvoltă și se perfecționează prin acțiuni practice, iar prin intermediul orelor de educație tehnologică, folosind metoda expunerii și a demonstrării în fața elevului a unor activități practice, se obțin rezultate pozitive [134].

Evdokimov V.V. a propus folosirea trusei pentru construcții, un material didactic complex care presupune respectarea unor exigențe psihologice și pedagogice de principiu. Această trusă contribuie la formarea deprinderilor de a monta/demonta, de a folosi instrumente și dispozitive, de formare a unor mișcări respectând principiul didactic de la simplu la complex, de la o activitate preponderent executivă la o activitate productivă, creatoare și chiar inventivă. Lucrul cu trusele didactice va contribui la însușirea de către elevi a cunoștințelor tehnice, la formarea gândirii tehnice creative, a abilităților și priceperilor constructiv-tehnice necesare vieții de adult și de părinte responsabil [Ibidem 135, p. 69].

O problemă în pregătirea preadolescenților este citirea imaginilor tehnice și operarea cu ele, stabilirea relației dintre percepție și imagine și dintre gândire și acțiune. Preadolescenții dobândesc cunoștințe teoretice și practice, astfel încât să fie capabili să rezolve cerințele omului modern prin abilitățile și priceperile formate la educație tehnologică. Educația tehnologică este o „dimensiune a educației, a culturii generale a omului contemporan”, deoarece tehnologia (înțeleasă ca știința în acțiune sau știința aplicată) face parte din viața cotidiană a preadolescenților, însoțindu-i pretutindeni: pe stradă, la școală, acasă. Una dintre condițiile principale ale evoluției educației tehnologice în instituțiile de învățământ o constituie includerea actului de creație în procesul de instruire a elevilor. Educația tehnologică contribuie la dezvoltarea gândirii centrate pe tehnologie și la ghidarea spre înțelegerea principiilor de bază care explică descoperirile științei și tehnicii, [57] având ca obiectiv general însușirea cunoștințelor, formarea abilităților și atitudinilor care vor asigura „alfabetizarea tehnologică” a elevilor și va spori capacitatea acestora pentru a avea succes pe perioada studiilor, la locul de muncă și în viața de zi cu zi, precum și dezvoltarea capacităților de învățare pe tot parcursul vieții” [33, pp. 18–19].

Symonenko V. D. consideră că educația tehnologică are rol în aplicarea cunoștințelor tehnologice, a formării abilităților preadolescenților din punct de vedere tehnologic; le oferă posibilitatea de a aplica cele studiate pentru a practica și a utiliza creativ cunoașterea elementelor de bază ale științei în domeniul proiectării și realizării produselor simple. Studiarea educației

tehnologice cât mai de timpuriu are ca scop stăpânirea abilităților de dezvoltare personală, planificarea și organizarea activității în diferite moduri; formarea inițială despre lumea profesiilor; formarea unei atitudini respectuoase pentru oameni și rezultatele profesiilor lor, manifestarea interesului pentru informare și comunicare etc. [53, p. 228], [211, p. 230].

Pentru asigurarea unui proces educațional de calitate s-a avut în vedere reconceptualizarea disciplinei educație tehnologică care asigură pregătirea preadolescenților pentru participarea la tehnologiile viitorului aflate într-o perpetuă dezvoltare; la formarea unor utilizatori informați ai tehnologiilor; la cultivarea gândirii inovative; la învățarea prin acțiune și soluționarea de probleme; la adoptarea atitudinii critice și integrarea în lumea tehnologică fără obstacole emoționale.

Preadolescenții formați pentru rolul de părinte responsabil prin intermediul educației tehnologice vor dobândi următoarele *competențe*: cunoașterea rolului și conștientizarea impactului istoric, cultural și social al tehnologiilor asupra mediului și societății; înțelegerea conceptelor esențiale ale tehnologiilor; cunoașterea domeniilor tehnologice din lumea modernă; manifestarea unei atitudini responsabile și etice în utilizarea tehnologiilor bazată pe valorile umanismului; utilizarea tehnologiilor la diverse activități; demonstrarea creativității prin invenții și inovații și prin rezolvarea problemelor tehnologice; formarea capacităților de gândire critică, de cercetare, de cooperare, de comunicare etică și eficientă; cunoașterea rolului și procesului de design; utilizarea logicii în activitățile desfășurate; cunoașterea modului de utilizare și al aspectelor ergonomice ale produselor; respectarea regulilor de securitate, igienă și protecție a muncii; cunoașterea materiilor prime și a proprietăților acestora; cunoașterea și utilizarea aparaturii existente [57], [171], [267].

Noul concept al disciplinei „Educație tehnologică” propune participarea preadolescenților la experiențe concrete de realizare a unor produse prin combinarea de priceperi și deprinderi, responsabilitate și inteligență, rezultatul fiind creșterea sensibilității pentru frumos, sporirea îndemânării și încrederii în multitudinea de posibilități de exprimare a sinelui, consolidând astfel respectul pentru semeni, valori și tradiții [48], [56], [82].

Concepția didactică a disciplinei „Educație tehnologică” promovează: alfabetizarea tehnologică în contextul societății bazată pe cunoaștere; formarea culturii de bază în domeniul tehnologiilor; cultivarea viziunii de ansamblu asupra tehnologiilor; formarea unei atitudini active, morale și responsabile în raport cu dezvoltarea și exploatarea tehnologiilor; cunoașterea contextului tehnologic din care face parte și utilitatea deprinderilor practice formate [175], [Ibidem 267]. Toate acestea oferă preadolescenților posibilitatea de dezvoltare a potențialului în

cunoaștere, în comportament și socializare, a experiențelor și a competențelor prin activități de învățare activă, numai dacă se ține seama de anumite particularități:

- învățarea să fie centrată pe elev, valorificând nevoia de manifestare, de asimilare, de integrare de cunoștințe;
- prelucrarea și nu memorarea informațiilor primite – se impune trecerea de la stocarea informațiilor la prelucrarea logică;
- stimularea creativității, a imaginației și a flexibilității gândirii pentru organizarea sistematică a informațiilor, a aptitudinilor, a capacităților;
- formarea capacităților de transfer logic a informațiilor de la o arie curriculară la alta, structurarea și ierarhizarea conținuturilor față de situațiile apărute [55, p. 228], [266], [267].

În cercetările realizate de Ananiev B., Mrîvkov N., Gurova L. ș.a. s-a constatat că reușita rezolvării problemelor tehnice nu este posibilă fără componentele figurale și cele logice. Cert este că formarea priceperilor și deprinderilor contribuie la dezvoltarea gândirii, la formarea unui orizont tehnic, la crearea capacității de orientare rapidă în noile condiții de desfășurare a activității. Inteligența tehnică se dezvoltă pe parcursul acumulării cunoștințelor tehnice generale, al formării priceperilor generale de muncă care stau la baza aptitudinilor tehnice [114, p. 267].

Gurianov E.V. atrage atenția asupra unor „lipsuri esențiale în instruirea prin aplicații practice a elevilor”. Este necesară și o pregătire psihologică care să includă educarea intereselor, dezvoltarea autonomiei și a spiritului de inițiativă, a sferei determinate de voință a personalității. Activitatea psihică a preadolescenților pentru îndeplinirea sarcinilor de lucru nu trebuie să se reducă la memorarea și reproducerea operațiilor exemplificate de profesor, preadolescenții vor selecta operațiile și succesiunea desfășurării lor [Ibidem 114, p. 280].

Preadolescenții, fiind „oameni în devenire”, au posibilitatea de a învăța pe tot parcursul vieții și de a se forma într-un univers moral, intelectual și afectiv coerent, rezultat al valorilor și concepțiilor despre viitor. Educația are un rol important în *pregătirea și formarea preadolescenților pentru viață; este o activitate de disciplinare, cultivare și moralizare cu scop de dezvoltare a perfecțiunii de care este susceptibilă, de formare a preadolescenților pentru conviețuire și colaborare socială* [240, p. 213]. În raportul UNESCO este precizat faptul că „trebuie dat copilului viziunea lumii în care este chemat să trăiască, pentru a-i permite să se orienteze în funcție de viitor” [78, pp. 97–103].

Conduitele inteligente generale sunt bine conturate la vârsta preadolescenței, nivelul de dezvoltare a interesului de cunoaștere constituie un important indicator al eficienței procesului de instruire și educație în familie și școală [70, p. 75]. Preadolescența este perioada de vârstă

cuprinsă între 11–14 ani la fete și 12–15 ani la băieți, determinată de transformări însemnate ale organismului, ale activității și gândirii [47, p. 250]; [166, p. 124]. Această perioadă se caracterizează prin trecerea de la adolescență spre maturizare și integrare în societatea dominată de adulți cu solicitările ei (sociale, familiale, profesionale); prin dezvoltarea personalității, a sensibilității, a caracterului datorită intereselor; exprimarea intensă a capacităților și aptitudinilor; dorința de cunoaștere și de acționare [223, pp. 172–174].

La unii preadolescenți, datorită procesului instructiv-educativ care manifestă problemele tehnice, apare gândirea tehnică ce generalizează și abstractizează raporturile esențiale ale diferitelor procese tehnice [241, p. 93]. Gândirea tehnică este pusă în evidență prin:

- aplicabilitate practică: este importantă înțelegerea scopurilor practice pe care le poate întâlni în diferite domenii (industrie, agricultură, știință, învățământ etc.);
- suplețe: gândirea tehnică nu este un proces static, schematic, ci este un proces mobil, suplu, care trece ușor de la o problemă la alta, de la un obiect la altul, de la un element al unui mecanism tehnic la altul;
- caracter inventiv: gândirea nu se limitează numai la observarea părților componente și funcționale ale unui mecanism, ci poate determina o activitate creatoare, având ca rezultat obținerea unor performanțe tehnice superioare, a unei gândiri cu un caracter combativ-inventiv;
- caracter concret: provine din contactul cu materialul folosit, din manipularea aparatelor, mecanismelor și diverselor instrumente, din cunoașterea utilităților practice [242].

Ca urmare, gândirea tehnică determină înțelegerea tehnică care constă în evidențierea obiectelor și fenomenelor cu caracter tehnic; în stabilirea structurii, funcționării lui și a interacțiunii părților componente ale unui obiect. Cercetătorul Keisser W. arată că înțelegerea tehnică se caracterizează prin recunoașterea rapidă a structurii și a funcțiunii instalațiilor tehnice, stabilirea raporturilor între părțile componente, compararea cu instalații tehnice care au funcții analoge [Ibidem 241, p. 132]. În procesul gândirii preadolescenților crește vizibil forța transferului și gândirea în ansamblu (globală și cauzală). *Gândirea globală* este redată de lipsa unui bagaj vast de cunoștințe, lipsa experienței reduse de viață care îi orientează pe preadolescenți spre formalism în gândire, catalogând oamenii și faptele lor. *Gândirea cauzală* se dezvoltă intens în această perioadă, preadolescenții caută să înțeleagă relația cauză-efect dintre diferite fenomene, procese etc. [Ibidem 241, pp. 135–141]. Cercetările lui Wallis T. evidențiază caracterul creativ al gândirii la preadolescenți scos în evidență de:

- orientarea prealabilă: preadolescenții folosesc reprezentarea în spațiu a operațiilor care urmează să le efectueze;

- căutarea – încercarea: preadolescenții caută principii sau metode de rezolvare;
- adaptarea unei metode: metoda analitică depinde de înțelegerea elementului pentru a determina cauza și metoda sintetică ce constă în privirea de ansamblu asupra unui mecanism pentru a stabili relațiile dintre elementele componente;
- apariția soluției: la unii preadolescenți, soluția apare dintr-odată ca fiind definitivă; la alți preadolescenți, soluția este provizorie fiind influențată de dificultatea problemei, de modul de gândire, de calitățile și forța de pătrundere a acestuia.

Orice gen de activitate prezintă atractivitate pentru preadolescenți numai dacă sunt interesați și au efecte pozitive asupra lor precum: poziția în colectivul clasei, mulțumirea părinților, lauda și aprecierea din partea profesorului [Ibidem 238, pp. 144–178].

În procesul instructiv-educativ se urmărește formarea atitudinilor emotive și a atitudinilor pozitive față de activitatea intelectuală și de cea fizică; asimilarea unor cunoștințe tehnice cu caracter general; formarea unor principii și deprinderi generale; familiarizarea elevilor cu elementele din diverse domenii de activitate. Marile dezvoltări ale tehnicii moderne influențează formarea preadolescenților prin manifestarea interesului pentru invențiile tehnice; cunoașterea elementelor componente, structura și modul de funcționare a produselor; atractivitate față de aspectul practic decât față de cel teoretic care poate apărea dintr-un simplu joc sau confecționând produse reale. Toate acestea contribuie la dezvoltarea gândirii abstracte a preadolescenților, oferă posibilitatea înțelegerii raporturilor dintre obiectele realității și legile care stau la baza formării lor [Ibidem 238, p. 223]; [179].

În afară de a învăța, preadolescenții sunt interesați și de activitățile din gospodăria părinților, iar sub îndrumarea acestora, participă la efectuarea unor activități în familie și la valorificarea forțelor creatoare alături de ceilalți membri. Activitățile desfășurate alături de părinți facilitează dobândirea de cunoștințe, formarea priceperilor și deprinderilor de muncă; educarea dragostei față de activitatea social-utilă; descoperirea aptitudinilor necesare în viitor.

Referitor la activitățile practice desfășurate în gospodărie, fetele manifestă un interes mai mare în desfășurarea lor decât băieții, deoarece au convingerea că deprinderile formate au aplicabilitate în viitor. Băieții nu au îndatoriri permanente, din aceste considerente activitățile desfășurate în familie au caracter sporadic și lipsa obligativității determină uneori superficialitate și dezinteres. Un rol important în dezvoltarea aptitudinilor, în preadolescență, revine *auto-educăției* – educație prin sine însuși pentru dobândirea anumitor cunoștințe, formarea de priceperi și deprinderi necesare consolidării acestora. Autoeducația se referă la *„îmbogățirea intereselor, la formarea înclinațiilor și la formarea anumitor trăsături de caracter:*

autocontrolul, perseverența, principialitatea, dragostea pentru muncă, făurirea unui ideal, modestia” etc. [180], [Ibidem 238, p. 231]. Preadolescenții, nefiind copii, nici adulți, privesc cu interes spre propria persoană; nu au suficientă stabilitate, stăruință, perseverență în rezolvarea problemelor existente, însă reușesc „să gândească asupra trecutului îndepărtat, viitorului îndepărtat, posibilul și imposibilul, realul și imaginarul și chiar obiectivul și subiectivul” [240, p. 171]; [181]. Prin cunoștințele și deprinderile formate, educația tehnologică constituie suport pentru dezvoltarea aptitudinilor tehnice și de modelare a personalității preadolescenților; pentru o bună orientare spațială; pentru dezvoltarea capacităților de a desfășura activități la un înalt nivel calitativ; pentru performanțe ridicate datorită dezvoltării operațiilor mentale (algoritmi) și a activităților intelectuale (de recunoaștere, de lucru etc.) [153, p. 124].

Așadar, activitatea preadolescenților începe să devină organizată prin: valorificarea abilităților și capacităților formate; redescoperirea lumii obiectelor și a utilității acestora, declanșarea dezvoltării forței de creație, a capacităților ideative și creatoare practice [224, p. 86]. Creativitatea este o coordonată a personalității și reiese din libertatea de a experimenta, a realiza lucruri și combinații noi [49, p. 47].

Educația tehnologică, prin activitățile manuale și tehnico-practice, oferă posibilitatea formării unui nivel necesar înțelegerii și asimilarea cunoștințelor teoretice, devenind elemente integrate ale aptitudinii și gândirii tehnice. Din acest motiv, a studia educația tehnologică nu înseamnă memorarea diferitelor rezultate, ci participarea la procese care facilitează crearea și valorificarea cunoștințelor; dezvoltarea capacităților, abilităților și aptitudinilor pe plan teoretic și practic; stimularea interesului preadolescenților pentru activitățile practice; dezvoltarea necesității de cunoaștere determinată de volumul de cunoștințe însușite. Se presupune că preadolescenții vor atinge un anumit grad de dezvoltare a funcțiilor lor psihice, care se diferențiază prin: dezvoltarea calităților intelectuale, fizice și morale; dobândirea anumitor înclinații și aptitudini, obținerea anumitor performanțe în activitatea intelectuală și fizică. Necesitatea pregătirii preadolescenților pentru viață și pentru rolul de părinte responsabil constă, ca pe lângă disciplinele comune și obligatorii, să existe posibilitatea parcurgerii unor unități de învățare cu caracter teoretico-practic facultative sau la alegere, având în vedere interesele, înclinațiile de cunoaștere și înclinațiile profesionale. Reușita activităților practice este apreciată în funcție de calitatea realizării, de respectarea instrucțiunilor și de nivelul de originalitate al preadolescenților [Ibidem 70, p. 172]; [182].

Cunoștințele însușite în școală sunt însoțite de priceperile și deprinderile utilizate în practică: mărirea uneltelor și dispozitivelor, măsurarea și efectuarea calculelor, folosirea și

interpretarea graficelor etc., acestea pot oferi preadolescenților o orientare generală în legătură cu mediul de viață și de dezvoltare. Formarea deprinderilor necesare preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil prin intermediul educației tehnologice are mai multe etape:

- unificarea acțiunilor parțiale în acțiuni globale;
- eliminarea mișcărilor și eforturilor în plus în timpul executării acțiunii (în faza inițială a acțiunii, elevii efectuează mișcări în plus față de cele necesare, gândirea lor participă intens, iar consumul de energie este mare; pe măsură ce se formează deprinderea, mișcărilor în plus se elimină și elevul le va efectua numai pe cele necesare, reducându-se timpul de execuție);
- înlocuirea controlului vizual cu cel tactic-chinestezic; preadolescenții care își însușesc o anumită deprindere (decupare, îndoire, tăiere cu foarfeca etc.) realizează mișcări care compun acțiunea respectivă, controlând cu privirea fiecare mișcare; odată cu formarea deprinderii respective, controlul vizual este înlocuit de pipăit.

O altă dimensiune a educației tehnologice este orientarea școlară și profesională, care se realizează pornind de la atitudini, aspirații; este un mod de a anticipa un traseu de pregătire pentru exigențele vieții.

Din punctul nostru de vedere, educația tehnologică este componenta culturii generale care trebuie realizată cât mai de timpuriu și are scopul de a forma la preadolescenți cultura tehnologică necesară pentru a-i pregăti să facă față provocărilor unei societăți tehnologizate prin asimilarea unor valori și principii etice și ecologice care definesc raportul societate–natură–tehnologie. Educația tehnologică contribuie la formarea preadolescenților pentru viața de adult, respectiv de viitor părinte responsabil, prin cunoștințele asimilate, capacitățile intelectuale, disponibilitățile afective și abilitățile practice, având ca rezultat facilitarea comportamentului autonom de adaptare la societatea de mâine [39]; [87]; [228, pp. 44–49]. „Lumea se schimbă, și odată cu ea și locul omului în această lume” [251].

1.2. Clarificări terminologice privind educația pentru parentalitate în perspectiva formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil

Cercetătorii din domeniul educației precizează că educația pentru parentalitate poate fi numită ca „întorsătură către părinți/viitori părinți”, iar noțiunea de parentalitate se referă la procesele și rezultatele educației, la dorința și disponibilitatea părinților și a viitorilor părinți de a investi resurse în dezvoltarea copiilor lor (Daly C., 2013).

Noțiunea de parentalitate a fost introdusă în 1985 de către Clement R. Până atunci s-au utilizat diverse neologisme precum: „maternitate” de către Racamier P.C. (1961); „parental”

prin intermediul căruia se subliniau atribuțiile statutului de părinte, după care s-a introdus „*termenul de parentalitate*”. Reprezentanții sistemului juridic au „inventat” termenul de parentalitate având ca finalitate „substituirea autorității parentale”, distribuind atribuțiile copiilor ambilor părinți. În cărțile de specialitate, termenul de „parentalitate” are diferite semnificații: „*procesul prin care devenim părinți din punct de vedere fizic*” Didier H. (1999); „*funcția părintelui, pe plan juridic, moral și sociocultural*” Petit Larousse (2000); „*calitatea de părinte – de tată și de mamă*” Petit Robert (2001); „*ansamblul de relații dintre părinți și copii*” Hachette (2001); „*ansamblul funcțiilor dezvoltate părinților pentru a se ocupa de dezvoltarea copiilor și a-i educa*” Consiliul Europei (2006.); „*meseria de a fi părinte*” Connor Th. G. (2002); „*ansamblul de a ști să fii și de a ști să faci*” Di Ruzza L. (2003); „*ansamblu de reamenajări psihice și afective ce permite adulților să devină părinți*” Maigre E. (2003); „*proces psihic evolutiv și un codaj social ce face ca un bărbat și/sau o femeie să acceadă la un ansamblu de funcții parentale*” Sellenet C. [220, pp. 230–240].

La nivel de legislație cu privire la domeniul familial, constatăm că parentalitatea a evoluat în ultimii ani, având un traseu ascendent începând de la Codul Familiei (2020), Codul Civil (2022), Codul Educației al Republicii Moldova (2014), Codul Educației din România (2009) până la tratate, convenții, parteneriate la care au aderat atât Republica Moldova, cât și România, ca de exemplu: Strategia Națională „Educație pentru Toți” pentru anii 20014–2015, Strategia Națională pentru Protecția Copilului pentru anii 2014–2020, Legea nr. 123 din 18 iunie 2010 cu privire la serviciile sociale, Strategii intersectoriale privind dezvoltarea abilităților și a competențelor parentale pentru anii 2016–2022, Strategia Națională Integrată pentru Formarea și Dezvoltarea Competențelor Parentale, programe de educație parentală la nivel național: „Cum să devenim părinți mai buni”– Holt România, Step by Step, Programul de Educație Parentală Cercul Siguranței, „Educați așa”– Fundația Copiii Noștri, „Educația parentală în România” studiu realizat în cadrul proiectului „Centrul pentru Copilărie și Parentalitate” implementat de Holt România cu sprijinul UNICEF.

În domeniul educației pentru familie, cât și în cel al educației de gen realizate în diferite țări, există numeroase lucrări ale cercetătorilor Ovcearova R.V. [152, p. 8], Miroiu M. [40] etc., inclusiv în Moldova: Cuznețov L. [63], Ovcerenco N. [150], Bodrug–Lungu V. și alți autori [11].

Dintre numeroasele definiții ale educației pentru parentalitate, Lamb M. precizează că aceasta ar fi „*o tentativă formală de creștere a conștiinței parentale și de utilizare a practicilor parentale în vederea educării copiilor*” [31, p. 165]. Educația pentru parentalitate este o activitate de formare ce include orice tip de acțiune de informare, „sensibilizare, învățare,

antrenare, clarificare referitoare la valori, atitudini și practici parentale de educație” [148, p. 23]; [151, p. 55].

În sens larg, termenul de „educație pentru parentalitate” cuprinde programele, serviciile și resursele destinate părinților și persoanelor care îngrijesc copii cu scopul de a-i sprijini și îmbunătăți „capacitatea de a-și crește copiii” Carter (1996). Într-un sens mai restrâns, educația pentru parentalitate se referă la programele de întrajutorare a părinților și a viitorilor părinți necesare dezvoltării și îmbunătățirii abilităților parentale, înțelegerii dezvoltării copilului, învățării reducerii stresului care poate influența funcționalitatea parentală și învățarea folosirii modalităților alternative de abordare a diferitelor situații întâlnite cu copiii. Arendell T. conturează ideea că „*activitățile parentale sunt modurile în care copiii sunt crescuți, îngrijiți și socializați (...), sunt procese sociale dinamice, deschise și mutabile*” [36]; [247, p. 4].

Termenul de parentalitate, contextual, permite pe lângă desemnarea funcțiilor și practicilor parentale și a punctului de vedere asupra rolului de părinte, cât și asupra responsabilităților care le revin. Cercetătorul Fine A. (2001) își pune întrebarea „Cine este de fapt părinte? părinții genitori sau cel care crește și-i dă un nume copilului”. În același timp, Dekeuwer-Defossez F. (2001) face distincție clară între parentalitate și relație parentală, precizând că familia este cea care locuiește sub același acoperiș și exercită funcții de parentalitate în ceea ce-i privește pe copiii pe care-i crește și îi educă, asigurându-le necesitățile zilnice, afectivitate, educație pentru a deveni adulți, față de relația parentală care „vizează înscrierea unui copil într-o linie genealogică” [19, p. 125].

Conform cercetărilor lui Houzel D., parentalitatea are trei *dimensiuni*: responsabilitatea parentală (exercitarea parentalității); experiențele parentale (experiențe subiective) și practica parentală. *Responsabilitatea parentală* presupune că fiecare părinte este responsabil cu privire la supravegherea și protecția copilului său; veghează asupra sănătății, moralității, dezvoltării fizice, afective, intelectuale și sociale a acestuia. *Experiențele parentale* se referă la legăturile existente între părinte și copil, manifestate prin trăirile, imaginația, dorințele, așteptările și refuzurile pe care fiecare părinte le conturează propriului copil. *Practicile parentale* sunt redată de comportamentele relaționale și educative pe care părinții le aplică în viața de zi cu zi pentru a asigura creșterea și dezvoltarea copilului [Ibidem 19, pp. 156–180].

Educația pentru parentalitate se impune ca motivație a cunoașterii adevăratelor valori umane, fiind considerată „examen sever al conștiinței umane” [Ibidem 151, p. 55]. Se cunoaște faptul că parentalitatea nu are sprijinul și susținerea necesară pentru ca tinerii să conștientizeze rolul deținut atunci când vor deveni părinți. Cert este că școala modernă trebuie să desfășoare

proiecte care să includă activități cu caracter instructiv-educativ privind formarea atitudinii responsabile la fete și băieți față de parentalitate [178].

Din studiile existente, din analiza programelor școlare și a instrumentelor didactice utilizate pentru educarea preadolescenților nu se constată existența clară a unor obiective din care să reiasă pregătirea pentru parentalitate; tangențial, în urma studierii unor discipline de cultură generală sau a unor discipline opționale propuse de către cadrele didactice la nivel de școală sau la nivel național, se pot sesiza nuanțe care converg către educația tinerilor pentru parentalitatea de perspectivă. Problema educației pentru parentalitate este influențată și de criza familiei contemporane, de decăderea prestigiului de a fi mamă sau tată, influențând viața personală a fiecăruia. Prestigiul unui adult este demotivat din cauza orientării spre nonparentalitate sau sunt dominați de idei consumeriste, egocentriste; a influențării vieții partenerului; a bunăstării materiale; a negării credinței etc. [151, p. 52].

Mediul actual generează o serie de schimbări majore: activitatea prelungită la serviciu, munca în străinătate a părinților, creșterea copiilor de către bone, influențe negative ale mass-mediei, existența unor discrepanțe dintre învățământul tradițional și cel actual etc., care creează condiții ce determină apariția eșecului școlar, a deficiențelor de adaptare/integrare și a delincvenței juvenile. Provocările societății contemporane, caracterizate de cele precizate anterior, conduc la nevoia părinților de a se dezvolta permanent pentru a se adapta diferitelor solicitări, sprijiniți fiind de educația pentru parentalitate [185].

Educația pentru parentalitate este un tip de educație atât formală, cât și non-formală care are ca scop sprijinirea părinților și a viitorilor părinți în creșterea și educarea copiilor, conștientizarea rolurilor în raport cu copiii și îmbunătățirea competențelor parentale [105, pp. 61–62]. Pedagogul Small A. (1990) menționează că acest tip de educație „sprijină părinții în abordările necesare creșterii copiilor și în învățarea tehnicilor de reducere a dificultăților care compromis funcționarea parentală”. Problema educației pentru parentalitate pune accent pe îmbunătățirea exercitării parentalității și pe latura de reducere a tensiunilor care generează comportamentele unui viitor părinte [257, pp. 5–14].

În literatura familială din Statele Unite și vestul Europei sunt prezentate schimbările majore ale status-ului marital al populației adulte împreună cu alte schimbări sociodemografice având ca rezultat modificările în aranjamentele de viață parentală ale tinerilor Taylor J. (1997). Aceste schimbări s-au suprapus peste alte aranjamente de viață familială, numite de Gernsheim (2002) „stiluri de viață” sau „forme familiale netradiționale sau alternative” [67, p. 22].

Parentalitatea este conceptul care desemnează rolul, responsabilitățile, drepturile sociale ale părinților în raport cu copiii și implică anumite comportamente, abilități și cunoștințe însușite alături de autorități și de comunitatea socială [Ibidem 148, p. 32]; [Ibidem 149, p. 23]. Aceasta determină fenomenul supraviețuirii speciei umane, reflectă un proces, „o activitate și o interacțiune realizate de adulți cu copii, însă nu neapărat propriii lor copii” (Hoghughi & Long, 2004). Benedeck E. precizează că acest concept de parentalitate se impune ca expresie a unei idei esențiale și anume „A fi părinte nu este nici un dat biologic, nici un dat social, ci rodul unui proces complex de maturizare psihică”. După decenii în care s-a pus accent exclusiv pe relația mamă-copil, cercetătorii au ajuns să recunoască rolul important al taților în dezvoltarea aptitudinilor sociale ale copiilor. Psihologii Callum C. și Golombok S. (2004) demonstrează că absența tatălui „nu afectează neapărat dezvoltarea copilului”, ci are impact asupra dezvoltării emoționale și favorizează expunerea la medii ostile. Părinții desfășoară o activitate voluntară de învățare, de formare, de modificare a modului de interacțiune cu copiii în favoarea educației, în scopul încurajării comportamentelor pozitive, a descurajării celor negative și a creșterii adaptabilității la realitatea existentă [150], [183].

Fenomenul de parentalitate include conceptele de maternitate și paternitate. Maternitatea reprezintă o experiență personală, o stare bio-psiho-socială complexă prin care o femeie aduce pe lume un copil de care are grijă, se preocupă de creșterea și educarea sa [252]. Paternitatea se referă la calitatea unui bărbat de a deveni tată, la pregătirea psihopedagogică pentru realizarea datoriei paterne începută cu mult timp înainte ca tânărul să devină părinte. În cercetările autoarei Stănciulescu E., datoria parentală își găsește manifestarea în inteligența familistului redată de propriul comportament parental, de păstrarea relației conjugal-parentale, de asumarea riscului legat de dobândirea „capitalurilor pozitive” (spirituale și materiale) ale familiei. O lungă perioadă de timp, societatea a impus ca model universal familia structurată pe instrumental (masculin)/expresiv (feminin), astfel tatăl asigură existența materială a familiei; iar mama se ocupa de activitățile gospodărești, de creșterea și educarea copiilor. Rolul mamei se află la baza procesului de creștere și socializare a copilului, este factorul principal aflat la baza formării intelectuale și emoționale a acestuia, a dezvoltării intelectuale și emoționale, a reușitei școlare și a integrării în mediul cultural. Odată cu dezvoltarea societății, situația s-a schimbat datorită implicării femeilor în câmpul muncii [Ibidem 63, p. 100].

În studiile cercetătorilor Cuznețov L., Ovcerenco N., Arabova I. A. sunt vizate aspecte ale pregătirii preadolescenților pentru viața de familie, precum și tehnologii de influențare educațională orientate spre formarea „familistului eficient” [150]. Godelier M. (2004) notează în

lucrarea sa *Métamorphoses de la parenté* că parentalitatea (*parenthood*) se reduce la *parenting*, la dorința și modul de comportament în calitate de părinte. Cu toate acestea, dorința este de a nu fi un părinte oarecare, ci cel mai „apropiat” părinte, echivalentul tatălui ideal ori al mamei ideale [207, p. 127]. Rolul parental afectează identitatea personală și sensul existențial, influențând astfel întreg cursul vieții copilului [72, p. 56].

Teoria de dezvoltare social-cognitivă a preadolescenților este împărțită pe patru niveluri de conștiință parentală:

- nivelul 1: „*orientarea egoistă*”: părinții înțeleg preadolescenții ca fiind proiecția experienței lor proprii, iar rolul parental se organizează numai în jurul dorințelor și nevoilor parentale;
 - nivelul 2: „*orientarea convențională*”: copilăria este înțeleasă ca fiind derivată din exterior, din tradiție, din cultură, din definițiile autorităților și din explicațiile acceptabile din punct de vedere social; rolul parental se organizează în jurul relației cu conceptul definit din punct de vedere social al practicilor și responsabilităților corecte.
 - nivelul 3: „*orientarea subiectiv-individualistă*”: copilul este privit ca individ unic, care este înțeles mai degrabă prin relația părinte–copil decât prin definiții externe ale copilăriei. Rolul parental se concentrează mai mult asupra identificării nevoilor copilului decât pe îndeplinirea obligațiilor și așteptărilor predeterminate.
 - nivelul 4: „*orientarea către proces*”: părintele privește copilul ca pe un sistem psihologic complex și schimbător [257, pp. 45–67] și din acest motiv este necesară formarea competențelor parentale redată de un „ansamblu de cunoștințe, priceperi și abilități susținute de trăsături de personalitate specifice, ce îi permit acestuia să-și îndeplinească responsabilitățile parentale, să prevină și să depășească situațiile de criză în favoarea dezvoltării copilului” Glăveanu (2009). Responsabilitatea parentală este rezultatul unei construcții sociale în care alături de persoane implicate intervin familia, comunitatea și statul. Preadolescenții nu vor evolua și progresa fără un mediu natural și social adecvat, fără climatul social psihologic favorabil din familie, fără cultură, fără școala care să-i pregătească individual pentru viață. Din acest considerent, educația pentru familie este considerată un fenomen social și un proces amplu de pregătire a preadolescenților pentru existența lor prezentă și viitoare în familia și cultura neamului său. Din perspectiva filosofică, educația pentru familie antrenează mai multe aspecte:
- epistemologic: necesită cunoaștere profundă a fenomenului vizat;
 - teleologic: este centrată spre anumite finalități;
 - comprehensiv: relevă aspirația la integralitate;
 - axiologic: impune promovarea valorilor;

– etic: formarea și valorizarea principiilor moral-etice [165].

Aspectele aflate la baza educației pentru familie influențează rolurile educative parentale din punctul de vedere al: - *reglării comportamentului copilului*, în care tații intervin mai puțin decât mamele; - al *comunicării*, copiii comunică mai mult cu mamele, deficiențele în comunicarea cu tatăl sunt compensate printr-o comunicare mai intensă cu mama și – al *cooperării*, participarea la activități comune, activitățile se desfășoară între părinți și copii, tatăl este mai puțin prezent decât mama.

Rolurile parentale sunt distribuite în funcție de raporturile familiale, de identitatea maternă și identitatea paternă și sunt dezvoltate pe baza interacțiunii și comunicării celor doi parteneri asigurând funcționalitate și eficacitate în formarea copilului. Educația, instruirea adulților, autoeducația trebuie luate în considerare în modul cel mai serios atât în familie, cât și în instituțiile de învățământ cu privire la creșterea și formarea preadolescenților, a unor generații valoroase și superioare. Toate cercetările efectuate până în prezent subliniază rolul fundamental al calității părinților și al familiei în creșterea și formarea preadolescenților. Familia influențează dezvoltarea copilului printr-un sistem complex de relații existente între părinți, fiecare părinte în mod separat și ambii împreună cu copilul [10, pp. 39–45].

Prin urmare, nu se poate pretinde a avea preadolescenți bine-crescuți și educați fără existența modelelor parentale caracterizate prin: nivel ridicat de organizare, coeziune, adaptare și integrare; echilibru, unitate de acțiune intramaritală, cadru relațional optim, afecțiune, înțelegere, sprijin, cooperare, colaborare etc. Modelul mamei tradiționale, prin perseverență și rigiditate, impune un set de așteptări legate de comportamentul preadolescentului în raport cu concepțiile formate în domeniul creșterii și educației acestuia. Modelul mamei moderne presupune: preocuparea pentru încurajarea și susținerea afectivă a copilului în dezvoltarea și formarea sa, cunoașterea rolului în gospodărie, implicarea în schimbarea ierarhiei activităților, orientarea spre dezvoltarea personalității copilului din punct de vedere instructiv-educativ bazată pe forme de disciplină constrângătoare.

Modelul tatălui tradițional asigură securitatea financiară a familiei, disciplinează și sfătuiește copiii prin puterea exemplului personal, are ultimul cuvânt în cadrul grupului familial, este considerat cel mai bun cunoscător al copilului său; tatăl modern disciplinează cu mai multă flexibilitate copiii fără utilizarea metodelor punitive-restrictive. Pentru tatăl tradițional a fi părinte este o obligație pe care trebuie să o îndeplinească; însă pentru tatăl modern, parentalitatea este un privilegiu de care se bucură și pe care și-l asumă din propria convingere [189, pp. 52–57]. Allgood, Beckert și Peterson (2012) au subliniat efectul pozitiv profund al taților asupra

respectului de sine, independenței și bunăstării psihologice a copiilor; lipsa influenței materne afectează semnificativ dezvoltarea copilului, îndeosebi în cazul fetelor. Studiile actuale demonstrează că ambii părinți sunt la fel de importanți pentru dezvoltarea copilului și că absența oricăruia dintre ei poate avea efecte dăunătoare asupra bunăstării acestuia [162, p. 142].

În perioada școlarizării, preadolescenții sunt formați pentru educația din familie care se desfășoară cu responsabilitate prin căi și metode optime de educare și formare a acestora până la maturizare. Preadolescenții sunt învățați să manifeste responsabilitate față de tot ce oferă școala, să aibă o atitudine pozitivă față de muncă, fiindcă munca face parte din structura ființei umane și este o caracteristică importantă a activității lui existențiale [9, p. 142]. Totodată, preadolescenții au atitudini responsabile față de parentalitate, definite ca fiind abilitățile tânărului față de responsabilitatea comportamentului său, de prioritatea intereselor familiei de origine, acționate în conformitate cu normele și principiile parentalității. La nivel de familie, accentul trebuie să fie pus pe creșterea calității relațiilor, dezvoltarea unui stil democratic de creștere a copiilor și restructurarea rolurilor de gen [Ibidem 9, p. 124].

Această realitate nu poate fi contrazisă, din acest motiv atât părinții, cât și școala contribuie la formarea preadolescenților prin: cultivarea atitudinii pozitive și a dragostei față de muncă; deprinderea cu activitățile practice în raport cu vârsta; protejarea împotriva plictiselii; îndrumarea în desfășurarea cu dăruire, corectitudine și responsabilitate a tuturor activităților intelectuale și fizice [212, pp. 282–289].

Educarea preadolescenților nu va avea rezultatul prevăzut dacă părinții își schimbă mereu atitudinea față de aceștia după diversele stări emoționale; amenință, fără să facă nimic din ceea ce afirmă; tratează aceeași faptă, când cu severitate, când cu indulgență; își neglijează copilul o perioadă, aproape ignorându-l; impun anumite restricții nemotivate [215, p. 158].

Putem deduce din studiile remarcabile ale cercetătorilor Godelier M. Allgood, Beckert, Peterson; Bodrug–Lungu V., Cuznețov L., Ovcerenco N., Arabova I. A, Stănciulescu T., Munteanu A. că educația pentru parentalitate în mediul școlar face posibilă formarea treptată a atitudinii responsabile față de parentalitate, motivație parentală și valorificarea fenomenului propriu-zis.

1.3. Tendințe actuale ale educației tehnologice necesare formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil în contextul educației pentru parentalitate

Din cercetările recente se constată că educația este „activitatea sistematică, exercitată de adulți în special asupra copiilor în scopul de a fi pregătiți pentru o viață completă într-un mediu determinat” (Planchard E.) [206, p. 124]. Pedagogii români, Ghica I, Glăvănescu I. precizează că

prin educarea preadolescenților, aceștia devin „oameni folositori societății”, „izvor statornic de fericire și pentru societate și pentru ei înșiși”, „transmit conduita și orientarea în viață” [50, pp. 96–98].

Din perspectivă psihologică, specialiștii Stanley H., Compayre G. atribuie preadolescenței următoarele caracteristici: „oscilații între negarea identității de a fi copii și de a fi plasați în lumea adulților”, „maturizare biologică și intensă dezvoltare a structurii personalității și a instalării planului gândirii formale de tip adult”, „vârsta școlii” și a „pubertății” [207, p. 127].

Din punct de vedere social, observăm integrarea preadolescenților în valorile sociale, creșterea conștiinței apartenenței la grupurile din care fac parte, dezvoltarea spiritului de independență aflat în continuă dezvoltare, dorința de a fi tratați ca adulți, desfășurarea activităților alături de adulți pentru promovarea idealurilor, încredințarea sarcinilor asemănătoare adulților.

Din punct de vedere psihologic, constatăm unele transformări precum: gândirea, care începe să devină abstract-logică; stabilirea rapidă și exactă a relației dintre fapte sau fenomene pe care o percep direct; ascuțirea spiritului critic; memoria logică devine productivă [221].

Trăsăturile comune preadolescenților la această vârstă sunt: propuneri de planuri mărețe de viitor, pregătirea în vederea realizării acestora; cunoașterea propriilor posibilități necesare colectivului de apartenență; aprecierea mediului social; dezvoltarea conștiinței de sine; încrederea în capacitatea intelectuală și în forțele lor. Aceste deziderate sunt îndeplinite prin procesul instructiv-educativ care necesită efort susținut din partea preadolescenților pentru îndeplinirea la termen a sarcinilor, luarea fermă a atitudinilor față de activitățile educative, cooperare, lucru în echipă etc. [Ibidem 223, pp. 104–105].

Un semn al maturizării și încrederii preadolescenților este redat de conștientizarea nivelului resurselor personale, al identității proprii și al independenței prin detașare față de tutela parentală [44, p. 74]. Preadolescența este o etapă de restructurare afectivă și intelectuală a personalității, descrisă ca o perioadă ingrată, dificilă atât pentru preadolescenți, cât și pentru cei cu care intră în contact. Mediul de viață poate exercita atât influențe pozitive, cât și negative în procesul de dezvoltare a personalității care trebuie contracarate cu un alt factor fundamental, educația. Educația este un factor care transformă potențialul ereditar în componente ale vieții psihice și direcționează convergent scopurile sale și influențele de mediu, formând mecanismele superioare ale psihicului uman care asigură dezvoltarea psihică deplină a preadolescenților.

Toate modificările care au loc în această perioadă de vârstă în plan biofizic, intelectual, social, afectiv, moral necesită cunoaștere de către cadrele didactice și de părinți, pentru a

contracara unele neajunsuri, pentru a-i înțelege și pentru a adopta măsurile adecvate în vederea asigurării dezvoltării psihice și a personalității preadolescenților [Ibidem 31, p. 106].

Învățarea devine tot mai sistematică datorită caracterului voluntar și conștient demonstrat de către preadolescenți în relațiile competiționale cu colegii și în dorința de a ocupa un loc central în cadrul clasei sau al grupului de apartenență. Având în vedere solicitările tot mai intense ale școlii și volumul mare de informații, preadolescenții trebuie să se adapteze la aceste cerințe, să-și armonizeze activitatea intelectuală pentru a depăși momentele frustrante și anxioase provocate de dezaprobarea colegilor sau a profesorilor [233, p. 234].

Activitatea preadolescenților la orele de educație tehnologică este de asimilare conștientă a valorilor culturii și civilizației pe care școala și societatea la un anumit nivel al dezvoltării lor consideră că favorizează pregătirea și formarea viitorilor cetățeni responsabili prin intermediul unei educații responsabile [142, p. 126]. Din comentariile psihologului Marga A. deducem că educația responsabilă este acel tip de educație susceptibilă ce creează disciplina „care să respecte valorile din societate”, dar care să fie capabilă totodată „să conceapă soluții de interes obștesc” și „să-și asume răspunderi în societate” [61, p. 15].

Perioadă preadolescentină este presărată cu o mulțime de schimbări cu efecte vizibile de înfățișare, comportament și relaționare internă; cu modificări exterioare, inclusiv prin creșterea capacității de integrare socială. Preadolescenții se caracterizează prin axarea personalității pe achiziții de roluri dobândite și legate de viața școlară, familială, sunt evidente implicația și participarea la viața culturală, socială, tentația creației și însușirea de tehnici și cunoștințe ce solicită abilități manuale [Ibidem 224, p. 108]. Formarea, dezvoltarea, diversificarea, transformarea aptitudinilor sub acțiunea mediului și a educației (inclusiv cea tehnologică) sunt condiționate de zestrea ereditară și de dispozițiile moștenite de la părinți [238, p. 163].

Preadolescenții începutului de secol XXI sunt nevoiți să se integreze într-o lume care evoluează cu repeziciune din punctul de vedere al tehnicii comunicaționale, al mijloacelor medicale, al explorării diferitelor domenii, construindu-și o identitate și o proprie ierarhie de valori. Formarea personalității preadolescenților este sarcina familiei, a profesorilor și a societății, astfel încât să se adapteze lumii în care trăim și căreia trebuie să îi facă față datorită tentațiilor moderne [Ibidem 198, pp. 5–15].

Competențele formate și dezvoltate la disciplina „Educație tehnologică” permit preadolescenților să se simtă capabili de a realiza anumite lucruri și de reușită în dezvoltarea intelectuală și practică. Toate greșelile, dificultățile, eșecurile fac parte din formarea preadolescenților pentru viață; cu cât preadolescenții se vor concentra asupra activității lor, vor fi

capabili să stabilească obiective realiste pe termen scurt, motivația va fi stimulată și caracterizată prin responsabilitate și simțul datoriei [231, p. 106].

Educația tehnologică permite posibilitatea de afirmare a personalității preadolescenților, de a se identifica cu diferite modele alese din rândul inventatorilor/oamenilor de știință cu care vine în contact în urma studierii diferitelor tehnologii, descoperiri ale științei și tehnicii existente în lume. Adevărata pregătire a preadolescenților pentru rolul de părinte se obține treptat pe măsură ce se exercită/desfășoară și pe măsură ce unele aspecte ale vieții sunt trăite direct. Din aceste considerente, părinții devin adevărate modele, oameni puternici cu responsabilități asumate, de la care preadolescenții învață continuu chiar prin imitare. Părinții puternici folosesc fermitatea și blândețea la momentul potrivit pentru binele membrilor familiei, creează atmosfera necesară creșterii și educării unor preadolescenți *puternici, încrezători, amabili și responsabili*. Cercetătorul Pourtois J.P. (1989) preciza în studiile sale că „*meseria de părinte este cea mai dificilă și cea mai ușoară meserie din lume care trebuie învățată ca oricare alta*”. În condițiile unei atmosfere familiale echilibrate și prielnice dezvoltării copilului de vârstă școlară, familia este cadrul existenței biofizice al acestei dezvoltări, al formării *comportamentului moral* ca rezultat al unor cerințe categorice, dublate de un respect pentru copilul apreciat și iubit. Educarea preadolescenților pe dimensiunea parentalității în școală prin intermediul educației tehnologice a devenit obiectul unei „noi moralități”. Pentru a fi un părinte responsabil, trăsăturile preadolescenților sunt redată de conștiința și responsabilitatea care îi caracterizează în realizarea unei activități practice, cât și teoretice. Pentru obținerea unui rezultat cât mai bun în domeniul parentalității există motivația, recunoașterea oportunităților, schimbarea de atitudini privind impactul asupra parentalității. Un prim element structural al educației pentru parentalitate a preadolescenților prin intermediul educației tehnologice îl constituie *atitudinea* față de interesele unei familii în viitor. Prin educația tehnologică, preadolescenții își formează competențele necesare îndeplinirii datoriei maternă/paternă; dețin: cunoștințele, abilitățile, atitudinile, trăsăturile speciale de caracter necesare unui viitor părinte responsabil și bun. „Părinte bun” înseamnă părinte înzestrat cu răbdare, calm, înțelegere – fond afectiv numit în termeni obișnuiți, dragoste față de „copilul bun” caracterizat de trăsăturilor pozitive structurate în evoluția comportamentului său: determinare, cinste, creativitate, sociabilitate, politețe, deschidere, inițiativă etc. [8, p. 157]. „Binele” pentru educația tehnologică înseamnă principialitate, cinste, recunoștință, receptivitate, sociabilitate și impune existența în familie a unui ansamblu de reguli privind comportarea bazat pe respectarea normelor de către copii, cât și de părinți.

Educația pentru parentalitate implică participarea părinților la activitățile copiilor, la evenimentele din viața lor, asigurându-le liniștea și siguranța necesară; sprijin în determinarea desfășurării unor acțiuni; explicarea greșelilor săvârșite, eliminarea blocajelor psihice și dezadaptarea socială. Pentru formarea preadolescenților este importantă cultivarea și promovarea adevărului științific prin intermediul educației tehnologice, la care se adaugă consecvența între vorba și fapta părintelui, între noțiunile teoretice și cele practice care-i pot fi demonstrate sau explicate [Ibidem 8, p. 161].

Psihologia socială și sociologia susțin că familia este adevăratul laborator de formare a persoanei, de transformare a individului în persoană, adică în „individ cu status social”. Cercetători și pedagogi precum Locke J., Goleman D. [231], Rousseau J.J. [220], Loisel [230] au prezentat reflecții pe care trebuie să le cunoască fiecare tânăr când va deveni părinte: „În familie se formează ceea ce este mai valoros pe lume – omul de caracter”; „Nu trebuie să faceți în fața copilului nimic din ce nu vreți să imite” [231]; „Începeți prin a vă cunoaște copiii”; „Reușitele unui preadolescent nu sunt doar școlare, depind într-o proporție de 80% de nivelul inteligenței emoționale și doar 20% de coeficientul de inteligență generală” [233, p. 113].

Unele cercetări pedagogice au pus în evidență receptivitatea preadolescenților la achiziții culturale, determinând creșterea capacităților de memorare și învățare; se distanțează de celelalte generații printr-o mai mare cantitate de cunoștințe tehnice și științifice acumulate la educație tehnologică, o mai mare cantitate de învățare, de practică socială, de formare de sentimente, de responsabilitate și de datorie ca expresie a sinelui social [Ibidem 229, p. 232].

Pregătirea preadolescenților pentru viața de familie este componentă importantă a procesului general de formare a personalității acestora, care vizează realizarea unor achiziții psihocomportamentale necesare adoptării și exercitării statutului de părinte. Acest tip de pregătire a preadolescenților se poate realiza prin intensificarea preocupărilor școlii și familiei, ale căror principii trebuie asigurate de foarte timpuriu, precum și comportamentul și comunicarea afectiv-morală intersexe [194].

Obiectivele generale urmărite în pregătirea preadolescenților pentru viața de familie sunt: cunoașterea și stimularea comportamentelor complementare; formarea unei culturi afective și morale care să asigure bazele unui comportament sociofamiliar matur; diminuarea agresivității și a competitivității intersexe, în special la vârstele școlare mijlocii ale pubertății. Pregătirea preadolescenților pentru viața de familie trebuie să fie începută cât mai de timpuriu cu putință, în forme specifice vârstei și nivelului de înțelegere, într-un cadru organizat și într-o manieră sistematică. „A ști” și „a face” trebuie să se conjuge cu „a trăi echilibrat, sănătos, eficient,

moral, responsabil atât cu sine, cât și cu cei din jurul său”, cu responsabilitatea necesară și pentru un viitor părinte. Educația tehnologică, chiar dacă preadolescenții sunt în proces de formare a personalității și își doresc mai multă interdependență și autonomie, contribuie la conștientizarea responsabilităților pentru atunci când vor deveni părinți responsabili [89, p. 289].

A-i face pe preadolescenți responsabili și autonomi este una dintre marile provocări care le revin părinților și școlii. A deveni autonom înseamnă dobândirea încrederii în forțele proprii în luarea deciziilor, independență, gândire cu propria minte și formularea propriilor păreri. Încurajarea autonomiei preadolescenților constă în acordarea încrederii, remarcarea progreselor efectuate, libertatea inițiativelor întreprinse, stimularea gândirii și a creativității. Pentru a testa capacitatea de asumare a responsabilităților, preadolescenții sunt supuși îndeplinirii unor sarcini specifice pe care trebuie să le îndeplinească regulat. La baza pregătirii pentru viața de familie/de părinte responsabil se află conviețuirea echilibrată a tuturor generațiilor, bazată pe complementaritate și reciprocitate, pe principiul schimbului și al complementarității [64, p. 106].

Dintr-o incursiune prin teoria generală a educației, reiese că la dezvoltarea comportamentului preadolescenților contribuie cele trei forme generale ale educației (formală, nonformală, informală). Educarea tinerei generații în spiritul valorilor familiale este unul dintre scopurile supreme ale familiei, dar și ale școlii și societății. Din considerentele prezentate anterior și din cercetările făcute s-a elaborat schema destinată formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil (Figura 1.1.).

În schema *Implicații psihopedagogice ale formelor educației și ale modelelor educaționale în dezvoltarea convingerilor preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil* sunt reflectate familia și comunitatea cu ponderea cea mai mare a educației nonformale și școala cu rolul de educație formală. Fiecare dintre acestea are propriile mijloace și conținuturi în realizare. Pentru dezvoltarea responsabilității parentale a preadolescenților, familia își aduce contribuția prin valorile părinților.

Familia este primul grup social care deține funcția de socializare a copilului, adică de transmitere a normelor sociale, a modelelor culturale existente în societate ce contribuie la formarea personalității omului matur. Specificul familiei este dat și de satisfacerea tuturor nevoilor copilului, în consecință în familie trebuie să existe dragoste, încredere, comunicare, respect la un nivel satisfăcător socializării eficiente al preadolescenților [138, p. 81].

Prin intermediul părinților are loc transmiterea cunoștințelor, abilităților, tradițiilor și valorilor culturale. Societatea exercită influență asupra preadolescenților prin participarea la viața socială, prin modele comportamentale, prin normele, formele de organizare, valorile,

obiceiurile, tradițiile culturii în care s-au născut; lucruri care facilitează integrarea socială a acestora, devenind persoane conștiente de sine însuși și capabile de cunoaștere [7, p. 106]. Un alt rol important al familiei este procesul achiziționării limbajului, a limbii materne, care se învață de la mamă prin vocea sa și este transmis social. Socializarea preadolescenților se face prin limbaj și pentru limbaj, deoarece limbajul conține și valorile pe care copilul le va folosi pe tot parcursul vieții.

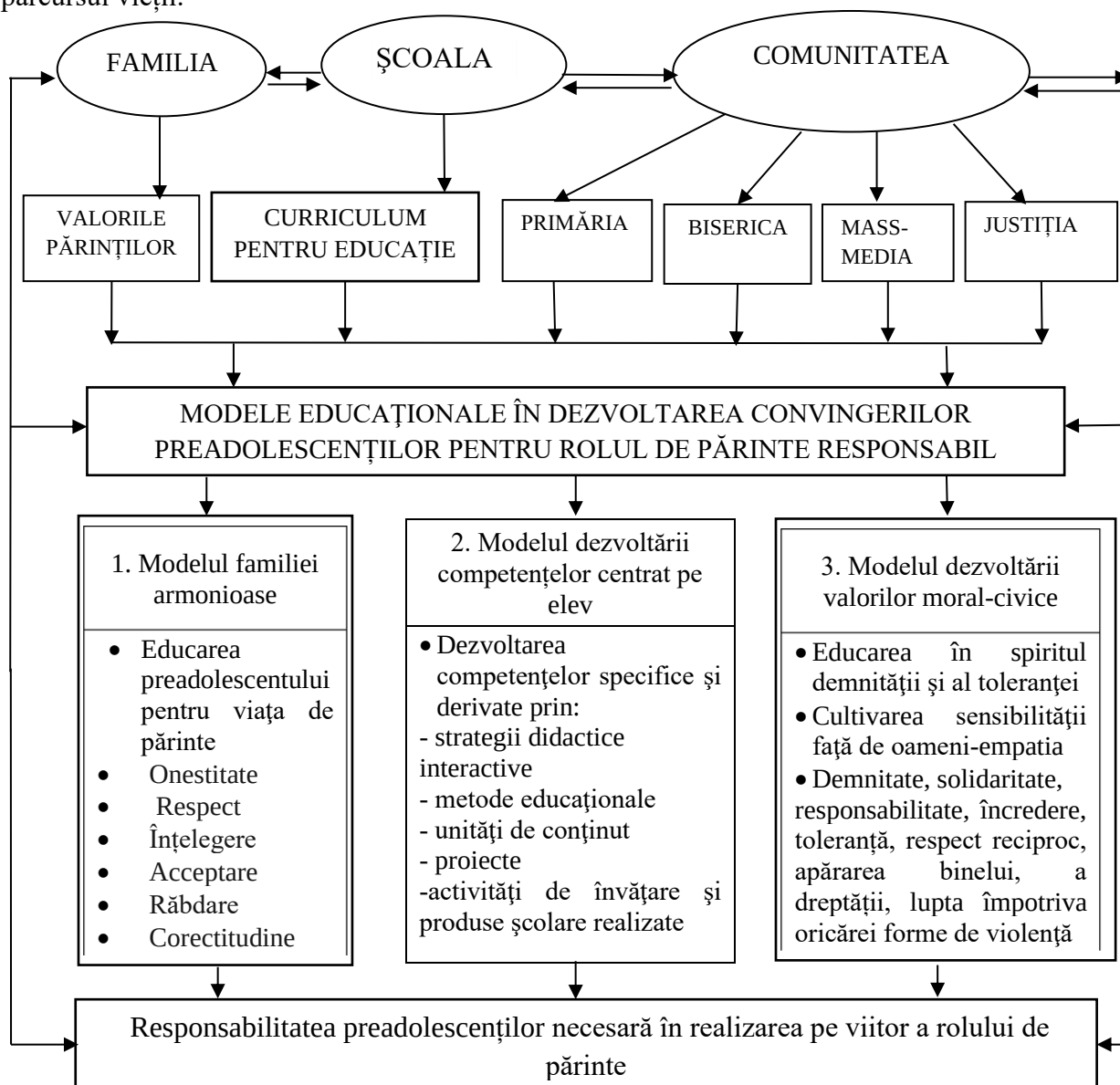

Figura 1.1. Implicații psihopedagogice ale formelor educației și ale modelelor educaționale în dezvoltarea convingerilor preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil

Se disting următoarele valori parentale: *de dezvoltare* (păstrarea sănătății fizice și psihice a copilului, capacitatea de cooperare, dorința de a învăța, iubire față de părinți, autocontrolul și independența) și valori *tradiționale* (îngrijirea copiilor, ascultare și respect față de adulți,

mulțumirea adulților, grija față de lucrurile personale, fidelitate, hărnicie, participare și implicare în desfășurarea activităților gospodărești) [28, p. 29], [267]. Valorile transmise de părinți copiilor sunt: *valori materiale* (confortul material); *valori relaționale* (prietenia, recunoașterea socială, creativitatea, fericirea, puterea de comunicare); *valori reflexive* (independența, autocontrolul, siguranța de sine, responsabilitatea, încrederea); *valori emoționale* (armonia, afectivitatea /dragostea); *valori profesionale* (realizarea profesională, demnitatea); *valori psiho-morale* (politețea, cinstea, inteligența, credința) [77, p. 122].

Curriculumul pentru educație este resursa principală a școlii, iar comunitatea este reflectată de instituțiile care o definesc: primăria, biserica, mass-media, instanța judecătorească.

Primăria, în parteneriat cu școala, prin intermediul unor proiecte („Iași Mai Verde”, „Curățăm România”, „Confidențe Literare”, „Tinerii – despre autocunoaștere”, „Tineri implicați în societatea civilă”), implică preadolescenții prin acțiuni concrete în viața comunității. Această implicare are următoarele avantaje: dezvoltarea responsabilității și sensibilității față de semenii; crearea legăturilor la nivelul comunității; dezvoltarea gândirii critice; dezvoltarea calităților necunoscute până în acest moment. Valori precum responsabilitatea, participarea, cooperarea, transparența, comunicarea contribuie la creșterea calității vieții și pentru când vor deveni părinți.

Biserica, prin intermediul unor parteneriate cu diferite asociații („Crede în TINERI!”, „Ai rădăcini. Tradiția e COOL(tură)!”, „Dăruind, vei dobândi”), contribuie la îndemnarea preadolescenților spre: cunoaștere; bucuria de a învăța; bucuria de a deveni oameni demni și onești, harnici și darnici și cetățeni luminați ai Împărăției cerurilor [224].

Mass-media sprijină școala, diferite asociații în derularea proiectelor („Abilități de conștientizare și prevenire a hărțuirii și a discursului violent pe internet la copiii de vârstă școlară” – CyberAware; FILIT- Festivalul Internațional de Literatură și Traducere Iași - FILIT; Programul „ARTS WEEK”; „Europa pentru noi” Euroscola 2018–2019) care au drept scop educarea preadolescenților pe căile frumuseții, adevărului și binelui, prin promovarea demnității umane fundamentale, a adevăratelor valori umane, a realizărilor și telurilor pozitive ale omenirii.

Este recunoscut faptul că mass-media ajută la integrarea socioculturală a preadolescenților, la stimularea capacității de deprindere a unor roluri civice, familiale și culturale. Realizările pozitive se reflectă în patriotism, în consolidarea sentimentului apartenenței comunitare, în sporirea responsabilității sociale și civice, sentimentului dăruirii, nevoii de a comunica, de a împărtăși aspirații și idealuri. Prin intermediul mesajelor transmise de mass-media este cultivată sensibilitatea preadolescenților, îmbogățindu-le propria formare și personalitate [195].

Justiția, prin procedurile sale judiciare, le face cunoscute preadolescenților următoarele drepturi: demnitatea umană, interzicerea torturii și a pedepselor sau a tratamentelor inumane și degradante, dreptul la libertate și la siguranță, respectarea vieții private și de familie, protecția datelor cu caracter personal, nediscriminarea și drepturile copilului. Aceste drepturi se referă la ceea ce „le trebuie” pentru a trăi în siguranță, a fi sănătoși și a se dezvolta la potențialul maxim al preadolescenților. Prin intermediul unor parteneriate cu Organizația Salvați Copiii, preadolescenții sunt ajutați să se dezvolte armonios și să devină adulți independenți, capabili să respecte drepturile celor mai vulnerabili decât ei, să-și asume responsabilitatea pentru propriile acțiuni și să aibă un rol social în comunitate și societate, să-și dezvolte abilități pentru a avea cel mai bun control asupra vieții lor.

Convingerile preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil (rpr): dezvoltarea competențelor specifice și derivate, educarea în spiritul demnității și a toleranței, cultivarea sensibilității față de oameni, demnitate, solidaritate, responsabilitate, încredere, toleranță, respect reciproc, apărarea binelui, a dreptății etc. au fost conturate din modelele educaționale orientate spre dezvoltarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil.

1. *Modelul familiei armonioase*, legăturile dintre membrii familiei asigură un climat social psihologic favorabil, fără de care nu pot fi instituite condițiile necesare educării copiilor; contribuie la educarea lor pentru viața de părinte responsabil prin următoarele valori: onestitate, respect, înțelegere între membrii familiei, acceptare, răbdare, corectitudine [271]. Familia armonioasă este cea în care modul de viață este unul echilibrat datorită deschiderii și dorinței membrilor de a-și îndeplini în mod complet și corect rolurile în cadrul familiei. Altfel, armonia familială este produsul unei relații bazate pe încredere, respect și iubire între soț și soție, părinți și copii, părinți și bunici, bunici și copii. Valorile umane sunt dezvoltate atât în familie, pe parcursul anilor de studiu, cât și de-a lungul vieții. Remarcabili gânditori în studiul valorilor au atribuit acestora următoarele semnificații: „Valorile sunt rezultate ale deturnării pulsionilor și energiilor libidinale spre scopuri socialmente utile” (Freud S.); „Omul este sursa valorilor” (Nietzsche Fr.); „Valorile sunt entități independente” (Rickert H.); „Valorile ca obiecte ideale, absolute, apriorice, invariabile, pot fi cunoscute prin intuiție emoțională, nu prin rațiune” (Scheler M.). Pe baza celor remarcate anterior și a sintagmelor: „Numai părinții fericiți cresc copii fericiți” (Epigraf); „Familia este acel mediu primar în care o persoană trebuie să învețe să facă bine” (Makarenko A.S.); „Progresul se formează în timpul orelor de curs” (Sukhomlinsky V.A.), familia va avea un rol important în formarea valorilor preadolescenților legate de credințele, atitudinile și comportamentele acestora [272]:

- *onestitate*: căutarea adevărului și susținerea preadolescenților în demersul acestora;
- *dreptate*: cunoașterea dreptății orientează acțiunile preadolescenților către aceasta, valorifică principiile morale, specifică limitele existenței; disputele se transformă în negocieri oneste;
- *bunul-simț*: formarea unui comportament respectuos caracterizat prin bunăvoință, respect și amabilitate în relațiile cu cei din jur;
- *calitatea umană*: corectitudinea, obiectivitatea, disciplina, rigoarea sunt elementele necesare unui viitor de succes;
- *iubire*: cunosc, oferă, primesc afecțiune; apreciază și valorifică sentimentele; se cunosc pe sine
- *iertare*: renunțarea la înrâncenări și eliminarea sentimentelor negative.

2. *Modelul dezvoltării competențelor centrat pe elev* este o abordare pedagogică care se focusează pe nevoile preadolescenților și nu pe ale celorlalți actanți ai procesului educațional; are ca scop dezvoltarea competențelor specifice și derivate prin intermediul strategiilor didactice interactive utilizate, metodele educaționale, unitățile de conținut, proiectele propuse, activitățile de învățare și produsele școlare realizate. Educația centrată pe elev stabilește faptul că preadolescenții trebuie încurajați să descopere puterea personalității sale, să-și valorifice și să își dezvolte potențialul pe care-l deține. Astfel, profesorul este responsabil de modelarea personalității preadolescenților, de ceea ce ilustrul filozof Noica C. numea „devenirea într-o ființă a omului” [145, p. 391].

3. *Modelul dezvoltării valorilor moral-civice* constă în educarea preadolescenților în spiritul demnității și al toleranței, prin formarea și cultivarea sensibilității față de oameni, demnitate, solidaritate, responsabilitate, încredere, toleranță, respect reciproc, apărarea binelui, a dreptății, precum și lupta împotriva oricărei forme de violență [Ibidem 271].

Educația moral-civică are ca scop formarea individului ca subiect moral, care simte, gândește și acționează în conformitate cu cerințele și exigențele moralei sociale, ca bun cetățean. În întreaga activitate educativă trebuie să se îmbine respectul și exigența, care reprezintă două atitudini ce se completează reciproc, putând crea premisele psihopedagogice favorabile procesului de modelare a personalității copilului. Exigența rezultă din respectul demnității umane, este incompatibilă cu liberalismul psihopedagogic și include respectul față de preadolescenți ca expresie a încrederii profesorului într-o evoluție pozitivă a acestuia. Aceasta implică cerințe sporite în concordanță cu posibilitățile reale și virtuale ale preadolescenților [21].

Valorile civice sunt transmise de-a lungul timpului pentru ca preadolescenții să devină cetățeni responsabili, respectuoși și cinstiți. Demersul educativ cultivă preadolescenților o conduită conformă cu normele și etica socială, în vederea aplicării și respectării lor; dezvoltă

sentimentul responsabilității față de sine și comunitate, precum și atașamentul, dragostea sau spiritul de sacrificiu față de semenii și societate. În plus, procesul de educare civică aduce la cunoștința preadolescenților o serie de reguli și probleme cu care se confruntă societatea, pentru a-i determina să înțeleagă realitatea existențială și a-i facilita integrarea și adaptarea la formele și valorile vieții cetățenești. Procesul educației moral-civice vizează dobândirea de către preadolescenți a unor deprinderi și atitudini la baza cărora se află importante valori morale: respectul, politețea, corectitudinea, decența.

– Prin *solidaritate*, preadolescenții stabilesc relații sociale, consolidează relațiile și prietenii existente, își acordă sprijin și ajutor reciproc.

– *Responsabilitatea* se referă la îndeplinirea obligațiilor pe care le au preadolescenții.

– *Respectul* este o valoare morală conform căreia preadolescenții trebuie să învețe să-i înțeleagă pe ceilalți; să arate toleranță față de cei care nu gândesc la fel ca ei, care nu împărtășesc aceleași gesturi, credințe, moduri de acțiune etc.

– *Justiția* este principiul moral care are în vedere conformitatea cu adevărul; își propune să-i ajute pe preadolescenți să devină cetățeni onorabili și responsabili prin cunoașterea, înțelegerea și conștientizarea drepturilor și obligațiilor care le revin.

– *Egalitate*: orice ființă umană este tratată în mod egal în fața legii și este supusă acelorași legi indiferent de originea ei, credința sau orientarea sexuală. Conform Constituției, oamenii au drepturi egale, se pot dezvolta egal, fără privilegii și fără discriminări.

– *Cooperarea* constă în desfășurarea unei activități cu o altă persoană în sensul de a-i ușura munca, ajutându-o să devină capabilă pentru a finaliza activitatea începută, oferindu-i acces la informații, resurse etc.[202].

Preadolescenții, fiind parte integratoare a societății, trebuie să se supună normelor acesteia și să le promoveze în rândul celorlalți membri. În consecință, preadolescenții trebuie să dovedească demnitate, curaj, toleranță, responsabilitate și asumare a faptelor săvârșite.

Implicarea familiei, a școlii și a comunității în educarea preadolescenților contribuie la dezvoltarea convingerilor preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil. Considerăm importante elementele dimensiunii subiective ale formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil, deoarece prin intermediul acestora își vor dezvolta personalitatea viitorului părinte. Valorile sunt cele care condiționează și dinamizează acțiunile preadolescenților și rezidă în calitatea noțiunilor studiate, a persoanelor care îi îndrumă și contribuie la formarea stimei de sine. Dintre *valorile* dominante pentru formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil amintim: *valorile general-umane* (adevărul, binele, frumosul, sacralul, încrederea,

afectivitatea) și *valorile democratice* (libertatea, toleranța, responsabilitatea, autoritatea). Sistemul de valori este preluat din familie și reliefăm importanța respectării tradițiilor, a virtuților familiale ce rezidă în obiceiuri, comportamente ale părinților față de propriii copii.

Cunoștințele sunt elementele care stau la baza formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil, elemente care trebuie să respecte adevărul științific și constituie dimensiunea cognitivă a activității de formare-dezvoltare [Ibidem 64, pp. 106–110].

Normele sunt reguli pe care trebuie să le urmeze preadolescenții pentru a ajusta unele comportamente, îndatoriri și activități specifice unui părinte; acestea alcătuiesc articolele existente în Codul Familiei [33].

Atitudinile asigură orientarea valorică a proceselor cognitive specifice personalității preadolescenților. Cercetătorii Thomas, Znaniecki și Allport G. au identificat formularea prin care „atitudinea este un proces mental care determină răspunsurile reale și potențiale ale fiecărui individ la mediul său social” sau atitudinea este „o dispoziție față de” [246, pp. 798–844].

În cercetarea noastră, ne interesează *atitudinea responsabilă*, care se sprijină pe manifestarea bunăvoinței preadolescenților față de cerințele sociale, față de a-și asuma răspunderea pentru faptele și acțiunile lor. Preadolescenții, în această perioadă a formării lor, se vor autoperfecționa spre formarea abilităților și trăsăturilor de caracter, necesare viitorului părinte. Nivelul comportamental definit de către Piéron H. (1994) ca „mod de a fi și de a acționa a oamenilor, manifestări obiective ale activității lor globale” are în vedere implicarea preadolescenților în toate activitățile școlare și sociale, regăsirea plenitudinii morale care sfârșește odată cu întemeierea unei familii, eficientizarea competențelor de familist, respectiv părinte responsabil [68, p. 77]. Modul de educație pentru parentalitate a preadolescenților este orientat spre formarea unor însușiri speciale de caracter, a conștiinței și a comportamentului viitorului părinte. Educația preadolescenților este șansă de sensibilizare a viitorilor părinți responsabili [Ibidem 94, pp. 45–52].

Modul de interacțiune și comunicare: este știut faptul că în perioada preadolescenței, tinerii vor să fie independenți, autonomi în raport cu adulții, supravegherea de către părinți fiind dificilă în condițiile existenței angajamentelor familiale și a menținerii locului de muncă. Comunicarea cu preadolescenții trebuie să fie eficientă acolo unde modul de viață este anomic, dezechilibrat, deoarece vor apărea carențe în comunicare, interacțiune, educație etc.[148, p. 112].

Studiile cercetătorului Marin C. propun *clasificarea valorilor* care stau la baza existenței umane afirmate ca răspunsuri la provocările lumii contemporane, gândită astfel:

- a) *valori vitale necesare apărării vieții și mediului*: sănătatea fizică și mentală, tonusul și forța fizică, frumusețea și armonia organismului, starea de echilibru a mediului, bunurile materiale și prosperitatea economică etc.;
- b) *valori morale, politice, juridice și istorice necesare existenței unui stat și unei națiuni*: democrația, suveranitatea, binele, dreptatea, curajul, înțelepciunea, independența, legalitatea, demnitatea, iubirea de neam etc.;
- c) *valori teoretice necesare cunoașterii și creației umane*: adevărul, evidența, obiectivitatea, imaginația științifică, creativitatea;
- d) *valori estetice și religioase*, care privesc contemplarea lumii și a creației umane [67, p. 22].

Valorile prezentate servesc drept referință pentru modul de gândire a viitorilor părinți responsabili, fac parte din convingerile lor, determină comportamentele, permit exprimarea intereselor și sentimentelor și sunt dobândite pe parcursul dezvoltării individuale a preadolescenților. Pentru preadolescenți, valorile reprezintă sursă de motivație și condiție a luării deciziilor și acțiunilor umane.

Constatăm existența unor valori împărtășite de societate, care stabilesc comportamentele și atitudinile preadolescenților stabilite pentru scopul de a atinge bunăstarea dorită. Prin urmare, aceste valori, conform definițiilor sociologiei, psihologiei și antropologiei de astăzi, sunt definite ca elemente determinate ale alegerilor din viața de zi cu zi sau sunt instrumente utile preadolescenților în ordonarea priorităților și a propriilor activități.

Rolul de părinte responsabil implică dezvoltarea competențelor pentru asigurarea resurselor de bază a membrilor familiei, conștientizarea părinților cu privire la nevoile preadolescenților în funcție de vârsta acestora. Nivelul produselor ideale se referă la stabilirea priorităților în viață, la educația primită necesară formării competențelor pentru un viitor părinte.

Sintezele teoretice determină calități morale care trebuie dezvoltate la preadolescenți pentru a-și realiza calitativ datoria parentală. Este necesar ca educația pentru parentalitate să înceapă înainte de perioada pubertății, anticipându-se fenomenul parentalității „de facto” [Ibidem 148, p. 89]; [150, p. 53]. Succesul preadolescenților în viață depinde de organizarea propriilor activități și de capacitatea de a se identifica cu ea.

1.4. Concluzii la Capitolul 1

Ca urmare a analizei și a studiului viziunilor, ideilor, teoriilor în procesul definirii conceptelor de bază, precum și a investigării epistemologice și interpretării aspectelor teoretice în domeniul educației pentru parentalitate a preadolescenților și a valorificării culturii tehnologice, se pot formula următoarele concluzii:

- Educația a fost prezentată în cercetările lui Cristea S. (2016) din mai multe perspective, astfel: în etapa de debut a pedagogiei moderne, științifică: conținuturile generale ale educației sunt promovate în contextul „valorificării laturilor umaniste ale educației susținute din perspectiva paradigmei psihologice și a unei laturi aplicative (educația profesională), necesară în cadrul societății industrializate”; în etapa pedagogiei moderne, științifice, conținuturile generale ale educației pun accent pe legăturile existente între educația intelectuală – morală – profesională – estetică – corporală” (Hubert R.); în etapa pedagogiei postmoderne, științifică, conținuturile educației sunt redefinite în funcție de obiectivele generale proiectate pe baza unor valori pedagogice generale, determinate psihologic și social la nivel de cerințe general-umane (morale, intelectuale, tehnologice, estetice, psiho-fizice) cu deschideri spre „noile educații”.
- Cultura tehnologică este considerată nivel de dezvoltare al activității de transformare umană, redată prin realizările tehnologiilor de producție materială și spirituală care permite participarea la procesele tehnologice moderne având la bază interacțiunea dintre natură, societate și mediul tehnologic. Ea poate fi valorificată în educația preadolescenților prin nevoile sociale, atitudinile, valorile necesare dezvoltării, modelarea comportamentului și a gândirii, creativitate, având ca scop formarea de atitudini și capacități de a evalua diverse domenii ale cunoașterii și ale vieții.
- Educația pentru parentalitate este un proces de durată care pregătește tânăra generație pentru preluarea modelelor parentale prin activități de formare care includ acțiuni educative de informare, învățare, antrenare, sensibilizare, atitudini și practici parentale de educație; are ca scop sprijinirea părinților și a viitorilor părinți în creșterea și educarea copiilor, în conștientizarea rolurilor pe care le au în raport cu copiii și îmbunătățirea competențelor parentale. Prin intermediul educației tehnologice, preadolescenții trebuie să-și formeze competențele necesare îndeplinirii datoriei materne/paterne; trebuie să dețină cunoștințele, abilitățile, aptitudinile, trăsăturile speciale de caracter necesare vieții de zi cu zi.

Capitolul 2 prezintă rezultatele analizei datelor experimentale privind contextul curricular al formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil prin intermediul educației tehnologice, interpretarea particularităților și a gradului de pregătire a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil.

2. CONDIȚII PEDAGOGICE ALE VALORIFICĂRII EDUCAȚIEI TEHNOLOGICE ÎN PERSPECTIVA FORMĂRII PREADOLESCENȚILOR PENTRU ROLUL DE PĂRINTE RESPONSABIL

Conținutul capitolului include descrierea condițiilor pedagogice ale valorificării educației tehnologice în perspectiva formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil.

Organizarea eficientă a procesului educațional contribuie la stimularea motivației elevilor de a învăța și a lucra competitiv, la dezvoltarea încrederii în sine, permițând manifestarea aptitudinilor, formarea competențelor pentru îmbunătățirea propriei vieți și a celor din jur. Preadolescenții dobândesc competențe și cunoștințe tehnologice prin intermediul cărora vor participa la o economie globală competitivă, vor deveni cetățeni responsabili. Pentru a reuși să devină părinți responsabili în societatea actuală, preadolescenții trebuie să fie eficienți în rezolvarea problemelor, critici, capabili să înțeleagă, să pună întrebări și să utilizeze cunoștințele, să pună în practică tot ceea ce au asimilat la nivel de cunoștințe atât la educație tehnologică, precum și la disciplinele inter- și transdisciplinare. Competențele (cunoștințe, abilități, capacități) astfel formate se reactivează atunci când preadolescenții devin părinți; prin intermediul abilităților deținute vor încuraja în mod activ satisfacerea nevoilor copilului, vor facilita petrecerea timpului personal mai mult alături de copii și de activitățile acestora. În studiile cercetătorilor Kelly&Emery (2003), competența pentru parentalitate este descrisă prin abilitatea și interesul părintelui de a se implica activ în activități sociale și extrafamiliale cu scopul de a încuraja dezvoltarea abilităților sociale și a competențelor morale și implicarea copilului în mod direct în activitățile familiei, recunoscându-i astfel poziția de membru important al familiei [277].

Componentele strategice care reflectă tehnologia formării competențelor pentru rolul de părinte responsabil la preadolescenți: strategii, conținuturi, forme, metode, tehnici, mijloace didactice (de învățământ) stau la baza realizării modelului pedagogic. În vederea asigurării formării competențelor pentru rolul de părinte responsabil se va urmări implementarea tehnologiei pedagogice „corelarea/asamblarea metodelor, procedurilor, mijloacelor, strategiilor pentru un concept unitar și optim, antrenând un ciclu de operații care ar viza proiectarea predării–învățării–evaluării în termeni de „obiective transdisciplinare” cu valență maximă în formarea acestor competențe la preadolescenți [96, p. 13]. Implementarea modelului pedagogic vizează realizarea obiectivelor de formare a competențelor pentru rolul de părinte responsabil la preadolescenți, este „o reflectare anticipată a rezultatului învățării ce se produce în cadrul unei secvențe educaționale” [15]. Prin formarea competențelor preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil se atinge un nivel ridicat de performanță al acestora bazat pe cunoștințe,

capacități și atitudini și pe optimum motivațional care reprezintă eficiența activității la o anumită mărime a intensității motivației”(legea lui Yekes-Dodson) [103, pp. 17–27].

2.1. Expertiza curriculumului la educația tehnologică pe dimensiunea formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil

Politica în domeniul educației este orientată spre îmbunătățirea performanțelor educaționale, dezvoltarea abilităților, formarea competențelor tuturor tinerilor, prin accesul la o educație de calitate și incluzivă [266]. Profesorul are menirea de a facilita învățarea prin antrenarea activă și angajarea elevilor în sarcini de învățare relevante. Din perspectiva procesului educațional, profesorii sunt agenți ai schimbării prin activități de predare-învățare-evaluare organizate la clasă în conformitate cu viziunea și prevederile promovate de programa școlară Problema expertizei curriculumului național este o problemă de politică curriculară raportată la realizarea profilului de formare al absolventului de învățământ secundar [Ibidem 156, p. 51–54].

În evaluarea curriculumului național pentru disciplina „Educație tehnologică” am valorificat următoarele **criterii**:

- (a)prezența disciplinelor cu potențial de formare a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil;
- (b)evaluarea conținuturilor și a finalităților din Curriculum național: Aria curriculară Tehnologii;
- (c) gradul de relevanță a produselor curriculare din perspectiva contribuției educației tehnologice la formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil.

Educația tehnologică este disciplină din trunchiul comun, componentă a ariei curriculare Tehnologii și se regăsește la baza formării culturii generale a personalității preadolescenților. Are un caracter dual: teoretic și practic, științific și tehnologic; urmărește dezvoltarea gândirii centrată pe tehnică, formarea unui proces sistematic de gândire, dezvoltarea abilităților practice, stimularea inițiativei și a creativității elevului. Prin studierea educației tehnologice se pune accent pe consolidarea puterii de gândire și de acțiune a preadolescenților prin oferirea unui orizont cât mai larg despre diverse domenii de activitate. Educația tehnologică reprezintă una dintre coordonatele de acțiune a educației permanente, nu implică învățarea tehnică sau profesională, nu se reduce la o instruire practică, la o inițiere într-un meșteșug tradițional, ci are rolul de a „cultiva credința în frumusețile științei” [40, pp. 1–4].

Conform International Tehnology Education Association, educația tehnologică se referă la studiul tehnologiei care furnizează elevilor oportunitatea de a utiliza, gestiona și înțelege tehnologia în mod general necesară rezolvării problemelor și formării competențelor umane.

Aceasta disciplină are ca scop fundamental dezvoltarea gândirii centrată pe tehnică, care este o gândire direcționată și rezultă din comportamentul de înțelegere a marilor principii, a descoperirilor științei; a curiozităților intelectuale; de provocare a atitudinilor/reacțiilor față de mediul tehnic și tehnologic; de stimulare a spiritului pozitiv, critic și creativ pentru sporirea calității vieții; de menținere a creativității [254].

Educația tehnologică contribuie la orientarea preadolescenților pentru a se integra în spațiul socioeconomic, istoric și cultural, folosind strategii de formare cu caracter practic ce contribuie la stimularea gândirii creative și la formarea de competențe necesare pentru viitor. Activitățile desfășurate sunt activități de formare-dezvoltare a personalității umane, proiectate și realizate în vederea aplicării cunoștințelor științifice din diferite domenii.

În același timp, educația tehnologică este o dimensiune a educației și a culturii generale a omului contemporan [51, pp. 178–184]. Prin dezvoltarea continuă a tehnologiilor, preadolescenții trebuie să se adapteze la condițiile sociale și economice care se află în continuă schimbare. Programele de studiu la nivel gimnazial prin intermediul curriculumului prezintă educația tehnologică drept îndrumare pentru înțelegerea fenomenelor tehnologice din viața de zi cu zi, cuprinde acele lucruri relevante pentru educația generală și anume include materialele necesare pregătirii elevilor pentru a se adapta tehnologiilor moderne. Curriculumul acestei discipline este primul document național care oferă îndrumări pentru organizarea educației tehnologice, vizează, pe lângă dezvoltarea gândirii tehnologice și formarea de abilități de muncă [57, p. 92].

Dewey J., în *Copilul și curriculumul*, sesizează că, în esență, curriculumul nu se reduce la conținutul științific al programelor școlare, ci contribuie la explorarea pedagogică a relației dintre conținutul programei și capacitățile elevilor, care începe de la experiența de viață a copilului și se continuă către ceea ce reprezintă „adevărul asimilat prin învățare” [48, p. 741].

Franklin B. consideră că „teoria centrată a curriculumului” urmărește formarea de abilități, atitudini și modalități de cunoaștere necesară pregătirii preadolescenților pentru viață prin intermediul activităților specifice viitorilor părinți responsabili. La granița dintre secolele XX și XXI a fost lansat modelul de reconceptualizare a curriculumului centrat pe reconstrucție în care se definește și se analizează conceptul de curriculum tehnologic. Curriculumul tehnologic reprezintă un proiect educativ care definește: a) scopul și obiectivele unor activități educative; b) activitățile, metodele, mijloacele necesare îndeplinirii scopului; c) metodele și instrumentele necesare evaluării activităților desfășurate în vederea obținerii rezultatelor propuse [80, pp. 47–50]. Perspectiva curriculară asupra procesului instructiv-educativ propune termenul de „conținut

curricular” care cuprinde principii, probleme, exemple de activități incluse într-un program de studiu [116], [117].

Curriculumul disciplinei „Educație tehnologică” elaborat pe competențe, reflectă caracterul profund interdisciplinar și practic-aplicativ al disciplinei, asigură continuarea cunoștințelor studiate în clasele primare și vizează formarea competențelor de bază din profilul de formare al preadolescenților pentru viitor. Dintre competențele care definesc formarea preadolescenților se pune accent pe interacțiunea dintre competențele matematice, competențele de bază în științe și tehnologii, spirit de inițiativă și antreprenariat. Aceste competențe se formează în timp: achizițiile și abilitățile rezultate prin procesul de învățare includ capacități, cunoștințe și atitudini observabile în practică. Competențele sunt considerate contextualizări ale achizițiilor (cunoștințe, priceperi și deprinderi), formate prin modalități de integrare a activităților didactice care au ca funcție principală încurajarea elevului pentru a-și integra cunoștințele pe parcursul activităților. Activitatea didactică de integrare trebuie înțeleasă în sensul de „situație didactică în care preadolescenții își adaptează cunoștințele, priceperile și achizițiile pentru formarea rolului de părinte”. Preadolescenții aplică deprinderile și priceperile formate la ore, adaptează resursele la noile condiții, crează un produs, rezolvă o situație/problemă din viața cotidiană etc.

Studierea disciplinei „Educația tehnologică” determină: descoperirea înclinației către anumite domenii; dezvoltarea *capacităților*; stimularea creativității preadolescenților pentru sporirea calității vieții [57]. *Capacitățile* (*a identifica, a compara, a memora, a analiza, a sintetiza, a clarifica, a observa, a ierarhiza*) constituie aptitudini pentru a face ceva (Gerard, 1998) și pot fi corelate la diferitele forme de inteligență: lingvistică, logică, matematică, științifică; vizuală, spațială; corporală, fizică, kinestezică; interpersonală și intrapersonală (Gardner, 1984). Toate aceste capacități pot fi caracterizate astfel:

Tabelul 2.1. Capacități dezvoltate preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil [5]

Denumirea caracteristicii	Caracterizare
transversalitatea	mobilizare într-un ansamblu de discipline, pe niveluri diferite
evolutivitatea	dezvoltarea pe parcursul întregii vieți
transformarea	capacitatea de a deosebi esențialul de secundar, de a compara, de a analiza și de a ierarhiza.

Abordarea disciplinei „Educație tehnologică” este realizată din trei perspective, astfel încât conținuturile să reprezinte sistemul de valori selecționate din practicile sociale și din cultura școlară acumulată de societate, astfel:

1. *perspectiva teoretică*: constă în selectarea și organizarea conținuturilor procesului de învățământ pe criterii și prin circumscrierea unui cadru referențial valoric structurat (științific, estetic, vocațional etc).
2. *perspectiva practică, concret-acțională*: esențializează practicile tehnice, comunicaționale, civice;
3. *perspectiva culturilor școlare*: conținuturile sunt rezultatul particularităților de vârstă ale copiilor, de tradițiile școlilor, de preferințele elevilor și a cadrelor didactice.

Cercetătorii Cucoș C., Macavei E., Marcu V., Marinescu M. au clasificat obiectivele educației tehnologice astfel: obiective cognitive, obiective afective și obiective psihomotorii.

Tabelul 2.2. Obiectivele educației tehnologice necesare formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil [54], [121], [124]

Obiectivele cognitive	Obiectivele afective	Obiectivele psihomotorii
• formarea și consolidarea abilităților motorii; • asimilarea fundamentelor conceptuale ale tehnicii contemporane; • cunoașterea dependențelor între teorie și practică; • dezvoltarea și consolidarea gândirii tehnice, a gândirii creative, a gândirii inventive și a gândirii critice.	• identificarea intereselor profesionale ale elevilor, dezvoltarea creativității tehnice; • formularea la elevi a unei atitudini de respect pentru descoperirea adevărului, pentru valorile culturii și civilizației; • formarea atitudinilor morale și a responsabilităților morale față de folosirea științei și tehnicii în favoarea oamenilor, a raportului dintre om și natură; • formarea unor atitudini pozitive față de științe și tehnică; • cultivarea spiritului de inițiativă și a creativității, a curajului de a realiza ceva prin asumarea riscului.	• formarea priceperilor și abilităților practice de bază; • consolidarea abilităților în spații de acțiune și interacțiune; • accentuarea transferabilității acțiunilor psihomotorii în situații noi; • asigurarea calității în educație prin modalitățile de evaluare în funcție de obiectivele instructiv-educative;

Toate aceste obiective rezidă în oferta curriculară existentă care concordă cu prevederile *Parlamentului European și a Consiliului Europei, fiind valorificate documentele emise la nivel național, european și internațional: Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă, Orizonturi 2013–2020–2030, Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare și Inovare 2014–2020, Programul Național pentru Reformă 2016, „Europa 2020”, Comunicarea Comisiei „Europa 2020 – O strategie europeană pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, Agenda 2030 pentru Dezvoltarea Durabilă*. În întreaga Europă, persoanele responsabile cu calitatea învățământului caută să atenueze discrepanțele dintre educația primită și viața profesională [109], [254].

Curriculumul existent propune o ofertă flexibilă care permite cadrului didactic modificarea, completarea sau înlocuirea activităților de învățare, astfel încât acestea să asigure un demers didactic adecvat situației concrete la nivelul fiecărei clase, respectiv elev [170], [171].

Îmbunătățirea competențelor de bază ale preadolescenților permite utilizarea eficientă a consumului de resurse, gestionarea timpului, competitivitate, abordarea unui stil de viață sănătos. La acestea, pentru ca preadolescenții să devină părinți responsabili, se adaugă:

- formarea abilităților practice prin activități individuale sau de grup utilizând scule, unelte, dispozitive necesare unor tehnologii de obținere a produselor din materiale metalice, lemnoase, ceramice, textile etc.;
- formarea atitudinilor responsabile față de mediu; reducerea consumului de energie;
- utilizarea adecvată a tehnologiilor digitale pentru documentare, proiectare, predare și învățare.

Conținutul curriculumului, prin organizarea sa, facilitează învățarea centrată pe elev prin activitățile propuse și prin abordarea multidisciplinară și interdisciplinară a acestuia. Perspectiva interdisciplinară analizează fenomenele și procesele complexe care contribuie la „formarea unei imagini unitare a realității” și la „însușirea unei metodologii unitare de abordare a realității” [124, p. 124]; [122]. Prin intermediul educației tehnologice, barierele dintre cunoștințe sunt eliminate datorită corelării, întrepătrunderii și condiționării reciproce. Activitățile tehnologice practice răspund nevoilor umane și sunt dependente de resursa de timp, de resursa financiară, de spațiile ergonomice, de protecția muncii și de protecția mediului înconjurător. Este cunoscut faptul că investigarea științifică permite înțelegerea unor fenomene; pe când *tehnologia* le pune în practică; noțiunile tehnice odată ce sunt folosite stau la baza exercitării abilităților generale de investigație [58].

Studierea disciplinei „Educație tehnologică” influențează: mobilitatea în gândire a elevilor, dezvoltarea curiozității, plăcerea și nevoia de a învăța, aptitudinea de a: înțelege și a organiza o problema apărută, de a observa neajunsurile, de a găsi soluția de rezolvare, de a structura și ordona cunoștințele, de a stimula gândirea divergentă, de a deveni responsabil, de a lua diferite decizii, de a se angaja în rezolvarea diferitelor probleme, de a explora și construi mediul; toate aceste sunt necesare formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil. Prin modul de expunere și de explicare, preadolescenții când ajung adulți, respectiv părinți își vor instrui propriii copii contribuind la formarea unei educații de bază în domeniul tehnologiilor [194].

Educația tehnologică este o disciplină obligatorie inclusă în Planul-cadru pentru învățământul primar și gimnazial (clasele I–IX) în Republica Moldova, respectiv pentru învățământul primar și gimnazial (clasele I–VIII) în România, a cărui studiu este corelat cu exigențele formulate în documentele de politică educațională din cele două țări și Comunitatea Europeană. Pe parcursul orelor de aplicație practică, elevii au oportunitatea de a-și forma numeroase abilități necesare vieții de zi cu zi: abilități manuale și abilități legate de lumea

tehnologică [278, pp. 66–69]. Aplicațiile practice prezentate sub formă de exemple de învățare existente în curriculum disciplinar sunt reformate des. Atitudinile, emoțiile, disponibilitatea elevilor, reglementările școlare existente la nivelul clasei de elevi pot influența activitatea profesorilor [Ibidem 278, pp. 92–93]. Publicul larg nu cunoaște conceptul de tehnologie, unii au înțeles tehnologia doar ca fiind computere, electronice și internet, Rose & Dugger (2002). Predarea tehnologiei se bazează pe dezvoltarea de procese specifice pentru conversia și utilizarea materialelor, energiei, informațiilor, obiectelor din mediului natural și social. Indiferent de orientarea profesională a preadolescenților pentru viitoarea profesiei, curricula prevede studiul materialelor având în vedere: cultura și estetica muncii; primirea, procesarea, stocarea și utilizarea informațiilor; elementele de bază ale desenului, graficii, designului; activități creative, de proiectare; cunoașterea lumii profesiilor; impactul proceselor tehnologice asupra mediului și a sănătății umane; perspectivele și consecințele sociale ale dezvoltării tehnologiei [168, p. 96].

Un potențial pedagogic special îl constituie renașterea meșteșugurilor și tradițiilor populare, a valorilor familiale, a moralității. Tradițiile servesc ca mijloc de educație morală, estetică și de muncă. Prin intermediul educației tehnologice, a conținutului acesteia, elevii vor descoperi mediul în care trăiesc, cunoștințe și aplicații practice care contribuie la confecționarea de produse simple, utile, necesare vieții de zi cu zi care au la bază rezultatul imaginației și al gândirii creatoare [Ibidem 168, pp. 27–32].

Ca disciplină cu caracter interdisciplinar, educația tehnologică determină deschiderea orizontului elevilor prin înțelegerea și integrarea cunoștințelor și prin stimularea creativității. Aspectul conceptual al acestei discipline are scopul de a forma la elevi convingeri, deprinderi, cunoștințe și priceperi de a desfășura activități practice [159, p. 160]. Prin introducerea acestei discipline, în societatea supertehnologizată are loc cultivarea umanismului tehnologic, formarea unei atitudini de înaltă responsabilitate și moralitate [228, p. 89]. Dezvoltarea explozivă a științei și tehnologiei, care a determinat o altă formă a educației tehnologice, a fost privită ca pe o schimbare substanțială datorită calculatorului devenit suportul indispensabil pentru modernizarea celorlalte educații într-un viitor apropiat.

Obiectivele educației tehnologice sunt concepute astfel încât misiunea școlii, aspectele privind eficiența în sfera educației și eficacitatea ofertei educaționale să corespundă provocărilor prezentului și viitorului. Din punct de vedere calitativ, educația tehnologică contribuie la formarea unei generații cu inițiativă, creativă, cooperantă orientată după pilonul „a învăța să faci bine” [120]. Alți piloni ai învățării promovați de UNESCO sunt: „a învăța să știi/să cunoști”; „a

„învăța să faci”; „a învăța să trăiești împreună ”; „a învăța să fii”; „a învăța să te transformi pe tine și să schimbi societatea”.

În Republica Moldova, elaborarea curriculumului reconceptualizat al disciplinei „Educație tehnologică” are la bază noile concepții cu privire la pregătirea elevilor, concepții care asigură: alfabetizarea tehnologică în contextul societății bazate pe cunoaștere; formarea unei culturi de bază în domeniul tehnologiilor; cultivarea unei viziuni de ansamblu asupra tehnicii; formarea atitudinii morale și a atitudinii responsabile în raport cu dezvoltarea și exploatarea acesteia; promovarea cunoașterii contextului tehnologic din care fac parte și aplicațiile practice. Prin componența sa, curriculumul școlar deține două funcții principale: *funcția reglatoare* care vizează componenta teleologică și *funcția strategică* care vizează componentele conținutale și procesuale și deține următoarele compartimente:

- repere conceptuale descrise în componentele teleologică, conținutală și procesuală;
- administrarea disciplinei: prezintă aspectul managerial al disciplinei și modul de alocare a resurselor de timp necesare pentru studierea acesteia (unități de competențe, unități de conținut, activități de învățare și produse școlare recomandate);
- sugestii metodologice privind modul de aplicare al curriculei, de realizare a demersului didactic în funcție de specificul acestei discipline și de particularitățile de vârstă ale elevilor;
- sugestii de evaluare: încurajează cadrele didactice să aplice curricula la nivelul de proiectare și realizare a modalităților de evaluare [56, pp. 4–6]; [57]; [58].

Viziunea pedagogică promovată prin intermediul disciplinei „Educație tehnologică” abordează subiecte în mai multe module cu un grad de complexitate ridicat de la o clasă la alta. Această complexitate determină capacitatea cadrelor didactice de a răspunde așteptărilor membrilor societății cu privire la pregătirea generațiilor în creștere pentru viață și pentru a se integra din punct de vedere social [56].

Condițiile necesare implementării eficiente a curriculumului reconceptualizat sunt: promovarea unui management eficient al implementării curriculumului în învățământul primar și gimnazial; crearea unui climat psihologic favorabil; existența unei relații eficiente elev-cadrul didactic; crearea unui cadru educațional motivațional; acceptarea conștientă a schimbărilor în context curricular; parteneriatul eficient cu părinții în conformitate cu *Strategia intersectorială de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016–2022*; parteneriatul eficient cu reprezentanții comunității. Studiile cercetătorilor din domeniul privind formarea preadolescenților sugerează principalele competențe care se reflectă în variate expresii [219].

Tabelul 2.3. Competențele necesare formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil [159, pp. 5–9]; [197, pp. 93–97]

Expresiile competențelor care contribuie la formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil
• alfabetizarea tehnologică în contextul societății bazate pe cunoaștere;
• formarea unei culturi de bază în domeniul tehnologic;
• formarea unei atitudini morale și a atitudinii responsabile în raport cu dezvoltarea și exploatarea mediului;
• înțelegerea conceptelor esențiale ale tehnologiilor;
• cunoașterea tuturor domeniilor tehnologice din lume;
• manifestarea unei atitudini responsabile și etice în utilizarea tehnologiilor, bazată pe valorile umanismului;
• demonstrarea prin creativitate, prin invenție și inovație a rezolvării problemelor tehnologice și cotidiene;
• formarea capacităților de gândire critică, de cercetare, cooperare, comunicare etică și eficientă în limbajul tehnologiilor;
• citirea și realizarea unui desen tehnic;
• cunoașterea și înțelegerea logicii tehnologice;
• respectarea regulilor de securitate, igienă și protecție a muncii;
• cunoașterea materiilor prime și a proprietăților acestora;
• cunoașterea și utilizarea unor scule, unelte și dispozitive;
• descoperirea propriei vocații;
• acumularea cunoștințelor prin aplicații practice în diferite domenii;
• cunoașterea trecutului, a istoriei poporului și a culturii naționale necesare pentru a înțelege prezentul și a înfăptui un viitor mai fericit;
• formarea și cultivarea gustului estetic;
• stabilirea potențialului creativ;
• însușirea informațiilor etno-tehno-culturale și promovarea valorilor.

Curriculumul reconceptualizat păstrează structura modulară a conținuturilor și propune module noi care pot avea statut opțional și sunt integrate într-un context modernizat [176]. Finalitățile proiectate contribuie la formarea preadolescenților prin aplicarea cunoștințelor și abilităților dobândite prin intermediul curriculei sau în afara școlii în viața de adult, respectiv de părinte responsabil [234]. Ca părinte responsabil, au obligația morală de a transmite noilor generații, propriilor copii culturile moștenite, de scoaterea în evidență a caracterului și a tradițiilor populare, precum și extinderea actului educativ la nivelul întregii vieți a omului.

Preadolescenții vor fi încurajați să genereze întrebări despre: funcționarea, componența și modul de întreținere a diferitelor obiecte create de om, remedierea unor defecțiuni, rezolvarea disfuncționalităților apărute; exprimarea propriilor păreri privind impactul tehnologiilor asupra mediului, individului și societății; folosirea schemelor, schițelor care-i ghidează în experiențe de învățare; orientarea spre rezolvarea sarcinilor de lucru care contribuie la formarea deprinderilor prin realizarea unor aplicații practice; îndeplinirea cerințelor de lucru cu exactitate și la timp. Ca

urmare a studierii curriculumului actual al disciplinei „Educație tehnologică” se pot formula caracteristici care influențează formarea preadolescenților pentru rolul de părinte [17, pp. 5–9].

Tabelul 2.4. Influența curriculumului disciplinei „Educație tehnologică” asupra formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil [23], [55], [56], [234]

Caracteristicile curriculumului actual al disciplinei „Educație tehnologică” necesare formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil
• formarea obiectivelor operaționale este realizată în termeni de competențe specifice;
• respectarea principiului egalității de șanse în educație;
• abordarea conținutului este stabilită de cadrul didactic în funcție de necesitățile de timp ale elevilor;
• varietatea de activități oferită de conținuturi este stabilită în funcție de interesul elevului; este adaptată la resursele locale;
• realizarea activităților are la bază necesitățile elevilor și finalizarea lor se realizează prin promovare și valorificare;
• realizarea în echipă a produselor; fiecare copil primește un rol bine definit în grup;
• corelarea noțiunilor învățate la alte discipline;
• utilizarea soft-urilor educaționale în formarea preadolescenților;
• stimularea spiritului antreprenorial la preadolescenți.

Revoluția științifică impune preadolescenților: asimilarea de cunoștințe de ordin tehnic, cunoașterea modului de funcționare a diferitelor aparate electrice/electrocasnice și integrarea eficientă în utilizarea zi de zi a acestora, dezvoltarea abilităților de lucru în echipă, stabilind o abordare responsabilă a tehnologiilor în determinarea sensului evoluției umane. În acest sens, preadolescenții își vor cunoaște capacitățile, vocația, utilizarea achizițiilor intelectuale în rezolvarea problemelor din viață, determinând îmbunătățirea performanțelor școlare, asimilarea unui algoritm de lucru în funcție de particularitățile sale [110, pp. 336–345].

Educație tehnologică formează preadolescenților: gândirea centrată pe tehnică și tehnologie, cunoașterea descoperirilor științei, dezvoltarea curiozităților intelectuale bazate pe cercetarea personală, formarea atitudinilor responsabile față de mediul tehnologic, dezvoltarea spiritului creativ pentru sporirea calității vieții.

Procesul educațional al acestei discipline se desfășoară în România și în Republica Moldova în conformitate cu Planul cadru și va constitui 1h/săptămână pentru clasele I–VIII (în România) și pentru clasele I–IX (în Republica Moldova). În învățământul primar și gimnazial clasele sunt divizate în două grupe în Republica Moldova (nu se impune separarea elevilor pe genuri); în România, procesul educațional se desfășoară cu clasa întreagă [Ibidem 170, p. 13]. În Republica Moldova, disciplina „Educație tehnologică” este studiată în sistemul modular, fiecare modul cuprinde unități de competență, activități de învățare, conținuturi și finalități [57].

În funcție de profilul de formare al elevilor, unitățile de conținut vizează competențe tehnologice, sensibilizare și creativitate, formarea unor îndemânări. Cadrele didactice se axează

pe activități specifice vârstei, determinând dezvoltarea motricității prin activități de: modelaj a materialelor maleabile, dezvoltarea abilităților practice prin efectuarea operațiilor tehnologice de decupare, de decorare, de asamblare etc.), valorificarea TIC conform Strategiei „Moldova Digitală 2020” și „Strategia privind digitalizarea educației din România 2021–2027” [57].

Competențele specifice acestei discipline contribuie la formarea *valorilor dezvoltării durabile* promovate de Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” și „Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030” reprezentate de: eficacitatea economică, echitatea socială și echilibrul mediului. Menirea educației tehnologice este de a oferi elevilor exemple practice, de a crea posibilitatea ca aceștia să cunoască, să înțeleagă importanța tehnologiilor și de dezvoltare a experiențelor individuale prin învățare centrată pe elev-învățare activă care determină stimularea creativității, a imaginației, a gândirii flexibile, a aptitudinilor și a capacităților [Ibidem 56, p. 129].

În procesul educațional sunt valorificate conexiunile intra- și interdisciplinare prin inițierea în limbajele tehnologice a disponibilităților pentru invenție și inovație. Curriculumul permite stimularea creativității și a libertății cadrelor didactice cu privire la: modificarea timpului necesar parcurgerii conținuturilor, utilizarea și completarea activităților de învățare, proiectarea și realizarea propriilor stiluri de predare-învățare și evaluare [56]; [57, p. 156].

Se constată din structura noului curriculum reconceptualizat existența unor module care contribuie la: aprofundarea, dezvoltarea, sistematizarea și generalizarea achizițiilor din domeniul roboticii; dezvoltarea capacităților de utilizare a instrumentelor și resurselor TIC în procesul didactic; interdependența cu alte discipline școlare; dezvoltarea orizontului de cunoaștere și de explorarea lumii prin utilizarea TIC; familiarizarea cu designul; dezvoltarea creativității prin desfășurarea unor activități creative (realizare obiectelor utile).

Prin intermediul educației tehnologice, preadolescenții sunt orientați spre: tinderea spre succes și autodepășire, aprecierea propriului nivel de evoluție, identificarea punctele slabe, eliminarea curențelor, integrarea în societate și adaptarea la condiții de viață. Raportarea conținuturilor tematice la cerințele actuale ale societății, cunoașterea diverselor medii economice, naturale, culturale determină formarea deprinderilor, atitudinilor, priceperilor necesare preadolescenților pentru viață, inclusiv când va fi părinte responsabil [Ibidem 56, p. 49]. Activitățile desfășurate în timpul orelor de educație tehnologică sunt orientate spre creșterea calității procesului educațional, formarea culturii de bază în domeniul tehnologiilor și valorificarea potențialului creativ al preadolescenților.

În România, oferta curriculară urmărește în funcție de nivelul de generalitate și de intervalul de timp acordat atingerea finalităților educației, așa cum sunt precizate în Legea educației naționale nr.1/2011, cu modificarea și completarea că: „Educația și formarea profesională a copiilor [...] au ca finalitate principală formarea competențelor necesare pentru ocuparea unui loc de muncă, pentru participarea la funcționarea și dezvoltarea unei economii durabile” [170], [171].

Disciplina „Educație tehnologică și aplicații practice” este prevăzută în planul cadru de învățământ aprobat prin ordin de ministru, în aria curriculară Tehnologii; finalitatea studierii conținuturilor constă în definirea profilul de formare al absolventului de gimnaziu prin: însușirea de cunoștințe și informații care vor sta la baza realizării unor produse utile și intelectuale valorificate în viața de zi cu zi (acasă, școală, comunitate); explorarea diferitelor meserii pentru descoperirea înclinației spre un anumit domeniu, spre o anumită meserie, spre o anumită activitate [171, p. 3]. Structura disciplinei nu este modulară. Conținuturile învățării urmăresc formarea competențelor și sunt organizate pe următoarele domenii: tehnologii, design, calitate/economie și antreprenoriat, dezvoltare durabilă, activități/ocupații [Ibidem 171, p. 16].

Competențele generale dezvoltate preadolescenților sunt: 1. realizarea practică de produse utile și/sau de lucrări creative pentru activități curente și valorificarea acestora; 2. promovarea unui mediu tehnologic favorabil dezvoltării durabile; 3. explorarea intereselor și aptitudinilor pentru ocupații /profesii, domenii profesionale și antreprenoriat în vederea alegerii parcursului școlar și profesional [170], [171], [Ibidem 278, p. 4].

În urma formării competențelor generale și specifice, elevii își pot manifesta inițiativa, creativitatea și responsabilitatea pentru realizarea de produse folosind activitățile de tip proiect. [171]. În acest scop documentarea se realizează în bibliotecă, în librării sau cu ajutorul computerului etc.

Valorificarea competențelor formate preadolescenților este remarcată prin dobândirea de cunoștințe aplicate în viață (dovadă că știe să facă), conținuturile cuprind aplicații utile în viața cotidiană. Prin intermediul acestei discipline, *preadolescenții sunt pregătiți în vederea formării unei personalități autonome, integre, creative, tolerante și sensibile la schimbare; pentru dezvoltarea abilităților intelectuale și practice*. Participarea preadolescenților la desfășurarea acțiunilor legate de viață contribuie la: conștientizarea necesității acumulării cunoștințelor pentru aplicații practice în diverse domenii; înțelegerea condițiilor istorice, geografice, economice ale dezvoltării artei populare; aprecierea legăturii dintre materie și spirit; înțelegerea modului de viață, de credință; însemnătatea mediului cultural; valoarea estetică a creației populare. Pentru

toate aceste obiective sunt înconjurați preadolescenții pe parcursul vieții și activităților sale, implicit și ca părinte responsabil.

În secolul al XXI-lea, disciplina „Educație tehnologică” oferă elevilor perspectiva formării lor în planul autodescoperirii și pregătirii pentru o viață independentă. Preadolescenții caută informații legate de domeniul preferat pentru a fi utilizate în scopul soluționării problemelor de viață și mai ales atunci când vor deveni părinți responsabili. Activitățile practice contribuie la formarea deprinderilor, abilităților de lucru, experiențe în evaluarea calității obiectelor și a utilizării tehnologiilor și instrumentelor specifice procesului utilizat; dezvoltarea capacității de a analiza, a cerceta, a observa fenomene; de a experimenta, a realiza, a elabora proiecte de confecționare a proceselor tehnologice; a evalua, a crea compoziții decorative; a confecționa diverse obiecte.

Cu ajutorul disciplinei „Educație tehnologică”, preadolescenții în afara realizării produselor finite, vor pătrunde în mijlocul problemelor tehnologice dezvoltându-și: mobilitatea în gândire, abilitatea de a comunica oral, curiozitatea, plăcerea de a învăța, capacitatea de a înțelege o problemă tehnologică, de a defini datele și găsi soluții; responsabilitatea de a se implica într-o activitate concretă. Toate acestea determină preadolescenții să privească fenomenele în ansamblu, să fie toleranți în fața diversității culturale/religioase, să fie răbdători, insistenți, conștienți că succesul poate fi dovedit prin muncă, voință, dorință și acțiune [22, p. 75]

Includerea educației tehnologice împreună cu discipline de cultură generală, contribuie la formarea personalității preadolescenților, necesară adaptării pentru atunci când vor deveni părinți responsabili, prin următoarele obiective:

- formarea unei personalități complete, adaptabile la schimbarea de tip inovator;
- valorificarea educației tehnologice pentru dezvoltare și progres;
- dezvoltarea capacității creative;
- formarea unei gândiri receptive aplicând schemele și schițele pentru fiecare produs finit;
- formarea comportamentului ecologic;
- inițierea în pregătirea tehnico-practică a preadolescenților are drept scop aplicarea cunoștințelor teoretice învățate, acomodarea cu mediul de desfășurare a procesului tehnologic;
- folosirea tehnologiilor necesare pentru prelucrare informațiilor și a tehnologiilor de transmisie a datelor;
- argumentarea necesității dezvoltării științei și a tehnologiei; cunoașterea descoperirilor, a civilizațiilor și contribuțiilor acestora la procesul tehnologic, studierea bibliografiei savanților, a cercetătorilor și inovatorilor;

- importanța utilizării tehnicii moderne pentru creșterea calității și a fiabilității produselor;
- formarea abilităților pentru a realiza produse de calitate;
- manifestarea respectului față de munca depusă pentru realizarea produselor [Ibidem 22, p. 75].

În concluzie, susținem că educația tehnologică, prin competențele generale specificate, prin conținuturi, prin module, prin domeniile de conținut, prin activitățile de învățare, prin produsele finite recomandate, prin modalitățile de evaluare contribuie la formarea rolului responsabil al preadolescenților pentru atunci când vor deveni părinți. Considerăm importantă dezvoltarea intelectuală și aplicativă a preadolescenților redată de capacitatea de a citi un desen tehnic, de a realiza schițe și proiecta; de a înțelege logica operațiilor în vederea realizării unui produs/activități; de a utiliza scule, dispozitive; de a cunoaște principiile de funcționare și unele defecte; de a iniția probleme economico-financiare [56], [57], [243], [224].

Tabelul 2.5. Evaluarea curriculumului disciplinei „Educație tehnologică” pe dimensiunea formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil [57], [234]

Nr. crt.	Componenta curriculumului	Descrierea conținutului componentelor: analiză, comparații
1.	Preliminarii/ Nota de prezentare	Curriculumul la disciplina „Educație tehnologică” este conceput în concordanță cu exigențele politicii educaționale europene cu privire la pregătirea elevilor pentru viață. În Preliminariile/Nota de prezentare sunt prezentate rolul și importanța studierii acestei discipline. Sunt precizate și explicitate elementele componente ale curriculumului (Repere conceptuale, Administrarea disciplinei, Competențe specifice și unități de învățare, Sugestii metodologice, sugestii de evaluare/Competențe generale, Competențe specifice și exemple de activități de învățare, Conținuturi, Sugestii metodologice) [170]. Sunt descrise particularități ale curriculumului: forma de organizare a procesului de predare-învățare-evaluare, modul de selectare a modulelor disciplinei, specificul activităților de învățare aflat la baza formării de competențe specifice disciplinei, caracteristicile care stau la baza elaborării curriculumului.
2.	Repere conceptuale	Curriculumul desemnează ansamblul proceselor educative și al activităților de învățare care vor fi studiate/executate de elevi pe durata parcursului lor școlar. În viziunea Curriculumului Național pentru învățământul obligatoriu „Educația tehnologică” este o disciplină obligatorie din trunchiul comun, componentă a ariei curriculare Tehnologii. Aria curriculară Tehnologii cuprinde următoarele discipline: „Educație tehnologică pentru clasele a I-a – a IX-a” respectiv „Educație tehnologică și aplicații practice” pentru clasele a V-a – a VIII-a. Reperele conceptuale ale curriculumului evaluat cuprind documente naționale și documente la nivel european și internațional valorificate pentru formarea competențelor cheie. Sunt enumerate principiile „Educației tehnologice”, realizate de UNESCO care vizează „reconcilierea cunoașterii cu știința de a acționa”, (UNESCO, 1983, p.13). Sunt descrise obiectivul general și scopul disciplinei ce au în vedere „formarea atitudinilor pozitive față de mediul tehnologic, stimularea creativității pentru creșterea calității vieții”. <i>Recomandări:</i> Plecând de la ideea că preadolescenții trebuie formați și pentru atunci când vor deveni părinți, atunci sunt necesare următoarele aspecte:

		a. Identificarea unor noi conținuturi educaționale și strategii didactice adecvate menite să răspundă provocărilor cu privire la pregătirea pentru viața de adult. b. Identificarea și selectarea, în funcție de vârsta elevilor, a unor conținuturi care să sprijine și să motiveze activitatea elevilor în dezvoltarea competențelor tehnologice și a competențelor parentale. c. Explicarea terminologiei specifice referitoare la parentalitate și însemnătatea acesteia.
3.	Administrarea disciplinei	Cuprinde modulele pe care le vor parcurge elevii pe parcursul anilor de studii, sunt selectate două dintre ele de către fiecare elev la fiecare început de an școlar, se va ține seama de modulele studiate în anul școlar anterior.
4.	Competențe generale	Curriculumul cuprinde patru competențe specifice/ trei competențe generale, competențe care vizează achizițiile elevului pentru întregul interval de studiu al disciplinei „Educație tehnologică” [170, p.2].
5.	Competențe specifice disciplinei și unități de competențe/ Competențe specifice și exemple de activități de învățare	Pe parcursul studierii disciplinei „Educație tehnologică” se urmărește dezvoltarea competenței generale determinată de asigurarea praxiologică a demersului tehnologic prin activități de învățare și competențe specifice necesare manifestării inițiativei, creativității și responsabilității de către elevi. Competențele specifice sunt proiectate pentru fiecare modul și reflectă achiziția progresivă a elevului în dobândirea competenței generale. Aceste competențe nu se pot forma în cadrul unei singure lecții, se pot schimba în funcție de nevoile elevilor. Elevii au prilejul de a dobândi posibilitatea de învățare în vederea atingerii obiectivelor propuse. Se constată existența sub-competențelor disciplinei care sunt în corelație cu competențele specifice și conținuturile propuse [169]. <i>Recomandări: Competențele specifice disciplinei sunt clare, dar nu sunt complexe și nu precizează că prin atingerea lor elevii sunt pregătiți pentru viața de adult respectiv de părinte responsabil.</i> Din aceste considerente, propunem competențe derivate sau sub-competențe care să ateste această formare a preadolescenților. Competențele derivate necesită o redactare a formulării: Ex: Competența specifică 1. Elaborarea unui proiect de confecționare a unui obiect, care să răspundă unei trebuințe, prezentarea acestui proiect. <i>Propunem competența derivată sau sub-competența: Să conștientizeze utilitatea produsului realizat pentru familia sa. Sub-competența poate fi: conștientizarea utilității produsului realizat pentru familia sa.</i> Modulul: Meșteșuguri populare și moderne; Unitatea de competență 1.1: Recunoașterea specificului meșteșugului <i>Croșetarea</i> propunem și o <i>competență derivată: Cunoașterea necesității învățării acestui meșteșug pentru viața de adult.</i> Astfel pot fi formulate câte 1–2 <i>competențe derivate</i> pentru fiecare competență specifică, competență care să aibă în vedere formarea/pregătirea preadolescenților pentru viața de adult și de părinte responsabil.
6.	Conținuturi/ unități de conținut	Unitățile de conținut cuprind conținuturi obligatorii care au ca scop realizarea competențelor proiectate disciplinei „Educație tehnologică”. Profesorul poate alege dintre exemplele de activități de învățare și produse recomandate/activități de învățare exemplificate în această programă sau poate să propună altele, particularizate în funcție de dotare, specificul local, asigurând astfel o diversitate de contexte de învățare. Activitățile practice sunt desfășurate în cadrul atelierelor/săli de clasă/loturi agricole în funcție de dotare și de specificul local. Prin intermediul acestora se formează abilități practice, iar elevii vor realiza produse destinate familiei, clasei, școlii și comunității din care provine. Conținuturile sunt organizate pe domenii, profesorul este nevoit să-și

		stabilească modul de parcurgere a conținuturilor obligatorii pe parcursul fiecărui an școlar, ținând cont de experiența concretă a elevului. Curriculumul la disciplina „Educație tehnologică” are ca finalitate formarea competențelor prin achiziții specifice disciplinei, dar și prin valorificarea interdisciplinară a informațiilor dobândite în cadrul studierii altor discipline școlare [56]. <i>Recomandări: Completarea conținuturilor cu unități de învățare ce ar valorifica sub-competențele introduse. Ex: Elaborarea unui proiect de confecționare a unui articol croșetat (sub-competența 1); conținutul propus: Utilitatea articolul croșetat într-o gospodărie.</i> <i>Unitățile de conținut formulate trebuie să aibă o denumire mai largă pentru a oferi posibilitatea profesorilor de a selecta conținuturi care să-i învețe pe preadolescenți despre tradițiile culturale, importanța preluării din meșteșuguri și meserii. Toate aceste conținuturi vor avea valoare practică și vor fi semnificative pentru formarea competențelor tehnologice necesare vieții de adult a tinerilor. Numărul de ore stabilite pentru aplicații practice să fie mai mare decât cele teoretice.</i> <i>Conținuturile/activitățile de învățare stabilite trebuie să aibă în vedere următoarele aspecte:</i> - învățarea să fie orientată spre formarea de competențe; - adaptarea conținuturilor predării-învățării-evaluării la nevoile și interesele elevilor pentru formarea responsabilității pentru viața de părinte responsabil și adaptarea la exigențele vieții de adult; - selectarea sub-competențelor/competențelor derivate și a conținuturilor pe baza calității; - realizarea unor parcurșuri școlare individualizate.
7.	Sugestii metodologice/ strategii didactice	Prin proiectarea, organizarea și realizarea procesului didactic la „Educație tehnologică” se pun în valoare următoarele abordări: centrarea pe elev; învățarea experiențială; diversitatea tehnologiilor didactice etc. Un accent deosebit se pune pe următoarele tipuri de educații: educația pentru toleranță, educația pentru timpul liber, educația economică, educația antreprenorială etc., la care se adaugă interferențele educației tehnologice cu educația casnică modernă, educația pentru sănătate, educația nutrițională, educația ecologică, educația antreprenorială etc. Strategiile didactice utilizate vor fi axate pe centrarea pe elev, formarea competențelor generale și specifice disciplinei, dezvoltarea gândirii critice, logice, intuitive [56]. Selectarea strategiilor didactice va fi realizată personalizat în funcție de necesitățile de instruire ale elevilor; specificul disciplinei; personalitatea didactică a cadrului didactic; cultura organizațională a școlii; mijloacele comunicaționale și informaționale existente etc.; prin intermediul acestora, elevii își vor manifesta inițiativa, creativitatea și responsabilitatea prin activitățile/ produsele realizate. Sunt prezentate sugestii profesorilor cu privire la alegerea activităților, modul de desfășurare a lecțiilor și de documentare în privința activităților de tip proiect și a altor metode de predare-evaluare [Ibidem 56, p.106].
8.	Strategii de evaluare	Fiind un demers educațional centrat pe competențe, se recomandă utilizarea evaluării continuă, formativă îmbinând formele tradiționale cu cele complementare: proiectul, portofoliul, autoevaluarea, interevaluarea, observarea sistematică a activității și a comportamentului elevilor. Pe parcursul activităților de învățare și evaluare, elevul va fi observat, încurajat și valorizat pentru progresul obținut. <i>Recomandări: Sugestiile de evaluare prezentate în curriculum necesită existența itemilor din care să se constate nivelul de formare al preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil.</i>

În urma evaluării curriculumului disciplinei „Educație tehnologică” pe dimensiunea formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil se constată conținuturi educaționale și strategii didactice adecvate pregătirii pentru viața de părinte responsabil, însă este necesar a fi identificate și explicate noțiunile care converg către parentalitate.

Tabelul 2.6. Evaluarea curriculumului disciplinei „Educație tehnologică” din perspectiva interdisciplinarității și transdisciplinarității [57], [234]

Nr. crt.	Componenta evaluată	Analiza conținutului curriculumului
1.	Realizarea principiului interdisciplinarității la nivel de competențe	Pentru definirea profilului de formare al elevului de gimnaziu se pune accentul pe competențele-cheie necesare pentru învățarea pe tot parcursul vieții: competențe matematice și competențe elementare în științe și tehnologii; spirit de inițiativă și antreprenoriat. Aceste competențe sunt îndeplinite datorită existenței interdisciplinarității, formă de cooperare între diferite discipline (fizică, chimie, matematică, desen, biologie, istorie, geografie) care sprijină elevii în formarea unei imagini unitare a realității, a unei gândiri integratoare și inovative, învățarea prin acțiune și soluționarea problemelor, adoptarea unei atitudini critice și integrarea în lumea tehnologiilor. Cunoștințele și aplicațiile tehnice și tehnologice aplicate zi de zi sunt benefice societății și condiției umane.
2.	Realizarea principiului interdisciplinarității la nivel de unitate de conținut/conținuturi	Curriculumul disciplinei „Educație tehnologică” are un pronunțat caracter interdisciplinar. Interdisciplinaritatea este redată de conținuturile următoarelor discipline reflectate în cele ce sunt studiate la educație tehnologică: - Limba și literatura română: comunicare scrisă și orală, dezvoltarea limbajului, exprimarea propriilor idei; - Fizică: conceptele și legile fizicii aplicate în practică (mecanisme, funcționarea unor dispozitive etc.); - Chimie: proprietățile chimice ale substanțelor care intră în componența diferitelor produse simple, aparatură etc.; - Biologie: factori de mediu care influențează creșterea animalelor și a plantelor, reacții de fermentare, depozitarea produselor alimentare, relația om-mediu-tehnologie etc.; - Geografie: rețele de comunicare, meserii specifice zonelor geografice și pe regiuni; - Matematică: relații de calcul; desfășurarea ambalajelor – figuri și corpuri geometrice, planul școlii/clasei/camerei, calcule de buget, calcule ale valorilor nutriționale și nutritive etc.; - Istorie: date istorice despre inventatori, cercetători și invențiile acestora; istoria dezvoltării tehnicii și a tehnologiilor; - Educația plastică: însemnătatea culorilor pentru decorarea interioarelor și a articolelor de îmbrăcăminte, obținerea nuanțelor dorite pentru decorare, elemente de design etc.)
3.	Realizarea principiului interdisciplinarității la nivel de evaluare a rezultatelor școlare	Principiul interdisciplinarității la nivel de evaluare a rezultatelor școlare poate fi atins în cadrul disciplinei „Educație tehnologică” prin intermediul produselor realizate în urma activităților de tip proiect. Sunt confecționate produse/lucrări creative a căror evaluare include acuratețea, aspectul estetic, modul de decorare-finisare a produsului; în acest caz interdisciplinaritatea evaluării este realizată prin intermediul Educației plastice.
4.	Analiza din punct de vedere al	Se constată că acest curriculum este centrat pe: probleme reale ale vieții omului, identificare de soluții, rezolvare de probleme ale vieții reale;

	transdisciplinarității	toate acestea contribuie la dezvoltarea competențelor pentru viață. Strategiile de predare-învățare utilizate pentru realizarea acestui demers transdisciplinar sunt bazate pe proiect.
--	------------------------	---

*Concluzii generale și recomandări privind necesitatea formării responsabilității
preadolescenților pentru rolul de părinte*

Prin intermediul studierii disciplinei „Educație tehnologică”, preadolescenții își dezvoltă: gândirea logică și de acțiune, abilitatea de a rezolva cât mai multe probleme din domenii diferite ale tehnicii, cunoașterea tradițiilor și a meșteșugurilor tradiționale. Curriculumul, prin conținuturile sale, contribuie la formarea preadolescenților pentru atunci când vor deveni adulți, fiind necesar selectarea de conținuturi care să reliefeze formarea acestora. Se impune *echilibrul între cunoașterea științifică și ponderea activităților practice*, numărul de ore pentru desfășurarea activităților practice să fie mai mare decât cele pentru teorie. Prin urmare, preadolescenții manifestă *atitudini pozitive față de sine și față de ceilalți*, participă cu *responsabilitate la activități* care contribuie la formarea viitorului părinte responsabil.

În concluzie, examinarea inițială a curriculumului disciplinei „Educație tehnologică” conduce spre afirmația că, deși la nivel național și internațional sunt schimbări care prevăd modernizarea și eficientizarea învățământului general pentru a răspunde necesităților elevilor, părinților și comunității, totuși formarea competenței prin care preadolescenții să devină responsabili atunci când vor fi părinți nu este precizată clar printre celelalte sub-competențe sau competențe derivate. Este necesară propunerea de conținuturi la nivel implicit, deși profesorii promovează într-o anumită măsură această responsabilitate a preadolescenților prin conduita lor deontologică.

2.2. Specificul formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil

Preadolescența este caracterizată printr-o puternică energie vitală și o profundă restructurare a organismului; este denumită și vârsta de tranziție, deoarece ea caracterizează trecerea de la perioada copilăriei la cea adultă. Cuvântul *preadolescență* indică *imagea precisă și clară a unui băiat sau a unei fete plin de curiozitate, activ și gălăgios*, potrivit lui Jung C.G (1995). Krutečki și Lukin în cartea Psihologia preadolescentului afirmă că această vârstă este „vârsta minții pătrunzătoare, a setei de cunoaștere, vârsta căutărilor”, a dezvoltării conștiinței de sine, a cunoașterii propriilor posibilități de ajutorare a celor din jur, a mișcărilor energetice. Preadolescenții încep să aibă idealuri și imagini generalizate legate de priceperea lor în formare, de a deține diferite însușiri ale personalității și de a le generaliza. Preadolescența este vârsta marilor idealuri, a începutului teoriilor, a perioadei neliniștilor; este *etapa în care începe să se*

formeze personalitatea viitorului cetățean, datorită faptului că aceasta este etapa importantă a procesului de maturizare generală-fizică, psihică, intelectuală, morală etc. [74].

Psihologii Neacșu I., Mitrofan I., Mitrofan N., Golu M., Chelcea S., Stănciulescu E., Șchiopu U., Crețu T., Bonchis E. consideră că dezvoltarea intelectuală nu este „autodezvoltare”, ci o consecință a instrucției și a educației, a experienței organizate în mod special, care reflectă particularitățile de vârstă ale preadolescenților. Educația și instrucția stimulează și orientează dezvoltarea psihicului, profesorul va putea găsi mijloacele de accelerare a însușirii cunoștințelor, de formare a deprinderilor și de cultivare a proceselor psihice ale preadolescenților [75, p. 198].

Din punct de vedere psihologic, în această perioadă se organizează conștiința de sine, apare dorința de afirmare personală ca expresie a socializării, de dezvoltare psihică intensă (conflicte interioare, agitație, impulsivitate, extravagante); părerile personale încep să fie importante și caută argumente pentru susținere; crește interesul pentru problemele abstracte și de sinteză; rafinarea gustului și interesului pentru tehnică [4, pp. 156–162].

Scopul educației este de a-i ajuta pe preadolescenți să învețe cum să trăiască o viață sănătoasă, responsabilă, îndestulătoare și împlinită prin propria activitate. Preadolescenții colaborează între ei, dar se află în competiție cu generația părinților; continuă să experimenteze și să învețe comportamente eficiente pentru a-și satisface nevoile de bază [29, p. 137].

Comportamentele sunt clasificate în trei domenii: cognitiv (gândirea, memoria și celelalte capacități intelectuale), afectiv (sentimente, interese, atitudini, valori), psihomotor (abilități manuale, complexe și deprinderi tehnice) [3, p. 8].

Școala este instituția care formează și informează preadolescenții ținând seama de anumite principii și evaluează modul în care obiectivele sunt atinse; impune prin programele sale forme de activitate intelectuală teoretică și practică; antrenează inteligența teoretică și practică sau concretă; acționează asupra dezvoltării cunoștințelor copiilor și a formării unui stil de muncă intelectual, dezvoltă interese și trebuințe de cunoaștere, stimulează curiozitatea, dezvoltă aptitudini și capacități intelectuale și practice necesare formării rolului de părinte responsabil. Activitatea intelectuală este percepută de preadolescenți ca având o importanță deosebită pentru maturitate și aceștia devin conștienți de potențialul de care dispun, de efortul care trebuie făcut pentru depășirea unor dificultăți și pentru a se putea afirma în colectivitate. În acest context, crește motivația și aspirația spre originalitate și creativitate, pentru depășirea condiției de mediocritate și anonimat.

În capacitatea de organizare și de exprimare lor logică a cunoștințelor este implicată *memoria*, prin aceasta preadolescenții conștientizează eficiența memoriei intenționate sau

voluntare. Pe lângă dezvoltarea creierului și maturizarea psihică, un rol important revine și *nivelului de instruire și cultură* al preadolescenților, prin intermediul căruia se dobândește materialul informațional necesar operațiilor mentale [178]. Piaget rămâne inițiatorul ideii dezvoltării tehnice a *capacităților mentale raportate la vârstă*. Osterrieth P. scrie că „*tot mai mult gândirea se desprinde de concret*”, încât și aici se va semnala o nouă orientare. Gesell A. vorbește despre apariția „*modalităților de gândire*” care *prefigurează caracteristicile gândirii adulte*, dezvăluind potențialul intelectual în evoluția viitoare a preadolescenților. Pe tot parcursul preadolescenței, transformările care se produc la nivelul gândirii determină o mai bună înțelegere a cauzalității, a capacității combinatorice a evenimentelor de referință [Ibidem 3, p. 137].

În dezvoltarea activității intelectuale *imaginația* are un rol primordial, iar scopul este acela de a favoriza *progresele gândirii conceptuale* și de a demara orientarea pregătirilor în conformitate cu aptitudinile preadolescenților [71, pp. 78–85]. Imaginația este implicată în procesul de creație, în care preadolescenții sunt interesați de un domeniu sau de altul, urmărind noutatea și afirmarea prin realizarea unei construcții tehnice, a unui desen, scheme etc. Dezvoltarea imaginației se bazează pe acumularea unui volum mare de cunoștințe, pe solicitările tot mai intense ale cadrelor didactice față de elevi și pe rezolvarea de probleme. Fetele manifestă mai multă abilitate în a exprima raționamentele, iar băieții au o organizare pregnantă a planului gândirii convergente [233, pp. 234–250]. *Capacitatea de a face un lucru bun*, de a obține rezultate vizibile îi ajută pe preadolescenți în cunoașterea pe sine și cunoașterea propriei valori. Pentru a realiza un lucru bun, preadolescenții au nevoie de timp pentru construirea în minte, fără grabă, fără presiune, a ideilor și de a realiza conexiunea dintre ele [101, p. 213].

Alături de urmărirea evoluției capacităților cognitive, afective și reglatorii trebuie conștientizate și transformările caracteristice acestui stadiu la nivel de personalitate. *Particularitățile de ansamblu ale personalității preadolescenților* sunt: dezvoltarea de noi trăsături de caracter și consolidarea acestora; manifestarea aptitudinilor prin structura și performanțele pe care le asigură; conștiința morală; creșterea rolului eului în structura generală a personalității. Dezvoltarea aptitudinilor rezidă din maturizarea neuro-funcțională și stimularea acordată de mediul școlar și familial. „Maturizarea psihologică și social-morală este dependentă de factorii externi, de condițiile de viață materială și social-istorică a individului” (Allport G). Din aceste considerente, preadolescența este stadiul începutului identificării vocaționale spre care tinde să-și formeze o concepție morală proprie și dorește mai întâi să se desprindă de părinți [Ibidem 65, pp. 304–345]. Activitatea de formare a viitorilor adulți trebuie dublată cu *activități de educare a viitorilor familiști*. Educarea preadolescenților pentru viața de familie înseamnă

educarea relațiilor sănătoase bazate pe prețuire, stimă și încredere reciprocă; transmiterea de norme, valori, obiceiuri etc.; formarea deprinderilor igienice și de comportare civilizată, de respectare a normelor morale, de conviețuire socială [164, pp. 15–17].

Preadolescenții manifestă uneori unele neajunsuri cu privire la lipsa exigenței față de deficiențele proprii, neidentificarea cauzelor greșelilor apărute și nerecunoașterea cinstită și deschisă a lipsurilor identificate și îndreptarea sau eliminarea lor. Școala și familia urmăresc dezvoltarea conștiinței de sine a preadolescenților și formarea spiritului critic și autocritic.

Crețu T. afirmă ca personalitatea preadolescenților este influențată de „factorii fundamentali ai dezvoltării psihice (ereditatea, mediul, viața), de intensificarea conștiinței de sine și a capacității de autoformare și autodeterminare”. Intensificarea conștiinței de sine se datorează transformărilor biologice intense, schimbării atitudinilor celor din jur față de preadolescenți, creșterii capacităților cognitive. Preadolescenții trebuie să fie corect supravegheați și îndrumați, trec repede de la acțiuni îndrăznețe și hotărâte la manifestări de timiditate și teamă, de la supraapreciere la subapreciere a forțelor proprii și invers. Maheu R. caracteriza preadolescentul prin „*mobilitatea temperamentului său, care-l îndeamnă spre elanuri generoase, dar și spre violență*”. Viața preadolescenților desfășurată în colective familiale și școlare bine organizate, cu un regim rațional de muncă și odihnă, într-o atmosferă de bună înțelegere, cu cerințe ferme și clar formulate, determină manifestări exterioare sănătoase și normale ce influențează dezvoltarea și formarea acestora [Ibidem 164, pp. 119–121].

Cercetările făcute demonstrează ca preadolescenții *nu sunt conștienți de toate însușirile personalității lor*. Aceștia se caracterizează prin elan generat de vârstă, prin creșterea considerabilă a forțelor vitale, printr-o sete de activitate și de cunoaștere, prin mobilitate accentuată, prin tendința de a participa activ la viața încurajatoare, prin interesul pentru tot ce se petrece în jur. Preadolescenții vor să afle, să învețe, să cunoască ceva, să-și însușească o pricepere sau alta, își fixează anumite scopuri, își planifică singuri activitatea și manifestă multă perseverență, stăpânire de sine, hotărâre și curaj în procesul acestor scopuri. *În funcție de dezvoltarea perseverenței lor*, preadolescenții se împart în:

1. *preadolescenți care manifestă perseverență în mai multe forme de activitate* (școlară, muncă fizică, în sport etc.); aceștia își îndeplinesc în primul rând sarcinile școlare și apoi se ocupă cu alte activități, consideră învățătura forma principală de activitate.
2. *preadolescenții care manifestă perseverență sistematică numai la învățătură*: părinții le pretind numai rezultate școlare foarte bune și nimic mai mult, preadolescenții nu participă la activități casnice, nu sunt obișnuiți cu munca fizică;

3. *preadolescenți cu perseverență slab dezvoltată la învățătură*: sunt perseverenți în forme de activitate nelegate de învățătură. Particularitățile preadolescenților, cum sunt idealul de viață, autonomia, independența, criza de originalitate, apartenența la grup pot elimina piedicile și dificultățile care determină gestionarea emoțiilor și dirijarea conduitei necesare viitorului lor [113, p. 276].

La această etapă de vârstă se dezvoltă: dragostea față de muncă, simțul datoriei și al răspunderii pentru faptele săvârșite, solidaritatea, nevoia de apartenență la un grup, relațiile de prietenie și dragoste, toate acestea îi determină să devină preadolescenți responsabili.

Mass-media (radioul, presa scrisă, presa electronică, televizorul, internetul), anumite instituții sociale (familia, biserica și școala) și relațiile interpersonale pot influența preadolescenții cu privire la modul de gândire al femeii și a bărbatului devenind o preocupare continuă pentru cei care se pregătesc să devină părinte responsabil [Ibidem 247, pp. 41–43].

Învățarea preadolescenților se realizează prin înțelegerea semnificației a ceea ce studiază: perceperea sarcinilor ce le revin, dezvoltarea gândirii după îndrumarea profesorului, interpretarea imaginilor, formarea și emiterea propriilor păreri și a propriei imagini. Una dintre condițiile necesare realizării culturii generale a preadolescenților este *pregătirea politehnică*, pregătire care contribuie la formarea deprinderilor necesare în mărirea celor mai simple unelte necesare pentru calitatea de părinte responsabil.

Champan G. și Campbell R. în cartea *Cele cinci limbaje de iubire ale copiilor* consideră că preadolescenții, când vor deveni părinți, își vor asuma „*răspunderea pentru formarea copiilor ca întreg*”. Cunoștințele de acest gen trec prin propria lor conștiință și se păstrează toată viața [Ibidem 113, p. 302].

Psihologul Eccles J. susține că gimnaziul oferă un mediu care nu li se potrivește preadolescenților, deoarece primii ani ai preadolescenței reprezintă o perioadă de risc crescut în ceea ce privește diminuarea stimei de sine, scăderea motivației de a învăța, creșterea cerințelor în funcție de sistemul de educație în familie și de condițiile de trai ale familiei respective; obligativitatea de a munci în familie, preluarea de la părinți a obiceiurilor și tradițiilor, însușirea abilităților manuale de la mamă sau tată și conștientizarea faptului că toate activitățile desfășurate au o mare însemnătate educativă, contribuie la formarea deprinderilor și aptitudinilor necesare pentru a deveni părinte responsabil [8, pp. 150–157].

Școala trebuie să cunoască potențialul intelectual, reacțiile afective și comportamentele stabile ale fiecărui preadolescent, deoarece cooperează la formarea deprinderilor de muncă, la *formarea personalităților capabile de a se integra în societate*. Acesta rămâne principalul factor

de integrare a preadolescenților, însă reușita va depinde de asemănarea cu ceilalți factori educativi și în primul rând *familia* [Ibidem 8, p. 169]. Întregul proces educativ este un proces de preluare și asimilare involuntară a unor valori culturale din mediul imediat în care preadolescenții trăiesc sau din medii exterioare. Mediul de trai și de interacțiune al preadolescenților se deosebește structural și calitativ de mediul de existență. Datorită dezvoltării fizice, aceștia se încredințează îndatoriri noi (ajută la activitățile casnice), efectuează sarcini pe care alți membri ai familiei nu le pot îndeplini.

Viața familială și școlară a preadolescenților este continuată și completată de viața lor socială, manifestată prin contactul direct cu lumea adulților și chiar cu societatea. După Jung C.G. (1995) rolul familiei în formarea personalității preadolescenților este esențial.

În continuare, vom analiza factorii care provoacă, generează, determină, contribuie și influențează formarea personalității preadolescenților. *Factorii care facilitează formarea personalității preadolescentului sunt: de natură socio-familială* (abandon familial, atmosfera din familie, sprijinul familial etc.), *motivațional-atitudinali* (atitudinea, gradul de toleranță, responsabilitate scăzută etc.), *emoționali* (încrederea și stima de sine care scad considerabil, irascibilitatea, agresivitatea, singurătatea) [147, p. 76]. De asemenea, părinții influențează copiii prin concepția lor despre lume și viață, comportamente, temperamente, atitudini, dorințe, grade de toleranță. Familia constituie factorul primordial al formării și socializării copilului, este decisiv în relațiile cu societatea și constituie „matricea de viață fundamentală în formarea personalității tinerilor, este mediul de viață socială și culturală care contribuie la formarea atitudinilor pre-adolescenților care influențează conduitele sau comportamentele viitoare” [63],[65], [248, p. 48].

Osterrieth P. precizează că preadolescentul „este încă un copil, dar un copil care din când în când tinde să-și depășească copilăria și care, mai mult decât în oricare din perioadele precedente, prelungește această copilărie spre viitor”. Preadolescenții manifestă o imensă curiozitate față de ceea ce îl înconjoară, o puternică nevoie de a ști, de cunoaștere și înțelegere, de realizare a acțiunilor întreprinse, acțiuni care îi vor fi necesare vieții de adult.

În urma analizării s-a ajuns la concluzia că la baza obținerii succesului acțiunii educative la vârsta preadolescenței se află următoarele condiții:

- *cunoașterea temperamentului preadolescenților* se face prin observarea: atitudinii, gesturilor în momentul unei acțiuni sau activități, expresiei feței, în timpul jocului;
- *acțiunea conjugată a familiei, școlii și societății* pentru o dezvoltare cât mai sănătoasă a preadolescenților;

– *părinții reprezintă furnizorii de capital lingvistic și social, preadolescenții fiind expuși la idei și activități care promovează dobândirea de cunoștințe* [249].

Familia oferă o educație informală și suport copiilor pentru: – a îmbunătăți procesul de învățare și succesul educațional; – a influența rezultatele educaționale prin îndrumare școlară, prin modelarea obiceiurilor de activitate prin participarea la activitățile gospodărești, manifestarea interesului față de dezvoltarea acestora prin implicare în viața familiei [255, p. 187–210]. Mediul familial este mediul psiho-uman și cultural care contribuie la organizarea comportamentului preadolescenților, este locul trăirilor emoționale, al intimității și al încrederii exclusive, unde aceștia sunt determinați să se formeze ca oameni, să se integreze în viața socială după modelul celor care îl înconjoară. Familia modelează contextul vieții copiilor, oferindu-le, pe lângă îngrijire, socializare, îndrumare și posibilitatea *formării unui preadolescent sănătos sufletește și trupește pregătit pentru viață, potrivit cerințelor vieții actuale* [Ibidem 166, p. 186]. Părinții influențează viața preadolescenților în mod indirect prin mediul cultural, atitudini și valori, precum și oportunități, constrângeri socioeconomice, se implică în educația formală și în viața școlară a copiilor lor [97, p. 265]. O altă *amprentă* a familiei este formarea principalelor deprinderi, transmiterea principalelor cunoștințe asupra realității și formarea primelor principii de viață. Preadolescenții învață în familie o serie de lucruri pe care în școala le consideră cunoscute la începerea procesului de educație [46, p. 345].

Piaget J. afirma „*copilul nu poate asimila decât ceea ce corespunde structurii sale psihice, acționează asemănător adultului, dar cu o mentalitate a cărei structură variază după stadiile dezvoltării*”. Între preadolescenți și părinți există o relație de prietenie, de respect reciproc datorită calităților morale, nevoii de a fi îndrumat, sfătuit, îndatorire importantă a părinților pentru această vârstă [165, p. 159]. A învăța să fii un bun părinte este o imagine în lumea ideală pentru majoritatea preadolescenților. Părinții sunt cei care îi învață pe copii să beneficieze de o viață responsabilă, creativă, prin exemplul dat de ei.

Adevărata pregătire pentru rolul de părinte se obține ca și cea profesională, *treptat, pe măsură ce se exercită unele aspecte ale vieții care sunt trăite direct*.

Atitudinea pozitivă poate fi formată preadolescenților prin rolul părinților pentru educarea dragostei acestora pentru diferite activități. Atât părinții, cât și școala dispun de modalități pentru formarea responsabilității preadolescenților [165].

Conceptul de responsabilitate este o valoare externă, prin intermediul căreia preadolescenții învață cum să se comporte într-un mod responsabil, deoarece nu se nasc cu valori sau abilități, ci numai cu instinctul de a se comporta astfel încât să-și satisfacă nevoile

psihologice. Părintele este profesorul și îndrumătorul propriului copil pentru deprinderea acestei valori; își poate *învăța copilul să devină om, adică o făptură caracterizată de compasiune, dăruire, curaj și responsabilitate*. Printre valorile importante se numără respectul pentru viață și grija pentru bunăstarea umană, date de către compasiune, dăruire și afecțiune [198].

La formarea responsabilității preadolescenților se află:

- *valorile părintelui* exprimate în practici de educație ale copiilor care consolidează sentimentele de iubire între părinți și preadolescenți;
- *atitudinea și aptitudinile părintelui*: atitudinea presupune disponibilitatea de a-i lăsa pe preadolescenți să-și simtă toate sentimentele; aptitudinile presupun capacitatea de a arăta preadolescenților moduri acceptabile de a-și înfrunta sentimentele;
- *propriile eforturi și propria experiență*.

Exemplul părinților creează: atitudinea și climatul favorabil învățării, experiențele particulare integrându-le în caracterul preadolescenților; distribuirea responsabilităților specifice adaptate nivelurilor de maturizare. Părinții înțeleg că propriul copil nu este „un bun personal” care să urmeze drumul proiectat dinainte de către aceștia sau să-l oblige să-și asume părerile și atitudinile parentale față de viață. Mass-media, lumea tehnologică oferă posibilitatea preadolescenților de a-și dezvolta anumite abilități pe care adulții le pot observa la aceștia, contribuind la inițierea lor [Ibidem 198, p. 11]. Se constată că fetele și băieții la pubertate se îndepărtează de rolul pasiv-dependent al copilăriei, își doresc o mai mare independență și o autoritate personală mărită. Fetele fac față schimbărilor, răspund cu încredere cerințelor și tendințelor de apropiere decât de separare, este nevoie de un model feminin pozitiv; pentru băieți, modelul masculin pozitiv include tații deschiși și comunicativi [11]. Preadolescenții au o *specificitate psihosocială* interesantă, încep să simtă nevoia de a-și exprima independența emoțională, financiară și socială față de părinți și față de prieteni; se confruntă cu o viață emoțională nouă care influențează aspectele fiziologice și psiho-sociale și apar unele tensiuni emoționale: furia, sfidarea, retragerea depresivă, conduita rebelă, impulsivitatea sau atitudinea nepotrivită [111, 114].

Cercetătorii Graham T. și Rutter M. au realizat un studiu despre problemele emoționale la preadolescenți constatând că un preadolescent *este nerăbdător, nu-și asumă responsabilități mari, se orientează către o autonomie crescută*. Cercetări privind dezvoltarea preadolescenților au fost derulate în proiectul *Euronet* coordonat de Alsaker F., Flammer A., Bodmer N., Gootkina N. și Liiceanu A. În urma investigațiilor s-a constatat că educația este mai importantă pentru preadolescenții din țările vest-europene, succesul vizibil este important pentru preadolescenții din țările est-europene decât pentru preadolescenții din Europa de Vest și țările central europene

[Ibidem 198, p. 81–88]. Putem concluziona că *preadolescenții nu au un simț al responsabilității înăscut și nu poate fi dobândit automat*, argumentele fiind: – formarea lentă a responsabilității; – exersarea zilnică a judecății și a capacității de alegere în situații corespunzătoare vârstei; – înțelegerea preadolescenților referitoare la alegerile făcute; – realizarea distincției dintre opinie și opțiune; – folosirea propriilor înzeestrări; – sprijin din partea părinților pentru a se desprinde de aceștia [91, p. 124]. Pregătirea pentru viață a preadolescenților trebuie înțeleasă ca o *educare pentru încadrarea lor sănătoasă și armonioasă în viața familială, bazate pe respectarea normelor morale, de conviețuire socială, pe sentimente de prețuire, stimă și încredere reciprocă*.

Școala își asumă responsabilitatea principală pentru formarea aptitudinilor necesare pentru exercitarea rolului social de către viitorul adult. Lipsa preocupărilor pentru o educație suficientă din partea profesorilor și a părinților determină comportamente neadecvate ale preadolescenților, „împrumutarea” de deprinderi nesănătoase de la prieteni, utilizarea expresiilor necuviincioase, atitudine grosolană etc. Pe măsura maturizării se vor evita multe dintre deprinderile nocive la elevi, prin eliminarea exemplelor negative și promovarea celor pozitive. Formarea personalității preadolescenților revine familiei, profesorilor și societății, favorizând adaptarea la lumea contemporană și la influența tentațiilor moderne.

2.3. Modelul pedagogic de valorificare a educației tehnologice pe coordonata formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil

Având în vedere că educația tehnologică prin intermediul acțiunilor educative contribuie la formarea și dezvoltarea personalității preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil, profesorii facilitează dezvoltarea și îmbunătățirea competențelor preadolescenților privind pregătirea pentru viața de adult. În paragrafele anterioare am clarificat competențele și valorile preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil, scopul rezidă în conștientizarea preadolescenților și a părinților privind valorificarea disponibilităților redată de disciplina „Educație tehnologică” în formarea și îmbunătățirea competențelor necesare pentru atunci când vor deveni părinți. Acest deziderat este promovat pentru elaborarea modelului pedagogic, care urmează să fie implementat în desfășurarea experimentului pedagogic.

Inițial am analizat conținutul și ne-am clarificat cu privire la modul de desfășurare a activităților de inițiere și de pregătire a preadolescenților despre familiarizarea cu specificul educației pentru parentalitate, după care am realizat inventarierea instrumentelor metodologice elaborate pe perioada investigației. Pe baza cercetării întreprinse am conceput Modelul

pedagogic de valorificare a educației tehnologice pe coordonata formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil (Figura 2.1..)

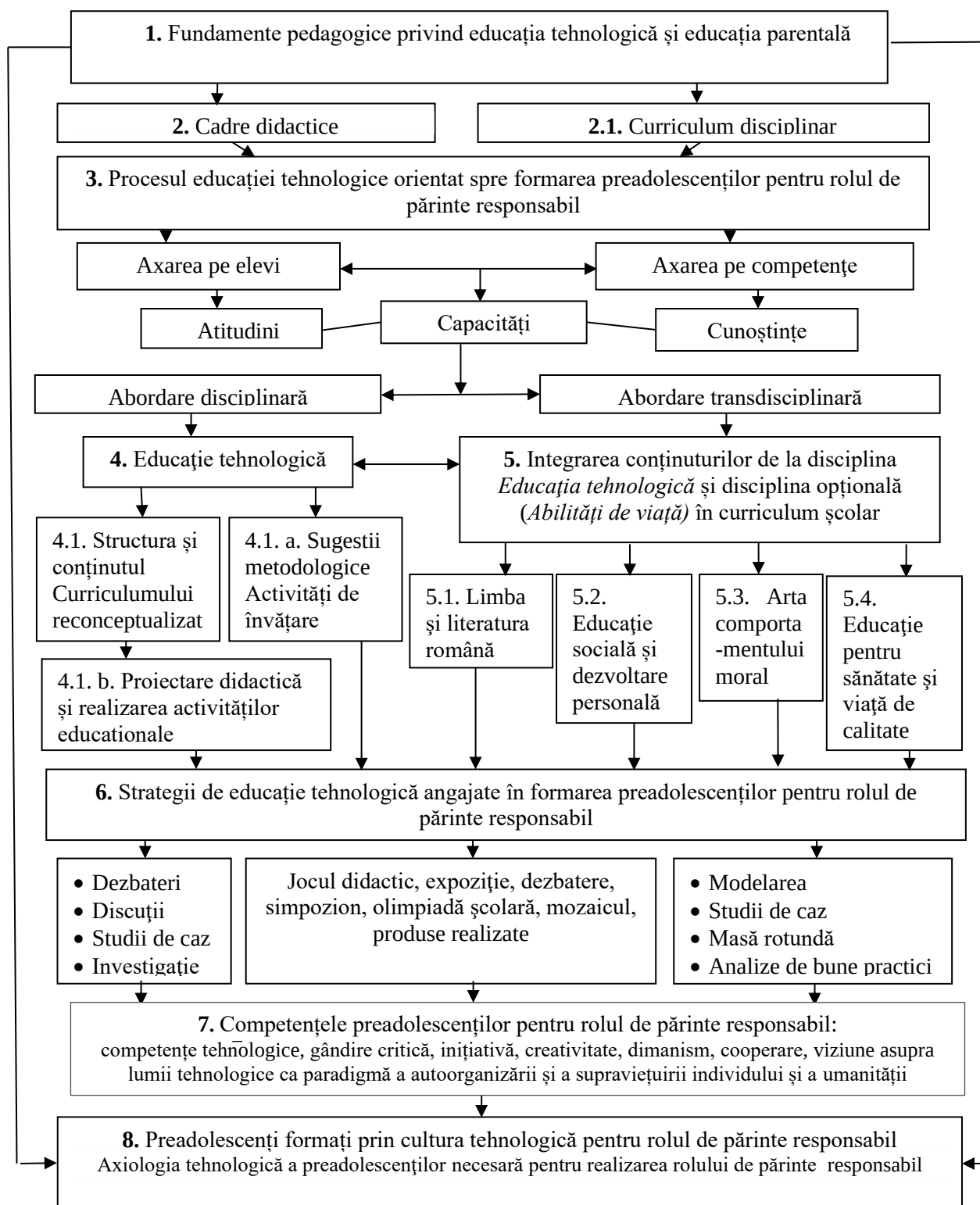

Figura 2.1. Modelul pedagogic de valorificare a educației tehnologice pe coordonata formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil

În continuare, propunem o analiză sintetică a componentelor concentrând cele prezentate în subcapitolele precedente în favoarea modelului elaborat:

1. Fundamentele teoretice privind educația tehnologică sunt reprezentate de conceptul susținut de Cristea S. (2010) [29, p. 220] potrivit căruia „noțiunea de tehnologie vizează procesul de aplicare a științei în viața socială prin intermediul unor strategii și norme specifice” definit și promovat de autori precum: Shepel V.M., Klarin M.V., Rosenberg M. B., Beckmann J., Ribault, Burgelman J.M., Paap J., Kondo M., Vygotsky L., Zankov L., Johánek T., Mašek E., Hubka V., Volkov P., Ivanov I.P., Shatsky S.T., Sukhomlinsky V., Zankov L.V., Ivanov I.P., Ilyin E.N., Selevko G.K. În plan educațional s-au constituit unele răspunsuri specifice prin „noile educații” în cadrul cărora „educația tehnologică constituie o altă perspectivă bazată pe regândirea, reconstituirea, considerarea problematicii variate a învățării școlare”, revenindu-i misiunea de a contribui la efortul comun de îmbunătățire a condiției umane” Moldovan V. (2011) [133, p.85]. Preocupările cercetătorilor din România și Republica Moldova în problematica educației tehnologice au constituit un reper metodologic semnificativ în descrierea acestui tip de educații, aceștia fiind: Văideanu G. (1988), Macavei E. (2001), Momanu M. (2002), Marcu V., Marinescu M. (2007), Cristea S.(2010), Calistru R., Cutasevici A. (2018), Lungu P. (2020), Gremalschi A.

Fundamentele teoretice despre educația parentală sunt reprezentate de teoria învățării sociale (Watson J., Skinner B., Bandura A.), de concepte operaționale (competența parentală, conștiință parentală, autoritate parentală, parentalitate, implicarea parentală etc.) definite și promovate de autorii: Kelly & Emery (2003); Budd (2001); Thomson & Jaque (2017); Bornstein & Zlotnik (2008); Bornstein și Zlotnik (2018); Barbara S. (2008); L. Di Ruzza; Chamberlain D.; Vincent R.; Lacharité (2015); Bornstein (2002); Stahl P. M. (1994).

Cercetători din Republica Moldova și România care au contribuit prin studiile lor, la pregătirea tinerei generații prin activități de formare ce includ acțiuni educative de informare, sensibilizare, învățare, antrenare, clarificare referitoare la valori, atitudini și practici parentale de educație sunt: Dolean I., Grîu N., Mocanu L., E.Vrasmaș, Țibu S., Goia D., Bulat G., Cuznețov L., Orindaș L., Mitrofan I., Mitrofan N. Zubenschi E., Carabet N. și alți autori [132, pp. 7–12].

2. Cadrele didactice vor utiliza metode de învățare centrate pe elev, metode și tehnici de învățare (inter)activă, metode ale învățării experiențiale, învățarea prin sarcini de lucru, metoda proiectului, studii de caz, alături de activitățile specifice educației tehnologice în conformitate cu vârsta elevilor. Pentru realizarea competențelor proiectate și a parcurgerii integrală a conținuturilor prevăzute de programa școlară, profesorul, în funcție de specificul resurselor umane și a materialelor, are posibilitatea de a modifica timpul pentru parcurgerea conținuturilor; de a aplica

personalizat activitățile de învățare; de a completa activitățile de învățare și produsele școlare recomandate; de a proiecta și realiza propriile strategii de predare – învățare – evaluare utilizând tehnici și metode variate; la care se adaugă libertatea și responsabilitatea de a valorifica în mod personalizat conținuturile la nivel de proiectare și de desfășurare a lecțiilor, completarea conținuturilor în funcție de specificul clasei de elevi, de resursele materiale și de timpul disponibil etc. Procesul educațional este organizat, astfel încât elevii să aibă posibilitatea de a beneficia de metode de învățare bazate pe acțiune: exercițiul, elaborarea proiectelor, studiul de caz, algoritmizarea; oportunitatea de a dobândi abilități tehnice și experiență practică în domeniu tehnologic prin desfășurarea activităților de învățare în sala de clasă și în afara ei, prin vizite la diverse firme, prin excursii-muzee, prin concursuri de artă artizanală, vizite cu explicații și demonstrație la meșteri populari etc.; învățarea prin instruirea directă de către membrii familiei; învățarea reciprocă; învățarea online (e-learning); învățarea ludică etc. [175].

2.1. Curriculumul disciplinei „Educație tehnologică” după Crișan A. (1995) este un curriculum formal, alcătuit din documentele reglatoare în cadrul cărora sunt „consemnate datele esențiale privind procesele educative și experiențele de învățare pe care școala le oferă elevilor”; „ansamblul finalităților, a specificațiilor de conținut, a jaloanelor procedurale și a resurselor pentru a desfășura un proces educațional” Potolea D.; „teoria formării acțiunilor mentale” Vîgotski L.S.; „sunt teoriile noi ale învățării” Cristea S., (2005); „este instruirea centrată pe competențe și învățarea deplină” Negreț – Dobridor, I., (2007) etc. [126, pp. 9–15].

Metodologia disciplinei „Educație tehnologică” cuprinde sistemul de metode pedagogice folosite în instruire la care se adaugă mijloacele de învățământ orientate împreună spre atingerea finalităților. Curriculumul direcționează această metodologie „spre crearea situațiilor de învățare care îi pot oferi elevului experiențe în cunoașterea de sine și a mediului tehnologic, exprimarea de sine prin limbajul specific variatelor tehnologii, însușirea valorilor aferente acestora” [122, p. 4]. Conținutul disciplinei „Educație tehnologică” contribuie la formarea viitorilor preadolescenți pentru rolul de părinte responsabil prin asigurarea stării de bine, prin introducerea unor elemente distractive, prin introducerea jocurilor didactice, prin alternarea formelor de organizare a activității, prin diversificarea locurilor de desfășurare a activităților și a mijloacelor folosite – toate acestea fac ca preadolescenții „să învețe cu plăcere, să dobândească experiențe tehnologice pozitive și să le valorizeze și în alte domenii” atunci când vor deveni adulți [Ibidem 122, pp. 3]. Abordarea curriculară are în vedere recunoașterea, respectarea și valorificarea pedagogică a următoarelor principii:

- *principiul fundamentării empirice*: curriculumul trebuie să aibă la bază cercetarea empirică a stării anterioare și să fie astfel conceput, încât să elimine disfuncționalitățile;
- *principiul orientării filozofice*: curriculumul trebuie să se bazeze pe o filozofie rezistentă a educației aflată în concordanță cu filozofia omului din societatea democratică modernă;
- *principiul individualizării*: curriculumul trebuie să răspundă nevoilor personale ale preadolescenților și să se adapteze posibilităților lor de învățare;
- *principiul realismului*: curriculumul trebuie centrat pe viața reală, cu valorile ei actuale, cu tendințele de dezvoltare ale societății și cu nevoile autentice de formare a preadolescenților pentru viața de adult;
- *principiul echilibrului*: componentele curriculumului trebuie să fie aplicate și studiate;
- *principiul colaborării*: curriculumul este o realizare colectivă în care sunt implicați experți în educație, profesori, instituții, părinți și elevi;
- *principiul evaluării*: evaluarea este elementul esențial al cercetării, proiectării, experimentării, validării oricărui curriculum, implementarea lui necesită o evaluare riguroasă, obiectivă, pozitivă și practică la momentul oportun;
- *principiul asigurării*: curriculumul trebuie să beneficieze de o susținere adecvată și va fi pus în practică numai dacă elementele de susținere sunt suficiente (resurse financiare, spații funcționale, manuale, planuri, programe, profesori etc.);
- *principiul temeiniciei*: curriculumul trebuie proiectat pe termen lung;
- *principiul managementului schimbării*: implementarea proiectului curricular trebuie condusă de manageri competenți [Ibidem 234, p. 50]; [126].

Curricula este concepută în cadrul conceptual delimitat de documentele de politică educațională și trebuie să îndeplinească următoarele exigențe de ordin general:

- reflectarea orientărilor politicilor educaționale existente și a obiectivelor de formare ale acestora pentru învățământul gimnazial;
- relevanța din punctul de vedere al necesităților de formare a elevilor;
- adaptarea multitudinii de factori la reușita școlară;
- „transformarea” obiectivelor de învățare ale anilor de studii în acțiuni;
- prezentarea într-o ordine logică a elementelor componente ale curriculei, astfel încât să fie coerente și ușor utilizabile ca instrument pedagogic;
- existența indicațiilor și a explicațiilor pentru înțelegerea obiectivelor învățării, a competențelor și asigurarea unei eficiențe maxime a activităților educative;
- claritatea, explicitarea fără ambiguități;

- concizia, evitând repetiția în cadrul unităților de conținut [Ibidem 234, p. 57].

Curriculumul, în contextul acestei abordări: – are în atenție elevul cu particularitățile, nevoile și interesele sale; – scoate în evidență și facilitează experiențe de viață, care să contribuie la alegerea drumului dezvoltării preadolescenților; – este orientat spre formarea competențelor de integrare rapidă, eficientă și creatoare în câmpul social necesare vieții de adult; – ține cont de psihopedagogia vârstelor, de particularitățile bio-psiho-sociale și de procesul dezvoltării intelectuale a elevilor. În conceperea curriculumului centrat pe competențe, accentul se pune pe integrarea cunoștințelor, capacităților, atitudinilor; pe stimularea valorilor promovate de școala modernă cu orientare spre conținuturi pluri-, inter- și transdisciplinare. Acțiunea competentă a elevului constă în mobilizarea resurselor mentale (cunoștințe, deprinderi, abilități, scheme de acțiune etc.) la locul și timpul potrivit.

3. Procesul educației tehnologice orientat spre formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil vizează condițiile pedagogice care contribuie la conștientizarea de către preadolescenți a rolului trăsăturilor, a percepției, a înțelegerii, a gândirii, a formării voinței; activitatea proprie manifestată cu impact asupra lor (autoeducația), autodezvoltarea, autoorganizarea, autocunoașterea propriei activități de învățare și exprimă convingeri despre intențiile de formare a comportamentelor necesare vieții de adult, respectiv de părinte responsabil. Tehnologiile formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil sunt tehnologii centrate pe elev, în care personalitatea copilului se află în centrul întregului sistem educațional școlar, oferind condiții confortabile și sigure pentru dezvoltarea acestuia. Necesitatea formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil ar trebui să devină una dintre competențele studierii disciplinei „Educație tehnologică”. Operationalizarea este determinată de specificarea condițiilor, a contextului în care va fi expus comportamentul vizat al preadolescenților și în esență acestea menționează facilitățile acordate elevilor sau restricțiile la care sunt supuși (Lebrun N., Berthelot S., 1994). În această perspectivă, activitățile didactice desfășurate devin un mediu formal de învățare care contribuie la formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil [169].

4. Educația tehnologică este o disciplină școlară de cultură generală, cu contribuții concludente în procesul de structurare aptitudinală și atitudinală a personalității preadolescenților; cu influențe în orientarea aplicativă a cunoștințelor științifice pe diferite domenii de cunoaștere și de activitate (real, uman, științe exacte etc.) [239]. Scopul acestei discipline constă în „dezvoltarea gândirii centrate pe tehnică și tehnologie și ghidarea spre înțelegerea principiilor de bază care explică „descoperirile științei și tehnicii, dezvoltarea curiozității intelectuale bazate pe cercetarea

personală, formarea atitudinii față de mediul tehnic și tehnologic, stimularea spiritului creativ pentru sporirea calității vieții” [267, p. 18].

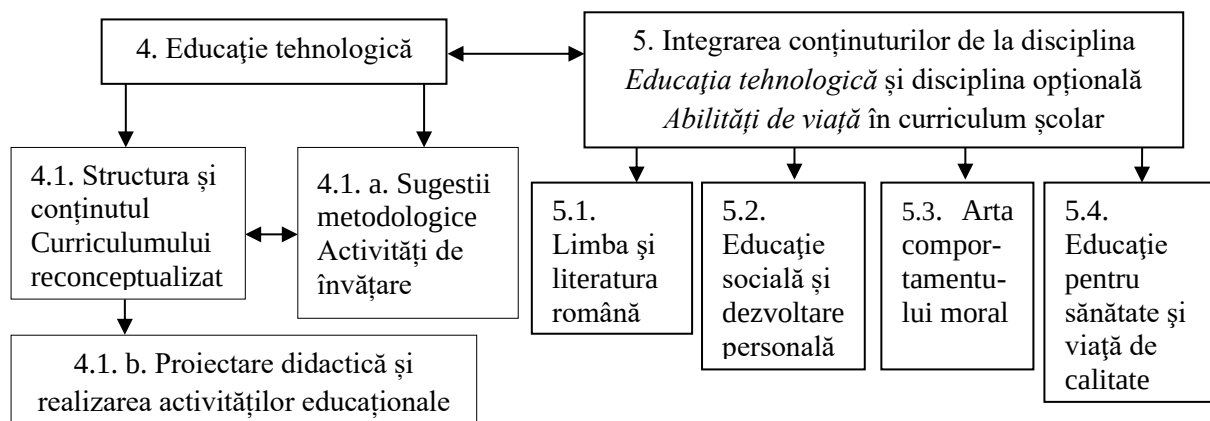

Figura 2.2. Interdependența dintre educația tehnologică și elementele particulare ale altor discipline

4.1. Structura și conținutul curriculumului reconceptualizat

Pedagogii, prin intermediul structurii și a conținutului curriculumului reconceptualizat, sunt ghidați cu privire la aplicarea curriculei disciplinare la nivel de proiectare a demersului didactic personalizat, iar instrumentele sunt unitățile de învățare ce alcătuiesc programa școlară a disciplinei „Educație tehnologică” [278]. În urma reconceptualizării s-au introdus conținuturi și module noi care familiarizează elevii cu terminologia specifică „utilizată în activitățile curente ale vieții cotidiene”, „pune accente pe studierea proprietăților diverselor tipuri de materiale” (Curriculum Național, 2008), pe executarea operațiilor tehnologice specifice obținerii unui produs util/lucrare creativă, contribuie la înțelegerea motivației care stă la baza unui anumit tip de comportament în societate [267].

4.1. a. Sugestiile metodologice propun cadrulul didactic soluții pentru proiectarea activităților de predare-învățare-evaluare în concordanță cu specificul disciplinei „Educație tehnologică”; organizarea procesului de învățământ este o acțiune complexă de anticipare a modului de desfășurare a activităților de educație/instruire, realizabilă prin definirea competențelor și a resurselor (conținuturi-metodologie-evaluare) necesare pentru îndeplinirea acestora, valorificabile într-un cadru de organizare specific sistemului și procesului de învățământ. Pentru formarea competențelor specifice în curriculumul școlar sunt precizate diferite exemple de activități de învățare pentru fiecare în parte, construite astfel încât să se integreze strategiile didactice adecvate. Prin intermediul acestora, elevii își manifestă inițiativa, creativitatea și responsabilitatea prin realizarea de produse/lucrări practice [Ibidem 92], [93, pp. 108–130].

Întreaga activitate didactică este proiectată pe scurtă durată și în perspectivă. Forma principală de organizare a activității educaționale este lecția de educație tehnologică – o lecție modernă centrată pe elevi, adecvată învățământului formativ, orientată pe obiective, pe formare de competențe și axată pe metode optime de predare-învățare-evaluare care corespund cerințelor didactice pentru atingerea obiectivelor propuse.

4.1. b. Proiectarea didactică este procesul prin care se hotărăște anticipat pașii ce urmează a fi parcurși în desfășurarea lecției, definirea obiectivelor preconizate, parcurgerea conținutului curricular, aplicarea strategiilor didactice selectate și a metodelor de evaluare a randamentului școlar, precum și a relațiilor dintre acestea [266]. În timpul proiectării sunt corelate și transpuse componentele curriculumului la condițiile pedagogice concrete, selectându-se mijloacele, metodele și formele de instruire adecvate. Obiectivele/competențele, conținuturile curriculare, tehnologiile didactice și sugestiile de evaluare ale elevilor sunt reflectate în procesul de proiectare. Cadrele didactice utilizează curricula la disciplina „Educație tehnologică” în procesul de proiectare și realizare a procesului educațional la clasă. Curriculumul stimulează creativitatea și libertatea cadrelor didactice în funcție de specificul resurselor umane și materiale, profesorul are posibilitatea de a modifica timpul pentru parcurgerea conținuturilor; de a aplica personalizat și de a completa activitățile de învățare și produsele școlare recomandate; de a proiecta și realiza strategii de predare – învățare și evaluare originale optând pentru tehnici și metode variate. În funcție de specificul activităților, deosebim proiectarea didactică de perspectivă (anuală, semestrială) și proiectarea didactică de scurtă durată (a unei lecții). *Proiectarea didactică reprezintă acțiunea complexă de anticipare a modului de desfășurare a activităților de educație/instruire, realizabilă prin definirea obiectivelor/competențelor și a resurselor (conținuturi – metodologie – evaluare) necesare pentru îndeplinirea acestora, valorificate într-un cadru de organizare specific sistemului și procesului de învățământ.* Proiectarea de lungă durată este un document managerial, întocmit de fiecare cadru didactic la începutul anului școlar și permite operarea unor ajustări/schimbări/dezvoltări pe parcursul anului, în funcție de dinamica clasei de elevi. Este un instrument funcțional, care asigură parcursul ritmic al conținuturilor și al evaluărilor, în cheia paradigmei ECD, desfășurat pe parcursul anului școlar și orientat spre realizarea finalităților curriculare de către elevii clasei [Ididem 175]. De asemenea, aceasta poate avea un caracter personalizat, urmărindu-se confluența dintre normativitatea didactică cu creativitatea și competența profesională a profesorului atât de necesară elevilor. Realizarea proiectului de lungă durată presupune: – studierea curriculumului disciplinar; – stabilirea competențelor specifice urmărite prin predarea disciplinei; cunoașterea particularităților elevilor;

– structurarea conținutului disciplinei pe module/unități de conținut și stabilirea relațiilor dintre acestea; – repartizarea numărului de ore pentru fiecare unitate de conținut, dar și pentru activitățile de recapitulare și evaluare [56, p. 116].

Lecția modernă și specificul ei: este principală formă de organizare a activității educaționale și răspunde anumitor cerințe didactice, pentru a obține randamentul așteptat: – stabilirea locului și a tipului de lecție pentru a se asigura o succesiune logică și integrarea într-un tot unitar; – stabilirea obiectivelor urmărite în funcție de structura lecției și alegerea strategiilor didactice adecvate; – elaborarea structurii metodologice specifice tipului de lecție stabilit; – alegerea strategiilor didactice necesare realizării lecției; – asigurarea relațiilor interdisciplinare și transdisciplinare; – abordarea diferențiată în funcție de particularitățile individuale ale elevilor; – dirijarea de către cadrul didactic a activității independente a elevilor. Pentru ca lecția de educație tehnologică să fie modernă și adecvată învățământului formativ, aceasta trebuie să corespundă următoarelor caracteristici: să fie orientată pe obiective și pe formarea competențelor; învățarea să fie centrată pe elevi; activitatea profesorului din timpul lecției să fie de numai 30%, iar cea a elevilor de 70%; axată pe metode optime de predare-învățare-evaluare corelate cu mijloace eficiente de învățământ [Ibidem 56, pp. 123–126].

Tabelul 2.7. Tipuri de lecții și secvențele acestora după criteriul competenței [56, p. 126], [280]

Tipuri de lecții	Secvențele lecției
<i>Lecție de formare a capacităților de dobândire a cunoștințelor</i> [279] Secvențele lecției: Organizarea clasei Verificarea temei pentru acasă Reactualizarea cunoștințelor și a capacităților Predarea-învățarea noilor conținuturi Consolidarea conținuturilor și formarea capacităților (la nivel de reproducere) Evaluarea: curentă, instructivă, fără notarea elevilor – apreciere verbală Bilanțul lecției Concluzii Anunțarea temei pentru acasă	<i>Lecție de formare a capacităților de analiză – sinteză a cunoștințelor</i> Secvențele lecției: Organizarea clasei Verificarea temei pentru acasă Analiza - sinteza metodelor de rezolvare studiate: – la nivel productiv, cu transferuri în alte domenii; – la nivel creativ Evaluarea: formativă de tip sumativ, notarea elevilor Bilanțul lecției Concluzii Anunțarea temei pentru acasă
<i>Lecție de formare a capacităților de înțelegere a cunoștințelor</i> Secvențele lecției: Organizarea clasei Verificarea temei pentru acasă Reactualizarea cunoștințelor și a capacităților Consolidarea materiei și formarea capacităților: – la nivel de reproducere; – la nivel productiv Evaluarea: curentă, instructivă, aprecieri verbale Bilanțul lecției. Concluzii. Tema pentru acasă.	<i>Lecție de evaluare a cunoștințelor</i> Secvențele lecției: Organizarea clasei Instrucțiuni privind realizarea lucrării de evaluare Realizarea lucrării de evaluare (testul, lucrarea practică, lucrarea de laborator, proiectul, autoevaluarea etc.) Bilanțul lecției Concluzii Anunțarea temei pentru acasă

<i>Lecție de formare a capacităților de aplicare a cunoștințelor</i>	<i>Lecție mixtă</i>
Secvențele lecției: Organizarea clasei Verificarea temei pentru acasă Reactualizarea cunoștințelor și a capacităților Consolidarea materiei și formarea capacităților: – la nivel productiv; – la nivel de transferuri în alte domenii Evaluare: formativă de tip sumativ, notarea elevilor Bilanțul lecției Concluzii Anunțarea temei pentru acasă	Secvențele lecției: Organizarea clasei Verificarea temei pentru acasă Reactualizarea cunoștințelor și a capacităților Predarea – învățarea materiei noi Consolidarea materiei și formarea capacităților: – la nivel de reproducere; – la nivel productiv, cu unele transferuri în alte domenii. Evaluare: curentă, apreciere verbală pentru conținuturile noi predate; – sumativă, în bază de descriptori Bilanțul lecției Concluzii Anunțarea temei pentru acasă

5. Interdependența elementelor particulare ale disciplinelor Educația tehnologică și disciplina opțională „Abilități de viață”

Lucrarea de referință *Enciclopedia Titanica* atribuie noțiunii de interdependență subiectivitatea fără a se concentra pe informații sau conținuturi. Relațiile om – tehnologie permit schimbarea practicii de proiectare, astfel încât tehnologia să nu constituie doar un instrument eficient, ci ceva „la îndemână” pentru nevoile educaționale ale oamenilor. Relațiile educație – tehnologie explică modul în care tehnologia poate ajusta educația și reintroduce ideea de „techne” ca ceva care trebuie apreciat în educație [93, pp. 68–92]. Pe parcursul studierii opționalului „Abilități de viață” se remarcă existența celor trei tipuri de relații necesare formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil.

5.1. Limba și literatura română: prin intermediul curriculumului se remarcă exemple concrete, figuri artistice ale personajelor care au rol de mamă și tată, fiică și fiu, la care putem aprecia comportamentele parentale. La formarea atitudinii responsabile față de parentalitate am valorificat potențialul din unele opere literare studiate în clasa a VII-a, cum ar fi: „Cum e lumea” de Niculescu V., „Popa Tanda” de Slavici I., „Lacul” de Eminescu M., „Dorința” de Blandiana A., „Poveste sentimentală” de Stănescu N., „Pelerinajul sentimental” de Cazamir O., „Primele iubiri” de Labiș N., „Singur în fața dragostei” de Busuioc A., „Făptura mamei” de Vieru G., „Frumos și sfânt” de Druță I. etc. În urma studierii operelor literare, preadolescenții au constatat că aceste conținuturi contribuie la conștientizarea și înțelegerea fundamentului de parentalitate, la descoperirea motivelor atitudinii parentale, cunoașterea psihologiei relațiilor intrafamiliale, rezolvarea problemelor paternității, formarea la preadolescenți a abilității de apreciere a calităților necesare pentru o parentalitate responsabilă: compasiunea, sensibilitatea, gingășia, toleranța, consolarea, iubirea, înțelepciunea, capacitatea de a ierta, acceptarea compromisului,

responsabilitatea, demnitatea etc. Prin intermediul studiilor de caz, preadolescenții se vor focaliza asupra tendințelor și schimbărilor în comportamentul parental, vor identifica posibilitățile de preîntâmpinare a disfuncționalității parentalității și modalități de prevenire a iresponsabilității parentale și a nonparentalității [150, p. 23].

5.2. Valorificarea conținutului curriculumului la Educația socială și dezvoltare personală a permis organizarea de dezbateri, discuții, studii de caz care acceptă preadolescenților: dezvoltarea și gestionarea bunăstării fizice și emoționale, desfășurarea activităților alături de membrii familiei, îmbunătățirea stării de conștientizare, dezvoltarea abilităților personale, îmbunătățirea calității vieții; toate acestea contribuie la pregătirea preadolescenților pentru viața de părinte responsabil [59].

5.3. Arta comportamentului moral este disciplina opțională prin intermediul căreia preadolescenții vor fi formați pentru a deveni cetățeni responsabili, manierați și sensibili la problemele personale și ale comunității; pentru însușirea și respectarea regulilor de conduită acasă, la școală și în societate; pentru conștientizarea rolului bunelor maniere în viața personală și a comunității [150, p. 286].

5.4. Potențialul disciplinei opționale Educația pentru sănătate și viața de calitate are posibilități pentru formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil. Curriculumul a permis formarea comportamentului responsabil pentru viața și sănătatea proprie și a celor din jur, pentru conștientizarea pericolului produselor alimentare modificate genetic consumate în perioada creșterii și a dezvoltării etc. [267]. Profesorul facilitează acumularea cunoștințelor, formarea priceperilor și deprinderilor (tabelul 2.8.) pentru o conduită care are în vedere propria sănătate și a celor din jur, încadrând preadolescenții în condițiile reale ale mediului și societății [60]; [118].

Tabelul 2.8. Competențele formate preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil prin integrarea conținuturilor altor discipline [59], [60], [150]

Disciplina	Competențe necesare formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil
Limba și literatura română	– crearea unei viziuni a elevilor prin studiul textelor despre viața cotidiană (hrană, muncă, hobby); condițiile de viață (niveluri de trai); relațiile interpersonale (familie, societate); valorile, credințele și comportamentele; uzanțele (vestimentație, vizite); comportamentele rituale (datini, religie) ale vorbitorilor limbii (circulația cuvintelor în timp și spațiu).
Educație socială și dezvoltare personală	– formarea de atitudini pozitive față de activitate; interes față de valorile de participare și responsabilitate; sentimente, convingeri, manifestări afective, volitive, cognitive în situații de cotidian; priceperi de autoanaliză și autoapreciere, manifestarea spiritului critic, gândirea creativă; – formarea comportamentelor care permit elevului să-și exploreze trăsăturile de personalitate și abilitățile specifice, să-și asume

	responsabilitatea pentru comportamentul personal, pentru dezvoltarea atitudinii pozitive față de sine și a modului de interacțiune eficientă cu ceilalți pe tot parcursul vieții.
Educație pentru sănătate și viața de calitate	– identificarea factorilor determinanți pentru menținerea și fortificarea sănătății, demonstrând gândire critică și abilități relevante; – implicarea în activități de menținere a propriei stări de sănătate și a celor din jur, manifestând responsabilitate și corectitudine;
Arta comportamentului moral	– manifestarea respectului față de familie prin caracterizarea familiei și a rolului acesteia în creșterea și dezvoltarea personală; – exersarea unor reguli de conduită corectă în cadrul familiei; – valorificarea resurselor de învățare cu privire la educarea comportamentului moral.

6. Strategii de educație tehnologică angajate în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil

Strategiile didactice utilizate în predarea disciplinei „Educație tehnologică” urmăresc centrarea pe elev, formarea competențelor generale și specifice disciplinei, dezvoltarea gândirii critice, logice, intuitive; crearea situațiilor în care elevii își manifestă inițiativa, creativitatea și responsabilitatea prin realizarea de produse/lucrări creative.

Strategiile didactice utilizate în cadrul demersului didactic pentru formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil pot fi clasificate astfel:

1. în funcție de caracterul determinant al învățării: a) *strategii prescrise*, bazate pe dirijarea învățării; explicativ-reproductive (elevii ascultă și reproduc ceea ce au învățat); demonstrative; algoritmice (învățarea dirijată pas cu pas); b) *strategii neprescrise*, de învățare prin efort propriu, prin activitate independentă; euristice, bazate pe descoperire; învățarea problematizată: experimentare, bazate pe creativitate; c) mixte: euristice – algoritmice [267].
2. în funcție de logica gândirii: a) *strategii inductive*: de trecere de la particular la general, abstract (de la exemple la teorie); b) *strategii deductive*: de trecere de la general la particular, de la teorie la fapte concrete; c) *mixte*: inductive – deductive [56, p. 129].

În cadrul activităților didactice, strategiile didactice sunt stabilite în funcție de obiective; de natura conținutului; de particularitățile și necesitățile elevilor; de competențele cadrului didactic; de condițiile de dotare și de timpul didactic alocat desfășurării activităților. Formele de organizare a activității didactice a preadolescenților pentru formarea rolului de părinte responsabil sunt: 1. frontală: cadrul didactic expune, demonstrează pentru toată clasa; 2. pe grupuri: fiecare grup își desfășoară independent activitatea, prin cooperare și observă, experimentează, efectuează un proiect sau confecționează un obiect etc. 3. individuală: fiecare elev realizează independent sarcinile școlare, rezolvă exerciții și probleme, studiază un text, lucrează la

calculator, efectuează un experiment sau o lucrare practică etc. Sarcinile de lucru distribuite pot fi comune pentru toți elevii clasei, diferențiate pe categorii de elevi sau individualizate.

Pentru diversificarea modelelor de realizare practică a activităților de predare-învățare, se recomandă utilizarea următoarelor strategii educaționale, având în vedere specificul vârstei elevilor și instrumentarul specific (tabelul 2.9.):

Tabelul 2.9. Strategii didactice utilizate în cadrul demersului didactic pentru formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil [146, p. 147]

Strategii	Conținut
Conversația	o serie de întrebări adresate de către profesor sau elevi și răspunsurile lor pentru a verifica nivelul de înțelegere; se încurajează reflectarea informației din mai multe puncte de vedere
Dezbaterea	discuții despre anumite probleme în care se urmărește influențarea convingerilor, a atitudinilor și a conduitei preadolescenților cu privire la formarea acestora atunci când vor deveni adulți
Discuția	schimb reciproc, organizat pe informații și idei, de păreri critice etc., încurajează elevii pentru a emite judecăți de valoare și pentru a prezenta rezultatul cu privire la rolul pe care-l au părinții în formarea lor pentru atunci când vor deveni părinți;
Studiul de caz	pune elevii în situații-problemă existente în viața reală, pentru a putea găsi soluțiile de rezolvare a acestora
Jocul didactic	exerciții de activitate individuală sau pe grupe, care contribuie la descoperirea unor relații logice, a unor noi adevăruri, precum și la o mai bună asimilare a cunoștințelor dobândite despre viața de adult, respectiv părinte responsabil
Investigația	căutare de informații pe tema parentalității, în descoperirea a ceva nou despre care preadolescenții nu erau interesați până la acest moment
Expoziția	prezentare de obiecte în scop instructiv, obiecte care pot îmbunătăți spațiul de lucru, de trai împreună cu cei dragi
Simpozion	discuție organizată pe baza unor expuneri asupra unei teme despre parentalitate
Olimpiadă școlară	stimulează imaginația și gândirea; contribuie la dezvoltarea talentelor, a abilităților și a cunoștințelor urmărind formarea preadolescenților din punct de vedere profesional și personal
Modelarea	reproducerea obiectului sau fenomenului de studiat (a proprietăților, a structurii acestuia) într-un sistem construit artificial, într-o falsificare a originalului care reprezintă modelul; este importantă pentru a reproduce după părinți execuția unor activități necesare în viitoarea gospodărie proprie
Masă rotundă	conversație organizată cu un moderator și mulți vorbitori aleși care aduc o varietate de perspective unui subiect (ex. îndatoririle unui părinte) și un public care poate observa sau participa punând diverse întrebări. Participanții dezbate subiectele propuse pentru discuții și pot genera idei și soluții pentru rezolvarea problemelor și pentru îmbunătățirea anumitor servicii și proiecte
Analize de bune practici	îmbunătățirea calității predării și a învățării în diferite școli despre rolul preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil, ridicând standardele pentru elevi, indiferent de capacitate și de context socioeconomic
Mozaicul	metodă interactivă de învățare utilizată pentru a găsi căile de acces la propriile cunoștințe, înțelegeri și convingeri despre viața de adult și de părinte responsabil
Simularea/imitarea unei situații reale	(imitarea rolului de mamă /tată responsabil) sau un joc de rol în care elevii au roluri diferite pentru a dezvolta abilități de comunicare și a construi spiritul de echipă pentru creșterii responsabilității

Stabilirea unui anumit tip de strategie didactică presupune precizarea metodelor de învățare, a mijloacelor de învățământ și a formelor de organizare a activității elevilor. Fiecare element structural prezentat are propriile obiective, propriul conținut și specificul său. Calitatea educației preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil se diferențiază după gradul de conștientizare, de înțelegere a importanței și a necesității acceptării valorii sociale și personale a parentalității, de însușire a noțiunilor morale, atitudinea acestora față de activitățile practice, motivația participării la activitățile din familie utilizând noțiunile învățate la orele de educație tehnologică [Ibidem 146, pp. 145–160].

7. Competențele preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil

La baza sistemului de învățământ orientat către satisfacerea nevoilor societății se regăsesc competențe noi care izvorăsc din capacitatea de a învăța, a gândi și a interacționa. Anumite competențe se regăsesc în mod sistematic la baza elaborării tuturor conceptelor aflate în centrul preocupărilor unor organizații internaționale de anvergură, precum OCDE sau Forumul Economic Mondial de la Davos (2022).

Competențele care vor permite preadolescenților să contribuie la crearea diferitelor valori alături de procesele tehnologice și aplicațiile acestora sunt *creativitatea, gândirea critică („critical thinking”), comunicarea și cooperarea*. Acestea constituie suport pentru adaptarea în cel mai scurt timp la situații noi, au ca susținere valoarea care a reprezentat construcția generației actuale: *conștiința* față de sine și față de cei din jur. Asociată competențelor comportamentale precizate anterior, conștiința permite „*dezvoltarea simțului etic, formarea autonomiei, dezvoltarea competențelor și a aptitudinilor tehnice sau dezvoltarea capacității de a gestiona și a naviga într-un mediu informațional divers*” Luca F. (2021) [275].

Competențele în domeniul tehnologiei reprezintă competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții existente în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene-Recomandarea Consiliului din 22 mai 2018 privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții (2018/C 189/01), permit preadolescenților să înțeleagă: progresul, limitările aplicațiilor și tehnologiilor științifice în societate, procesul de luare a deciziilor, valorile morale, cultura etc.

Gândirea critică are la bază procesele mentale sprijinite pe *curiozitate, deschidere, flexibilitate* și este utilizată pentru rezolvarea problemelor, în luarea deciziilor sau pentru învățarea unor noi concepte. *Creativitatea* reprezintă procesul mental care permite transformarea originală a ceva ce există deja sau produce ceva nou, inedit, bazându-se pe inovație, pe originalitate, pe capacitatea de a elabora concepte, pe conexiuni neobișnuite și consideră eșecul ca fiind oportunitatea de ameliorare permanentă.

Cooperarea este întemeiată pe *respect și autonomie*, are la bază competențele în comunicare, rezolvarea problemelor/conflictelor, modul de luare a deciziilor sau modul de negociere; nucleul acesteia este fixat în *valori morale* puternice: conștientizarea obiectivelor comune, motivația învățării ce determină concretizarea obiectivelor. Valorile necesare pentru o bună cooperare sunt: ascultarea activă (pentru a înțelege, pentru a se face înțeleș), luarea deciziilor (inclusiv capacitatea de a face compromisuri), realizarea unor parteneriate de cooperare, negociere; inițiere și desfășurare a discuțiilor.

În urma studierii Educației tehnologice, preadolescenții au capacitatea: – de soluționare a problemelor practice din realitatea cotidiană; – de a rectifica anumite produse; – de a derula proiecte; – de a economisi resurse (timp, spațiu, instrumente de lucru, resurse umane) pentru efectuarea unor activități intelectuale sau practice; – de a realiza miniproiecte etc.; toate aceste capacități condiționează propria administrare și pentru atunci când preadolescenții vor deveni părinți responsabili [279]. Pe lângă capacitățile menționate, putem adăuga: dezvoltarea atitudinilor critice și integrarea în lumea tehnologică fără obstacole emoționale; formarea atitudinilor morale și responsabile în raport cu dezvoltarea și exploatarea mediului; crearea atitudinilor artistice.

Atitudinile formate preadolescenților, necesare pentru a deveni părinți responsabili sunt:

- dezvoltarea capacităților de a înțelege și dezvoltarea criteriilor de apreciere a pericolelor de viață și mediu generate de situațiile de urgență; – atitudinea pozitivă pentru dialog constructiv și față de dezvoltarea personală și de activitățile practice; – aprecierea și promovarea calităților estetice;
- comunicarea informațiilor de interes public /de a interacționa cu alții, – conștientizarea impactului limbajului asupra celorlalți, – nevoia de a înțelege și de a utiliza limbajul într-un mod pozitiv și responsabil [281];
- respectul pentru adevăr, – perseverența de a găsi argumente, – evaluarea validității argumentelor, – aprecierea critică și curiozitatea, – interesul pentru probleme etice, – respectul pentru securitate, respectul pentru dezvoltarea durabilă, – gândire critică și reflexivă față de informația disponibilă;
- interesul pentru implicare în comunitate și consolidarea relații culturale, a relații sociale și a relații profesionale, – colaborarea, – încrederea în sine, – integritatea, – interesul pentru dezvoltări socio-economice, – interesul pentru comunicarea interculturală, – valorizarea diversității și acordarea respectului cuvenit celor din jur, – disponibilitatea de a stopa prejudecăți prin acceptarea compromisurilor;

- respectul absolut pentru drepturile omului, – aprecierea valorilor și atenuarea diferențelor dintre valori, – manifestarea unui sentiment de apartenență la propria comunitate, – manifestarea simțului responsabilității, – implicarea în activități civice, – motivația pentru a continua și a reuși în învățarea pe parcursul întregii vieți, – capacitatea rezolvării problemelor pentru a sprijini procesul propriu de învățare;
- manifestarea dorinței de a exploata experiențele de învățare, – disponibilitate de a lua inițiativă, – alegerea de a fi independent; posibilitatea de a deveni inovator în viața personală și în societate, – motivația și hotărârea în atingerea obiectivelor propuse, – înțelegerea profundă a propriei culturi și sentimentul identității ca bază a respectului și a atitudinii deschise față de diversitatea exprimării culturale;
- promovarea și dezvoltarea valorilor culturale prin participarea în viața culturală („Instruirea centrată pe competențe”, Vasile Goldiș University Press, Arad, 2012) [171].

În ceea ce privește dezvoltarea personală, încrederea în sine sau manifestarea dorinței de a colabora sau de a se autodepăși sunt aspecte care pot fi recuperate din zona de competențe din domeniile „a învăța să înveți” sau domeniul de competențe sociale. Respectând principiile descentralizării, descongestionării și flexibilitatea parcursului școlar, curriculumul permite *valorificarea* celor mai importante însușiri ale preadolescenților: dorința de cunoaștere, inventivitatea, imaginația, fantezia și aventura. Actuala abordare a educației tehnologice reiese din relația omului modern cu tehnologia, fiind considerată o componentă a culturii societății actuale.

Modalitatea de organizare curriculară este *transdisciplinaritatea*, care reprezintă gradul cel mai elevat de integrare a curriculumului, mergând până la fuziune. Transdisciplinaritatea se concentrează pe viața cotidiană, pe probleme semnificative, așa cum apar în context cotidian și care influențează viața preadolescenților. Competențele și conținuturile se integrează în jurul unor probleme de viață: dezvoltarea personală armonioasă, responsabilizarea socială a preadolescenților, integrarea în mediul natural și sociocultural. Termenul de transdisciplinaritate impune dizolvarea barierelor disciplinare cu scop de îmbogățire sau de multiplicare a resurselor acestei discipline. De cele mai multe ori, transdisciplinaritatea preia teorii, metode și tehnici care există independent în câteva discipline și le reorganizează păstrând sau atribuind noi semnificații unor domenii de cunoaștere [192].

8. Preadolescenții formați prin cultura tehnologică pentru rolul de părinte responsabil. Axiologia tehnologică a preadolescenților necesară pentru realizarea rolului de părinte responsabil

Educația tehnologică contribuie la dezvoltarea comportamentului moral al preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil, format prin antrenarea fiecărui preadolescent în activități de-a lungul întregului proces de instruire.

La baza modelării personalității preadolescenților se află orientarea valorică, ce are începuturile în familie. Schimbările permanente din societate au determinat confuzie axiologică chiar în rândurile adulților. Cercetătorii din domeniul științelor educației: Cristea S., Cucoș C., Cuznețov L., Hadârca M., Callo T., Guțu V., Pâslaru V., Silistraru N. au identificat unele neajunsuri ale sistemului de educație, printre care faptul că accentul a fost pus pe formarea competențelor cognitive și mai puțin pe latura axiologic-atitudinală. Preadolescenții trebuie să-și formeze competența axiologică, prin învățare, în urma aplicării diverselor mecanisme (condiționarea, recompensa, pedeapsa), fenomenul de imitație și metode de identificare, în funcție de particularitățile de vârstă ale acestora și de factorii sociali [163, p. 8]. În sens axiologic, educația are funcția de selectare și de transmitere a valorilor sociale tinerei generații, iar ca scop-modelarea personalității. Scopul acestei educații este de *pregătire a individului pentru integrarea reușită în viața socială*; are ca finalitate formarea conștiinței și conduitei axiologice, iar ca obiective: aspirația spre valori, disponibilitatea în valorizarea atitudinilor și comportamentelor personale. Educația stabilește un echilibru dinamic și funcțional între personalitate și societate, necesară pentru existența și dezvoltarea societății și a fiecărui individ; este orientată spre valori fundamentale precum: adevărul (educație intelectuală), binele (educație morală), frumosul (educație estetică) – unitate tridimensională care are originile în concepția filosofică a gânditorului antic Socrate.

Un model de învățare axiologică este prezentat de antropologul american Linton R. în lucrarea *Fundamentul cultural al personalității* (1968), unde descrie două situații cultural-educative care contribuie la dezvoltarea axiologică a personalității preadolescenților: *starea nevoilor emergente* (determinată de influența mediului cultural cu care preadolescenții au luat contact, de comportamentul format în urma tatonărilor situațiilor neobișnuite din viață prin observarea și imitarea comportamentelor celorlalți în situații similare); *situația răspunsurilor transmise* (rezultat al împrejurărilor obișnuite din viața preadolescenților, așa-numitele răspunsuri stereotipe în funcție de situație) [119, pp. 151–165].

Prin urmare, personalitatea preadolescenților reprezintă totalitatea trăirilor ca rezultate ale propriilor experiențe în urma interacțiunii cu mediul uman și cu mediul cultural al societății din care face parte, cât și prin raportarea la ceilalți.

Aprecierea lucrurilor se face în funcție de nivelul aspirațiilor preadolescenților (succesele și insuccesele trăite anterior), de condițiile personale și de motivație [136, p. 213]. Răspunsurile și deprinderile preadolescenților sunt realizate în urma formării competențelor specifice care dispune de abordarea praxiologică a demersului tehnologic prin activități de acumulare a cunoștințelor funcționale și a competențelor necesare satisfacerii nevoilor fundamentale ale omului în societatea contemporană, ce vor spori capacitatea de abordare a unui stil de viață sănătos, de a deveni un adult responsabil, inclusiv și în calitate de viitor părinte [57, p. 7], [138].

Tabelul 2.10. Competențele formate preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil în urma studierii disciplinei „Educație tehnologică” [55], [56], [58]

Denumirea modului studiat la disciplina „Educație tehnologică”	Competențele/unități de competențe care reflectă rolul de părinte responsabil
Arta culinară și sănătatea	• Recunoașterea substanțelor nutritive în produsele alimentare pentru o alimentație sănătoasă • Identificarea vaselor, uneltelor și dispozitivelor necesare pentru prepararea produselor alimentare • Realizarea tehnicilor de lucru, respectând normele sanitar-igienice și regulile de protecție a muncii • Prezentarea unor meniuri pentru masa de sărbătoare și diferite ocazii speciale, folosind terminologia specifică • Evaluarea procesului de preparare a produselor și a mesei servite pentru sărbătoare
Meșteșuguri populare și moderne: Croșetarea	• Precizarea importanței meșteșugului „Importanța croșetării pentru o gospodărie” • Identificarea materialelor și ustensilelor specifice meșteșugului • Realizarea elementelor de bază ale croșetării, respectând normele de protecție a muncii • Descifrarea schemelor de croșetare, utilizând terminologia specifică • Realizarea unui articol croșetat/decorat cu dantelă croșetată, respectând succesiunea operațiilor tehnologice • Evaluarea întregului proces de confecționare a articolului croșetat
Meșteșuguri populare și moderne: Arta covorului	• Identificarea tipurilor de covoare tradiționale, analizând tehnica de execuție, funcțiile decorative și destinația acestora • Recunoașterea materialelor și ustensilelor specifice țesutului covorului • Executarea țesutului simplu, respectând normele de protecție a muncii • Proiectarea unui articol țesut, ținând cont de criteriile funcționale și estetice • Realizarea unui covoraș folosind un gherghef • Evaluarea calității și a aspectului estetic al produsului realizat
Meșteșuguri populare și moderne:	• Clasificarea și identificarea obiectelor de ceramică tradițională în funcție de materia primă folosită și a celor

Ceramica	care alcătuiesc arta ceramică modernă • Descrierea etapelor tehnologice de transformare a argilei • Specificarea modului de decorare a produselor din ceramică în funcție de destinație • Realizarea etapelor de modelare a obiectului, respectând regulile de igienă și protecție a muncii • Evaluarea obiectelor confecționate în funcție de modul de realizare, din punct de vedere estetic și funcțional
Meșteșuguri populare și moderne: Prelucrarea artistică a lemnului	• Identificarea metodelor de prelucrare mecanică a materialelor lemnoase • Selectarea materialelor și a ustensilelor pentru cioplire și sculptură în volum • Realizarea tehnicilor de lucru la strung, respectând normele sanitar-igienice și regulile de protecție a muncii • Identificarea tehnicilor: cioplirea ornamentului geometric și sculptura în volum • Realizarea unui produs prin îmbinarea mai multor tehnici, respectând succesiunea operațiilor tehnologice • Evaluarea procesului de confecționare a produsului
Meșteșuguri populare și moderne: Prelucrarea artistică a metalului	• Recunoașterea specificului meșteșugului Prelucrarea artistică a metalului • Identificarea materialelor și ustensilelor specifice meșteșugului • Realizarea tehnicilor de lucru cu sârmă și tablă subțire de metal, respectând normele de securitate și sănătate în muncă • Realizarea unui proiect de confecționare a unui articol din sârmă/tablă subțire de metal, respectând succesiunea operațiilor tehnologice • Autoevaluarea/evaluarea proiectelor în funcție de tehnica de lucru, aspect, acuratețe etc.
Limbaj grafic	• Precizarea importanței desenului în activitatea practică a omului • Identificarea simbolurilor și semnelor grafice convenționale, specifice diferitor domenii de activitate • Respectarea regulilor de prezentare a desenelor • Realizarea proiecțiilor axonometrice ale corpurilor geometrice și ale pieselor după trei vederi • Confecționarea în volum (machetă) a corpurilor geometrice, prin realizarea desfășuratelor • Aprecierea corectitudinii respectării regulilor de reprezentare grafică a desenelor tehnice
Designul spațiilor verzi	• Identificarea factorilor de mediu, metodelor de cultivare și creștere a culturilor legumicole și a plantelor decorative • Alegerea plantelor, materialelor auxiliare, ustensilelor, pentru crearea unei minigrădini (jardinieră, ghiveci) • Aprecierea calității lucrărilor efectuate în funcție de aspectul plantelor cultivate • Stabilirea factorilor care contribuie la obținerea și dezvoltarea plantelor sănătoase
Robotică	• Utilizarea corectă a termenilor specifici Roboticii în exprimare și în formularea întrebărilor

	• Identificarea particularităților distinctive ale roboților • Identificarea modului de utilizare a robotului casnic • Recunoașterea unităților funcționale și a componentelor fizice ale robotului • Explicarea utilizării aplicațiilor pentru case a robotului • Explicarea destinației elementelor structurii a robotului • Respectarea regulilor de protecție a mediului ambiant și de muncă în siguranță • Identificarea blocului de comenzi al robotului • Specificarea avantajelor utilizării robotului casnic într-o gospodărie
--	--

În concluzie, modelul pedagogic de valorificare a educației tehnologice pe coordonata formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil este unul util și include discipline școlare obligatorii și discipline opționale, activități extracurriculare, colaborarea unităților școlare cu familia și comunitatea. Toate cunoștințele însușite, aplicațiile practice desăvârșite contribuie la soluționarea problemelor determinante educației preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil. Aspectele de bază ale activităților desfășurate constau în organizarea demersului de descoperire a rolului de părinte responsabil în diverse contexte educaționale formale și nonformale [147, p. 171].

2.4. Concluzii la Capitolul 2

Studierea detaliată a condițiilor pedagogice necesare formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil a permis să conchidem următoarele:

- Influența și rolul educației tehnologice în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil sunt condiționate de următorii factori: inițiativă și creativitate, gândire sistematică centrată pe tehnică, dorințe și oportunități ale preadolescenților, nivelul de înțelegere, comunicarea și relațiile cu adulții/părinții.
- Educația tehnologică are ca scop orientarea preadolescenților pentru a se integra în spațiul socioeconomic, istoric și cultural folosind strategii de formare cu caracter practic care contribuie la stimularea gândirii creative și la formarea de competențe necesare pentru viitor.
- Preadolescenții vor dezvoltă volumul memoriei prin asimilarea de cunoștințe, sunt capabili să intervină în organizarea și resistemizarea celor ce vor fi memorate și apoi aplicate; capacitățile de reorganizare sunt mai accentuate; limbajul se dezvoltă prin antrenarea în activitatea școlară bogată, lecturi particulare, comunicarea intensă cu cei din jur; vorbirea este fluentă și prezintă o mai bună organizare a ideilor.
- Educația tehnologică va influența mobilitatea în gândire a preadolescenților, va stimula gândirea divergentă pentru ca aceștia să devină responsabili și capabili să ia diferite decizii în rezolvarea problemelor din viață.
- În esență prin pregătirea tehnico-practică, înțelegerea dezvoltării științei și tehnicii, formarea unei gândiri deschise, manifestarea de respect față de munca depusă, experiența de învățare, preadolescenții se pregătesc pentru viața de adult și de viitor părinte responsabil.
- Factorii de integrare și de progres în formarea/învățarea preadolescenților identificați sunt: familia, școala, comunitatea, mediul în care trăiesc, îndatoririle care le revin, starea psihologică, dezvoltarea fizică, viața socială manifestată prin contactul direct cu lumea adulților și societatea.
- În scopul formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil, școala are un rol important prin cunoașterea potențialului intelectual, a reacțiilor afective și comportamentale, prin deprinderile formate, prin capitalul lingvistic și social. Preadolescenții au acces în mod natural la responsabilitățile vieții adulte și nu manifestă o „criză” comportamentală.

În capitolul 3 descriem contextul valorificării Modelului pedagogic de valorificare a educației tehnologice pe coordonata formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil necesar ca premisă teoretică pentru conceperea și implementarea Programului orientat spre formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil.

3. CADRUL EXPERIMENTAL AL VALORIFICĂRII POTENȚIALULUI EDUCAȚIEI TEHNOLOGICE ÎN FORMAREA PREADOLESCENȚILOR PENTRU ROLUL DE PĂRINTE RESPONSABIL

3.1. Designul cercetării gradului de formare a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil în contextul educației tehnologice

Rezultatele investigației teoretice și problematica variată și complexă a formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil au determinat conceperea cercetării experimentale. Designul cercetării se referă la prelucrarea și interpretarea datelor prin metode cantitative și calitative de analiză obținute la etapa de constatare a cercetării pentru identificarea problemelor formării preadolescenților ca bază în proiectarea și aplicarea în practică a *Programului de formare a preadolescenților prin disciplina opțională „Abilități de viață”* pentru etapa de formare a experimentului pedagogic.

Constatăm că printre competențele/obiectivele generale ale disciplinei „Educație tehnologică” nu se regăsește stipulată clar și formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil; din aceste considerente cunoștințele, abilitățile, capacitățile dezvoltate la această disciplină sunt necesare vieții de zi cu zi, de viitor adult și viitor părinte responsabil [100].

Strategiile utilizate pentru a valorifica potențialul educației tehnologice în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil au fost:

- analiza epistemologică orientată asupra studierii specificului educației tehnologice, a delimitării tendințelor integrative în fenomenul cercetat; urmărirea evoluției preadolescenților de-a lungul anilor de studiu;
- stabilirea și analizarea factorilor de progres a preadolescenților abordate prin prisma parteneriatului educațional respectând particularităților de vârstă a preadolescenților;
- realizarea demersului praxiologic, care include experimentul pedagogic.

Demersul experimental al cercetării răspunde necesităților și cerințelor existente la nivel de societate și a fost desfășurat în scopul conceptualizării, a demonstrării funcționalității *Modelului pedagogic de valorificare a educației tehnologice pe coordonata formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil*, elaborat și descris în capitolul precedent, ceea ce a determinat posibilitatea de validare a aspectele teoretico-aplicative ale acestui important parcurs.

Obiectivele existente la baza realizării scopului propus sunt:

1. identificarea opiniilor și a reprezentărilor preadolescenților și părinților privind potențialul disciplinei educație tehnologică de a contribui la formarea lor pentru rolul de părinte responsabil;

2. validarea Modelului pedagogic de valorificare a educației tehnologice pe coordonata formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil;
3. evaluarea și interpretarea rezultatelor obținute în baza experimentării fundamentelor teoretico-aplicative elaborate, structurate și valorificate prin intermediul Modelului pedagogic de valorificare a educației tehnologice pe coordonata formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil pentru elaborarea și validarea *Programului de formare a preadolescenților prin disciplina opțională „Abilități de viață”* [93, p. 226];
4. sistematizarea rezultatelor cercetării și prezentarea concluziilor, a predicției și a recomandărilor [94].

Demersul experimental este conceput și desfășurat în conformitate cu cadrul conceptual-fenomenologic al potențialului educației tehnologice în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil, cu concepțiile teoretice și metodologia prezentate în primele două capitole, cu investigarea și determinarea reperelor epistemologice, cu elaborarea și validarea reperelor praxiologice, cu scopul, ipoteza și obiectivele cercetării. Toate acestea au contribuit la fundamentarea științifică, la elaborarea instrumentelor metodologice și la desfășurarea experimentului pedagogic propriu-zis.

Investigația experimentală, axată pe valorificarea potențialului educației tehnologice în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil, a fost lansată și desfășurată în unitățile de învățământ de stat: Colegiul Național „Emil Racoviță” și Colegiul Național „Costache Negruzzi” din municipiul Iași pe un eșantion stratificat de *102 de elevi din clasa a VII-a și 33 de părinți*. Am optat pentru aceste două unități de învățământ, deoarece reprezintă spații de educație și cultură de excelență pentru formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil în urma studierii disciplinei „Educație tehnologică” și pentru faptul că părinții își susțin și își sprijină copiii în formarea lor educațională. Cercetarea experimentală a inclus o investigație prealabilă pe un lot independent ce cuprinde 57 de subiecți/ preadolescenți și 33 de părinți (Anexa 2) din cele două unități de învățământ menționate.

Cercetarea preliminară de observare și studiere a domeniului vizat s-a realizat pentru identificarea celor mai frecvente dificultăți întâlnite în educația preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil. În urma discuțiilor avute cu elevii la clasă, am constatat că părinții cunosc într-o mică parte ceea ce se studiază la disciplina „Educație tehnologică”, unii dintre aceștia manifestă dezinteres, comunicare precară; alții au o educație axată pe restricții, dezaprobări și chiar constrângeri. În urma constatărilor, ne-am orientat spre conceperea unui chestionar pentru elevi și a unui chestionar pentru părinți, care ar permite să identificăm opiniile, convingerile

preadolescenților și ale părinților cu privire la valorificarea potențialului educației tehnologice în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil, să precizăm modul și gradul de pregătire a elevilor, modul de implicare a părinților în educația și activitatea copiilor. Chestionarele au în vedere conținuturile teoretice și aplicative prezentate în capitolele precedente și orientează investigația spre sporirea gradului de pregătire a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil.

Scopul acestui preexperiment este optimizarea activității de evidențiere a problemei și a celei de examinare și de validare prealabilă a presupunerilor inițiale, a ipotezei de lucru și a instrumentelor ce vor fi utilizate: chestionarele (care vor fi pilotate), strategiile, componentele modelului elaborat pentru realizarea experimentului pedagogic în integritatea celor trei etape: constativă, formativă și de validare.

Utilizarea eșantionului înainte și după/ before-and-after method a fost efectuată în scopul evitării erorilor. Ca urmare a faptului că acest lot experimental presupune realizarea acțiunilor de constatare, de formare și de validare pe aceiași subiecți, considerăm că vom avea posibilitatea de a observa și a investiga schimbările intermediare, care pot apărea pe parcursul perioadei formative [93, p. 227]. La aceasta se adaugă faptul că lotul experimental dat satisface exigențele riguroase și obiective ale studiului, necesare asigurării evidențierii clare a impactului factorului experimental sau a variabilei independente asupra subiecților fără să creeze neajunsurile care acced uneori în investigațiile pe cele două eșantioane (experimental și de control) [156, p. 133].

Variabilele dependente în cadrul experimentului pedagogic sunt: observația sistematică, ședințele tematice cu părinții, discuțiile tematice cu diriginții, cu părinții și cu elevii.

Variabilele independente sunt: chestionarele, studiul de caz, analiza produselor activității elevilor, calculele matematice, analiza lotului independent și stratificat (părinți, elevi, profesori) de tipul before and after method, studiul documentației școlare.

Strategia cercetării științifice a implicat metode, instrumente, procedee și tehnici de investigare. Metodele aplicate la desfășurarea și realizarea demersului investigativ sunt:

- *Observația științifică* a constatat într-un act de percepție și gândire/urmărire a rolului pe care îl au tinerii când devin părinți, însemnătatea formării unei familii. În cadrul experimentului am valorificat aplicabilitatea noțiunilor învățate prin intermediul aplicațiilor practice. Observațiile au fost directe și experimentale, ne-au permis să cunoaștem autenticitatea reacțiilor subiecților investigați și să ne convingem de eficiența sau ineficiența unor acțiuni/activități, ceea ce a permis să completăm și să corelăm cu cele necesare vieții de zi cu zi. Literatura de specialitate nu indică rolul disciplinei „Educație tehnologică” în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte

responsabil, însă sugerează că tot ceea ce se studiază este valabil pentru viața de zi cu zi, este credibil și problema studiată este foarte complexă.

Plecând de la investigația preliminară și ipoteza de lucru, *impactul potențialului educației tehnologice în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil* va fi pozitiv dacă vom reuși să sporim eficiența personală a preadolescenților, motiv pentru care am decis să delimităm câteva aspecte vulnerabile, care s-au identificat la aceștia. Într-o ordine descrescătoare, s-au identificat următoarele aspecte:

- comunicarea insuficientă între preadolescenți și părinți (nu li se transmit părinților ce se studiază la orele de educație tehnologică);
- comunicarea și relaționarea distorsionată (reproșuri pentru realizarea acasă a unui produs etc.)
- incompetența parentală privind educația preadolescenților;
- dezinteresul din partea părinților față de studiul acestei discipline;
- conflictele familiale cu caracter demobilizator.

- *Metoda chestionarului* a fost folosită pentru a testa opiniile, reprezentările și convingerile preadolescenților (Anexa 3) și părinților (Anexa 4) cu privire la valorificarea potențialului educației tehnologice în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil. Chestionarea individuală ne-a permis să stabilim cauzele dificultăților care apar cu privire la faptul că educația tehnologică contribuie într-o anumită măsură la formarea preadolescenților pentru rolul de părinte; problemele pe care le percep adulții în educația copiilor, în comunicarea și relaționarea cu ei; așteptările și impactul membrilor familiei asupra formării preadolescenților pentru viața de zi cu zi.

- *Metoda studiului documentației școlare* s-a aplicat prin studierea curriculumului național, a legii educației naționale și a metodologiilor aplicării acesteia, a ordinelor de ministru, a Codului Educației etc. care au contribuit la stabilirea stării și evoluției preadolescenților cu privire la modalitatea de formare pentru perioada când vor deveni adulți și la observarea specificului dezvoltării personalității preadolescenților.

- *Experimentul pedagogic* a fost desfășurat pe parcursul anilor școlari 2018–2019, 2019–2020, 2020–2021, având ca scop optimizarea educației tehnologice, a comunicării și a relaționării între preadolescenți, precum și formarea de abilități practice acestora. Cercetarea experimentală desfășurată în perioada 2018–2021 s-a axat pe generalizarea și pe analizarea cunoștințelor teoretice și practice cu privire la formarea responsabilității preadolescenților în calitate de părinte. Designul cercetării a fost conceput pentru elaborarea instrumentarului necesar în scopul determinării nivelului de formare a responsabilității preadolescenților pentru rolul de părinte și a

gradului de pregătire a acestora prin intermediul educației tehnologice.

Activitatea experimentală a început cu stabilirea strategiei și planificarea experimentului. Strategia cercetării include trei etape: constatarea, formarea și validarea. După numărul subiecților implicați în experiment, acesta este mixt; îmbină studiul individual cu cel colectiv; după modul de expunere, este un experiment natural; după modul de acționare, este un experiment provocat și invocat; după modul de desfășurare, este un experiment psihopedagogic; după numărul variabilelor, este unul variat; după nivelul investigației, experimentul a inclus acțiuni de tip transversal; iar după timpul de desfășurare, este unul de durată medie și s-a derulat pe parcursul a trei ani de studii.

Planificarea experimentului este prezentată amănunțit în tabelele care urmează, sunt detaliate obiectivele, lotul de subiecți, termenul de realizare, metodele utilizate, inclusiv impactul scontat prin cele trei etape clasice ale experimentului pedagogic, precedate fiind de o etapă prealabilă (Tabelul 3.1).

I. În experimentul pedagogic, etapa care a facilitat constatarea nivelului de cunoștințe a elevilor privind responsabilitatea pentru rolul de părinte este etapa de pretestare.

Tabelul 3.1. Designul etapei de pretestare a experimentului pedagogic

I. Etapa de pretestare a experimentului pedagogic					
Nr crt	Obiective și etape	Lotul de subiecți	Termeni de realizare	Activități și metode	Impact și rezultate
1.	Studierea opiniei privind rolul și importanța educației tehnologice în formarea responsabilității de a deveni părinte	102 elevi din clasa a VII-a 33 de părinți	Semestrul I Octombrie, anul de studii 2018–2019	<i>Metoda de cercetare:</i> chestionarea realizată în cadrul orei de educație tehnologică	Cunoașterea opiniei elevilor și părinților
2.	Identificarea problemelor/ dificultăților individuale a subiecților (preadolescenți și părinți) din răspunsurile chestionarului aplicat		Semestrul II Februarie, anul de studii 2018–2019	Selectarea dificultăților existente și întocmirea unui inventar ce conține ansamblul de probleme/ dificultăți stabilite pe care le întâmpină preadolescenții și părinții (în soluționarea cărora necesită ajutor)	Corectarea, completarea și dezvoltarea abilităților practice de care au nevoie atunci când vor deveni părinți responsabili

II. Pentru studiul opiniei elevilor privind rolul și importanța educației tehnologice în formarea responsabilității pentru rolul de părinte au fost selectați 57 de elevi din două clase de a VII-a care au constituit grupul experimental și grupul de control pentru **etapa de constatare a experimentului**.

Tabelul 3.2. Designul etapei de constatare a experimentului pedagogic

II. Etapa de constatare a experimentului pedagogic					
Nr crt	Obiective și etape	Lotul de subiecți	Termeni de realizare	Activități și metode	Impact și rezultate
1.	Evaluarea nivelului de cunoștințe al elevilor la disciplina „Educație tehnologică” privind responsabilitatea pentru rolul de părinte	57 de elevi 26 de elevi grupul experimental 31 de elevi grupul de control	Semestrul II mai 2019	Metode aplicate: Chestionarea Instrument: Grila de indicatori	Cunoașterea nivelului de cunoștințe ale elevilor la disciplina „Educație tehnologică” privind responsabilitatea pentru rolul de părinte

Având în vedere că educația tehnologică vizează formarea unei culturi tehnologice, care presupune depășirea simplei asimilări de cunoștințe, am considerat disciplina „Educație tehnologică” drept un suport considerabil în pregătirea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil. Urmărind formarea unor atitudini specifice și a capacității de a evalua consecințele aplicării rezultatelor în diverse domenii ale cunoașterii și ale vieții, perspectiva dezvoltării comportamentelor de părinte responsabil de la vârsta preadolescenței este o provocare pentru cercetarea de față.

III. La etapa de formare a experimentului au fost selectați elevii unei singure clase, în număr de 26, constituind lotul experimental al cercetării, 25 de părinți doritori ai elevilor din diverse clase și 10 profesori care alcătuiesc comisia metodică în instituția școlară Colegiul Național „Costache Negruzzi” Iași.

Tabelul 3.3. Designul etapei de formare a experimentului pedagogic

III. Etapa de formare a experimentului pedagogic					
Nr. crt.	Obiective și etape	Lotul de subiecți	Termeni de realizare	Activități și metode	Impact și rezultate
1.	Inițierea în problematica dezvoltării rolului de părinte responsabil prin disciplina „Educație tehnologică”	26 de elevi Grupul experimental	2 semestre Anul de studii 2019–2020	10 unități tematiche de învățare	Competențe, atitudini, convingeri despre rolul de părinte responsabil
2.	Proiect educațional extrașcolar 10 teme în baza indicatorilor	26 de elevi Grupul experimental	Semestrul II Anul de studii 2019–2020	10 unități tematiche de învățare	Convingeri despre rolul de părinte responsabil
3.	Școala părinților cu viziuni despre rolul educației parentale la preadolescenți	25 părinți doritori	Mai, Septembrie 2019	4 ședințe de discuții libere cu părinții clasei	Program de discuții tematiche privind pregătirea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil
4.	Teme discutate la comisiile	10 profesori	Semestrul	două	Seminare tematiche

	metodice cu profesori care predau disciplina „Educație tehnologică”		II Martie – Mai 2019	seminare tematice	privind pregătirea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil
--	---	--	-------------------------------	----------------------	--

IV. La etapa de validare au fost implicate toate categoriile de subiecți ai cercetării, rolul acestei etape fiind compararea rezultatelor.

Tabelul 3.4. Designul etapei de validare a experimentului pedagogic

IV. Etapa de validare a experimentului pedagogic					
Nr crt	Obiective și etape	Lotul de subiecți	Termeni de realizare	Activități și metode	Impact și rezultate
1.	Evaluarea repetată a nivelului de cunoștințe/capacități/ atitudini/convingeri privind educarea responsabilității pentru rolul de părinte prin intermediul disciplinei „Educația tehnologică”	102 elevi 26 de elevi grupul experimental 31 de elevi grupul de control 25 de părinți doritori	Semestrul II Mai 2020	<i>Metode aplicate:</i> Chestionarea Instrument: <i>Grila de indicatori</i>	Rezultate comparate privind educarea responsabilității pentru rolul de părinte prin intermediul disciplinei „Educația tehnologică”

Convingerile că obiectivul general al educației tehnologice constă în formarea de cunoștințe, abilități și atitudini care vor asigura alfabetizarea tehnologică a elevilor și vor spori capacitatea acestora de a se integra în viața de zi cu zi, au încurajat realizarea acestei investigații privind formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil. Rolul deosebit în pregătirea și conformarea preadolescenților pentru viață a fost dezvoltat în cercetarea noastră prin componentele disciplinei școlare „Educație tehnologică”, în vederea determinării potențialului acesteia în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil.

Etapa de constatare ne-a permis să identificăm cunoștințele elevilor la disciplina „Educație tehnologică” privind responsabilitatea pentru rolul de părinte, să stabilim cele 10 criterii necesare dezvoltării competențelor preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil. Criteriile au fost stabilite în corelație cu competențele și unitățile de învățare ale disciplinei, au fost ghidate de logica cercetării dezvoltată de „*Implicații psihopedagogice ale formelor educației și ale modelelor educaționale în dezvoltarea convingerilor preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil*” (figura 1.1). Responsabilitatea preadolescenților devine necesară în realizarea pe viitor a rolului de părinte. În *Modelul pedagogic de valorificare a educației tehnologice pe coordonata formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil* atitudinea este elementul pe care se va sprijini dezvoltarea competențelor elevilor la disciplina

„Educație tehnologică”, un rezultat al produselor învățării preadolescenților formați pentru responsabilitatea de părinte.

Potențialul educației tehnologice în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil înseamnă: competențe = cunoștințe+capacități+atitudini, definite de 10 criterii stabilite în acest scop: 1. Alimentația sănătoasă a familiei; 2. Calitatea vestimentației familiei; 3. Valorificarea resurselor naturale în păstrarea tradițiilor populare ale familiei; 4. Crearea lucrurilor manuale necesare casei; 5. Realizarea de produse din materiale naturale pentru diferite ocazii; 6. Dezvoltarea gustului pentru frumos prin realizarea de obiecte decorative; 7. Executarea de lucrări agricole simple; 8. Utilizarea cu încredere și responsabilitate a tehnologiilor digitale pentru învățare, un viitor loc de muncă; 9. Executarea fragmentelor de țesături; 10. Obiecte necesare în fiecare gospodărie. Pentru cele 10 criterii menționate s-au identificat un număr de 31 de indicatori, care reflectă competențele necesare formării preadolescenților pentru a deveni părinte responsabil (Anexa 5).

În vederea stabilirii gradului de pregătire a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil a fost elaborată grila de evaluare, alcătuită din indicatori specifici criteriilor și propuși pentru a fi mășurați prin trei niveluri: minim, mediu, înalt (Anexa 5). Interpretarea a fost făcută astfel: pentru nivel minim între 10% – 30%, pentru nivel mediu între 40% – 70% și pentru nivel înalt între 80% – 100%. Grila de evaluare a fost aplicată unui lot format din 57 de elevi dintre care 26 de elevi formează grupul experimental și 31 de elevi formează grup de control.

Tabelul 3.5. Gradul de pregătire a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil (grupul experimental – 26 de elevi)

Criterii	Niveluri					
	minim		mediu		înalt	
	nr	%	nr	%	nr	%
Alimentația sănătoasă a familiei	14	53,85	9	34,61	3	11,54
Calitatea vestimentației familiei	11	42,3	11	42,3	4	15,4
Valorificarea resurselor naturale în păstrarea tradițiilor populare ale familiei	12	46,15	12	46,15	2	7,7
Crearea lucrurilor manuale necesare casei	15	57,69	11	42,4	0	0
Realizarea de produse din materiale naturale pentru diferite ocazii	11	42,3	14	53,85	1	3,85
Dezvoltarea gustului pentru frumos prin realizarea de obiecte decorative	13	50	12	46,15	1	3,85
Executarea de lucrări agricole simple	10	38,46	13	50	3	11,54
Utilizarea cu încredere și responsabilitate a tehnologiilor digitale pentru învățare, un viitor loc de muncă	13	50	10	38,46	3	11,54
Executarea fragmentelor de țesături	14	53,85	10	38,46	2	7,7
Obiecte necesare în fiecare gospodărie	12	46,15	13	50	1	3,85

În urma evaluării grupului experimental cu privire la gradul de pregătire a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil (Tabelul 3.5.) se constată următoarele:

- preadolescenții precizează că nu au cunoștințe/informații despre alimentația sănătoasă din familia lor, despre alimentele consumate în fiecare zi și nu participă alături de mame la executarea de țesături care pot fi utilizate la înfrumusețarea locuinței/camerei lor – 53,85%;
- un procent de 42,35% dintre elevi nu cunosc natura materialelor textile necesare vestimentației familiei, părinții sunt cei care achiziționează produsele de îmbrăcăminte;
- cu privire la indicatorii măsurați la nivelul înalt, opiniile elevilor s-au împărțit astfel: 15,4% din totalul grupului știu ce înseamnă un articol textil de calitate, cunosc importanța fibrelor naturale, a reacțiilor pe care le poate avea corpul la purtare. La polul opus, niciunul dintre elevi nu are cunoștințe/abilități despre crearea lucrurilor manuale necesare locuinței.

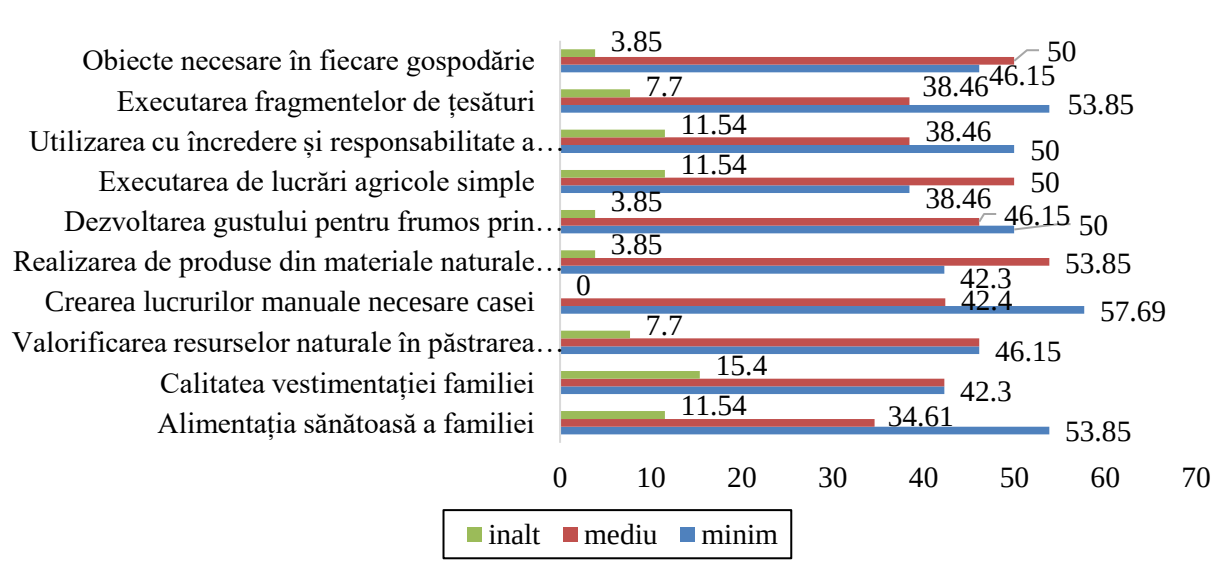

Figura 3.1. Gradul de pregătire a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil (grupul experimental – 26 de elevi)

În figura 3.1. se observă că cel mai scăzut nivel al elevilor de 57,69% – *Crearea lucrurilor manuale necesare casei*, la fel un nivel scăzut de interes al elevilor pentru *Alimentația sănătoasă a familiei* și *Executarea de lucrări agricole simple* - 53,85%. Cel mai înalt nivel a fost de 15,4% înregistrat pentru criteriul *Calitatea vestimentației familiei*. Aceste explicații se datorează și rolului familiei în educația stilului vestimentației și a preferințelor etc.

Tabelul 3.6. Gradul de pregătire a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil (grupul de control – 31 de elevi)

Criterii	Niveluri					
	minim		mediu		înalt	
	nr	%	nr	%	nr	%
Alimentația sănătoasă a familiei	16	51,62	10	32,25	5	16,12

Calitatea vestimentației familiei	14	45,16	12	38,71	5	16,12
Valorificarea resurselor naturale în păstrarea tradițiilor populare ale familiei	13	41,94	14	45,16	4	12,9
Crearea lucrurilor manuale necesare locuinței	17	54,84	11	35,48	3	9,68
Realizarea de produse din materiale naturale pentru diferite ocazii	13	41,94	14	45,16	4	12,9
Dezvoltarea gustului pentru frumos prin realizarea de obiecte decorative	15	48,39	12	38,71	4	12,9
Executarea de lucrări agricole simple	12	38,71	15	48,39	4	12,9
Utilizarea cu încredere și responsabilitate a tehnologiilor digitale pentru învățare, un viitor loc de muncă	14	45,16	12	38,71	5	16,12
Executarea fragmentelor de țesături	16	51,62	11	35,48	4	12,9
Obiecte necesare în fiecare gospodărie	11	35,48	18	58,1	2	6,42

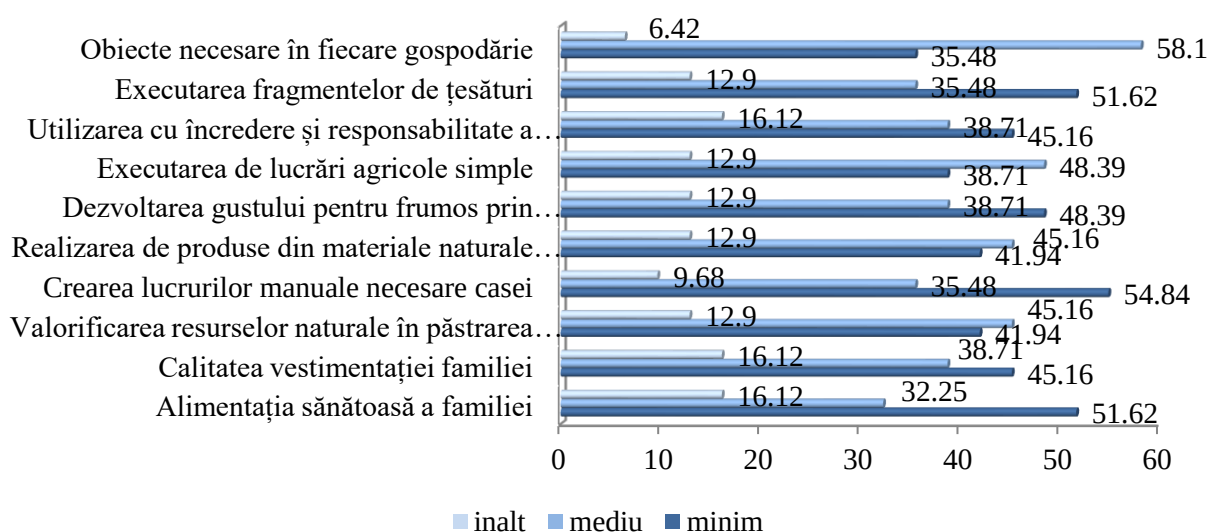

Figura 3.2. Gradul de pregătire a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil (grupul de control – 31 de elevi)

Din tabelul 3.6. și din figura 3.2. corespunzătoare grupului de control reiese că:

- pentru nivelul minim de cunoștințe 54,84% arată ca elevii nu au cunoștințe despre modul de *Creare a lucrurilor manuale necesare unei case*;
- 35,48% constituie nivelul mediu din care rezultă că unii dintre elevi nu știu să realizeze sau să confecționeze obiecte necesare unei gospodării;
- la nivel înalt, se remarcă faptul că procentajul crește ușor, ceea ce înseamnă că 16,12% dintre elevi sunt foarte bine pregătiți, având cunoștințe, capacități, abilități despre *Alimentația sănătoasă a familiei*, *Calitatea vestimentației familiei* și *Utilizarea cu încredere și responsabilitate a tehnologiilor digitale pentru învățare, un viitor loc de muncă*;
- 6,42% au cunoștințe solide despre *Obiectele necesare viitoarei gospodării*.

Tabelul 3.7. Gradul de pregătire a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil (grupul experimental – grupul de control)

Criterii	Niveluri					
	minim		mediu		înalt	
	GE	GC	GE	GC	GE	GC
Alimentația sănătoasă a familiei	53,85	51,62	34,61	32,25	11,54	16,12
Calitatea vestimentației familiei	42,3	45,16	42,3	38,71	15,4	16,12
Valorificarea resurselor naturale în păstrarea tradițiilor populare ale familiei	46,15	41,94	46,15	45,16	7,7	12,9
Crearea lucrurilor manuale necesare casei	57,69	54,84	42,4	35,48	0	9,68
Realizarea de produse din materiale naturale pentru diferite ocazii	42,3	41,94	53,85	45,16	3,85	12,9
Dezvoltarea gustului pentru frumos prin realizarea de obiecte decorative	50	48,39	46,15	38,71	3,85	12,9
Executarea de lucrări agricole simple	38,46	38,71	50	48,39	11,54	12,9
Utilizarea cu încredere și responsabilitate a tehnologiilor digitale pentru învățare, un viitor loc de muncă	50	45,16	38,46	38,71	11,54	16,12
Executarea fragmentelor de țesături	53,85	51,62	38,46	35,48	7,7	12,9
Obiecte necesare în fiecare gospodărie	46,15	35,48	50	58,1	3,85	6,42

Studierea rezultatelor la etapa de constatare ne indică faptul că sunt foarte apropiate, diferențele mici sunt următoarele:

- La criteriul *Alimentația sănătoasă a familiei* se constată o diferență foarte redusă între numărul elevilor incluși în grupul experimental 53,85% care au competențe la nivel minim, în comparație cu 51,62% din elevii care alcătuiesc grupul de control. Aceste rezultate sunt foarte apropiate pentru cele două grupuri, nivelul mediu al competenței fiind foarte mic 34,61% GE și 32,25% GC. Se observă că peste o treime dintre elevi nu au cunoștințe despre calitatea produselor alimentare, despre descifrarea informațiilor de pe ambalaje, despre selectarea produselor pentru o alimentație sănătoasă sau alcătuirea unui meniu.
- Criteriul *Calitatea vestimentației familiei* are rezultate apropiate la nivelul minim între cele două grupuri experimental 42,3% și de control 45,16%. Cu privire la nivelul mediu, se poate observa că rezultatele sunt foarte apropiate între ele GE 42,3%, respectiv 38,71%. *Valorificarea resurselor naturale în păstrarea tradițiilor populare ale familiei* este un criteriu, unde diferența constă în numărul elevilor care formează GE, 46,15% având competențe la nivel minim, în comparație cu 41,94% din elevii grupului de control. Rezultatele cu privire la grupurile GE și GC de la nivelul mediu au diferențe foarte mici 46,15% respectiv 45,16%, aceasta însemnând că preadolescenții au cunoștințe despre firele vegetale care stau la baza confecționării diferitelor articole realizate pentru a păstra tradițiile populare, compară firele între ele, selectarea făcându-se în funcție de motivul popular ales și de utilizarea produsului obținut.

- La criteriul *Crearea lucrurilor manuale necesare casei* se constată o diferență mică între elevii care compun GE 57,69% și cei din GC 54,84% cu privire la formarea competențelor despre selectarea de obiecte din lemn necesare, precum și alegerea adecvată a ustensilelor pentru a executa schițele necesare creării unor lucruri care ar trebui să existe într-o casă. Nivelul mediu de formare a competențelor este unul acceptabil, diferența dintre rezultate este redusă pentru elevii din GE 42,4% și GC 35,48%.
- Un alt criteriu este *Realizarea de produse din materiale naturale pentru diferite ocazii*, unde diferența dintre rezultate este sub 1% la nivel minim 42,3% GE și 41,94% GC. La nivel mediu, diferențele sunt mici între cele două grupuri de elevi 53,85% GE și 45,16% GC, ceea ce înseamnă că elevii au competențe în analizarea și compararea materialelor vegetale (pănuși, paie de grâu, stuf, răchită etc.), precum și alegerea modelului și a tehnicii de realizare a produselor pentru diferite ocazii (coșulețe pentru aranjamente florale, genți de plajă, pălării etc.).
- Din totalul elevilor care alcătuiesc grupul experimental și grupul de control 50%, respectiv 48,39% au nivelul de competențe redus – nivel mediu cu privire la îndeplinirea criteriului *Dezvoltarea gustului pentru frumos prin realizarea de obiecte decorative*; la nivel mediu se constată o mică diferență între rezultatele GE 46,15% și GC 38,71%. Se poate aprecia că elevi din GE și din GC au format competențe cu privire la dezvoltarea gustului pentru frumos prin cromatica folosită materialelor pentru a realiza diverse obiecte decorative.
- Criteriul *Executarea de lucrări agricole simple* prin diferența dintre rezultatele celor două grupuri de elevi 38,46% GE și 38,71% GC indică faptul că puțini elevi nu cunosc modul de păstrare a semințelor, bulbilor; de executare lucrărilor de plantare și de dezvoltare a plantelor decorative. La nivel mediu, competențele elevilor sunt dezvoltate la jumătate dintre aceștia, această concluzie rezultă din diferențele apropiate de 50% GE și 48,39% GC.
- La criteriul *Utilizarea cu încredere și responsabilitate a tehnologiilor digitale pentru învățare, un viitor loc de muncă*, diferența constă în aceea că din numărul elevilor incluși în grupul experimental 50% au aceste competențe la nivel minim, în comparație cu 45,16% din elevii grupului de control. Aceste rezultate sunt foarte apropiate pentru ambele grupuri, nivelul mediului al competenței are diferențe foarte mici 38,46% GE și 38,71% GC.

Datele din tabelul 3.8 indică faptul că diferențele dintre rezultatele elevilor care formează GE 53,85% și cei din GC 51,62% sunt apropiate pentru nivelul minim de formare a competențelor din cadrul criteriului *Executarea fragmentelor de țesături*. La nivelul mediu al competenței, rezultatele sunt foarte apropiate, diferențele mici rezultă din 38,48% GE și 35,48%

GC; elevii au format competențe despre copierea unor motive populare, despre compararea unor obiecte ornamentate, selectarea cromaticii obiectelor de artă populară.

- La criteriul *Obiecte necesare în fiecare gospodărie*, diferența constă în numărul elevilor incluși în GE; 46,15% au aceste competențe la nivel minim, în comparație cu 35,48% din elevii GC. Aceste rezultate sunt apropiate pentru ambele grupuri, nivelul mediu al competenței fiind dat de diferențe mici 50% GE și 58,1% GC.

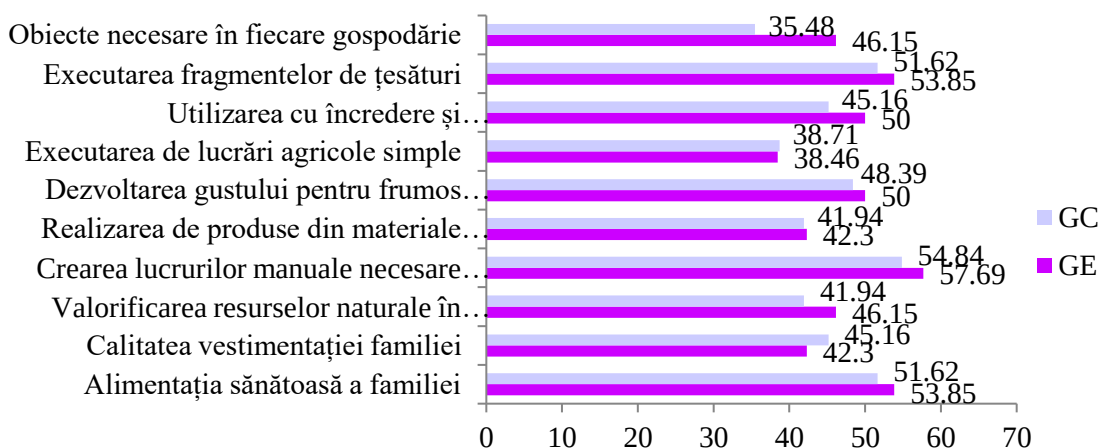

Figura 3.3. Gradul de pregătire a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil – nivel minim GE

Din figura 3.3. reiese că cel mai scăzut nivel de pregătire al elevilor este la criteriul *Crearea lucrurilor manuale necesare locuinței* 57,69% GE respectiv 54,84% GC; la fel un nivel scăzut de interes al elevilor este pentru *Alimentația sănătoasă a familiei* 53,85% GE. Cel mai înalt nivel la această etapă de constatare a rezultatelor a fost înregistrat pentru criteriul *Executarea de lucrări agricole simple* 38,46% GE și *Obiecte necesare în fiecare gospodărie* 35,48% GC. Aceste explicații se datorează și rolului implicării familiei în coordonarea executării unor lucrări agricole și anume să selecteze semințele care vor fi introduse în pământ, să planteze răsaduri etc.

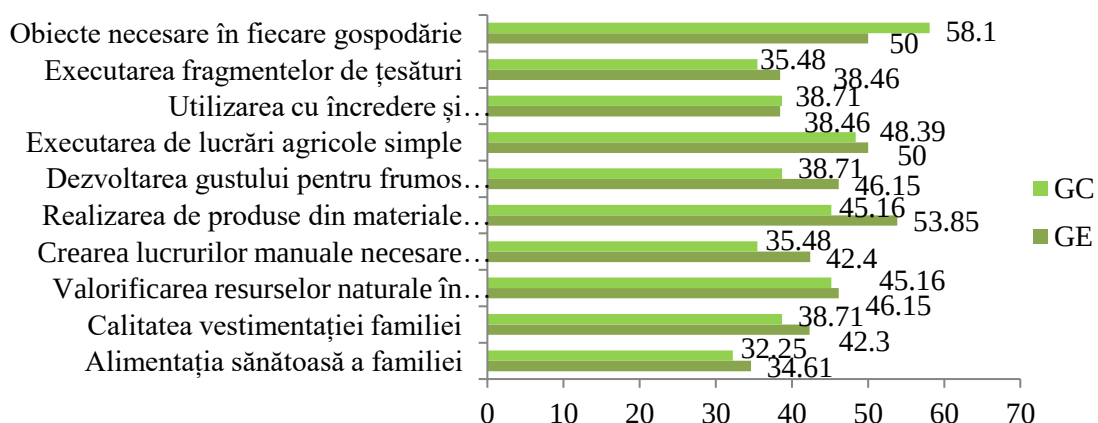

Figura 3.4. Gradul de pregătire a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil – nivel mediu GE

În figura 3.4. se observă că cel mai scăzut nivel de pregătire al elevilor din GE este de 53,85% la criteriul *Realizare de produse din materiale naturale pentru diferite ocazii*. Cel mai

înalt nivel la această etapă de constatare a rezultatelor a fost înregistrat de 32,25% GC pentru criteriul *Alimentația sănătoasă a familiei*. Aceste rezultate sunt obținute și datorită implicării părinților pentru a-i învăța pe propriii copii despre importanța resurselor naturale, la care se adaugă o hrănire sănătoasă a familiei, a preparării unui meniu din produse ecologice/bio.

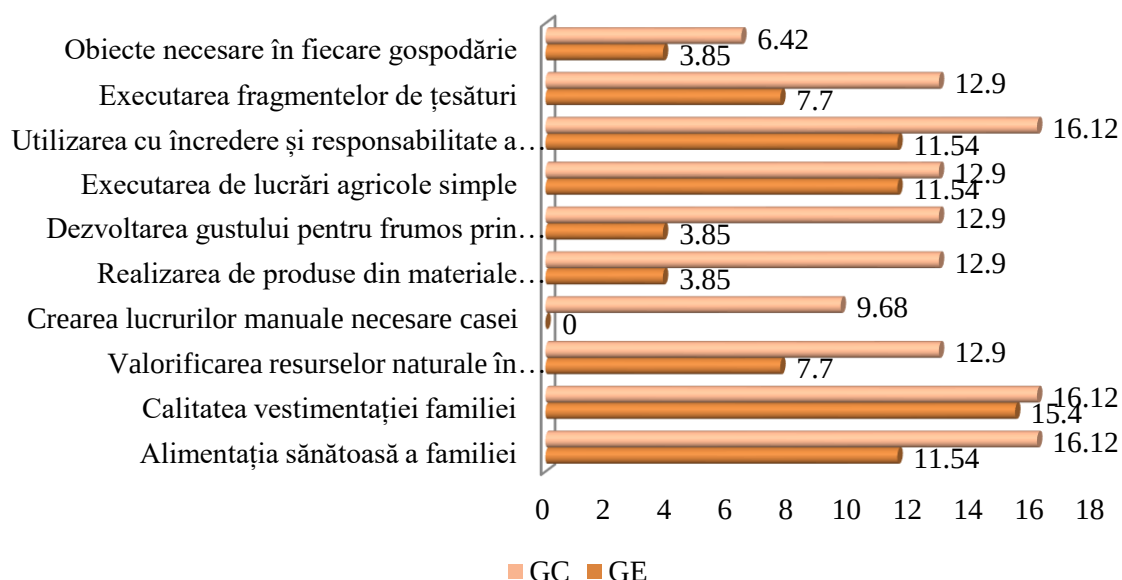

Figura 3.5. Gradul de pregătire a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil – nivel înalt GE

În figura 3.5. se observă că criteriul *Calitatea vestimentației familiei* are cel mai scăzut nivel de formare - 15,4% a competențelor elevilor din GE. Cel mai înalt nivel al rezultatelor 3,85% a fost înregistrat pentru criteriile *Realizarea de produse din materiale naturale pentru diferite ocazii*, *Dezvoltarea gustului pentru frumos prin realizarea de obiecte decorative și Obiecte necesare în fiecare gospodărie*. Rezultatele prezentate se datorează noțiunilor învățate, competențelor formate și implicării membrilor familiei în dezvoltarea abilităților pentru realizarea de produse și dezvoltarea gustului pentru frumos, indiferent de tipul de produse realizate. Se constată că dintre cele 10 criterii, la criteriul *Crearea lucrurilor manuale necesare locuinței* sunt cele mai mari valori procentuale corespunzătoare nivelului minim și anume diferența constă că din numărul elevilor incluși în GE-57,69% au aceste competențe la nivel minim, în comparație cu 54,84% din elevii GC. Rezultă că elevii care fac parte din GE și din GC nu dețin competențe cu privire la selectarea de obiecte/lucruri din lemn care se găsesc într-o gospodărie și cunoașterea de ustensile necesare schițării și efectuării unor lucrări gospodărești.

La nivelul minim de dezvoltare a competențelor se află criteriul *Executarea de lucrări agricole simple* unde diferențele dintre rezultate sunt nesemnificative, rezultatele procentuale fiind 38,46% GE și 38,71% GC; aceste rezultate conduc către ideea că elevii din cele două

grupuri nu au cunoștințe despre modul de efectuare de plantări a răsadurilor, a florilor decorative, de păstrare a semințelor etc.

Nivelul mediu, cu rezultatele procentuale cele mai mari, este obținut la criteriul *Obiecte necesare în fiecare gospodărie*, unde se constată o diferență de 8,1% între rezultatul de 50% GE și 58,1% GC; au competențe medii cu privire la identificarea și utilizarea metalelor pentru a obține produse/obiecte necesare unei gospodării (gard din plasă de sârmă, arcuri etc.).

- Rezultatele minime în cadrul acestui nivel le putem observa la criteriul *Alimentația sănătoasă a familiei*, acestea sunt reduse pentru ambele grupuri, nivelul mediu al competenței are diferențe foarte mici 34,61% GE și 32,25% GC. Constatăm că, elevii care aparțin GE și GC au un nivel mediu de competențe despre modul de selectare a produselor, despre citirea ambalajelor și despre modul de întocmire a unui meniu.

În concluzie, din analiza rezultatelor obținute după etapa de constatare, prezentate în tabelele 3.5, 3.6, 3.7. și diagramele corespunzătoare figurilor 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5. care redau gradul de pregătire a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil pe cele trei niveluri (minim, mediu, înalt) se demonstrează faptul că *elevii au nevoie să-și dezvolte competențele în anumite proporții în funcție de cunoștințele, capacitățile și abilitățile care vor fi dezvoltate prin intermediul disciplinei „Educație tehnologică”*. Totodată, preadolescenții înțeleg rolul studierii disciplinei „Educație tehnologică” în pregătirea lor pentru rolul de părinte responsabil.

Considerăm că aceste carențe cu privire la formarea unui număr cât mai mare de competențe sunt dobândite atât din cauza *lipsei de interes* față de însușirea cunoștințelor teoretice și a participării la realizarea aplicațiilor practice, cât și din *neimplicarea părinților* în viața școlară a propriului copil, *lipsa implicării copiilor* în activitățile gospodărești, *comunicare dificilă* între copil și părinți; *neparticiparea părinților* la ședințele cu părinții, la lectoratele cu părinții, la seminarele tematice organizate și desfășurate în cadrul unității de învățământ.

Ca urmare, putem conchide că rezultatele obținute în urma chestionării opiniei părinților, a chestionării elevilor și a aplicării grilei de evaluare demonstrează că părinții necesită o mai bună informare cu privire la: formarea responsabilităților preadolescenților pentru atunci când vor deveni părinți, cunoașterea conținutului și a competențelor pe care și le formează copilul lor prin intermediul disciplinei „Educație tehnologică”. Din aceste considerente, precizăm că părinții și copii manifestă interes pentru frecventarea activităților structurate în Programul de formare „Abilități de viață” în contextul educației tehnologice.

3.2. Rezultate comparate ale implementării experimentale a Programului de formare a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil prin disciplina opțională „Abilități de viață” în contextul educației tehnologice

Programul de formare din cadrul cercetării științifice a fost conceput pentru formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil. În acest caz, la etapa de formare am demarat procesul vizat pentru orientarea metodologică a preadolescenților, părinților și profesorilor, care are ca reper teoretic Modelul pedagogic de valorificare a educației tehnologice pe coordonata formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil descris în subcapitolul 2.3. al tezei.

Etapa finală a investigației prezintă validarea experimentală a Programul de formare a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil prin disciplina opțională „Abilități de viață” în contextul educației tehnologice și interpretarea rezultatelor cercetării la etapa de control. Obiectivele stabilite la etapa de formare și etapa de control a cercetării au fost următoarele: inițierea în problematica dezvoltării rolului de părinte responsabil prin intermediul disciplinei „Educație tehnologică”; desfășurarea unor discuții tematice cu părinți și profesori privind pregătirea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil; evaluarea repetată a nivelului de cunoștințe/capacități/atitudini/convingeri privind educarea responsabilității pentru rolul de părinte prin intermediul disciplinei „Educație tehnologică”. Demersul experimental conceput în conformitate cu cadrul conceptual-fenomenologic al potențialului educației tehnologice în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil, detaliat în subcapitolul anterior va fi prezentat ulterior prin aplicarea instrumentelor proiectate și reflectarea rezultatelor cercetării experimentale.

În tabelul 3.8. este prezentat detaliat Programul de formare alcătuit din curricula opționalului „Abilități de viață”, proiectul educațional extrașcolar „Vreau să știu”, școala părinților cu viziuni despre rolul educației parentale a adolescenților și temele discutate la Comisiile metodice cu profesori care predau disciplina „Educație tehnologică”.

Tabelul 3.8. Detalierea Programului de formare „Abilități de viață”

Curricula opționalului „Abilități de viață”	
Conținuturi de bază:	➤ Problematica dezvoltării rolului de părinte responsabil prin disciplina „Educație tehnologică” ➤ Atitudini pozitive față de activitate; ➤ Interacțiunea eficientă cu cei din jur pe tot parcursul vieții.
Scopul:	Inițierea în problematica dezvoltării rolului de părinte responsabil prin disciplina „Educație tehnologică”, formarea de personalități autonome și creative prin dezvoltarea abilităților intelectuale și practice având la bază 10 unități de conținut.
Obiective:	1. Stabilirea celor 10 unități de conținut astfel încât achiziționarea de

	cunoștințe și competențe să contribuie la satisfacerea nevoilor fundamentale necesare vieții de părinte responsabil; 2. Orientarea conținuturilor spre aplicații utile în viața cotidiană; 3. Stabilirea competențelor specifice și a elementelor de conținut care să contribuie la formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil; 4. Elaborarea fișelor de evaluare pentru fiecare unitate de conținut în vederea determinării nivelului de competențe în funcție de criteriul stabilit în scopul cercetării potențialului educației tehnologice în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil.
Sarcini de bază:	• Introducerea în problematica tematicii abordate; • Prezentarea programului de opțional prin valorile cu rol de sprijin în pregătirea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil; • Identificarea și dezbaterăa unor tipuri de itemi relevanți tematicii; • Identificarea deprinderilor, aptitudinilor, competențelor, atitudinilor, comportamentelor și valorilor care să asigure atingerea nivelului de calitate a vieții atunci când preadolescenții vor deveni părinți responsabili; • Oferirea de sugestii generale
Forme de organizare a activității didactice și metode didactice:	Forma de organizare a activității didactice sunt: activități de grup și individuale; Metodele didactice sunt: conversația euristică, observarea sistematică, lectura urmată de comentarii, studiu individual, analiza, sinteza, aplicația practică, demonstrația, sumarizarea
Impactul activității:	- am informat prealabil elevii și părinții acestora referitor la conținutul activităților, rezultatele scontate și condițiile de participare; - am scos în evidență particularitățile de dezvoltare psihologică și individuală; - am avut în vedere accesibilitatea obiectivelor și conținuturilor recomandate pentru elevi; - am sensibilizat elevii pentru a participa voluntar la realizarea de produse finite; - am propus fișe de lucru pentru preadolescenți în vederea fixării și consolidării cunoștințelor; - am consiliat individual și în grup elevii, i-am susținut, încurajat și îndrumat pentru schimbarea atitudinii și comportamentului față de ceea ce realizează practic; - am asigurat comunicări permanente, combinarea eficientă a formelor individuale și de grup a activităților; - am inițiat schimbul de opinii, rezultate și procedee de lucru între copii, determinând diversificarea și finalizarea activităților recomandate; - am propus fișe de evaluare a activităților la sfârșitul fiecărei unități de conținut pentru a identifica competențele, aptitudinile, convingerile preadolescenților despre rolul de părinte responsabil; - am interpretat statistic rezultatele elevilor în urma aplicării fișelor de evaluare; - am creat o atmosferă emoțională pozitivă, binevoitoare și lucrativă. Rezultatul constă în: formarea competențelor prin achiziții specifice disciplinei și valorificarea interdisciplinară a achizițiilor însușite în cadrul studierea altor discipline școlare.
Proiect educațional extrașcolar „Vreau să știu”	
Conținuturi de bază	➤ Impactul competențelor formate prin participarea la cele 10 activități propuse asupra formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil;

	➤ Importanța colaborării școală–familie în formarea preadolescenților prin participarea părinților la 4 ședințe de discuții libere (Anexa 9). ➤ Strategii, metode și procedee de influență asupra dezvoltării convingerilor despre rolul de părinte responsabil.
Scopul:	Promovarea formării preadolescenților responsabili prin implicarea lor în diverse activități care au în prim-plan factorii care influențează pozitiv responsabilitățile necesare unui părinte; stimularea interesului și a motivației pentru a deveni părinți responsabili; conștientizarea de către întreaga comunitate a necesității formării preadolescenților pentru viața de adult.
Obiective:	1. Privind preadolescenții: • cunoașterea unor aspecte care vizează alimentația sănătoasă a membrilor familiei, calitatea fibrelor textile utilizate pentru confecționarea de produse vestimentare; • stimularea interesului pentru a valorifica resursele necesare păstrării tradițiilor populare ale familiei; • participarea la activități și acțiuni care contribuie la dezvoltarea gustului pentru frumos prin confecționarea de obiecte decorative, de țesături; • dezvoltarea învățării de la părinți a preadolescenților cu privire la efectuarea de lucrări agricole simple, de obiecte necesare într-o gospodărie, respectarea unor sarcini specifice pentru realizarea unui scop comun. 2. Privind cadrele didactice: • promovarea schimbului de experiență în scopul creșterii eficienței activităților pentru sănătatea preadolescenților; • organizarea și desfășurarea unor activități instructiv-educative interesante și atractive în vederea cunoașterii de către preadolescenți a valorificării tradițiilor dintr-o familie, de realizare a diferitelor produse necesare în gospodărie; • desfășurarea unor activități care contribuie la dezvoltarea interesului și a curiozității copiilor pentru alegerea unei meserii; • asigurarea unui mediu educațional propice care să contribuie la formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil. 3. Privind părinții: • conștientizarea părinților cu privire la rolul educației tehnologice în educarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil; • implicarea părinților la executarea de activități practice agricole, de realizare-finalizare a unor obiecte decorative, obiecte necesare lucrului în gospodărie; • implicarea în acțiuni de voluntariat care au drept scop informarea comunității despre educarea preadolescenților pentru viața de adult.
Sarcini de bază:	• Identificarea și analiza comportamentelor elevilor față de părinți; • Stimularea dorinței de participare și de realizare a activităților stabilite; • Identificarea factorilor care îi determină să fie pasivi față de ceea ce se petrece în jurul lor și neimplicați în activități; • Dezbaterea situațiilor apărute în raport cu tema activității; • Efectuarea unor activități la propunerea și sugestia elevilor.
Forme de organizare a activității didactice și metode didactice:	Forma de organizare a activității didactice: activități de grup și individuale; Metodele didactice: informarea, explicația, conversația, dezbaterea, demonstrația, analiza.

Finalități:	- Consolidarea conștientizării părinților privind formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil. - Am elucidat factorii care îi determină să fie inactivi. - Am sensibilizat părinții cu privire la valorificarea principiilor și tradițiilor din familie în vederea transmiterii viitoarelor generații. - Am propus strategii didactice și metode de implicare în sarcini de lucru a părinților, în vederea consolidării competențelor parentale. - Am implicat comunitatea locală și cadrele didactice în educarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil.
Școala părinților cu viziuni despre rolul educației parentale a adolescenților [100], [118]	
Conținuturi de bază	• Impactul rezultatelor obținute în urma participării la patru ședințe de discuții cu părinții; • Consolidarea importanței părinților în educația preadolescenților pentru viitor;
Scopul:	Implicarea părinților în problemele de educație care vizează formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil
Obiective:	• Înțelegerea de către părinți a importanței disciplinei „Educație tehnologică” în informarea și pregătirea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil • Implicarea preadolescenților în activități și treburi gospodărești
Sarcini de bază:	• Identificarea activităților necesare obținerii rezultatelor școlare bune; • Stimularea dorinței de participare la desfășurarea activităților identificate; • Identificarea factorilor care îi determină pe părinți să nu implice copii în activități casnice; • Prezentarea modalităților de depășire a rezervelor în ceea ce privește conținutul informațional al educației tehnologice.
Forme de organizare a activității didactice și metode didactice:	Forma de organizare a activității didactice: activități de grup și individuale; Metodele: informarea, explicația, conversația, dezbaterile, demonstrația, generalizarea, reflecția.
Finalități:	– Am consolidat rolul părinților în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil. – Am sensibilizat părinții cu privire la valorificarea principiilor și tradițiilor din familie în vederea transmiterii viitoarelor generații.
Teme discutate la Comisiile metodice cu profesori care predau disciplina „Educație tehnologică”	
Conținuturi de bază	• Impactul rezultatelor obținute în urma dezbaterilor ce au avut loc prin participarea la două seminare. Conștientizarea profesorilor cu privire la importanța educației tehnologice în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil.
Scopul:	Implicarea profesorilor în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil
Obiective:	• Îmbunătățirea activității școlare a preadolescenților. • Implicarea preadolescenților în activități/proiecte desfășurate în grup. • Înțelegerea de către profesorii ce alcătuiesc comisia metodică a importanței disciplinei „Educație tehnologică” în pregătirea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil.
Sarcini de bază:	• Identificarea activităților în care se implică preadolescenții și la alte discipline. • Stimularea dorinței de participare la desfășurarea activităților propuse. • Identificarea factorilor care contribuie la îmbunătățirea responsabilității preadolescenților.
Forme de organizare a	Forma de desfășurare: activități de grup și individuale;

activității didactice și metode didactice::	Metodele: informarea, explicația, conversația, dezbateră, demonstrația, generalizarea, reflecția.
Finalități:	– Am consolidat rolul profesorilor în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil. – Am sensibilizat profesorii care alcătuiesc comisia metodică privind importanța conținuturilor disciplinei „Educație tehnologică” în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil.

Menționăm că în cadrul programului de formare „Abilități de viață” au fost valorificate reperele teoretice ca bază conceptuală: *Curriculum Național, Aria curriculară Tehnologii, Disciplina Educație tehnologică, clasele V-IX, Curriculum disciplinar, Ghidul de implementare a Curriculumului Disciplinar, Chișinău*, 2018 [58]; *Ordinul Ministrului Educației și Cercetării, nr 1124 din 20 iulie 2018* [177]; *Ordinul Ministerului Educației nr.3393/28.02.2017; Programa școlară pentru disciplina Educație tehnologică și aplicații practice, clasa a V-a–a VIII-a, București 2017* [279]; *Manuale școlare pentru disciplina Educație tehnologică și aplicații practice, aprobate de M.E.* [116]; *Manuale școlare pentru disciplina Educație tehnologică, aprobate de M.E.* [117].

Învățământul preuniversitar se confruntă cu noi provocări în societatea contemporană și modernă de astăzi care impun responsabilități cadrelor didactice cu privire la utilizarea cunoștințelor dobândite în practică, prin activități practice desfășurate în clasă, cât și prin completarea acestora cu aplicații practice în afara clasei, cu sarcini de documentare individuală, toate acestea contribuind la pregătirea preadolescenților pentru viața de adult și de părinte responsabil [158].

Demersul educațional desfășurat în contexte educaționale formale și nonformale pe coordonata educația preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil a fost orientat spre:

1. formarea calităților morale, a abilităților pentru un părinte responsabil;
2. familiarizarea preadolescenților cu sistemul de cunoștințe speciale, înțelegerea necesității transiterii generațiilor viitoare a ceea ce studiază;
3. antrenarea preadolescenților în activitățile desfășurate în familie cu impact asupra formării atitudinii conștiințioase față de angajamentele pe care le au față de aceasta.

Este cunoscut faptul că materia studiată la disciplina „Educație tehnologică” determină formarea de competențe care includ cunoștințe, capacități și abilități ce ajută la formarea preadolescenților pentru viața de zi cu zi cât și pentru viitor. Pe lângă dezvoltarea acestor competențe, toate cunoștințele studiate la educație tehnologică stau și la baza formării atitudinii responsabile pentru viața de adult prin evidențierea abilităților formate, prin stimularea abilităților de evaluare și autoevaluare a fenomenului parentalității. Comportamentul

preadolescenților este caracterizat în termeni: verbali (nominalizare, enumerare, enunțare de reguli sau definiții, explicitare etc.); fizici sau psihomotori (identificarea de obiecte sau comportamente, realizarea de acțiuni simple și complexe sub control, realizarea automată a unor acțiuni); atitudinali (enumerarea consecințelor în urma desfășurării unor acțiuni, manifestarea unei acțiuni/conduite în relațiile interpersonale sau într-o situație socială) [110, pp. 48–52].

Proiectele educaționale la care sunt implicați preadolescenții pun în valoare cunoștințele și abilitățile formate în familie și cele asimilate în urma frecventării orelor de curs. Cercetarea empirică a rolului educației tehnologice în formarea viitorului adult a scos în evidență numărul mare de respondenți (65%) care constată existența impactului pozitiv al aplicabilităților practice asupra viitorului adult. Investigarea rolului educației tehnologice în formarea viitorului părinte a servit drept premisă esențială a demersului formativ. Astfel, în elaborarea programului formativ, am pornit de la premisa că educația tehnologică are un rol important în formarea preadolescenților pentru atunci când vor deveni adulți/părinți, în pofida abordărilor epistemologice și praxiologice prezentate de cercetători din diverse domenii de-a lungul timpului; oferă în continuare posibilitatea și necesitatea unor deschideri analitice, investigative și formative, care să conducă spre dezvoltarea și formarea preadolescenților [104], [106, p. 237].

Fundamentarea praxiologică a scopului demersului formativ s-a desfășurat prin implementarea următorului algoritm de lucru:

1. selectarea unităților de învățare, a unităților de conținut, a activităților de învățare și produsele școlare recomandate, orientate spre optimizarea/valorificarea/dezvoltarea de abilități de viață necesare pregătirii preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil [266];
2. selectarea grupului experimental constituit din 26 de elevii din clasa a VII-a;
3. implementarea programului formativ structurat în 10 unități de conținut.

În colaborare cu instituția de învățământ, am optat pentru mediul de proveniență dat, ținând cont de faptul că părinții susțin educația propriilor copii și contribuie la formarea lor pentru viitor. Subiecții selectați pentru experiment au manifestat interes, spirit de echipă și dorință de participare la studierea curiculei opționale propuse.

În organizarea și desfășurarea programului formativ am avut la bază ipoteza de lucru că valorificarea pedagogică a culturii tehnologice va contribui la pregătirea preadolescenților pentru viața de adulți și de părinte responsabil dacă:

- părinții vor cunoaște competențele pe care și le formează copilul lor în urma studierii disciplinei „Educație tehnologică”, competențe pe care le va avea de exercitat în cadrul vieții sale de adult/familie;

- preadolescenții vor fi implicați și antrenați activ în formarea de abilități practice; vor conștientiza importanța lor existențială;
- dacă părinții își susțin copiii, vor promova valorile transmise în urma a ceea ce au învățat la școală prin intermediul cadrului didactic. Școala, împreună cu părinții, contribuie la educarea preadolescenților, dirijarea pentru o viață afectivă și evoluția acestora în viitor.

La baza elaborării Programului de formare a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil prin disciplina opțională „Abilități de viață” în contextul educației tehnologice au existat: (1) *principiile educației tehnologice stabilite la nivel de UNESCO care vizează „reconcilierea cunoașterii cu știința de a acționa”* (UNESCO, 1983; pp. 13–29):

- a) principiul complementarității, prin „alternanță și continuitate”, între formarea intelectuală și formarea practică a personalității umane;
- b) principiul integrării personalității umane în mediul social prin acțiune;
- c) principiul echilibrului între acumularea cunoștințelor teoretice și dezvoltarea experienței practice;
- d) principiul proiectării resurselor aplicative ale cunoașterii științifice la toate vârstele, nivelurile și formele de educație [57].

(2) *obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD), nr. 4 – Educație de calitate*, axat pe asigurarea unei educații de înaltă calitate, incluzivă și echitabilă pentru toți și promovarea oportunităților de învățare pe întreg parcursul vieții [159], [160]. Scopul acestui obiectiv este ca toți oamenii, indiferent de sex, vârstă, rasă și originea etnică să poată învăța pe tot parcursul vieții și să dobândească cunoștințele și abilitățile de care au nevoie pentru a fi utilizate zi de zi în societate.

În figura 3.6. este prezentat conținutul sintetizat al *Programului de formare a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil prin disciplina opțională „Abilități de viață”* în contextul educației tehnologice care include trei etape ce vor fi descrise în continuare.

ETAPA 1. Elaborarea Curriculei disciplinei opționale „Abilități de viață”. Proiectarea didactică a activităților la educație tehnologică

Elaborarea curriculei disciplinei opționale „Abilități de viață” are ca scop inițierea în problematica dezvoltării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil prin disciplina „Educație tehnologică”; formarea de personalități autonome și creative prin dezvoltarea abilităților intelectuale și practice prin intermediul unităților de conținut propuse (Anexa 6). În opinia cercetătorului Cristea S. „curriculumul trebuie să *medieze pedagogic* relația dintre conținuturile programei și capacitățile elevilor, printr-o continuă *reconstruire* a educației sau

instruirii care începe de la *experiența de viață a copilului*” și se deplasează către „ceea ce reprezintă *întregul organizat al adevărului asimilat prin învățare*” Soare E., 2012 [51, p.741].

Figura 3.6. Programul de formare a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil prin disciplina opțională „Abilități de viață” în contextul educației tehnologice

Prin formarea unui set de abilități practice în cadrul orelor de educație tehnologică va crește numărul de abilități de viață funcțională pe care actualul elev și viitorul adult le va aplica zi cu zi.

Curricula pentru disciplina opțională „Abilități de viață” reprezintă o ofertă pentru „Curriculumul la decizia școlii” pentru clasa a VII-a (Anexa 6). Disciplina are un buget de timp de 1 oră/săptămână și se studiază pe durata unui an școlar. Având un pronunțat caracter integrat, această disciplină de studiu poate fi abordată ca disciplină opțională în aria curriculară „Tehnologii”.

Proiectarea opționalului este construită pe principiul flexibilității, pune în valoare abordări, cum ar fi: învățarea centrată pe elev; învățarea experiențială și inițierea de proiecte de parteneriate educaționale; achiziționarea de cunoștințe și formarea de competențe de care au nevoie elevii pentru satisfacerii nevoilor fundamentale în societatea contemporană și pentru crearea unui stil sănătos de viață.

S-a avut în vedere pregătirea preadolescenților pentru formarea unei personalități autonome și creative; dezvoltarea abilităților intelectuale și practice ale elevilor, utilizându-se pentru organizarea activității didactice sala de curs și laboratorul de informatică.

Sistematizarea lecțiilor asigură conținuturi care sunt folosite pentru desfășurarea aplicațiilor practice utile în viața cotidiană. *Finalitatea* constă în formarea competențelor prin stăpânirea cunoștințelor fundamentale specifice disciplinei și în posibilitățile de valorificare interdisciplinară a cunoștințelor acumulate în procesul cunoașterii. *Viziunea pedagogică* a acestei discipline are în vedere pregătirea generațiilor, aflate în creștere, pentru viață și integrare în mediul social. Competența generală a acestui program de formare este de a *forma elevilor cunoștințe, abilități și atitudini care vor asigura alfabetizarea tehnologică* a acestora [56], [57]. Elevii vor face o conexiune între ceea ce învață la școală și ceea ce regăsesc în viața reală; își vor forma un set de deprinderi, aptitudini, competențe, trăsături, calități, atitudini, comportamente și valori care să asigure atingerea nivelului de calitate a vieții atunci când vor deveni adulți.

Abilitățile de viață necesare pentru dezvoltarea tinerilor cu vârsta cuprinsă între 14 și 16 ani sunt: – abilități pentru „a învăța să înveți”; – abilități de autocunoaștere; – abilități de comunicare; – abilități de gestionare (organizare și planificare) a timpului; – abilități sociale; – abilități practice (amenajarea locuinței, amenajarea grădinii, amenajarea spațiului de lucru etc.); – abilități antreprenoriale (alegerea meseriei/profesiei, administrarea bugetului în familie); – abilități de utilizare a tehnologiilor pentru învățare (utilizarea mijloacelor moderne de comunicare); – abilități acumulate datorită voluntariatului (de a derula activități din proprie inițiativă în folosul altora fără a primi recompense materiale); – abilități de luare a deciziilor;

– abilități de autogospodărire și autoîngrijire. Utilitatea abilităților de viață, precum și succesul lor sunt relevate doar atunci când vor fi aplicate de către preadolescenți în viața cotidiană, mai ales când au devenit părinți responsabili.

Programul de formare include în structura sa 10 conținuturi și s-a desfășurat pe parcursul anului de studiu 2019–2020 utilizând diferite resurse curriculare (Tabelul 3.9.).

Tabelul 3.9. Produse curriculare valorificate pentru formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil

Resurse curriculare
Disciplina „Educație tehnologică” • Planul-cadru de învățământ • Curriculum Național Aria Curriculară Tehnologii Disciplina Educație Tehnologică clasele a V-a a IX a, 2018 • Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea Curriculumului Național – Cadrul de referință al Curriculumului Național. Cadrul de referință al Curriculumului Național, 2020 • Standarde educaționale • Curriculumul disciplinar • Ghid de implementare a curriculumului disciplinar https://mecc.gov.md/sites/default/files/educatia_tehnologica_rom_clasele_v-ix_tipar.pdf • Metodologia de evaluare criterială prin descriptori la disciplinele Educație muzicală, Educație plastică, Educație tehnologică și Educație fizică, clasa a V a https://mecc.gov.md/sites/default/files/mecd5_em_et_ep_ef_final_redactat_pt_ordin.pdf • https://manuale.edu.ro/ • https://educatieonline.md/ • https://drive.google.com/file/d/1m1oAWqMimQXArCzoeG5vR8RKE87ANuQn/view • https://www.passiton.com/ • Softuri educaționale Hot Potatoes https://hotpot.uvic.ca EdBase http://www.edbase.net Canva https://www.canva.com/ Prezi https://prezi.com/ Kahoot https://kahoot.com/ Padlet https://padlet.com/ Linoit http://linoit.com/ Jamboard https://jamboard.google.com/ • Teste

Cadrul de referință al Curriculumului Național este un „document de politici educaționale și de fundamentare teoretică, metodologică și praxiologică a sistemului curricular” precedat de următoarele funcții: de conceptualizare și proiectare; de reglare și normare; de orientare și sincronizare cu tendințele și standardele curriculare internaționale [267]. Acesta asigură implementarea unor schimbări importante prevăzute de Codul Educației al Republicii Moldova (2014), Strategia Națională „Educația 2020”, documente internaționale care reglementează spațiul european pentru educație având în vedere „modernizarea sistemului educațional pentru a răspunde atât nevoilor individuale ale tinerilor, cât și cerințelor pieței muncii” [23, p. 3].

Standardele de eficientizare a învățării sunt formulări care definesc „așteptările vizavi de realizări și constituie baza de comparație la măsurarea abilităților de judecare a calității, a valorii și a cantității” (Kagan & Britto, 2005) [267]. La educație tehnologică, standardele răspund nevoilor sociale; sunt legate de viață, sunt autentice, permit integrarea elevilor în viața comunității locale [140, p. 76]. Curriculumul opțional „Abilități de viață” este fundamentat pe principiile de bază ale disciplinei „Educație tehnologică”: *principiul modular de studiere a conținuturilor; principiul asigurării conexiunii teoriei cu practica; principiul interacțiunii procesului educațional cu factorii externi sociali, economici și culturali; principiul includerii elevului într-un ciclu finit de: observare – cercetare – sinteză – proiectare – realizare – valorificare* [57, p. 8]. În urma analizei documentelor normative, constatăm că unitățile de conținut sunt orientate pe formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil (competențe specifice) (Tabelul 3.10).

Tabelul 3.10. Repartizarea unităților de conținut pe competențele necesare formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil [56], [170], [171]

Unități de conținut	Competențe specifice pentru formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil
Alimente de origine minerală, vegetală și animală Alcătuirea meniurilor	„Explicarea preferințelor în alegerea produselor pentru o alimentație sănătoasă” „Realizarea unui proiect de pregătire a unor preparate sănătoase”
Variatatea materialelor și ustensilelor folosite în broderie	„Identificarea tipurilor de materiale textile”
Obiecte de ceramică	„Deosebirea obiectelor de ceramică tradițională de cele ale artei ceramice moderne”
Desenul tehnic al pieselor din lemn; reprezentări grafice	„Identificarea materialelor și ustensilelor specifice meșteșugului”
Tehnologia prelucrării fibrelor vegetale	„Realizarea unui proiect pentru un articol din fibre vegetale cu respectarea normelor de securitate și sănătate în muncă”
Realizarea practică a unui articol simplu	„Proiectarea unui obiect decorativ respectând aspectul estetic și utilitar”
Lucrări agricole	„Realizarea lucrărilor simple de cultivare a plantelor legumicole cu respectarea normelor de securitate și sănătate în muncă”
Editare de text	„Identificarea elementelor sau proprietăților imaginii digitale care urmează a fi editate”
Covoare tradiționale	„Proiectarea unui articol țesut, ținând cont de criteriile funcționale și estetice”
Obiecte confecționate din metal	„Realizarea tehnicilor de lucru cu sârmă subțire de metal respectând normele de securitate și sănătate în muncă”

Abordarea modulară schimbă accentele: procesul de pregătire se axează pe elev, deoarece orientarea spre formarea competențelor înseamnă acțiune din partea elevului adică învățare activă și demonstrare sau explicitarea rezultatului obținut. Aceasta nu fragmentează conținutu-

rile, le integrează în raport cu rezultatele învățării; este „flexibilă din punctul de vedere al îmbunătățirii din interior; structura modulului poate fi modernizată în conformitate cu finalitățile proiectate; este bazată pe abordarea integrativă a conținuturilor; are avantajul de a combina mai eficient teoria cu practica și accentuează caracterul interactiv al metodelor utilizate în procesul de predare-învățare-evaluare” [69, pp. 14–18].

În proiectarea și desfășurarea procesului educațional se utilizează strategii interactive de predare-învățare cum ar fi metoda proiectului, metoda brainstorming, metoda studiului de caz, metoda exercițiului (de observare, de cercetare și documentare, de dobândire a cunoștințelor, pentru dezvoltarea memoriei vizuale și a imaginației creatoare, pentru dezvoltarea spiritului inventiv și creator). Aceste metode îmbunătățesc motivația elevilor pentru învățarea prin cercetare, prin documentare, prin experimente concrete și le va demonstra în timp că mediul în care trăim este unul modificat de tehnologie, că starea de sănătate este dependentă de tehnologie, că procesele tehnologice au impact asupra mediului înconjurător și a calității vieții.

Analiza unităților de învățare care alcătuiesc curriculumul opțional „Abilități de viață”

Unitățile de învățare, care alcătuiesc curriculumul opțional „*Abilități de viață*” sunt studiate de elevii clasei a VII-a pe parcursul unui an școlar, fiind concepute în baza Ghidului de implementare a curriculumului disciplinar, aria curriculară Tehnologii, disciplina Educație tehnologică, clasele a V-a – a IX-a, aplicat în Republica Moldova și Programa școlară pentru disciplina Educație tehnologică și aplicații practice, clasele a V-a – a VIII-a, din România. Acestea sunt selectate pe principiul - ceea ce este comun și ceea ce nu se studiază ca modul în România și în Republica Moldova.

Actualitatea și importanța acestei discipline în contextul cercetării noastre vizează rolul unităților de învățare pentru determinarea potențialului educației tehnologice în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil. Faptul că profesorul urmărește prin activitățile realizate în cadrul disciplinei atitudinea preadolescenților față de aplicațiile practice, față de însemnătatea acestora pentru viața lor, inclusiv importanța implicării în activitățile din familia fiecăruia și necesitatea implicării părinților în supravegherea și coordonarea unor activități casnice, sporește rolul părinților în formarea copiilor atunci când vor deveni adulți.

Scopul analizei detaliate a unităților de învățare, care alcătuiesc curriculumul opțional „Abilități de viață”, constă în *identificarea aspectelor drept sprijin conceptual și metodologic în vederea evidențierii potențialului educației tehnologice în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil*. De la fiecare unitate de învățare s-a identificat *criteriul care pune în evidență competența dezvoltată preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil*. Pe

perioada parcurgerii conținutului opționalului propus, la sfârșitul fiecărei activități didactice, elevii participă la discuții pe baza unei aplicații primite. În conformitate cu răspunsurile elaborate de către elevi, aceștia conștientizează din ce în ce mai mult că disciplina „Educație tehnologică” contribuie la formarea lor pentru viața de adult, respectiv de părinte responsabil. După parcurgerea fiecărei unități de învățare, elevii sunt evaluați conform fișelor de evaluare elaborate (Anexa 7), în vederea determinării nivelului de competențe în funcție de criteriul stabilit în scopul cercetării potențialului educației tehnologice în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil. Indiferent de numărul de subiecte existent în fișa de evaluare, baremul a fost întocmit astfel: pentru **nivelul minim** trebuie să acumuleze între 10–30 puncte; **nivel mediu**: 40–70 puncte; **nivel înalt**: 80–100 puncte.

1. Unitatea de învățare „Arta culinară și sănătatea”: prin intermediul acestei unități de învățare, preadolescenții vor ști să-și aleagă alimentele sănătoase, să mănânce sănătos și vor respecta activitatea părinților, timpul petrecut pentru a pregăti hrană sănătoasă.

Tabelul 3.11. Criteriul stabilit din unitatea de învățare „Arta culinară și sănătatea” privind dezvoltarea competențelor preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil (proba 1)

1. Unitate de învățare: ARTA CULINARĂ ȘI SĂNĂTATEA			Criteriul stabilit
Competența	Unități de conținut	Activități de învățare și produse școlare recomandate	
Explicarea preferințelor în alegerea produselor pentru o alimentație sănătoasă	Alimente de origine minerală, vegetală și animală	– Discuții dirijate privind funcția nutritivă a unor componente alimentare în organismul uman. – Exerciții de alcătuire a unui meniu pentru prânz.	<i>Alimentația sănătoasă a familiei</i>
Realizarea unui proiect de pregătire a unor preparate sănătoase	Alcătuirea meniurilor	Lucrări practice: – Exerciții de evaluare a aspectului și a valorii nutritive a produselor culinare.	

Evaluarea unității de învățare „Arta culinară și sănătatea” prin fișa de evaluare nr.1 a avut la bază trei subiecte, prin care elevii au trebuit să stabilească litera corespunzătoare răspunsului corect; să analizeze fiecare enunț și să încercuiască litera A, dacă enunțul este adevărat, sau litera F, dacă enunțul este fals; să petreacă sfârșitul de săptămână alături de mamă pentru a găti diferite preparate. În rezultatul evaluării au fost obținute următoarele date.

Tabelul 3.12. Rezultatele obținute de elevi la criteriul „Alimentația sănătoasă a familiei”

Niveluri		Minim	Mediu	Înalt
Rezultate	%	15,4	38,5	46,1

Rezultatele obținute sunt bune, deoarece elevii au participat activ la sarcinile propuse, și-au fixat informațiile prin proiectele realizate, prin reclamele gândite despre calitatea alimentelor, despre valoarea nutritivă a alimentelor gătite alături de mame.

2. Unitatea de învățare „Arta acului”: preadolescenții vor descoperi noțiuni despre tipurile de materiale textile necesare articolelor de îmbrăcăminte, evaluarea calității pânzei, (grosime, textură, aspect etc), a ustensilelor folosite (ace, gherghef).

Tabelul 3.13. Criteriul stabilit din unitatea de învățare „Arta acului” privind dezvoltarea competențelor preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil

2. Unitate de învățare: ARTA ACULUI			Criteriul stabilit
Competență	Unități de conținut	Activități de învățare și produse școlare recomandate	
Identificarea tipurilor de materiale textile	Variatatea materialelor și ustensilelor folosite în broderie; pânza de bumbac, in, cânepă, fire colorate, ace etc.	– Exerciții de studiere și analiză a articolelor tradiționale decora-te cu broderii: aspectul estetic și compoziția firelor textile utili-zate. – Aplicații practice de selectare și evaluare a calității pânzei (grosime, textură, aspect, etc.), ustensile (ace, gherghef).	Calitatea vestimentației familiei

Evaluarea unității de învățare „Arta acului” prin fișa de evaluare nr. 2 a avut la bază patru subiecte, prin care elevii au trebuit să stabilească litera corespunzătoare răspunsului corect; să analizeze fiecare enunț și să încercuiască litera A, dacă enunțul este adevărat, sau litera F, dacă enunțul este fals; să realizeze corespondența între cerințe, să scrie un eseu cu tema „Ia, cămașa populară românească” din care să reiasă implicarea mamei în aflarea mai multor caracteristici despre materialul, firele și modul de coasere a acesteia.

Tabelul 3.14. Rezultatele obținute de elevi la criteriul „Calitatea vestimentației familiei” (proba 2)

Niveluri		Minim	Mediu	Înalt
Rezultate	%	30,8	42,3	26,9

Rezultatele obținute sunt bune, se constată că au cunoștințe despre materialele textile, știu să evalueze calitatea pânzei și sunt interesați de vestimentația membrilor familiei, inclusiv despre ia tradițională – un articol vestimentar mult îmbrăcat în ultimii ani.

3. Unitatea de învățare „Arta ceramicii”: prin intermediul acestei unități de învățare elevii trebuie să valorifice resursele naturale existente, să cunoască importanța ceramicii în dezvoltarea civilizației și culturii naționale, au responsabilitatea de a transmite generațiilor viitoare meșteșugurile populare.

Tabelul 3.15. Criteriul stabilit din unitatea de învățare „Arta ceramicii” privind dezvoltarea competențelor preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil (proba 3)

4. Unitate de învățare: ARTA CERAMICII			Criteriul stabilit
Competența	Unități de conținut	Activități de învățare și produse școlare recomandate	
Deosebirea obiectelor de ceramică tradițională de cele ale artei ceramice moderne	Obiecte de ceramică	– Discuții dirijate despre importanța ceramicii în dezvoltarea civilizației și culturii naționale. - Aplicații practice: – Observarea diferențelor cromatice ale obiectelor ceramice create în diferite centre de ceramică. – Decorarea unui produs din ceramică.	<i>Valorificarea resurselor naturale în păstrarea tradițiilor populare ale familiei</i>

Evaluarea unității de învățare „Arta Ceramicii” prin fișa de evaluare nr. 3 a avut la bază cinci subiecte, prin care elevii au trebuit să stabilească litera corespunzătoare răspunsului corect; să analizeze fiecare enunț și să încercuiască litera A, dacă enunțul este adevărat, sau litera F, dacă enunțul este fals; să completeze cu răspunsuri spațiile libere pentru a stabili adevărul științific al cerințelor, să argumenteze implicarea părinților în a le explica utilizarea lutului în gospodărie precum și importanța acestuia în cultura tradițională.

Tabelul 3.16. Rezultatele obținute de elevi la criteriul „Valorificarea resurselor naturale în păstrarea tradițiilor populare ale familiei” (proba 3)

Niveluri		Minim	Mediu	Înalt
Rezultate	%	11,5	34,6	53,9

Rezultatele obținute sunt remarcabile, se constată faptul că peste jumătate dintre ei au noțiuni importante despre lut, s-au implicat în argumentarea resursei naturale prin prezentarea de produse (oale pentru lapte, vase pentru gătit hrana, căni etc.), proiecte din excursii, au realizat în timpul orelor de aplicații practice produse din lut pentru a confecționa obiecte de podoba.

4. Unitatea de învățare „Prelucrarea artistică a lemnului”: preadolescenții vor dobândi competențe cu privire la selectarea materialelor lemnoase și citirea de schițe necesare creării unor produse simple din lemn indispensabile unei gospodării.

Tabelul 3.17. Criteriul stabilit din unitatea de învățare „Prelucrarea artistică a lemnului” privind dezvoltarea competențelor preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil

4. Unitate de învățare: PRELUCRAREA ARTISTICĂ A LEMNULUI			Criteriul stabilit
Competența	Unități de conținut	Activități de învățare și produse școlare recomandate	
Identificarea materialelor și a	Desenul tehnic al pieselor din lemn;	Aplicații practice: – Exerciții de selectare a	<i>Crearea lucrurilor manuale necesare</i>

ustensilelor specifice meșteșugului	reprezentări grafice	materialelor și a ustensilelor conform cerințelor. – Exerciții de realizare a unei schite de ornament.	<i>locuinței – piesele din lemn</i>
---	----------------------	---	---

Evaluarea unității de învățare „Prelucrarea artistică a lemnului” prin fișa de evaluare nr. 4 ce cuprinde patru subiecte, prin care elevii au trebuit să stabilească litera corespunzătoare răspunsului corect; să analizeze fiecare enunț și să încercuiască litera A, dacă enunțul este adevărat, sau litera F, dacă enunțul este fals; să răspundă la trei întrebări cu privire la utilizarea lemnului în gospodărie, la confecționarea de geamuri și uși de către tată, la întreținerea acestuia; aflarea unor răspunsuri despre instrumentele muzicale de la bunic.

Tabelul 3.18. Rezultatele obținute de elevi la criteriul „Crearea lucrurilor manuale necesare locuinței - piesele din lemn” (proba 4)

Niveluri		Minim	Mediu	Înalt
Rezultate	%	26,9	46,2	26,9

Rezultatele bune provin din faptul că elevii au fost atenți la ore, au o cultură generală bună, participă activ la lecții, comunică și sunt alături de membrii familiei atunci când aceștia desfășoară activități casnice.

5. Unitatea de învățare „Împletituri din fibre vegetale”: elevii vor fi capabili să structureze un proiect respectând etapele de confecționare a unui produs. Aceste proiecte vor fi adaptate în funcție de materialele folosite și de caracteristicile lor.

Tabelul 3.19. Criteriul stabilit din unitatea de învățare „Împletituri din fibre vegetale” privind dezvoltarea competențelor preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil

5. Unitate de învățare: „ÎMPLETITURI DIN FIBRE VEGETALE”			Criteriul stabilit
Competența	Unități de conținut	Activități de învățare și produse școlare recomandate	
Realizarea unui proiect pentru un articol din fibre vegetale cu respectarea normelor de securitate și sănătate în muncă	Tehnologia prelucrării fibrelor vegetale	– Discuții dirijate despre selectarea informațiilor despre articole confecționate din fibre vegetale – Activități de selectare a fibrelor vegetale pentru lucrarea ce urmează a fi realizată – Exerciții de selectare a ustensilelor necesare procesului tehnologic (foarfece, ace) – Realizarea unui produs din fibre textile: confecționarea unei păpuși – Evaluarea fiecărui produs realizat conform tehnicii folosite	<i>Realizarea de produse din materiale naturale pentru diferite ocazii</i>

Evaluarea unității de învățare „Împletituri din fibre vegetale” prin fișa de evaluare nr. 5 care cuprinde trei subiecte, prin care elevii au trebuit să stabilească litera corespunzătoare răspunsului corect; să analizeze fiecare enunț și să încercuiască litera A, dacă enunțul este adevărat, sau F, dacă enunțul este fals; să răspundă la trei întrebări cu privire la nuiielele utilizate pentru confecționarea de obiecte decorative care înfrumusețează interiorul unei încăperi.

Tabelul 3.20. Rezultatele obținute de elevi la criteriul *Realizarea de produse din materiale naturale pentru diferite ocazii (proba 5)*

Niveluri		Minim	Mediu	Înalt
Rezultate	%	3,8	15,4	80,8

Răspunsurile foarte bune se datorează implicării elevilor în rezolvarea cerințelor primite, a interesului și a realizării de produse din hârtie, pănuși, a abilităților acestora etc.

6. Unitatea de învățare „Colaje și decorațiuni”: preadolescenții își vor dezvolta simțul pentru frumos, răbdarea și executarea cu răspundere a unui articol decorativ prin: realizarea schiței produsului decorativ; selectarea și stabilirea modalităților de prelucrare a materiei prime necesare realizării produsului.

Tabelul 3.21. Criteriul stabilit din unitatea de învățare „Colaje și decorațiuni” privind dezvoltarea competențelor preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil

6. Unitate de învățare: „COLAJE ȘI DECORAȚIUNI”			Criteriul stabilit
Competența	Unități de conținut	Activități de învățare și produse școlare recomandate	
Proiectarea unui obiect decorativ respectând aspectul estetic și utilitar	Realizarea practică a unui articol simplu	Aplicații practice: – Exerciții de realizare a schiței produsului decorativ pe care-l realizează – Selectarea și stabilirea modalităților de prelucrare a materiei prime necesare realizării produsului – Lucrări practice de confecționare a unui articol simplu	<i>Dezvoltarea gustului pentru frumos prin realizarea de obiecte decorative</i>

Evaluarea unității de învățare „Realizarea de produse din materiale naturale pentru diferite ocazii” prin fișa de evaluare nr. 6 ce cuprinde două subiecte, prin care elevii au scris un eseu despre colaje și vor răspunde la patru întrebări structurate care determină dezvoltarea gustului pentru frumos.

Tabelul 3.22. Rezultatele obținute de elevi la criteriul *„Dezvoltarea gustului pentru frumos prin realizarea de obiecte decorative” (proba 6)*

Niveluri		Minim	Mediu	Înalt
Rezultate	%	3,8	26,9	69,2

Rezultatele foarte bune se datorează studiului elevilor, implicării și participării activ la lecții.

7. Unitatea de învățare „Activități agricole și designul spațiilor verzi”: preadolescenții vor învăța despre responsabilitate, ascultare, asumarea răspunderii, respectarea și aplicarea îndrumărilor primite de la părinți, bunici și cei apropiați.

Tabelul 3.23. Criteriul stabilit din unitatea de învățare „Activități agricole și designul spațiilor verzi” privind dezvoltarea competențelor preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil

7. Unitate de învățare: „ACTIVITĂȚI AGRICOLE ȘI DESIGNUL SPAȚIILOR VERZI”			Criteriul stabilit
Competența	Unități de conținut	Activități de învățare și produse școlare recomandate	
Realizarea lucrărilor simple de cultivare a plantelor legumicole cu respectarea normelor de securitate și sănătate în muncă	Lucrări agricole	– Activități de cercetare a tipurilor de sol – Aplicații practice de plantare a legumelor cu bulbi și semințe într-un ghiveci sau jardinieră	Executarea de lucrări agricole simple
Identificarea condițiilor, metodelor de cultivare și creștere a culturilor plantelor decorative	Creșterea și îngrijirea plantelor decorative	– Discuții dirijate privind diverse plante decorative și celebrele grădini decorative din lume – Activități practice de plantare și îngrijire a plantelor decorative și a spațiilor verzi	

Evaluarea unității de învățare „Activități agricole și designul spațiilor verzi” prin fișa de evaluare nr. 7 alcătuită din trei subiecte, prin care elevii au trebuit să stabilească litera corespunzătoare răspunsului corect; să analizeze fiecare enunț și să încercuiască litera A, dacă enunțul este adevărat, sau litera F, dacă enunțul este fals; să răspundă la cinci întrebări structurate despre modul de implicare a elevului în treburile gospodărești și a responsabilităților formate.

Tabelul 3.24. Rezultatele obținute de elevi la criteriul „Executarea de lucrări agricole simple” (proba 7)

Niveluri		Minim	Mediu	Înalt
Rezultate	%	11,5	30,8	57,7

Rezultatul bun este determinat de îndeplinirea sarcinilor ce le-au revenit elevilor pe parcursul desfășurării acestei unități de învățare.

8. Unitatea de învățare „Educație digitală”: preadolescenții vor ști să editeze texte, să insereze imagini, să conceapă un text în Word, să utilizeze aparatura digitală respectând normele de securitate și sănătate în muncă.

Tabelul 3.25. Criteriul stabilit din unitatea de învățare „Educație digitală” privind dezvoltarea competențelor preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil

8. Unitate de învățare: „EDUCAȚIE DIGITALĂ”			Criteriul stabilit
Competența	Unități de conținut	Activități de învățare și produse școlare recomandate	
Identificarea elementelor sau proprietăților imaginii digitale care urmează a fi editate	Editare de text	– Exerciții de modificare a dimensiunii, copiere a fragmentelor, decupare, deplasare și multiplicare a fragmentelor copiate – Aplicații practice de realizare a unui colaj de imagini	Utilizarea cu încredere și responsabilitate a tehnologiilor digitale pentru învățare, un viitor loc de muncă

Evaluarea unității de învățare „Educație digitală” prin fișa de evaluare nr. 8 alcătuită din două subiecte, unde elevii au răspuns la opt întrebări structurate despre utilizarea calculatorului și programele acestuia folosite pentru comunicarea cu cei dragi din familie.

Tabelul 3.26. Rezultatele obținute de elevi la criteriul „Utilizarea cu încredere și responsabilitate a tehnologiilor digitale pentru învățare, un viitor loc de muncă” (proba 8)

Niveluri		Minim	Mediu	Înalt
Rezultate	%	7,7	34,6	57,7

Rezultatele foarte bune se datorează receptivității și lucrului intens la calculator.

9. Unitatea de învățare „Arta covorului”: fetele de 13–14 ani sunt preocupate de ținuta lor, de cromatica articolelor de îmbrăcăminte, de ceea ce este „desenat” pe un produs, compară elementele de stilistică imprimare sau cusute. Tradiția populară este din ce în ce mai apreciată și valorificată și prin intermediul acestei unități de învățare, preadolescenții vor fi informați despre originile poporului, despre însemnătatea cromaticii și a figurilor geometrice cusute, țesute necesare obținerii unor obiecte decorative.

Tabelul 3.27. Criteriul stabilit din unitatea de învățare „Arta covorului” privind dezvoltarea competențelor preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil

9. Unitate de învățare: ARTA COVORULUI			Criteriul stabilit
Competența	Unități de conținut	Activități de învățare și produse școlare recomandate	
Proiectarea unui articol țesut, ținând cont de criteriile funcționale și estetice	Covoare tradiționale	– Aplicație practică de realizare a schiței/proiect pentru un articol țesut – Exerciții de copiere sau de prelucrare a unor motive decorative descoperite pe obiecte de artă populară – Exerciții de analiză și comparare a unor obiecte ornamentate în stilistica geometrică privind figurile geometrice de bază, valoarea expresivă a elementelor geometrice, cromatica – Selectarea gamei cromatice necesare aspectului	Executarea fragmentelor de țesături

		țesăturii – Activități de diferențiere a covorului în funcție de tehnica de realizare	
--	--	--	--

Evaluarea unității de învățare „Arta covorului” prin fișa de evaluare nr. 9 alcătuită din două subiecte, unde elevii au răspuns la patru respectiv șase întrebări structurate despre utilizarea firelor textile și modul de obținere al scoarțelor de perete, modul de vopsire al firelor etc.

Tabelul 3.28. Rezultatele obținute de preadolescenți la criteriul „Executarea fragmentelor de țesături” (proba 9)

Niveluri		Minim	Mediu	Înalt
Rezultate	%	19,2	38,5	42,3

Rezultatele bune se datorează implicării și activității elevilor în timpul orelor, curiozității și acumulării de informații despre produsele țesute în casă.

10. Unitatea de învățare „Prelucrarea artistică a metalului”: preadolescenții, pe parcursul acestei unități de învățare, își vor însuși cunoștințe despre: istoricul dezvoltării meșteșugului și importanța prelucrării artistice a metalelor în dezvoltarea culturii și a civilizației naționale, însemnătatea unor ornamente executate în metal, trasarea pe suprafața unei plăcuțe din metal a diverse modele, executarea de produse de podoabă din sârmă metalică ușor modelabilă. Fetele sunt atrase de bijuterii – podoabe obținute din sârmă fină din argint și cupru combinate cu mărgeluțe, pietricele etc. Pe lângă proprietățile unor metale prețioase, preadolescenții vor conștientiza însemnătatea și prelucrare acestora, importanța existenței lor pentru viața de zi cu zi.

Tabelul 3.29. Criteriul stabilit din unitatea de învățare „Prelucrarea artistică a metalului” privind dezvoltarea competențelor preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil

10.Unitate de învățare: „PRELUCRAREA ARTISTICĂ A METALULUI”			Criteriul stabilit
Competența	Unități de conținut	Activități de învățare și produse școlare recomandate	
Realizarea tehnicilor de lucru cu sârmă subțire din metal respectând normele de securitate și sănătate în muncă	Obiecte confecționate din metal	– Discuții despre istoricul dezvoltării meșteșugului și importanța prelucrării artistice a metalelor în dezvoltarea culturii naționale – Discuții privind diversitatea ornamentului tradițional – Exerciții de trasare a unui ornament pe o suprafață metalică – Lucrări practice de executare a elementelor componente a obiectului confecționat	Obiecte necesare în fiecare gospodărie

Evaluarea unității de învățare „Prelucrarea artistică a metalului” prin fișa de evaluare nr. 10 alcătuită din trei subiecte, prin care elevii au trebuit să stabilească litera corespunzătoare răspunsului corect; să-și prezinte stările/sentimentele trăite atunci când au fost apreciați pentru

produsul realizat; să scrie concluziile în urma participării la o masă rotundă despre metalele folosite în gospodărie.

Tabelul 3.30. Rezultatele obținute de elevi la criteriul „Obiecte necesare în fiecare gospodărie” (proba 10)

Niveluri		Minim	Mediu	Înalt
Rezultate	%	7,7	23,1	69,2

Rezultatele bune se datorează interesului elevului despre proprietățile și utilizările metalelor prețioase și alte metale în viața de zi cu zi la diverse activități gospodărești. Rezultatele generale indică următorul tablou al nivelului competențelor elevilor privind potențialul educației tehnologice în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil (Figura 3.7.).

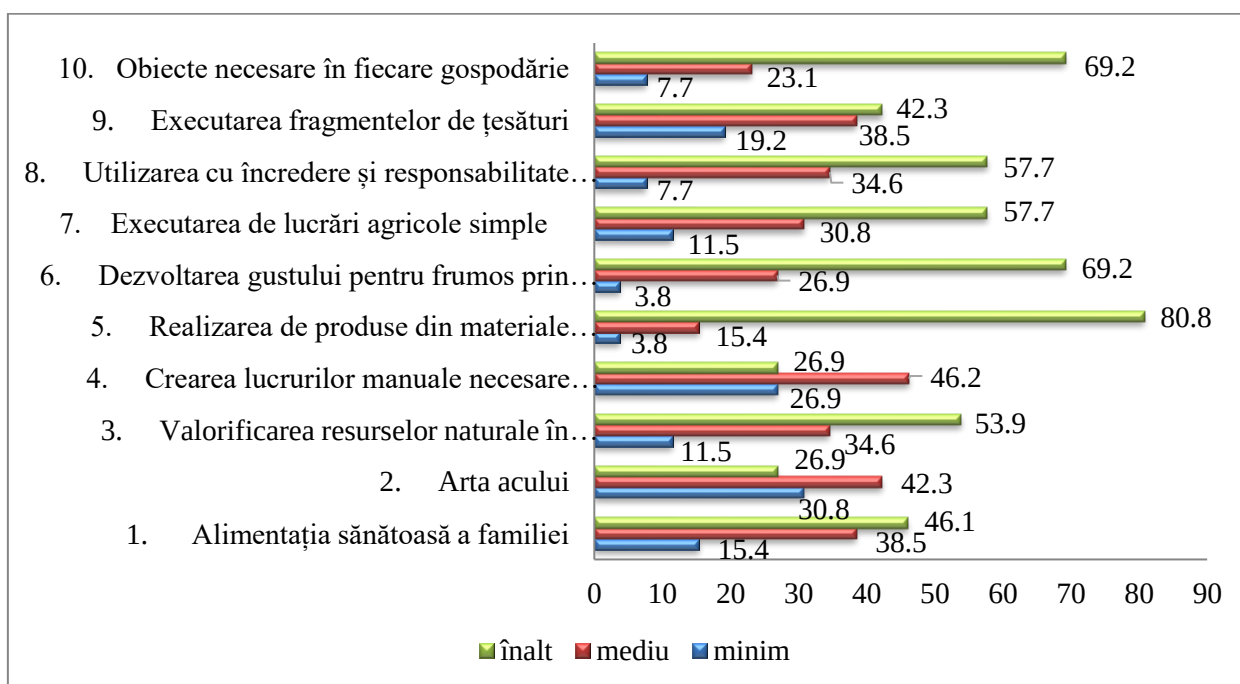

Figura 3.7. Nivelul competențelor elevilor privind potențialul educației tehnologice în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil

În figura 3.7. se observă că cel mai scăzut nivel mediu al elevilor este de 15,4% pentru criteriul „Realizarea de produse din materiale naturale pentru diferite ocazii”, iar cel mai înalt pentru nivelul mediu este de 46,2% pentru criteriul „Valorificarea resurselor naturale în păstrarea tradițiilor populare ale familiei”. Cel mai înalt nivel al competențelor formate elevilor reiese din rezultatele înregistrate la criteriul „Realizarea de produse din materiale naturale pentru diferite ocazii” 80,8% din respondenți. Aceste explicații se datorează participării active și îndeplinirii sarcinilor elevilor în cadrul cursului opțional la realizarea diferitelor produse determinând dezvoltarea abilităților și implicarea familiei în formarea preadolescenților pentru

rolul de părinte responsabil. Din răspunsurile preadolescenților, se constată că își doresc să fie alături de părinți, să-i învețe diverse activități din gospodărie, să-i îndrume, să petreacă mai mult timp împreună, să fie înțeleși.

ETAPA 2. Formarea continuă a profesorilor în cadrul comisiilor metodice pentru profesorii care predau disciplina „Educație tehnologică” a inclus două seminare tematice, proiectate și realizate cu profesorii care formează aria curriculară „Tehnologii”, având ca scop conștientizarea cadrelor didactice cu privire la importanța educației tehnologice în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil. Prin desfășurarea seminarele tematice se va dezvălui comportamentul preadolescenților prin valorificarea situațiilor de învățare orientate pe formarea acestora pentru rolul de părinte responsabil vizate în tabelul 3.31.

Tabelul 3.31. Valorile remarcate de profesor la preadolescenți în urma dezbaterilor din timpul seminarelor tematice

Seminare tematice	Valori remarcate la preadolescenți
Necesitatea studierii educației tehnologice în context contemporan	• Îmbunătățirea activității școlare a preadolescenților • Implicarea preadolescenților în activități/proiecte desfășurate în grup • Dorința preadolescenților de a-și însuși cât mai multe cunoștințe • Manevrabilitatea cu multă atenție a uneltelor de lucru • Manifestarea atenției și a respectului față de tot ceea ce li se explică
Atitudinea părinților față de experiențele copiilor	• Creșterea nivelul cunoșterii preadolescenților • Manifestarea interesului pentru realizarea lucrărilor practice și disponibilitate de a continua activitatea și în familie • Aprecieră și conștientizarea că tot ceea ce însușește/învață/execută în acești ani de școală va sta la baza formării ca viitor părinte

Ca *strategii didactice* au fost folosite strategiile ilustrativ-explicative și euristice, utilizând ca metode didactice: informarea, explicația, conversația, dezbateră, demonstrația, generalizarea, reflecția. *Obiectivele* desfășurării celor două seminare tematice sunt: îmbunătățirea activității școlare a preadolescenților prin intermediul educației tehnologice; implicarea preadolescenților în activități didactice desfășurate în grup; înțelegerea de către profesori a importanței disciplinei „Educație tehnologică” în pregătirea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil. *Tehnologia didactică* folosită pentru necesitățile experimentului vizează formarea continuă a cadrelor didactice prin participarea la prelegeri, dezbateri desfășurate face-to-face.

ETAPA 3. Școala părinților. Tematică specifică educației preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil.

Obiectivele propuse de către sistemul de educație pot fi atinse numai dacă se beneficiază de suportul moral și material al părinților și implicarea lor. Raportul relațiilor dintre școală și

familie în țările Comunității Europene (Macbeth, Al., 1984) prezintă motivele aflate la baza dezvoltării legăturilor dintre școală și familie: - părinții sunt responsabili de educația copiilor lor; - școala este responsabilă doar pe o parte din educația copilului, o bună parte a educației are loc în afara școlii; - atitudinea părinților față de rezultatele școlare ale copiilor influențează atitudinea față de învățare a acestora; - părinții pot interveni în activitatea educativă a copilului prin implicarea în activități extrașcolare [172].

Școala părinților s-a realizat în cadrul Programului de formare „Abilități de viață” și s-a desfășurat în perioada martie – septembrie 2019 prin participarea părinților la patru ședințe de discuții libere la care au participat 25 de părinți doritori. La *cele patru ședințe de discuții libere* cu părinții clasei s-au dezbătut teme legate de activitatea școlară a preadolescenților, despre implicarea lor în activitățile și treburile gospodărești (Anexa 9). În urma discuțiilor și a prezentărilor făcute de către părinții participanți, aceștia au conștientizat importanța disciplinei „Educație tehnologică”, informarea și pregătirea preadolescenților pentru viața de adult. *Scopul desfășurării școlii părinților* este acela de: informare a părinților privind particularitățile educației la vârsta preadolescenților și nevoia de a clarifica esența rolului de părinte responsabil; conștientizarea rolurilor părinților în raport cu copiii și îmbunătățirea competențelor parentale; dezvoltarea abilităților parentale și pe „ latura terapeutică de reducerea a tensiunilor generate de îndeplinirea rolurilor de părinte” Cojocaru S.,(2011) (Anexa 8).

Tabel 3.32. Indicatori privind conștientizarea părinților cu privire la formarea rolului preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil

Nr. crt.	Tematica ședințelor cu părinții	Indicatori pentru conștientizarea părinților cu privire la formarea rolului preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil
1.	Vreau să am un copil sănătos!	– Alimentația sănătoasă a familiei
2.	Amenajarea spațiului de învățare necesar copilului	– Crearea lucrurilor manuale necesare locuinței – piesele din lemn – Dezvoltarea gustului pentru frumos prin realizarea de obiecte decorative – Obiecte necesare în fiecare gospodărie
3.	Ce-l ajută, ce-l împiedică pe copil să învețe!	Utilizarea cu încredere și responsabilitate a tehnologiilor digitale pentru învățare, un viitor loc de muncă
4.	Aspirațiile viitoare ale copilului	– Formarea preadolescenților pentru un nivel de trai bun. – Conștientizarea studierii educației tehnologice pentru viitorul preadolescenților

Discuțiile cu părinții au avut la baza rolul educației parentale a preadolescenților, importanța educației tehnologice în transmiterea culturii tradiționale generațiilor viitoare, implicarea copiilor în activitățile gospodărești,.

Cele mai relevante competențe psihopedagogice stabilite în urma studierii educației tehnologice au contribuit la conștientizarea părinților și a cadrelor didactice cu privire la formarea responsabilității pentru viața de părinte a preadolescenților (Tabelul 3.33.).

Tabelul 3.33. Competențe psihopedagogice relevante pentru realizarea educației tehnologice

Indicatori pentru formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil	Descriptori
Competențe instrumentale	• Acumularea cunoștințelor de bază • Ușurință în comunicare • Expunerea părerilor proprii • Capacitate de organizare • Găsirea unor soluții de rezolvare a situațiilor problemă • Abilități în realizarea unor lucrări practice cu respectarea cerințelor de mediu
Competențe interpersonale	• Capacitatea de evaluare și autoevaluare • Capacitatea de a lucra în echipă • Abilitatea de a colabora cu colegii și profesorul • Capacitatea de a avea un comportament etic • Capacitatea de a înțelege transmiterea generațiilor viitoare a culturii și obiceiurilor tradiționale
Competențe sistemice	• Capacitatea de transpunere în practică a cunoștințelor dobândite • Abilități de documentare și cercetare • Capacitatea de a soluționa unele probleme • Capacitatea de a lua decizii • Capacitatea de a învăța, de recunoaștere a necesității învățării educației tehnologice • Capacitatea de dezvoltare a creativității • Interpretarea datelor și informații folosite în realizarea diferitelor lucrări practice • Formarea calităților de lider și înțelegerea rolului acestuia • Abilitatea de a lucra independent • Preocuparea pentru a obține un produs de calitate • Voința de a realiza un produs până la final

În concluzie, preadolescenții, prin participarea la Programul de formare a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil prin disciplina opțională „Abilități de viață” în contextul educației tehnologice, vor dezvolta următoarele competențe, atitudini sau motivații:

- asimilarea cunoștințelor științifice și a valorilor culturii naționale;
- dezvoltarea capacităților intelectuale; formarea disponibilităților afective și a abilităților practice prin asimilarea de cunoștințe științifice, tehnice și estetice;
- formarea gândirii creative și tehnice; stimularea curiozității;
- familiarizarea cu tehnici de muncă intelectuală necesare instruirii și autoinstruirii pe durata întregii vieți;

- dezvoltarea deprinderilor de muncă intelectuală sau practică;
- creșterea progresivă a gradului de independență al preadolescenților pe parcursul acțiunilor;
- formarea unor deprinderi motorii necesare pentru viață;
- formarea gândirii independente și creatoare a preadolescenților;
- susținerea preadolescenților în educarea pentru respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului (al demnității, al toleranței, al schimbului liber de opinii);
- sensibilizarea preadolescenților față de problematica umană, față de valorile morale, față de mediul înconjurător;
- dezvoltarea armonioasă a personalității preadolescenților;
- încurajarea preadolescenților pentru desfășurarea unor activități utile producătoare de bunuri materiale necesare membrilor familiei;
- transmiterea de cunoștințe, de obiceiuri, de valori culturale de la părinți/bunici către preadolescenți;
- sporirea gradului de implicare a preadolescenților în activitățile specifice vârstei;
- formarea de algoritmi și tehnici de lucru proprii;
- dezvoltarea spiritului de observație, a imaginației, a gândirii creative;
- formarea și îmbunătățirea unor comportamente: voința de a recepta, atenție dirijată sau preferențială, voința și satisfacția de a răspunde, acceptarea unor valori;
- dezvoltarea unor capacități fizice: rezistența, forța, suplețea, agilitatea, schimbarea direcției, timpul de reacție, dexteritatea;
- stimularea interesului și a curiozității;
- dezvoltarea capacității empatice;
- favorizarea inserției sociale;
- formarea și modelarea comportamentului social;
- conștientizarea reușitei sau a nereușitei lor;
- dezvoltarea capacității de a înțelege și a evalua orientările valorice ale celor din jur;
- dezvoltarea capacității de a rezolva situații conflictuale;
- folosirea în viitor a tot ceea ce a învățat, inclusiv explicațiile primite de la părinți, bunici etc.

La etapa inițială a programului propus, subiecții implicați, în special părinții, manifestau deseori rezerve în ceea ce privește noutatea conținutului informațional prezentat despre cultura tehnologică. După cea de-a doua activitate, această barieră a fost eliminată, elevii manifestau interes, inițiativă și mai multă deschidere în colaborare și comunicare. Presupunem că barierele au apărut din lipsa de cunoaștere a reperelor teoretice și practice propuse, reperele au ținut seamă

și de dorințele elevilor rezultate din chestionarul inițial. Elevii s-au arătat dornici și binevoitori de a participa la întreg programul de formare, întrucât au fost de părere că au multe de învățat. Părinții au sesizat că aceștia își formează abilități necesare vieții de zi cu zi, având în vedere și realizarea unei educații în spiritul valorilor naționale și morale. Elevii s-au manifestat în cadrul programului foarte activ, au fost deschiși în comunicare, au dat dovadă de ingeniozitate, creativitate, imaginație și spirit de echipă în elaborarea și realizarea produselor finite. În cadrul activităților s-a pregătit o expoziție de creație cu produsele realizate, unele dintre ele au fost postate pe rețele de socializare. Au fost selectate și prezentate cele mai originale lucrări (Anexa 10). Prin intermediul programului de formare am avut posibilitatea să transmitem un ansamblu de cunoștințe cu privire la educația tehnologică; să valorificăm necesitatea formării preadolescenților pentru viața de viitor adult, să modificăm atitudinea și conduita membrilor familiei în relația cu studiul disciplinelor școlare. Pe parcursul derulării activităților educative am putut observa și stabili aspectele care necesită corecție în relația familie–școală, uneori lipsa materialelor de lucru constituia o neglijență din partea părinților.

Sarcinile parcurgerii acestui program de formare sunt:

- să identifice rolul și impactul istoric, cultural și social al tehnologiilor asupra mediului și societății, demonstrând respect pentru valorile dezvoltării durabile;
- să realizeze proiecte tehnologice pentru soluționarea unor probleme practice–utilitare, manifestând atitudine creativă, responsabilă și etică în utilizarea tehnologiilor;
- să creeze produse digitale specifice situațiilor de învățare, dând dovadă de corectitudine, adecvare și respect pentru etica mediilor virtuale;
- să transpună achizițiile tehnologice în contexte educaționale și cotidiene, demonstrând spirit de inițiativă și antreprenoriat în vederea dezvoltării personale;
- să conștientizeze formarea culturii tehnologice pentru viața de adult și de părinte responsabil.

La sfârșitul programului de formare am constatat următoarele :

- sensibilizarea elevilor cu privire la impactul culturii tehnologice în familie și societate;
- sporirea receptivității părinților, copiilor în vederea educației pentru viața de mâine și prin respectarea valorilor familiei;
- necesitatea formării permanente a conștiinței educative și a competențelor necesare viitorului părinte;
- organizarea eficientă și sistematică a educației preadolescenților pentru a optimiza relațiile dintre aceștia;
- optimizarea comunicării și cooperării între elevi și grupe de elevi;

- motivația pentru valorificarea potențialului fiziologic și psihologic a membrilor din familia fiecărui copil, având în vedere sporirea calității vieții acestora;
- motivația preadolescenților pentru a valorifica patrimoniul cultural al familiilor lor.

Activitățile desfășurate au contribuit la conștientizarea esenței rolului studierii educației tehnologice pentru a deveni un părinte responsabil, a conștientizării formării abilităților practice și precizării competențelor necesare acestui rol important sociofamiliar. De asemenea, părinții au conștientizat importanța acestei „noi educații” necesare preadolescenților de mâine care vor deveni adulți. Cele două generații implicate au apreciat pozitiv importanța și necesitatea valorificării culturii tehnologice, a schimbului intergenerațional ce va avea loc în viitor.

Plecând de la specificul și complexitatea problemei de cercetare am considerat oportun și logic să analizăm valorificarea potențialului educației tehnologice în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil în baza comparării rezultatelor obținute la etapa de constatare și cea de validare.

În cadrul etapei de pretestare am revizuit eficiența demersului formativ și rezultatele sale, care s-au axat pe implementarea fundamentelor teoretice și a strategiilor pedagogice de valorificare a educației tehnologice în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil. Este important să existe o schimbare în rândul preadolescenților și a părinților acestora cu privire la influența pe care o are studierea educației tehnologice asupra formării lor ca viitori adulți. Din perspective pedagogice, preadolescenții au acceptat și au înțeles schimbarea pentru a se pregăti pentru viața de adult. Prin intermediul grilei de evaluare se constată conștientizarea importanței noțiunilor, a aplicațiilor practice învățate la educație tehnologică necesare formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil.

La *etapa de constatare* a experimentului pedagogic a fost stabilit gradul de pregătire a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil prin grila de evaluare, unde indicatorii specifici criteriilor au fost măsurați prin nivelurile minim, mediu, înalt. Strategiile de valorificare a potențialului educației tehnologice în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil au fost prezentate detaliat în acest subcapitol.

În continuare, sunt prezentate comparativ rezultatele experimentale obținute la etapa de control cu rezultatele obținute la etapa de constatare a experimentului. Aplicarea repetată a grilei de evaluare a scos în evidență rezultate cu o creștere semnificativ sporită a nivelului potențialului educației tehnologice în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil.

Tabelul 3.34. Gradul de pregătire a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil (grupul experimental – 26 de elevi: etapa de control)

Criterii	Niveluri					
	minim		mediu		Înalt	
	nr	%	nr	%	nr	%
Alimentația sănătoasă a familiei	5	19,23	10	38,46	11	42,3
Calitatea vestimentației familiei	3	11,54	11	42,3	12	46,15
Valorificarea resurselor naturale în păstrarea tradițiilor populare ale familiei	4	15,4	12	46,15	10	38,46
Crearea lucrurilor manuale necesare casei	5	19,23	11	42,3	10	38,46
Realizarea de produse din materiale naturale pentru diferite ocazii	4	15,4	10	38,46	12	46,15
Dezvoltarea gustului pentru frumos prin realizarea de obiecte decorative	3	11,54	12	46,15	11	42,3
Executarea de lucrări agricole simple	2	7,7	12	46,15	12	46,15
Utilizarea cu încredere și responsabilitate a tehnologiilor digitale pentru învățare, un viitor loc de muncă	5	19,23	11	42,3	10	38,46
Executarea fragmentelor de țesături	5	19,23	10	38,46	11	42,3
Obiecte necesare în fiecare gospodărie	3	11,54	13	50	10	38,46

Prelucrarea statistică a rezultatelor demonstrează că cel mai scăzut nivel mediu al elevilor este de 38,46% pentru criteriile *Alimentația sănătoasă a familiei*, *Realizarea de produse din materiale naturale pentru diferite ocazii* și *Executarea fragmentelor de țesături*, iar rezultatul cel mai bun pentru nivelul mediu este pentru criteriul *Obiecte necesare în fiecare gospodărie* 50%. A crescut semnificativ numărul elevilor 46,15% pentru un număr de trei criterii *Calitatea vestimentației familiei*, *Executarea de lucrări agricole simple* și *Realizarea de produse din materiale naturale pentru diferite ocazii*. Ca urmare, se constată o creștere a interesului elevilor pentru a-și însuși cunoștințele și dezvolta abilitățile necesare vieții de adult. Rezultatele obținute sunt pozitive, întrucât preadolescenții s-au arătat mult mai cointeresați să valorifice cunoștințele învățate la educație tehnologică, precum și cele învățate și explicate de membrii familiei.

Tabelul 3.35. Gradul de pregătire a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil (grupul de control – 31 de elevi: etapa de control)

Criterii	Niveluri					
	minim		mediu		Înalt	
	nr	%	nr	%	nr	%
Alimentația sănătoasă a familiei	16	51,62	10	32,25	5	16,12
Calitatea vestimentației familiei	13	41,94	13	41,94	5	16,12
Valorificarea resurselor naturale în păstrarea tradițiilor populare ale familiei	13	41,94	13	41,94	5	16,12
Crearea lucrurilor manuale necesare casei	15	48,39	12	38,71	4	12,9
Realizarea de produse din materiale naturale pentru diferite ocazii	13	41,94	14	45,16	4	12,9
Dezvoltarea gustului pentru frumos prin	14	45,16	13	41,94	4	12,9

realizarea de obiecte decorative						
Executarea de lucrări agricole simple	12	38,71	14	45,16	5	16,12
Utilizarea cu încredere și responsabilitate a tehnologiilor digitale pentru învățare, un viitor loc de muncă	14	45,16	13	41,94	4	12,9
Executarea fragmentelor de țesături	14	45,16	12	38,71	5	16,12
Obiecte necesare în fiecare gospodărie	11	35,48	17	54,83	3	9,68

La etapa de control a GC se poate observa un număr remarcabil de elevi 54,83% care dețin cunoștințe și abilități pentru a realiza diferite obiecte necesare în gospodărie; 16,12% dintre ei au competențe din ce în ce mai mari cu privire la alimentația sănătoasă în familie, vestimentația familiei, valorificarea resurselor naturale în păstrarea tradițiilor populare, executarea de lucrări agricole simple și țeserea alături de mama sau bunica. Aceste rezultate se datorează implicării elevilor în îndeplinirea sarcinilor, în tratarea tuturor activităților cu seriozitate și respectarea termenelor de lucru. Se constată un număr ridicat de elevi cu competențe dezvoltate pentru criteriile evaluate în funcție de atractivitate și de necesități.

Prezentarea rezultatelor în diagrame pentru cele 10 criterii sunt numerotate de la 1 la 10. După cum se poate observa din figura 3.8., cel mai scăzut rezultat este înregistrat de elevi la *etapa de constatare* pentru criteriul *Crearea lucrurilor manuale necesare casei* 57,69%, urmat de criteriile *Alimentația sănătoasă a familiei* și *Executarea fragmentelor de țesături*, cu un scor înregistrat de 53,85% (în figură pot fi identificate cu numerele 1,4,9). În comparație, la *etapa de control a experimentului pedagogic*, elevii au demonstrat o creștere semnificativă a valorilor pentru criteriul *Crearea lucrurilor manuale necesare locuinței*, nivelul minim, coborând la 19,23% din elevi, iar nivelul înalt fiind înregistrat de 42,3% de elevi, în comparație cu 11,54% din elevi la etapa de constatare. O diferență semnificativă este înregistrată pentru criteriul nr. 5 (*Realizarea de produse din materiale naturale pentru diferite ocazii*). La etapa de constatare la nivelul înalt au fost identificați numai 3,85%, acest nivel înregistrând un scor până la 46,15% la etapa de control.

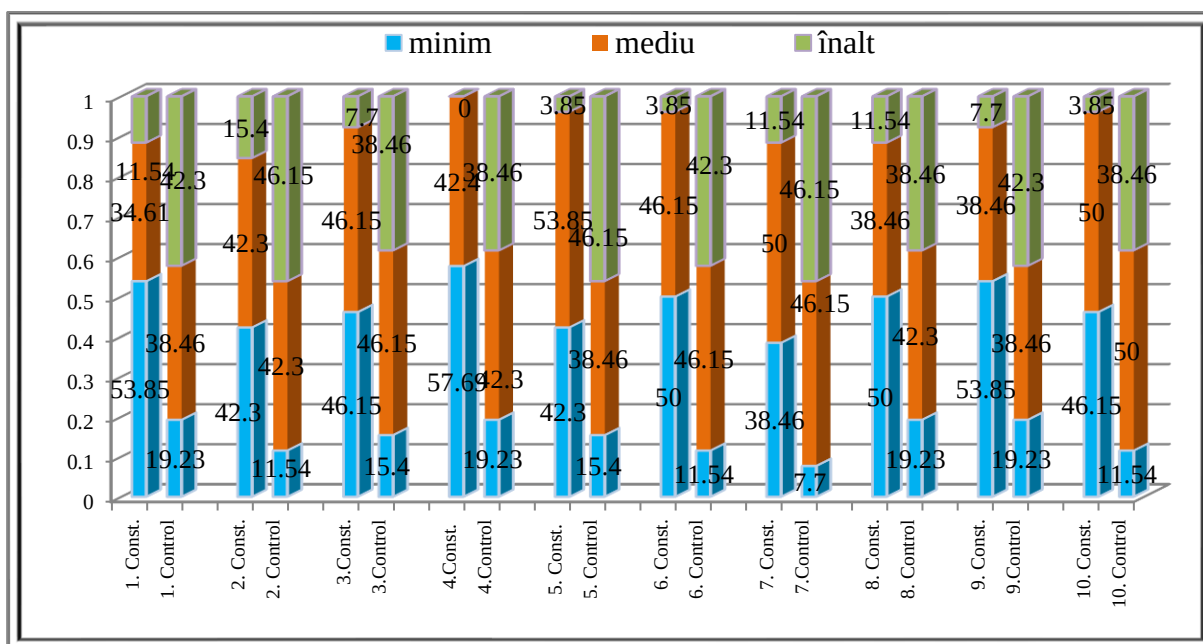

Figura 3.8. Gradul de pregătire a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil (grupul experimental- planul comparat: etapa de constatare – etapa de control)

Din figura 3.9., în urma analizei rezultatelor grupului de control: etapa de constatare - etapa de control reiese că cel mai scăzut rezultat este înregistrat de elevi la etapa de constatare pentru criteriul *Crearea lucrurilor manuale necesare locuinței* 54,84%, urmat de criteriile *Alimentația sănătoasă a familiei* și *Executarea fragmentelor de țesături*, cu un scor înregistrat de câte 51,62% (în figură pot fi identificate cu numerele 1, 4, 9). În comparație, la etapa de control a experimentului pedagogic, elevii au demonstrat o creștere semnificativă a valorilor pentru criteriul *Crearea lucrurilor manuale necesare locuinței*, nivelul minim, coborând la 49,39% din elevi, iar nivelul înalt fiind înregistrat de 16,12% de elevi, atât la etapa de constatare, cât și la etapa de control. O diferență nesemnificativă, însă cu valoarea cea mai mare, este înregistrată pentru criteriul nr. 10 (*Obiecte necesare în fiecare gospodărie*). La etapa de constatare la nivelul înalt au fost identificați doar 6,42%, acest nivel înregistrând un spor până la 9,68% la etapa de control.

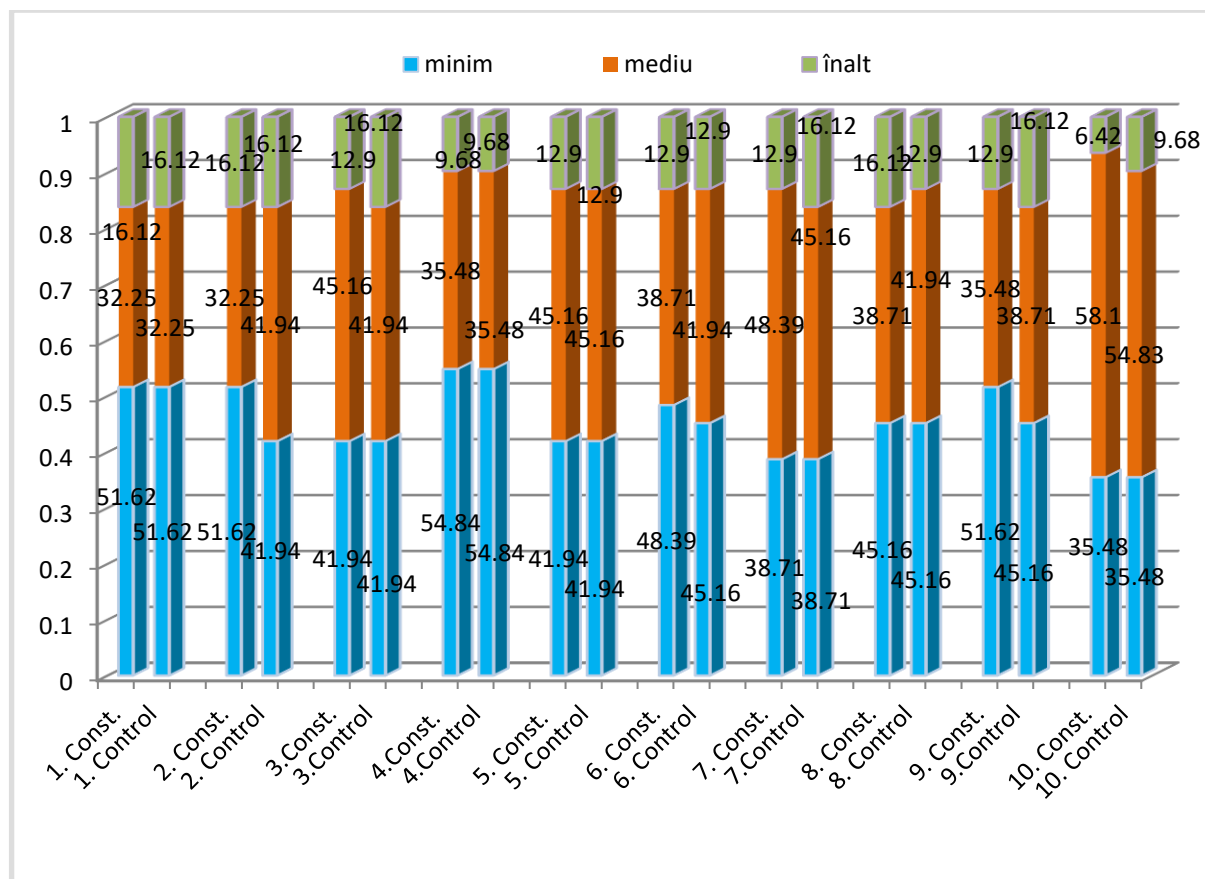

Figura 3.9. Gradul de pregătire a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil (grupul de control - planul comparat: etapa de constatare – etapa de control)

După cum se poate observa din figura 3.10., rezultatele sunt interpretate astfel: cel mai scăzut rezultat este înregistrat de elevi din grupul experimental - etapa de control pentru criteriile *Alimentația sănătoasă a familiei*, *Crearea lucrurilor manuale necesare locuinței*, *Utilizarea cu încredere și responsabilitate a tehnologiilor digitale pentru învățare, un viitor loc de muncă*, *Executarea fragmentelor de țesături* 19,23% identificate cu numerele 1, 4, 8, 9, urmat de criteriile *Valorificarea resurselor naturale în păstrarea tradițiilor populare ale familiei* și *Realizarea de produse din materiale naturale pentru diferite ocazii*, cu un scor înregistrat a câte 15,4% (în figură pot fi identificate cu numerele 3, 5). În comparație, la etapa de control a experimentului pedagogic, elevii au demonstrat o creștere semnificativă a valorilor pentru criteriul *Alimentația sănătoasă a familiei*, nivelul minim, coborând la 51,62% din elevi, iar nivelul înalt fiind înregistrat de 9,68% de elevi – criteriul *Crearea lucrurilor manuale necesare casei*, în comparație cu 16,12% din elevi din grupului de control *Utilizarea cu încredere și responsabilitate a tehnologiilor digitale pentru învățare, un viitor loc de muncă*, *Executarea fragmentelor de țesături* la etapa de control.

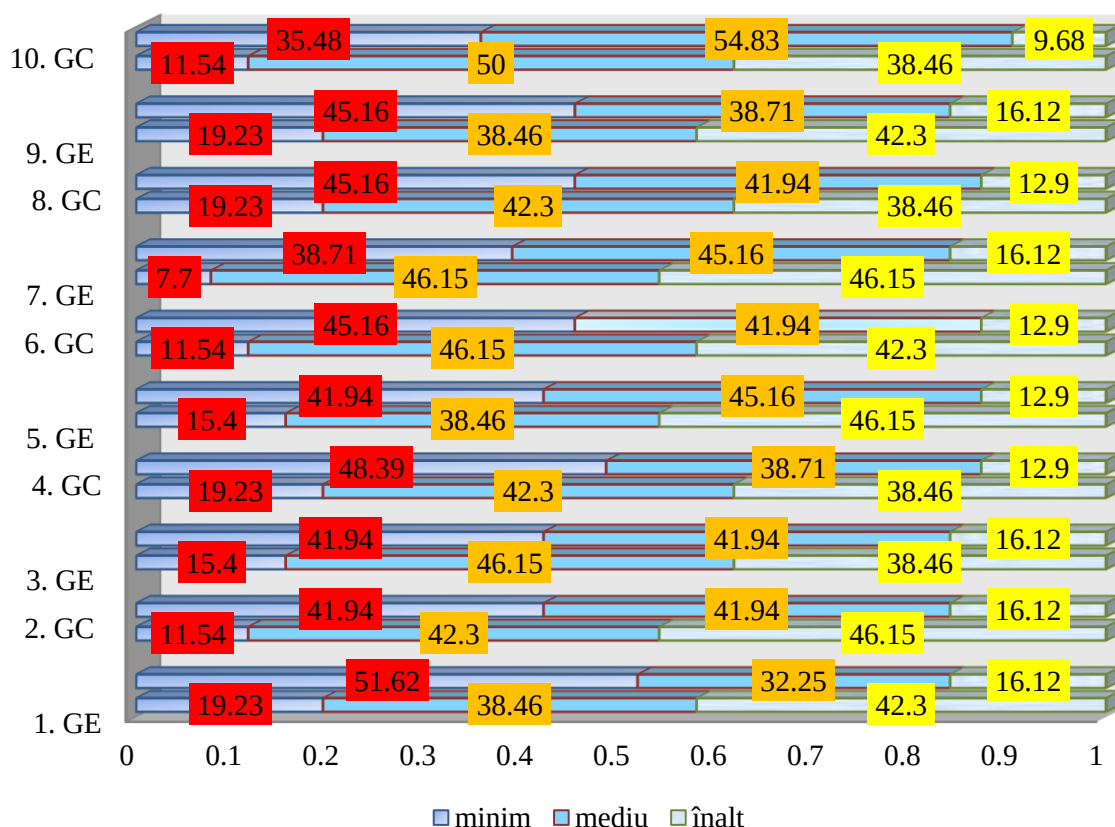

Figura 3.10. Gradul de pregătire a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil (planul comparat: grupul experimental – grupul de control, etapa de control)

O creștere semnificativă este înregistrată pentru criteriul nr. 10 (*Obiecte necesare în fiecare gospodărie*). La etapa de control la nivelul înalt au fost identificați doar 9,68% (grupul de control), acest nivel înregistrând un spor până la 38,46% (grupul experimental) la etapa de control. Analiza a permis evidențierea faptului că între rezultate prezentate nu se constată diferențe semnificative. Lipsa acestor diferențe între rezultatele obținute de către subiecții ce alcătuiesc grupul de control care nu au fost incluși în programul formativ, ne indică faptul că modificările obținute la subiecții grupului experimental provin din implicarea elevilor în timpul activităților, a atitudinii și a atenției acordate lucrărilor practice efectuate pentru formarea competențelor necesare pentru a deveni părinte responsabil.

3.3. Concluzii la Capitolul 3

Urmare a cercetării empirice preliminare prin care au fost stabilite competențele pe care trebuie să le dețină preadolescenții pentru viața de adult, descrise în capitolul 2, în capitolul 3 se prezintă parcursul demersului experimental desfășurat cu scopul evaluării gradului de pregătire a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil. Variabilele cercetării au fost reprezentate de indicatori corespunzători fiecărei unități de conținut identificate și au permis anumite constatări privind gradul de formare a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil la etapa de constatare și de validare.

Programul de formare a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil prin disciplina opțională „Abilități de viață” în contextul educației tehnologice a asigurat dinamica valorilor culturii tehnologice care sunt direct observabile, relativ stabile în timp și implică elemente cognitive și afective; se manifestă prin *aptitudini* (de analiză a legităților mediului fizic, tehnologic; de proiectare a viitorului; de anticipare, conducând elevii spre învățarea modului; de a face supoziții) și *capacități* (de a observa, clasifica, măsura și face deducții; de a sesiza diverse defecte ale unor produse tehnologice; de a da mai multe soluții aceleiași probleme; de disociere prin metode analogice, scheme, forme etc; de relativizare a conduitelor umane prin scenarii fanteziste; dezvoltarea fenomenelor stimulative ale creației: curiozitatea, interesul, curajul, dorința, pasiunea etc; dezvoltarea capacităților creative prin diferite tehnici) [228, pp. 44–49].

Datele experimentale obținute din valorificarea Programului de formare a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil prin disciplina opțională „Abilități de viață” în contextul educației tehnologice au confirmat ipoteza cercetării formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil în contextul educației tehnologice a fost asigurată prin: determinarea și interpretarea științifică a fundamentelor teoretice privind educația tehnologică și educația pentru parentalitate; analizarea curriculumului la disciplina „Educația tehnologică” pe dimensiunea formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil; stabilirea particularităților și a gradului de formare a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil; elaborarea și conceperea științifică a Modelul pedagogic de valorificare a educației tehnologice pe coordonata formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil; elaborarea și validarea experimentală *Programului de formare a preadolescenților prin disciplina opțională „Abilități de viață” în contextul educației tehnologice* care a contribuit la pregătirea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil prin intermediul educației tehnologice.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

1. Studiul teoretic al formării responsabilității preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil prin intermediul studierii disciplinei „Educație tehnologică” a determinat *examinarea fundamentelor teoretice și metodologice ale culturii tehnologice în învățământul gimnazial*. Educația tehnologică este disciplina care reprezintă „poarta deschisă spre societatea de mâine” și are scopul de a forma preadolescenților capacități intelectuale, disponibilități afective și abilități practice prin asimilarea de cunoștințe tehnologice, ce au ca finalitate facilitarea comportamentului autonom de adaptare la specificul tehnologic al vieții cotidiene – comportament necesar vieții de adult respectiv de părinte responsabil [130].

2. Analiza teoretică a studiilor despre particularitățile de dezvoltare ale preadolescenților a permis să stabilem că aceștia manifestă interes față de propria persoană; perseverență în rezolvarea problemelor; sunt obiectivi față de etapele de studiu și de propria formare. După părerea cercetătorului C.G Jung (1995), problemele din viața părinților, atmosfera din familie, metodele de educare au o mare influență asupra stării psihologice, a dezvoltării sistemului nervos, a educației preadolescenților în general [146, p. 67]. În condițiile actuale ale organizării sistemului de învățământ, așa cum este stipulat în Codul Educației, învățarea pe tot parcursul vieții are ca scop „dezvoltarea competențelor din perspectivă personală, civică, socială și profesională” și reprezintă rezultatul activităților desfășurate în mediul familial, în școală și în afara ei [32].

3. Din perspectiva problematicei generate de potențialul educației tehnologice în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil, prin intermediul activităților de documentare teoretică: *investigația culturii tehnologice a preadolescenților constituie fundament al dezvoltărilor de tip pedagogic* descrisă prin abordări psihologice, sociologice și pedagogice; *au fost interpretate tehnico-științific educația tehnologică și educația pentru parentalitate și au fost evidențiate competențele necesare satisfacerii nevoilor fundamentale ale vieții de părinte responsabil* (Cap. 1, 1.1, 1.2 și 1.3).

4. Analizarea conținutului curriculumul la disciplina „Educație tehnologică” a generat nevoia precizării cunoștințelor teoretice, a aplicațiilor practice care integrează factorii determinanți ai dezvoltării personalității preadolescenților și au în vedere particularitățile de vârstă ale acestora, *au fost identificate aspecte ale formării personalității preadolescenților necesare pentru atunci când vor deveni părinți responsabili*. S-a constatat experimental că preadolescenții acordă o atenție deosebită competențelor formate, fapt ce determină necesitatea

studierii educației tehnologice pentru formarea responsabilității parentale la preadolescenți (Cap. 2, 2.2).

5. Interpretarea științifică a obiectivelor educației tehnologice, al studiilor analitice și sintetice ale conținutului curriculumului, al teoriilor privind educația pentru parentalitate, a principiilor educației tehnologice, afirmate la nivel de UNESCO, al studiilor diferiților cercetători din domeniu *au contribuit la elaborarea, întemeierea științifică și valorificarea Modelului pedagogic de valorificare a educației tehnologice pe coordonata formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil*, structurat în vectorii psiho-fiziologici și, motivaționali, cu ajutorul căruia *au fost elaborați și descriși științific indicatorii, criteriile de evaluare a gradului de pregătire a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil*. Prezentăm în continuare criteriile de evaluare: alimentația sănătoasă a familiei; calitatea vestimentației familiei; valorificarea resurselor naturale în păstrarea tradițiilor populare ale familiei; crearea lucrurilor manuale necesare casei; realizarea de produse din materiale naturale pentru diferite ocazii; dezvoltarea gustului pentru frumos prin realizarea de obiecte decorative; executarea de lucrări agricole simple; utilizarea cu încredere și responsabilitate a tehnologiilor digitale pentru învățare și pentru un viitor loc de muncă; executarea fragmentelor de țesături; executarea de obiecte necesare în fiecare gospodărie. Pentru fiecare criteriu de evaluare s-au identificat indicatorii care reflectă competențele preadolescenților pentru a deveni părinte responsabil (Anexa 6). Comportamentele sunt împărțite în trei domenii: *cognitiv* (gândirea, memoria și celelalte capacități intelectuale), *afectiv* (sentimente, interese, atitudini, valori: voința de a recepta, atenția dirijată sau preferențială, voința și satisfacția de a răspunde), *psihomotor* (abilități manuale, complexe și deprinderi tehnice) (Cap. 2, 2.3).

6. *Experimentul pedagogic* realizat pe eșantion stratificat constituit din preadolescenți, profesori și părinți *a generat concluzii științifice privind problematica responsabilității pentru parentalitate a preadolescenților în contextul valorificării studierii educației tehnologice și a pus în evidență potențialul educației preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil*. Pentru desfășurarea cercetării a fost elaborată și aplicată metodologia cercetării care a realizat evaluarea gradului de pregătire a preadolescenților pentru rolul de viitor părinte (Cap. 3, 3.1).

7. Pentru etapa de pregătire a experimentului pedagogic *a fost elaborat și validat experimental Programul de formare a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil prin disciplina opțională „Abilități de viață” în contextul educației tehnologice*, fondat teoretic prin *Modelul pedagogic de valorificare a educației tehnologice pe coordonata formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil* [264].

Datele experimentale evaluate comparativ la etapa de validare au emis concluzia despre îmbunătățirea calității cunoștințelor și despre impactul activităților practice desfășurate la educație tehnologică și a acțiunilor de informare a profesorilor și părinților despre potențialului educației tehnologice în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte. Prin evaluarea formativă se constată: sensibilizarea elevilor cu privire la impactul culturii tehnologice în familie și societate; sporirea receptivității părinților și a copiilor în vederea educației pentru viața de mâine și prin respectarea valorilor familiei; necesitatea formării permanente a conștiinței educative și a competențelor necesare viitorului părinte.

Problema științifică edificată în cercetare constă în clarificarea structurii și ordonarea conținutului științific al fundamentelor pedagogice ale formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil în cadrul Modelul pedagogic de valorificare a educației tehnologice pe coordonata formării preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil și în validarea experimentală a *programului de formare a preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil prin disciplina opțională „Abilități de viață” în contextul educației tehnologice* care a identificat seturile de valori și atitudini ce indică eficiența acestuia (Cap. 3, 3.2, 3.3).

Rezultatele obținute în urma cercetării determină formularea următoarelor **recomandări:**
Specialiștilor în dezvoltare de curriculum: noțiunile teleologice să ocupe un important în proiectarea tehnologică a cadrului metodologic necesar pentru pregătirea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil reflectat în module sau conținuturi.

Profesorilor: proiectarea activităților educative pentru formarea și consolidarea competențelor tehnologice necesare pregătirii preadolescenților pentru viața de adult/părinte responsabil.

Preadolescenților: autoeducație pentru cunoașterea și valorizarea cunoștințelor asimilate prin studierea educației tehnologice și din familie în contextul comunității preadolescenților.

Părinților: revizuirea și evaluarea educației promovate în familie și în societate, implicarea copiilor în activitățile familiei, transmiterea valorilor tradiționale și culturale din familie.

Bibliografie

1. ALDORT, N. *Creștem împreună*. București: Herald, 2015. 208 p. ISBN 978-973-11-5238
2. ALECU, B., BADEA, N., BUNESCU, I. *Educația părinților*. București: Didactică și Pedagogică, 1997. ISBN 973-731-297-X
3. ALLON, H. *Evoluția psihologică a copilului*. București: Didactica și Pedagogică, 1975. 8p
4. AMABILE, T. *Creativitatea ca mod de viață*. București: Știință & Tehnică, 1997. pp. 156–162. ISBN 973-923-620-0
5. ANTONESCU, L. *O introducere în pedagogie*. Iași: Polirom, 2002. pp. 124–210. ISBN 973-683-848-X
6. BANCUI, D., RĂDULESCU, S., VOICU, M. *Adolescenții și familia*. București: Pedagogică și Didactică, 1987. 121 p.
7. BATĂR, D. *Familia în dinamica societății*. Sibiu: Universității Lucian Blaga, 2004. Teza de doctor în pedagogie. 106 p.
8. BĂTRĂNU, E. *Educația în familie*. București: Politică, 1980. 157 p.
9. BODRUG – LUNGU, V. (coord.) *Consiliere în probleme de familie*. Suport de curs. [online] Disponibil: <https://pdfcoffee.com/consiliere-probleme-familie-mic-pdf-free.html>
10. BODRUG – LUNGU, V., TRIBOI, I. *Rolul părinților în procesul socializării de gen a copiilor*. În: „Familia – factor existențial de promovare a valorilor etern-umane” (ed. a II-a), Materialele Conferinței Științifice Internaționale 15–16 mai 2017. Chișinău, 2017. pp. 39–48. ISBN 978-9975-46-325-6
11. BODRUG – LUNGU, V., MANANA, B. *Educația tinerilor pentru sănătatea sexual reproductivă integră*. În: „Anale Științifice USM”. Seria „Științe socioumane”, vol. II, Chișinău: USM, 2001
12. BOGDA, D. *Educația pentru familie*. În: Revista Didactica Pro, nr. 2(12), Chișinău, 2002. pp. 15–21. ISSN 1810-6455
13. BONCHIȘ, E. *Familia și rolul ei în educația copilului*. Iași: Polirom, 2011. 143 p. ISBN 978-606-16-1184-3
14. BONCU, Ș. *Psihologia influenței sociale*. Iași: Polirom, 2002. 432 p. ISBN 973-681-091-7
15. BONTAȘ, I. *Tratat de pedagogie*. Ediția a VI-a revăzută și adăugită. București: ALL, 2008. 415 p. ISBN 978-973-571-738-4
16. BOSTAN, D., BODRUG–LUNGU, V. *Psihopedagogia familiei*. Suport de curs. Chișinău: CEP USM, 2018. 193 p. ISBN 978-9975-142-28-4

17. BOTNARIUC, P., TĂSICA, L. *Domenii de competențe – cheie europene: competența digitală*. În Revista de Pedagogie nr. 58 (3), București, 2010
18. BOURDIEU, P. *Simțul practic*. Iași: Institutul European, 2000. ISBN 973-611-152-0
19. BRIERS, S. *Ghid practic pentru părinți. Parentingul și psihologia copilului*. Iași: Polirom, 2010. 125 p. ISBN 978-973-46-1534-6
20. BUCK, N. *Parentingul pașnic*. București: Corint, 2015. 267 p. ISBN 978-606-8723
21. BUNESCU, V. *Educația morală și formarea personalității. Fundamente psihopedagogice*. În Revista de pedagogie, nr.7–8, 1991
22. BUTNARI, N. *Noile educații*. Suport de curs. Chișinău: CEP USM, 2017. 75 p. ISBN 978-9975-71-920-9
23. Cadrul legal și normativ: *Cadrul de referință al curriculumului national*, aprobat prin Ordinul Ministerului Educației și Cercetării nr. 432 din 29 mai 2017. Chișinău, 2017
Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/30.08_ed._tehdoc._final_18-19.pdf
24. CALLO, T. *Configurații ale educației totale*. Chișinău: CEP USM, 2007. 116 p.
25. CALLO, T. *O pedagogie a integralității*. Chișinău: CEP USM, 2007. 171 p.
26. CALUSCHI, M. *Psihologul de familie – necesitate în spațiul românesc contemporan*. Iași: Performantica, 2008. 221p. ISBN 978-973-730-521-3
27. CARABET, N. *Educația în familie*. Chișinău: CET Ion Creangă, 2009. 38 p. ISBN 978-9975-46 047-7
28. CARABET, N. *Condiții de eficiență a inovațiilor în educație*. În: Revistă de științe socioumane Chișinău: Numărul 1(11) / 2009, 30 p. ISSN 1857-0119 /ISSNe 2587-330X
29. CARCEA, M. I. *Introducere în pedagogie. Manual pentru educație tehnică și profesională*. Iași: Gh. Asachi, 2001.146 p. ISBN 978-935-456-104
30. CAZACU, A., BOTEANU, I. *Culegere de exerciții de dezvoltare personală: auxiliar didactic pentru ora de dirigenție*. Suceava: George Tofan, 2016. 174 p. ISBN 978- 606-625-210-2
31. CIOFU, C. *Interacțiunea părinți copii*. București: Medicală Amaltea, 1998. ISBN 973-98167-9-7
32. *CODUL EDUCAȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA* Publicat: 24-10-2014 în Monitorul Oficial Nr. 319-324 art.126
33. *CODUL FAMILIEI* în Monitorul Oficial Nr. 47-48 art. 210 Chișinău, 26 octombrie 2000. Nr. 1316-XIV

34. COJOCARIU, V. M. Educația tehnologică: *Dilema și deschideri actuale privind strategiile centrării pe elev în învățământul preuniversitar românesc*. În: Revista Științifică a Universității de Stat din Moldova STUDIA UNIVERSITATIS, 2007, nr. 5, 150 p. ISSN 1857-498-X
35. COJOCARU, D. *Copilăria, construcția parentalității. Asistența maternală în România*. Iași: Polirom, 2008. 149 p. ISBN 978-973-46-1167-6
36. COJOCARU, Ș., COJOCARU, D. *Educația parentală în România*. București: Alpha Media Print, 2011. ISBN 978-973-139-204-2
37. COJOCARU – BOROZAN, M. *Teoria și metodologia dezvoltării culturii emoționale a cadrelor didactice*: tz.de doct. hab. Chișinău: UPS „Ion Creangă”, 2011. 385 p
38. COJOCARU – BOROZAN, M., ȚURCAN-BALȚAT L., ARBUZ, I. *Cultura de gen în educație*. Chișinău: Tipografia UPS „I. Creangă”, 2014. 179 p. ISBN 978-9975-46-217-4
39. CONSTANTIN, R. *Argumente în favoarea disciplinei educație tehnologică*. În: Revista de Educație Tehnologică. Iași: Performantica, 2006, nr.1, vol.6, pp. 1–4. ISBN 973-730-221-4
40. CONSTANTIN, R. *Didactica Educației tehnologice*. București: Ministerul Educației, 2005. 4 p.
41. CONSTANTIN, R. *Proiectul pentru Învățământul Rural. Educație tehnologică*. București: Ministerul Educației, 2005. pp. 12–16.
42. CONSTANTINESCU, M. *Sociologia familiei*. Pitești: Universității, 2004. 241 p. ISBN 973-690-347-8
43. *Cooperarea dintre familie, școală și biserică*. [online] Disponibil: <http://patriarhia.ro/cooperarea-dintre-familie-Scoala-si-biserica-in-educatie-8191>
44. COSMOVICI, M., CALUSCHI, M. *Adolescentul și timpul său liber*. Iași: Junimea, 1985. 74 p.
45. COSTĂCHESCU, D. *Parentalitate timpurie. Individualizare și risc. Parentalitatea copiilor cu copii*. Iași: Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, 2017. 56 p. ISBN 978-606-714-370-6
46. COZMA, T., IANCU, S. *Ora de dirigenție*. Iași: Gama, 1995. 89 p. ISBN 973-95-120-1-1
47. CREȚU, T. *Psihologia vârstelor*. Iași: Polirom, 2016. 250 p. ISBN 978-973-46-6008-7
48. CRISTEA, S. *Dicționar enciclopedic de pedagogie*. București: Didactica Publishing House, vol.1, 2015. 741 p. ISBN 978-606-683-275-3
49. CRISTEA, S. *Educația. Concep și analiză*. București: Didactica Publishing House, 2016. 45 p. ISBN 978-606-683-378-3

50. CRISTEA, S. *Fundamentele Pedagogiei*. Iași: Polirom, 2010. pp. 96–98. ISBN 978-973-46-1562-9
51. CRISTEA, S. *Dicționar de pedagogie*. București: Litera Internațional, 2000. pp. 178–344. ISBN 997- 57- 424- 83
52. CRISTEA, S. *Școala părinților*. În: revista Didactica Pro. Nr.5–6, 2009. pp. 99–104. ISSN 1810-6455
53. CRUDU, V. *Standarde de eficiență a învățării*. Chișinău: Lyceum, 2012. 228 p. ISBN 978-9975-4394-5-9
54. CUCOȘ, C. *Pedagogie*. Iași: Polirom, 2014. pp. 185–192. ISBN 978-973-46-4041-6
55. *CURRICULUM MODERNIZAT*, aprobat prin ordinul Ministrului Educației nr. 331 din 12.05.2010, proces-verbal nr.11 din 30.04.2010 și nr. 224 din 27.04.2010) și Standarde de eficiență a învățării. Chișinău: Lyceum, 2012, 228 p. ISBN 978-9975-4394-5-9
56. *CURRICULUM NAȚIONAL: Aria curriculară Tehnologii: Disciplina educație tehnologică clasele 5-9: Curriculumul disciplinar: Ghidul de implementare a curriculumului disciplinar* / Vitcovich, A., Eșanu, A., Prisăcaru, L. [et al.]; coord. naț.: Cutasevici, A. [et al.]; consultanți naț.: Guțu, V. [et al.]; Chișinău: Lyceum, 2018. 6 p. ISBN 978-9975-3285-0-0
57. *CURRICULUM NAȚIONAL*. Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova [online] Disponibil: <https://mecc.gov.md/>
58. Curriculum disciplinar. *Ghidul de implementare a curriculumului disciplinar*, Chișinău, 2018. Ordinul Ministrului Educației și Cercetării, nr.1124 din 20 iunie 2018 [online] Disponibil:https://mecc.gov.md/sites/default/files/eps_gimnaziu_2018-08-14_curriculum_ghid.pdf
59. Curriculum național. Aria curriculară *Consiliere școlară și dezvoltare personală*. Disciplina Dezvoltare personală clasele v-ix. Curriculumul disciplinar. Ghidul de implementare a curriculumului disciplinar Chișinău, 2018. [online] Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/dp_gimnaziu_2018-08-24_curriculum_ghid.pdf
60. Curriculum pentru disciplina opțională Educație pentru sănătate clasele v-xii [online] Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/curriculum_educatie_pt_sanatate_2019_red_dupa_cnc.pdf
61. CUCOȘ, C. *Pedagogie*. Ediția a doua revăzută și adăugită. Iași: Polirom, 2006. 15 p. ISBN 978-973-46-4041-6
62. *Cultura educației elevului*. Ghid metodologic. Chișinău: Primex-com SRL, 2010. 139 p. ISBN 978-9975-4120-8-7

63. CUZNEȚOV, L. *Tratat de educație pentru familie. Pedagogia familiei*. Chișinău: Centrul Editorial Poligrafic al USM, 2008. 100 p. ISBN 978-9975-70-813-5
64. CUZNEȚOV, L. *Curriculum educația pentru familie din perspectiva educației permanente cadru conceptual și metodologic*. Primex-Com: Chișinău, 2013. 141 p. ISBN 978-9975-4253-2-2
65. CUZNEȚOV, L. *Cultura educației familiale sau Mica enciclopedie de formare a competențelor parentale*. Chișinău: CEP USM, 2020. 203 p. ISBN 978-9975-152-21-1
66. CUZNEȚOV, L. *Filosofia practică a familiei*, Chișinău: CEP USM, 2013. 328 p. ISBN 978-9975-71-418-1
67. CUZNEȚOV, L. *Filosofia și axiologia educației*. UPS „Ion Creangă” din Chișinău, 2017. 22 p. ISBN 978-9975-46-322-5
68. CUZNEȚOV, L. *Pedagogia familiei. Suport de curs*. Chișinău: Primex-Com S.R.L., 2013. 77 p. ISBN 978-9975-110-57-0
69. DANDARA, O. *Curriculumul modular, o abordare orientată spre creșterea calității în formarea profesională*. În revista Didactica Pro, 2015, pp. 14–18. ISSN 1810-6455
70. DAN-SPÎNOIU, G., STROE, M., MOȚESCU, M. *Cunoașterea personalității elevului preadolescent*. București: Didactică și Pedagogică, 1981. 75 p.
71. DEBESSE, M. *Etapele educației*. București: Didactica și Pedagogică, 1981. pp. 78–85.
72. DEBESSE, M. *Psihologia copilului. De la naștere la adolescență*. București: Didactică și Pedagogică, 1970.
73. DINCĂ, M. *Adolescența și conflictul originalității*. București: Paideia, 2002. pp. 65-98. ISBN 973-596-07-08
74. DOBSON, J. *Pregătirea pentru adolescență*. Timișoara: Noua Speranță, 1994. ISBN 973-95-120-3
75. DRĂGAN, I. *Psihologia pentru toți*. București: Științifică, 1991. 198 p. ISBN 973-440055X
76. DRUȚĂ, F. *Psihologie și educație*. București: Didactică și Pedagogică, 1997. 154p. ISBN 978-973-681-42-2
77. DUGHI, T. *Set de valori al părinților și consum cultural propus copiilor*. Cluj Napoca, 2009. Teza de doctor în pedagogie. 122 p.
78. DUMITRESCU, I. *Adolescenții, lumea lor spirituală și activitatea educativă*. Craiova: Scrisul românesc, 1980. 86 p.

79. DUMITRESCU, I., ANDREI, N. *Aspirații și atitudini în adolescență*. București: Albatros, 1983. pp. 97–103.
80. DUMITRU, I. *Consiliere psihopedagogică. Baze teoretice și sugestii practice*. Iași: Polirom, 2008. 328 p. ISBN 978-973-46-0869-0
81. DUȚU, M. *Educația și problemele lumii contemporane*. București: Albatros, 1989
82. *Educația Tehnologică în învățământul general din Republica Moldova: trecut, prezent, viitor*, Univers Pedagogic Numărul 3, 2011. pp. 93–97. ISSN 1811-5470
83. *Educația tehnologică – identitate și evoluție* <https://www.sinuc.utilajutcb.ro/IV2.pdf>
84. *Educația tehnologică – dimensiune integrată a unui învățământ aplicativ* <http://www.sinuc.utilajutcb.ro/IV.13.pdf>
85. *Educația tehnologică. Ghid de implementare a curriculumului modernizat pentru clasele I – IX*, Chișinău: Lyceum, 2011. pp. 5–9. ISBN 978-9975-3258-9-9
86. *Educația pentru noua tehnologie și progres. Ghid metodologic pentru profesorii de educație tehnologică, elaborat în tehnologia învățământului la distanță*. Oradea: Universității, 2003. ISBN 973613363X
87. FAURE, E. *A învăța să știi*. București: Didactică și Pedagogică, 1974. pp. 21–26.
88. FERREOL, G. *Dicționar de sociologie*. Iași: Polirom, 1998. 236 p. ISBN 973-9236-30-8
89. GIBLIN, L. *Arta dezvoltării relațiilor interumane*. București: Curtea Veche, 2000. ISBN 973-99592-3-7
90. GHICOV A., *Textul, vorbirea și activitatea verbală creativă a elevilor, Conferința „Cadrul didactic – promotor al politicilor educaționale”*, Chișinău, Moldova, 11–12 octombrie 2019, pp. 664–665.
91. GINOTT, H. *Între părinte și copil*. București: Humanitas, 2006. 345 p. ISBN 978-973-50-3469-6
92. GLĂVEANU, S. *Program de educație parentală. Educația parentală*. București: Universitaria, 2012. ISBN 978-606-591-486-5
93. GOJE, N. *Tehnica și ființa umană*. În Revista Internațională de Filosofie Aplicată, Volume 3, pp. 68–82. ISSN 2668-0009
94. GORDON, T. *Manualul Părinților eficace*. București: Trei, 2012. p. 153. ISBN 978-973-73-251-6
95. GROSU, E., SARAGOV, I., SACARA, A. *Dicționar de educație tehnologică*. Chișinău: Epigraf, 2009. ISBN 978-9975-947-71-8
96. GUȚU, V. *Tehnologii educaționale. Ghid metodologic*. Chișinău: Cartier, 1998. 103 p.

ISBN 975-949-62-2

97. HAMMOND, M. *Cum să fii părinte bun pentru adolescenți*. București: Trei, 2012. ISBN 978-973-707-648-9
98. HARWOOD, R., MILLER, S., VASTA, R., *Psihologia copilului*. Iași: Polirom, 2010. 265 p. ISBN 978-973-46-1768-5
99. HERSENI, T. *Sociologie. Teoria generală vieții sociale*. București: Științifică și Enciclopedică, 1982. 76 p.
100. HINES, G., BAVERSTOCK, A. *Ajută-ți copilul să devină independent*. Iași: Polirom, 2016. ISBN 978-973-46-2200-9
101. HOLT, J. *Cum învață copiii*. București: Trei, 2015. 213 p. ISBN 978-606-719-314-5
102. HUGHES, L. *Cum ne educăm copii*. Iași: Polirom, 2012. 145 p. ISBN 978-973-46-1536-0
103. IANIOGLO M. *Stabilirea premiselor competenței de comunicare asertivă la studenții din mediul academic multiethnic*. În: Psihologie. Pedagogie specială. Asistență socială, 2013, nr. 2 (31), pp. 17–27. ISSN 1857-0224
104. ILUȚ, P. *Valori, atitudini și comportamente sociale. Teme actuale de psihosociologie*. Iași: Polirom, 2004. 169 p. ISBN 973-681-763-6
105. IONESCU, M., NEGREANU, E. *Educația în familie. Repere și tehnici actuale*. București: Cartea Universitară, 2005. pp. 61–62. ISBN 973-731-297-X
106. IONESCU, M. *Demersuri creative în predare și învățare*. Cluj: Presa Universitară Clujeană, 2000. 237 p. ISBN 973-595-006-5
107. ISPAS, M. *Importanța școlii. Avantaje ale educației*. București: Revista Cariere, 2018
108. IUCU, R. *Instruirea școlară*. Iași: Polirom, 2008. 154 p. ISBN 978-973-46-1151-1
109. Înțelesul valorilor civice.[online] Disponibil:
<https://ro.encyclopedia-titanica.com/significado-de-valores-c-vicos>
110. JINGA, I., NEGREȚ–DOBRIDOR, I. *Inspekția școlară și designul instituțional*. București: Aramis, 2004. pp. 336–345. ISBN 973-679-102-5
111. KANTOLA, J. *Prin educație în lumea muncii*. [online] Disponibil:
<https://scholar.google.ro/scholar?start=10&q=Kantola+%C8%99i+colab.+1999>
112. KRUTEȚKI, V. A. *Educarea atitudinii disciplinate la preadolescenți*. București: Didactică și Pedagogică, 1961. 179 p.
113. KRUTEȚKI, V.A., LUKIN, I.S. *Psihologia preadolescentului*. București: Didactică și Pedagogică, 1960. 276 p.
114. KUDREAVȚEV, T.V. *Psihologia gândirii tehnice*. București: Didactică și Pedagogică, 1981. 263 p.

115. LAȘCU, L. *Studiul competenței de self-menagementul activității de învățare la studenți*. În: Psihologie revistă științifico-practică, 2017, nr. 3-4 (31) pp. 30–36. ISSN 1857-2502
116. Manuale școlare [online] Disponibil: <https://www.manuale.edu.ro>
117. Manuale școlare [online] Disponibil: <http://profesor.md/manuale-scolare-online>
118. LEȘCO G., CHIREV L., GANDRABUR N., CUCIUC V. *Promovarea sănătății și dezvoltării adolescenților. Ghid pentru persoanele din comunitate*. Chișinău: Urma ta, 2012. 152 p. ISSN 1810-6455
119. LINTON, R. *Fundamentul cultural al personalității*. București: Didactică și Pedagogică București, 1968, pp. 151–165.
120. LIȚOIU, N. *Educația Tehnologică–Dimensiune integrată a unui învățământ aplicativ*. București, 2020 [online] Disponibil: <http://www.sinuc.utilajutcb.ro>
121. MARCU, V. *O introducere în deontologia profesiei didactice*. Oradea: Universității, 2002. pp. 8–11. ISBN 978-606-737-373-8
122. MARCU, V. *Educația tehnologică în societatea cunoașterii*. Oradea: Universității din Oradea, 2006. 56 p. ISBN 978-973-46-195-5
123. MARCU, V., MARINESCU, M. *Implementarea tehnologiilor în educație sau educație tehnologică* [online] Disponibil: [http\\: www.1educat.ro](http://www.1educat.ro)
124. MARINESCU, M. *Manualul profesorului de educație tehnologică*. București: ProUniversitaria, 2014. ISBN 978-606-26-0031-0625
125. MĂRGINEANU, I. *Educația: între societate și familie*. În: Revista Didactica Pro, nr. 2(12), Chișinău, 2002. pp. 15–21. ISSN 1810-6455
126. MÂNDRUȚ, O., ARDELEAN, A. *Contribuții la teoria curriculumului: proiectarea documentelor reglatoare și metodologice*. Arad: „Vasile Goldiș” University Press, 2015. pp. 47–50. ISBN 978-973-664-713-0
127. MÂNDRUȚ, O. *Curriculum și didactică. Elemente inovative actuale Cercetare – Dezvoltare – Formare*. Arad: „Vasile Goldiș” University Press, 2013. 206 p. ISBN 978-973-664-538-9
128. MICLEUȘANU, Z. *Potențialul formativ al consilierii familiei în instituția de învățământ*. Teza de doctor în științele pedagogice. Chișinău, 2016. 208 p.
129. MILLER, J., MILLER, K. *Cum să formeze caracterul copiilor*. Iași: Polirom, 2016. ISBN 978-973-46-6007-0

130. MIRCESCU, M. *O componentă de bază în învățământul modern. Educație tehnologică*. În Revista de pedagogie, nr. 3, 1993. 92 p. [online] Disponibil: http://www.1educat.ro/resurse/ise/educatia_tehnologica.html
131. MITROFAN, I., MITROFAN, N. *Familia de la A ...la Z. Mic dicționar al vieții de familie*. București: Științifică, 1991. 289 p. ISBN 973-44-0041-X
132. MOCANU, L., CARABET, N. *Educația parentală: Suport de curs*. Chișinău: UPS „Ion Creangă”. pp. 7–12. ISBN 978-9975-46-436-9
133. MOLDOVAN, V. *Tehnologia ca act de cultură*. În a XI a Conferința Națională multidisciplinară cu parctiparea internațională, „Profesorul Dorin Pavel–fondatorul hidroenergeticii românești” Sebeș, 2011. 258 p.
134. MOISIN, A. *Arta educării copiilor și adolescenților*. București: Didactică și Pedagogică, București, 2008. 136 p. ISBN: 978-973-30-2854-3.
135. MOMANU, M. *Introducere în teoria educației*. Iași: Polirom, 2002. 127 p. ISBN 973-681-099-2
136. MONTEIL, J. *Educație și formare-perspective psihologice*. Iași: Polirom, 1997. 190 p. ISBN 973- 606-625-097-2
137. MOROZOVA, N.G. *Educarea intereselor de cunoaștere ale copiilor în familie*. București: Pedagogică și Didactică, 1962
138. MOVILA, V. *Educația axiological-factor determinant în dezvoltarea personalității tânărului*. În: Integrare prin cercetare și inovare. Științe sociale. Vol.1, 10–11 noiembrie 2014, Chișinău: Universitatea de Stat din Moldova, 2014. pp. 213–216.
139. Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova, Institutul de Științe ale Educației; *Cadrul de referință al Curriculumului Național*. Chișinău, 2017. 3 p. [online] Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/cadrul_de_referinta_final_rom_tipar.pdf
140. Ministerul Educației și Cercetării, Institutul de Științe ale Educației, UNICEF Moldova, *Standarde de competență – instrument de realizare a politicilor educaționale*. Chișinău, 2010. 76 p. [online] Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/standarde_de_competente.pdf
141. MUNTEAN, A. *Psihologia dezvoltării umane*. Iași: Polirom, Iași, 2006. 81 p. ISBN 978-973-46-0975-8.
142. NEACȘU, I. *Motivație și învățare*. București: Didactică și Pedagogică, 1978.126 p.
143. NEGREȚ–DOBRIDOR, I. *Teoria generală a curriculumului educațional*. Iași: Polirom, 2008. 56 p. ISBN 978-973-4608-70-6

144. NELSON-JONES, R. *Manual de consiliere*. București: Trei, 2009. 287 p. ISBN 978-973-707-998-5
145. NOICA, C. *Devenirea într-o ființă*. București: Științifică și Enciclopedică, 1981. 391 p.
146. NICOLA, I. *Tratat de pedagogie școlară*. București: Aramis, 2000. 67 p. ISBN 973-30-4683-3
147. NICOLAE, R., *Psihologia vârștelor*. Adolescența. București: Fundația Română de Măine, 1995. 127 p. ISBN 973-9202-50-0
148. OVCERENCO, N. *Educația tinerilor pentru parentalitate în contextul globalizării*. Tipografia UPS Chișinău, 2016. 23 p. ISBI 978-9975-46-300-3)/apund Popescu A. Instituția căsătoriei și condiția juridică a femeii din Tara Românească și Moldova în secolul a XVI lea, Studii.Tom. 23, nr.1. București, 1970. 23 p.
149. OVCERENCO, N. *Provocările formative ale conținuturilor curriculare privind educația pentru parentalitate*. În Materialele Conferinței științifico-practice internaționale organizată în cadrul proiectului instituțional, Cercetarea fenomenului rezistenței educației sub aspect socio-psiho-pedagogic în școala primară rurală, Bălți, 30 octombrie 2014. pp. 334–341. ISBN 978-9975-132-15-2
150. OVCERENCO, N. *Educația tinerilor pentru parentalitate în contextul noilor probleme sociodemografice*, Conferința „Tradiție și Inovare în Cercetarea Științifică” Bălți, Moldova, 8 octombrie 2021, Tiparul: Centrul editorial universitar, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți, 2022. 55 p. ISBN 978-9975-50-272-6
151. OVCERENCO, N., **ROTARU, I. C.** Explorarea potențialului educației tehnologice în formarea preadolescentului pentru rolul de părinte responsabil. In: Materialele Conferinței Republicane a Cadrelor Didactice Psihopedagogie și incluziune școlară. Vol. 5, 26-27 februarie 2022, Chișinău. Republica Moldova: Tipografia Universității de Stat din Tiraspol, 2022, pp. 225-231. ISBN 978-9975-76-382-0.
152. OVCHAROVA, R., V. *Părintele ca fenomen psihologic: manual*. Moscova: Institutul Psihologic și Social din Moscova, 2006. 8 p.
153. OZUM, D. *Formarea aptitudinilor tehnice în atelierele școlare*. Cluj Napoca: Dacia, 1979. 124 p.
154. PALADI, O. *Implicarea conștiinței de sine în sistemul de valori al personalității adolescentului*. Teză de doctor în pedagogie. Chișinău, 2011.187 p.
155. PAPUC, L. et.al. *Teoria educației. Suport de curs*. Chișinău, 2006. 150 p. ISBN 978-9975-932-67-7

156. PALADE, E. FARTUȘNIC, C. et.al. *Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea curriculumului național. Cadrul de referință al curriculumul național*. București, 2020. 54 p. ISBN 978-606-8966-06-9
157. PAVELCU, V. *Cunoașterea de sine și cunoașterea personalității*. București: Didactică și Pedagogică, 1982. 76 p.
158. PATRAȘCU D., PATRAȘCU L., MOCRAC A. *Metodologia cercetării și creativității psihopedagogice*. Chișinău: Știința, 2003. 133 p. ISBN 9975-67-320-1
159. PĂLĂRIE, V. *Pedagogie*. Chișinău: Univers Pedagogic, 2007. 160 p. ISSN 1811-5470
160. PĂUN, E. *Școala–abordare sociopedagogică*. Iași: Polirom, 1999. 157 p. ISBN 973-683-220-1
161. PÂNIȘOARĂ, G., SĂLĂVĂSTRU D., MITROFAN L. *Copilăria și adolescența, Provocări actuale în psihologia educației și dezvoltării*. Iași: Polirom, 2016. 167 p. ISBN 978-973-46-6016-2
162. PÂNIȘOARĂ, G., SĂLĂVĂSTRU, D. *Provocări actuale în psihologia educației și dezvoltării*. Iași: Polirom, 2017. 142 p. ISBN 978-973-46-6016-2
163. PÂSLARU, V. *Valoare și educație axiologică*. În: Didactica Pro, 2006, nr.1(35), 8 p. ISSN 1810-6455
164. PETRU, M. *Educația relațiilor dintre sexe. Pregătirea tineretului pentru viața de familie*. București: Didactică și Pedagogică, 1973. 15 p.
165. PIAGET, J., INHELDER, B. *Psihologia copilului*. Ed-a a II-a. Chișinău: Cartier, 2011. 159 p. ISBN 9975-79-368-1
166. PITIȘ, M., PETRESCU C., PĂUNESCU, C. *Pragul vârstei de aur*. București: Științifică, 1962, 124 p.
167. POPESCU, R. *Introducere în sociologia familiei. Familia românească în societatea contemporană*. Iași: Polirom, 2009. 200 p. ISBN 978-973-46-1393-9
168. POSTOLACHI, I. *Curs de lecții la Metodica Educație Tehnologică*. Bălți, 2017. pp. 27-32.
169. POTOLEA, D., MANOLESCU, M. *Teoria și metodologia curriculumului*. București: Didactică și Pedagogică, 2006. pp. 48–52. ISBN 10-973-04602-6
170. Programa de educație tehnologică și aplicații practice [online] Disponibil: https://www.ise.ro/wp-content/uploads/2017/01/Programa-Educatie-tehnologica-si-aplicatii-practice_final.pdf
171. https://mecc.gov.md/sites/default/files/22_educ_tehnologica._2021-2022_final.pdf

172. Proiectul „zeFIR – *Împreună pentru puterea de acțiune*”. Metode de lucru pentru activitățile parentale. București, 2016
173. RĂDUȚ D. *Fundamentarea pedagogică a acțiunii educative familiale la vârsta tinerei*. Teza de doctor în pedagogie, Chișinău, 2012. 167 p.
174. RĂILEANU, O. *Consilierea educațională ca factor de armonizare a relațiilor preadolescenți-părinți*. Teza de doctor în științele pedagogice. Chișinău, 2018. 229 p.
175. Repere metodologice privind organizarea procesului educațional la disciplina școlară educație tehnologică în anul de studii 2020-2021. Chișinău, 2020. 4 p.
176. RICMAN, M. *Copilăria, pubertatea, adolescența*. București: Medicală, 1988
177. ROUSSELET, J. *Adolescentul, acest necunoscut*. București: Didactică și Pedagogică, 1969
178. **ROTARU, I. C.** *Stadii de dezvoltare a copilului în perioada preadolescenței*. În: Culegere de lucrări științifice (Materiale Conferința științifică anuală a doctoranzilor Probleme actuale ale științelor umaniste), Chișinău, 2018. p. 326. ISBN 978- 9975- 46-393-5
179. **ROTARU, I. C.** *Rolul educației tehnologice în progresul adolescenților*. În: Culegere de lucrări științifice (Național de Comunicări Științifice „Dacia” cu tema „Tranziția de la școală la viața activă”, Liceul Tehnologic „Dacia” București, 2018
180. **ROTARU, I. C.** *Formarea adolescenților în cadrul orelor de educație tehnologică*. În: Culegere de lucrări științifice (Materiale Conferința Internațională „Educația din perspectiva valorilor, ediția a X a), Alba Iulia, 2018
181. **ROTARU, I. C.** *Cadrul conceptual al educației tehnologice cu impact asupra formării elevilor pentru rolul de părinte responsabil*. În: Revistă Acta et Commentationes, Sciences of Education, nr. 1(15) 2019 pp. 149–159. ISSN 1857-0623
182. **ROTARU, I. C.** *Tendențe actuale de abordare a formării preadolescentului pentru rolul de părinte responsabil*. În: Probleme actuale ale științelor umanistice. Analele științifice ale doctoranzilor și competitorilor Vol.18, Partea 2. Chișinău, 2019. ISBN 978-9975-46-235
183. **ROTARU, I. C.** *Formarea preadolescentului pentru rolul de părinte responsabil*. În: Tradiție și inovație în educație. Învățământul general: tradiție și inovație.Vol. I. Chișinău, 2019. pp. 257–264. ISBN 978-9975-76-289-2
184. **ROTARU, I. C.** OVCIERENCO, N. *Importanța educației preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil*. În: Materialele Conferinței Republicane a Cadrelor Didactice Psihopedagogie și Management Educațional Vol. 5. Chișinău, 2019. pp. 82–90. ISBN 978-9975-76-267-0

185. **ROTARU, I. C.** OVCIERENCO, N, *Contribuția educației tehnologice la formarea tânărului pentru viața de adult*. În: Probleme ale științelor socio-umanistice și modernizării învățământului Seria 22, Vol.2. Chișinău, 2020. pp. 292-301. ISBN 978-9975-46-449-9
186. **ROTARU, I. C.** *Educația tehnologică și adultul de mâine*. În: Managementul educațional: realizări și perspective de dezvoltare, Ediția 3-a. Bălți, 2020. pp. 670–679 ISBN 978-9975-3422-5-4
187. **ROTARU, I. C.** *Contribuția educației tehnologice la integrarea socială și educativă a tinerilor*. În: Creativitatea și dezvoltarea personală: dimensiuni psihologice și filozofice Ediția a-XI-a. Vol. 1. România, Iași, 2020. pp. 124–130. ISBN 978-606-685-717-8
188. **ROTARU, I.C.** *Formarea preadolescentului pentru rolul de părinte responsabil*. În: Relevanța și calitatea formării universitare: competențe pentru prezent și viitor Volumul II. Bălți, 2020. pp. 52– 57. ISBN 978-9975-50-256-6.
189. **ROTARU, I. C.** OVCIERENCO, N. *Valoarea formativă a curriculumului educației tehnologice privind formarea preadolescentului pentru rolul de părinte responsabil*. În: Acta et commentationes (Științe ale Educației) Nr. 1(19)/2020. pp. 108– 118 ISSN 1857-0623 ISSN 2587-3636
190. **ROTARU, I. C.** *Design-ul cercetării potențialului educației tehnologice în formarea preadolescentului pentru rolul de părinte responsabil*. În: Materialele Conferinței Științifice cu Participare Internațională. Traditie și inovare în cercetarea științifică. Ediția 10, Vol. II, 8 octombrie 2021, Bălți: Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți, 2021, pp. 14-19. ISBN 978-9975-50-270-2.
191. **ROTARU, I. C.** *Valorificarea potențialului educației tehnologice în formarea preadolescentului pentru rolul de părinte responsabil*. În: Revista „Welcome” București, 2021. ISSN 2559-1371
192. **ROTARU, I. C.**, OVCIERENCO, N. *Designing the research of the potential of technological education in the formation of the preadolescent for the role of responsible parent*, Belarus/ ЗАЯВКА на участие в III Международной заочной научно-практической конференции «ВЕКТОРЫ ПСИХОЛОГИИ: сопровождение личности и обеспечение ее психологической безопасности в условиях социально-цифровой среды 1июля 2021 года
193. **ROTARU, I. C.** *Implicații psihopedagogice ale formelor și modelelor educației în dezvoltarea convingerilor preadolescenților ce vizează rolul de părinte responsabil*. În: Univers Pedagogic, nr.4(76), Chișinău, 2022, pp.80-85. ISSN 1811-547

194. **ROTARU, I. C.** *The particularities of training preadolescents for the role of responsible parent.* În: Euromentor journal studies about education, volume XIII, No.4/December 2 2022, București: Prouniversitaria, pp. 128-138 ISSN 2068-780X
195. **ROTARU, I. C.** *Formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil prin explo-rarea potențialului educației tehnologice.* În: Revista de Teorie și Practică Educațională Didactica Pro nr.1 (137), februarie 2023, pp.43–47. ISSN 1810-6455.
196. **RUDICĂ, T.** *Familia în fața conduitelor greșite ale copilului.* București: Didactică și Pedagogică, 1981. pp. 9–10.
197. **RUSU A.** *Educația Tehnologică în învățământul general din Republica Moldova: trecut, prezent, viitor.* În Univers pedagogic nr.3. Chișinău, 2011. pp. 93–97. ISBN 1811-5470
198. **RUSU, M.** *Adolescenții secolului XXI. Oportunități și riscuri în dezvoltare personală.* Iași: Terra Nostra, 2010. 11 p. ISBN 978-973-1888-49-1
199. **SADOVEI, L.** *Cercetarea pedagogică experimentală.* În: CRISTEA, S., COJOCARU-BOROZAN M., PAPUC, L. Teoria și praxiologia cercetării pedagogice. București: Didactică și Pedagogică, 2016. pp. 239–305. ISBN 978-606-31-0184-7
200. **SADOVEI, L.** *Competența de comunicare didactică.* Chișinău: UPSC, 2008. 171 p. ISBN 978-9975-136-53
201. **SADOVEI, L.** *Rezultatele științifice ale cercetării: construcție teoretică și reflecție practică.* În: Didactica PRO, nr. 2 (84). Chișinău, 2014. pp. 33–37. ISSN 1810-6455
202. **SOLOVEI, R.** *Curriculum pentru disciplina opțională Arta Comportamentului Moral* [online] Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/111-111_0.pdf
203. **SALADE, D.** *Dimensiuni ale educației.* București: Didactică și Pedagogică, 1998. 12 p. ISBN 973-305-93-31
204. **SARANCIUC-GORDEA, L.** *Consiliere educațională. Suport de curs.* Chișinău, 2013. pp. 320–326. ISBN 978-9975-83-176-5
205. **SCOTT, S.** *Adolescenți scăpați de sub control.* București: Humanitas, 2007. 598 p. ISBN 978-973-50-6632-1
206. **SEGALEN, M.** *Sociologia familiei.* Iași: Polirom, 2011. 186 p. ISBN 978-973-46-1995-8
207. **SELLENET, C.** *Parentalitatea pe înțelesul tuturor. Pertinența și derivatele unui concept.* Iași: Universitatea „A.I. Cuza”, 2013. 127 p. ISBN 978-973-703-905-7
208. **Serviciul Național de Evaluare și Examinare.** Ghid de evaluare la disciplina educație tehnologică, București: Prognosis, 2001

209. SIEGEL, D. *Parentaj sensibil și inteligent*. București: Herald, 2017. 336 p. ISBN 978-973-111-80-24
210. SIMCENCO, I. *Valorificarea pedagogică a culturii postfigurative în educația familială*. Teza de doctor în științele pedagogice. Chișinău, 2016. 200 p.
211. SIMONENKO V.D., RYATIVYKH, M.V., MATYASH, N.V. *Tehnologie educația generală a școlarilor: teoretică și metodologică aspecte tehnice*. Briansk: Symonenko, 1999. 230 p [online] Disponibil <https://ik-ptz.ru/ro/dictations-on-the-russian-language--grade-4/gdz-po-tehnologii-10-11-simonenko-vypusknikov-srednei-polnoi-shkoly-kol-html>
212. SOLIS-PONTON, L. *Parentalitatea, provocare pentru mileniul trei*. București: Trei, 2017. pp. 282–289. ISBN 978-606-719-628-3
213. SOLLS, S. *Adolescenți scăpați de sub control*. București: Humanitas, 2019. 236 p. ISBN 978-973-50-6632-1
214. SORICI O. *Fundamentele pedagogice ale formării competențelor parentale în contextul educației axiologice*. Teza de doctor în pedagogie. Chișinău, 2013. 192 p.
215. STĂNCIULESCU, E. *Sociologia educației familiale*. Iași: Polirom, 1998. ISBN 973-683-147-7
216. STIFFELMAN, S. *Parenting conștient*. București: Curtea Veche, 2015. 366 p. ISBN 978-606-588-915-6
217. STOICA C. *Educație și comportament*. București: Didactică și Pedagogică, 1998. ISBN 978-973-146-6.
218. STOICA, A. *Creativitatea elevilor*. București: Didactică și Pedagogică, 1983.
219. STRATEGIA NAȚIONALĂ PENTRU DEZVOLTAREA DURABILĂ A ROMÂNIEI 2030. Miercurea Ciuc: Alutus, 2020. 22 p. ISBN 978-606-8958-05-7
220. STRATULAT, A. *Parentalitatea – factor al educației familiale*. În „Familia – factor existențial de promovare a valorilor etern umane”, Chișinău, 15–16 mai 2017, pp. 230–240. ISBN 978-9975-46-325-6
221. SULEA, C., VÎRGĂ, D., GALBEN, N. *Scala Conflict Muncă–Familie*. În *Analele științifice ale Universității de Stat din Moldova Științe socioumanistice Volumul II* Chișinău, 2014. CEP USM pp. 221-228. ISBN 978-9975-71-559-1
222. ȘAITAN, V. *Implicații ale dimensiunii de gen în manifestarea conflictului muncă–familie: sinteze teoretice*. În *Revista: STUDIA UNIVERSITATIS MOLDAVIAE*, 2016, nr.5 (95) pp. 191–194. ISSN 1857-2103

223. ȘCHIOPU, U., VERZA, E. *Psihologia vârstelor*. București: Didactică și Pedagogică, 1981. pp. 172–174.
224. ȘCHIOPU, U., VERZA, E. *Adolescența, personalitate și limbaj*. București: Albatros, 1996. 86 p. ISBN 973-24-0072-2
225. ȘOITU, L., VRĂȘMAȘ, E., PĂUN, E. *Consiliere familială*. Iași: Institutul European, 2001. pp.33–34. ISBN 973- 611- 146- 6
226. ȘOITU L. *Psihopedagogia comunicării*. București: Didactică și Pedagogică RA, 1997. 144 P[online] Disponibil: <https://zdocs.ro/doc/psihologia-comunicarii>
227. TĂNASE, M. *ABC-ul integrării copilului în mediul școlar*. Iași: PIM, 2016. ISBN 978-606-13-3412-4
228. TĂRÎȚĂ, M. *Educația tehnologică la treptele preșcolară și primară de învățământ*. În: Revista Didactica Pro, 2002, nr. 2-3, pp. 44–48. ISSN 1810-6455
229. TUDORESCU, N.F. *Esențe în procesul educării și formării ființei umane*. Brașov: Lux Libris, 2008. ISBN 978-973-50-369-5
230. ȚÎRCOVNICU, V. *Pedagogie generală*. Timișoara: Facla, 1975. 87 p.
231. VALLIERES, S. *Trucuri psihologia pentru părinți*. Iași: Polirom, 2013. 106 p. ISBN 978-973-46-3342-5
232. VĂIDEANU, G. *Educația la frontiera dintre milenii*. București: Politică, 1988
233. VERZA, E., VERZA, F.E. *Psihologia copilului*. București: Trei, 2017. 234 p. ISBN 978-606-40-0237-2
234. VITCOVSCHI, A., EȘANU, A., PRISĂCARU, L. et al. *Curriculum Național, Aria curriculară Tehnologii, Disciplina educație tehnologică, clasele V-IX-a*. pp. 9-45. ISBN 978-9975-3258-9-9.
235. VLĂDESCU, I., *Psihopedagogia adulților și a adolescenților*. Iași: Vasiliana – 98, 2009. 184 p. ISBN 978-973-116-119-8
236. VOINEA, M. *Familia și evoluția sa istorică*. București: Științifică, 1978. 92 p.
237. VOINEA, M. *Familia contemporană. Mică enciclopedie*. București: Focus, 2005. 239 p. ISBN 973-87104-6-4
238. VRĂȘMAȘ, E. *Consilierea și educația părinților*. București: Aramis, 2002. 163 p. ISBN 973-8294-74-6
239. ZAMFIR, C., VLĂSCEANU L. *Dicționar de sociologie*. București: Babel, 1993. ISBN 973-48-1011-1
240. ZAHIRNIC, C. *Inteligența tehnică*. București: Științifică și Pedagogică, 1976. 213 p.

241. ZISULESCU, Ș. *Adolescența*. București: Didactică și Pedagogică, 1968. 93 p.
242. ZISULESCU, Ș. *Aptitudini și talente*. București: Didactică și Pedagogică, 1971. 169 p.
243. ZLATE, M. *Eu-l și personalitatea*. București: Trei, 2004. 344 p. ISBN 973-8291-30-5
244. UNICEF. *Educația parentală contează. Uniți pentru copii*: Buletin informativ trimestrial al UNICEF România, nr. 5. 2009. 16 p.
245. Universitatea de Medicină și Farmacie. *Introducere în pedagogie. Teoria și metodologia curriculumului*. Craiova, 2008. 5 p.

Surse în limba engleză și franceză:

246. ALLPORT, G.W. *Attitudes. Handbook of Social Psychology*. Ed. C.A. Murchinson, 1935. pp. 798–844.
247. ARENDELL, T. *Contemporary parenting. Challenges and issues*. 1997, 4 p. ISBN 978 - 080- 3972- 69- 8
248. BUGENTAL, J.T.F. *The Search for Authenticity*. New York: Holt, Rinehartand Winston, 1965
249. CLARK, RM. *Parents as providers of linguistic and social capital*. Educational Horizons, 1988. pp. 93–95.
250. COLEMAN, W.J., CRESSEY, D.R. *Social Problems*. 4th Edition. Harper & Row Publishers, New York, 1990. ISBN 978-0065-0164-51
251. DEFORGE, Y. *L'Education technologique*. Paris: Casterman, 1969
252. *Dictionnaire actuel de l'éducation*. Paris: ESKA, 1993. ISBN 2-7601-3337-0
253. DUNST, C.J., TRIVETTE, C.M. *Enabling and empowering families: Principles and guidelines for practice*. Cambridge, MA, US: Brookline Books, 1988. 219 p. ISBN 091479759X
254. International encyclopedia [online] Disponibil: <https://www.sciencedirect.com/Referencework/referencework/9780080448947/international-encyclopedia-ultim>
255. KELLAGHANS, T., SLOANE, K., AVAREZ, B. *The Home Environment and School Learning: Promoting Parental Involvement in the Education of Children*. San Francisco: Jossey-Bass. Bloom BS, 1993. pp. 187–210.
256. MACCOBY, E.E., *Socialization in the context of the family: Parent–child interaction*. In P. H. Mussen Socialization, personality, and social development New York: Wiley, 1983.
257. SELIGMAN, M. *Positive psychology. An introduction*. American Psychologist, nr. 55(1), 2000. pp. 5–14. PMID: 11392865
258. TAYLOR, J. *Emotional Intelligence*, Routlege, 1st edition. 21 p. ISBN 978-042-9020-55-1

259. The_cognitive_structure_of_parenthood_Designing_a_descriptive_measure[online]
Disponibil: <https://www.researchgate.net/publication/227668454>. Washington: Carnegie
Working DC. pp. 455–462.

Site-uri:

260. <https://cancelaria.gov.md/ro/apc/agenda-de-dezvoltare-durabila-2030>
261. <http://dezvoltaredurabila.gov.ro/web/wp-content/uploads/2017/12/manual-UNESCO.pdf>
262. <https://ro.encyclopedia-titanica.com/siglo-de-oro>
263. <https://eurlex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=LEGISSUM:ef0024>
264. <https://www.edu.ro/educație-pentru-dezvoltare-durabilă>
265. <https://lege5.ro/Gratuit/gi3donzxi2q/politici-in-domeniul-educatiei-program>
266. https://mecc.gov.md/sites/default/files/30.08_ed._tehdoc._final_18-19.pdf
267. https://mecc.gov.md/sites/default/files/24_educatia_tehnologica_2018-2019_final.pdf
268. <http://www.pa.ash.org.au/tefa/wite.html>
269. <http://psyedu.ru/journal/2014/1/Hlomov.html>
270. <https://www.scrigroup.com/didactica-pedagogie/educatia-tehnologica-premisa-71271.php>
271. <https://lionsquest.ro/wp-content/uploads/2019/08/Anexa-Programa-Abilitati-pentru-adolescent%C5%A3%C4%83.pdf>
272. http://singerei.educ.md/wp-content/uploads/sites/383/2021/08/ET_Repere_2021.pdf
272. https://step4-sfc.eu/IMG/pdf/brochure_bruges_ro.pdf
274. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000132001>
275. <https://www.zf.ro/opinii/despre-competentele-viitorului-20025791>
276. https://ro.wikipedia.org/wiki/Competenta_parentala
277. <https://ro.wikipedia.org/wiki/Tehnologie>
278. <https://window.edu.ru/catalog>
279. https://nou.siphd.ro/doc/resurse_virtuale/resurse001.pdf
280. <https://www.academia.edu/>
281. http://programe.ise.ro/Pregatiti%20pentru%20viata_Clasele%200-IV_opt.pdf

ANEXE

Anexa 1.

Glosar de termeni

Autoeducația – este activitatea de autoformare-autodezvoltare inițiată de educat pe termen mediu și lung, educatul devine propriul său educator prin dobândirea capacității/competenței pedagogice de autoproiectare a activității de educație/instruire. Pentru preadolescenți, este considerată prima etapă „în care autoeducația se poate realiza în mod sistematic, organizat și planificat”; este susținută prin formarea-dezvoltarea capacităților de: autodirijare comportamentală; autoreglare a deciziilor; autoînvățare autonomă; autoevaluare obiectivă și eficientă; valorifică procesul de dezvoltare a conștiinței de sine, care stimulează autocunoașterea și autoaprecierea [Apud 51, pp. 166–171].

Axiologia educației – vizează realizarea activității de formare-dezvoltare permanentă a personalității umane pentru și prin valori pedagogice fundamentale; identifică valorilor fundamentale aflate la baza conținuturilor generale ale educației. Aceasta reprezintă o „disciplină pedagogică integrată în zona științelor educației, construită interdisciplinar, la nivel primar (relația pedagogie–filosofie) și secundar prin hibridarea realizată între unele științe pedagogice (teoria generală a educației, teoria generală a curriculumului) și un domeniu al filosofiei (axiologia)” (Dogan M., Phare R., 1997) [Apud 51, p. 192].

Cultură – „acel întreg complex care include cunoștințele, credințele, arta, morala, legea, obiceiul și alte deprinderi dobândite de om ca membru al societății” [Apud 51, p. 692]

Competență – „capacitate exprimată într-un domeniu sau capacitatea de a produce o anumită conduită”; poate fi probată prin anumite performanțe, exprimate prin conținuturile disciplinei educație tehnologică, validate social și confirmate pe termen scurt, mediu și lung [Apud 51, p. 468].

Parentalitate – „proces psihic evolutiv și un codaj social ce face ca un bărbat și/sau o femeie să accedă la un ansamblu de funcții parentale, independent de modul în care le-au pus în practică în cadrul familiei” [Apund 220, p. 233].

Principialitate – însușirea unei persoane care decurge dintr-un principiu sau care se coordonează după anumite principii.

Valoarea pedagogică a utilității adevărului științific – este redată de resursele formative pozitive utilizate în aplicarea cunoștințelor științifice din toate domeniile vieții sociale, în producția materială și spirituală; concentrează calități necesare realizării funcției centrale a tehnologiei. Adevărul științific îndeplinește următoarele cerințe corespunde realității și satisface o serie de criterii științifice: armonie logică; capacitatea de a prezice fapte noi pe baza unor cunoștințe; consecvența cu cunoștințele al căror adevăr a fost deja stabilit [Apud 51, p. 692].

Eșantionul experimental de tipul *before and after method*

Structura eșantionului	Specificul Lotului	Numărul subiecților
Lot 1	preadolescenți (cl.7 /12–14 ani)	102 subiecți
Lot 2	părinți /familia	33 subiecți
Total = 135 subiecți		

PREADOLESCENȚI

Nr. crt.	Fete				Băieți			
	Total	Vârsta			Total	Vârsta		
		12 ani	13 ani	14 ani		12 ani	13 ani	14 ani
1.	50	9	42	2	52	12	37	0

PĂRINȚI

Nr. crt.	Statul parental		Familii cu:		
	căsătoriți	divorțați	1 copil	2 copii	3 copii
1.	28	5	13	17	3

CHESTIONAR DE OPINII PENTRU ELEVI

Vă rugăm să vă exprimați cu sinceritate opiniile și atitudinile cu privire la rolul de părinte responsabil răspunzând întrebărilor din chestionar, să aveți în vedere dacă ceea ce învățați, abilitățile formate le veți folosi și când veți fi adult respectiv viitor părinte.

Răspunsurile sunt confidențiale și vor fi folosite exclusiv în scopul prelucrării lor statistice.

1. Argumentează ce ar însemna pentru tine „rolul de părinte responsabil”.

2. Ierarhizează următoarele instituțiile care se ocupă de formarea preadolescenților pentru rolul de părinte?

_____ școala _____ familia _____ biserica _____ ONG _____ mass-media

3. Încercuiește specialistul cel mai potrivit pentru formarea preadolescenților pentru rolul de părinte. Argumentați răspunsul ales!

a. profesorul b. psihologul c. medicul d. preotul e.mass-media

4. Crezi că disciplina educație tehnologică contribuie la formarea preadolescenților pentru rolul de părinte?

5. Care dintre noțiunile studiate la disciplina educație tehnologică contribuie la formarea preadolescenților pentru rolul de părinte?

6. Ce propuneri poți oferi pentru a eficientiza studiul educației tehnologice necesar formării preadolescenților pentru rolul de părinte?

7. Scrieți site-urile pe care le-ați accesat pentru a vă informa ce înseamnă să fii părinte.

Vârsta:_____

Genul: M F

Clasa:_____

CHESTIONAR DE OPINII PENTRU PĂRINȚI

Vă rugăm să vă exprimați cu sinceritate opiniile și atitudinile cu privire la rolul de părinte responsabil răspunzând întrebărilor din chestionar, gândindu-vă dacă abilitățile/noțiunile învățate la educație tehnologică vor fi utilizate de către preadolescenți și atunci când vor deveni adulți respectiv părinți.

Răspunsurile sunt confidențiale și vor fi folosite exclusiv în scopul prelucrării lor statistice.

1. Argumentați în ce constă „rolul de părinte responsabil”.

2. Ierarhizați următoarele instituțiile care se ocupă de formarea preadolescenților pentru rolul de părinte?

- _____ școala
- _____ familia
- _____ biserica
- _____ ONG
- _____ mass-media

3. În ce situații considerați că v-ar ajuta o formare specială instituțională pentru rolul de părinte?

4. În ce situații considerați că ați putea beneficia de ajutorul instituțiilor educaționale în formarea fiicei/fiului dvs. pentru rolul de părinte ?

5. Încercuiți specialistul cel mai potrivit pentru formarea preadolescenților pentru rolul de părinte. Argumentați răspunsul ales!

- a. profesorul b. psihologul c. medicul d. preotul e.mass-media

6. Credeți că disciplina educație tehnologică contribuie la formarea preadolescenților pentru rolul de părinte?

7. Care dintre noțiunile studiate la disciplina educație tehnologică contribuie la formarea preadolescenților pentru rolul de părinte?

8. Ce propuneri puteți oferi pentru a eficientiza studiul educației tehnologice necesar formării preadolescenților pentru rolul de părinte?

Vârsta:_____

Nr de copii:_____

Genul: M F

Statut parental: __căsătorit

__divorțat

__văduv

__necăsătorit

Vă mulțumim pentru colaborare!

Grila de evaluare a gradului de pregătire a preadolescenților

Criterii	Indicatori	Niveluri		
		minim	mediu	înalt
I. Alimentația sănătoasă a familiei	1. Verificarea calității produselor 2. Descifrarea informațiilor de pe ambalaje 3. Selectarea produselor pentru o alimentație sănătoasă 4. Alcătuirea meniurilor			
II. Calitatea vestimentației familie – materiale textile	5. Selectarea și evaluarea calității pânzei (grosime, textură, aspect, etc) 6. Selectarea ustensilelor (ace, gherghef)			
III. Valorificarea resurselor naturale în păstrarea tradițiilor populare ale familiei	7. Selectarea informațiilor despre articole confecționate din fibre vegetale 8. Analizarea și compararea firelor de diferite tipuri 9. Colectarea și gruparea firelor după caracteristicile lor 10. Selectarea firelor corespunzătoare realizării unui anumit model 11. Întocmirea unei fișe tehnologice			
IV. Crearea lucrurilor manuale necesare locuinței - pieselor din lemn	12. Selectarea materialelor conform cerințelor 13. Alegerea ustensilelor adecvate de citire și executare a desenelor			
V. Realizarea de produse din materiale naturale pentru diferite ocazii - articol din fibre vegetale	14. Selectarea informațiilor despre articole confecționate din fibre vegetale 15. Analizarea și compararea firelor de diferite tipuri 16. Colectarea și gruparea firelor după caracteristicile lor 17. Selectarea firelor corespunzătoare realizării unui anumit model			
VI. Dezvoltarea gustului pentru frumos prin realizarea de obiecte decorative - articol simplu	18. Determinarea gamei cromatice necesare 19. Selectarea modalităților de prelucrare a materiei prime			
VII. Executarea de lucrări agricole simple- lucrări	20. Observarea condițiilor de păstrare a legumelor, semințelor, bulbilor 21. Plantarea legumelor cu bulbi și semințe			

agricole simple	22. Cercetarea imaginilor, fotografii cu grădini decorative 23. Studiarea plantelor decorative			
VIII. Utilizarea cu încredere și responsabilitate a tehnologiilor digitale pentru învățare, un viitor loc de muncă	24. Modificarea dimensiunii 25. Copierea și decuparea fragmentelor 26. Multiplicarea fragmentelor copiate			
IX. Executarea fragmentelor de țesături	27. Copierea sau prelucrarea unor motive decorative descoperite pe obiecte de artă populară 28. Analizarea și compararea unor obiecte ornamentate în stilistica geometrică privind: figurile geometrice de bază, valoarea expresivă a elementelor geometrice, cromatica 29. Selectarea gamei cromatice			
X. Obiecte necesare în fiecare gospodărie	30. Analizarea obiectelor din gospodărie 31. Reprezentarea grafică a unui obiect de sârmă			

Curriculum opțional „Abilități de viață” Clasele a VII a

Notă de prezentare

Curricula pentru disciplina opțională „Abilități de viață” reprezintă oferta curriculumului la decizia școlii pentru clasele a VII-a, cu un buget de timp de 1h/săptămână, pe durata unui an școlar. Pentru că are un pronunțat caracter integrat, această disciplină de studiu poate fi abordată ca disciplină opțională a ariei curriculare Tehnologii.

Această curriculă deține un set de valori, valori care constituie sprijin al preadolescenților pentru pregătirea vieții de adult. În acest sens, programa este gândită pentru formarea responsabilității și a interacțiunii sociale a preadolescenților în familie, școală, prieteni, comunitate locală etc. Proiectarea opționalului se bazează pe paradigma constructivistă, care pune în valoare abordări, cum ar fi: centrarea pe elev; învățarea experiențială și parteneriatul educational; achiziționarea de cunoștințe și competențe necesare satisfacerii nevoilor fundamentale ale omului în societatea contemporană; abordarea unui stil sănătos de viață; încrederea în sine; gestionarea relațiilor în familiei, în grupul de prieteni, în comunitate, etc. S-a avut în vedere pregătirea preadolescenților pentru formarea unei personalități autonome și creative; dezvoltarea abilităților intelectuale și a abilităților practice ale elevilor având ca locație pentru organizarea activității didactice sala de curs și laboratorul de informatică. Structurarea lecțiilor asigură orientarea conținuturilor spre aplicații utile în viața cotidiană [2].

Oferta curriculară a disciplinei opționale „Abilități de viață” contribuie la profilul de formare al absolventului de gimnaziu, dezvoltând: *competențele de bază în științe și tehnologii* (prin rezolvarea de probleme în situații concrete, prelucrarea și interpretarea datelor, prin proiectarea și realizarea unor produse utile); *competențe de sensibilizare și exprimare culturală* (prin realizarea de lucrări creative în concordanță cu elementele definitorii ale contextului cultural local și ale patrimoniului național și universal) și *spiritul de inițiativă și antreprenorial* (prin explorarea problemelor la nivelul comunității locale și realizarea produselor simple care să răspundă unor nevoi, evaluarea și valorificarea acestora, manifestarea interesului pentru identificarea soluțiilor în rezolvarea unor sarcini [9]; manifestarea inițiativei la nivel de grup în rezolvarea unor probleme; aprecierea calităților personale în vederea autocunoașterii) [7], [10].

Competențele specifice și elementele de conținut sunt stabilite prin consultarea programelor școlare pentru disciplina Educație tehnologică și urmăresc influența culturii tehnologice în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil.

S-a avut în vedere stabilirea de corelații, de abordări complementare a unor teme cu rol de îmbunătățire a ofertei curriculare existente, precum și reluări ale temelor care determină: formarea de priceperi și deprinderi practice, dezvoltarea creativității, plăcerea de a lucra independent și în grup, dezvoltarea simțului estetic, valorificarea imaginației -- toate acestea contribuie la formarea preadolescenților pentru viața de zi cu zi și implicit pentru cea de adult.

Programa școlară pentru această disciplină opțională este elaborată în conformitate cu modelul de proiectare curriculară centrat pe competențe și include pe lângă nota de prezentare următoarele elemente: competențele generale, competențele specifice, exemplele de activități de învățare, conținuturile și sugestiile metodologice.

2. Competențe generale

1. Identificarea rolului și a impactului istoric, cultural și social al tehnologiilor asupra mediului și societății pentru valorile dezvoltării durabile.
2. Realizarea proiectelor tehnologice pentru soluționarea unor probleme practice-utilitare manifestând atitudine creativă, responsabilă și etică prin utilizarea tehnologiilor.
3. Crearea de produse digitale specifice situațiilor de învățare, determină corectitudine, adecvare și respect pentru etica mediilor virtuale.
4. Transpunerea achizițiilor tehnologice în contexte educaționale și cotidiene, demonstrează spirit de inițiativă și antreprenorial în vederea dezvoltării personale [266, 267].

3. Competențe specifice și exemple de activități de învățare

Competențe	Conținuturi	Activități de învățare și produse școlare recomandate
1. Unitate de învățare: Arta culinară și sănătatea		
Explicarea preferințelor în alegerea produselor pentru o alimentație sănătoasă	Alimente de origine minerală, vegetală și animală	Aplicații practice: – Exerciții de verificare a calității produselor alimentare – Citirea informațiilor de pe ambalaje
Realizarea unui proiect de pregătire a unor preparate sănătoase	Alcătuirea meniurilor	Aplicații practice: – Exerciții de întocmire a unui meniu
2. Unitate de învățare: Arta acului		
Identificarea tipurilor de materiale textile	Variatatea materialelor și ustensilelor folosite în broderie; pânza de bumbac, in, cânepă, fire colorate, ace, etc	– Aplicații practice de selectare și evaluare a calității pânzei (grosime, textură, aspect, etc) ustensile (ace, gherghef) – Coaserea unui nasture

3. Unitate de învățare: Ceramica

Deosebirea obiectelor de ceramică tradițională de cele ale artei ceramice moderne	Ceramica	– Importanța ceramicii în dezvoltarea civilizației și culturii naturale – Aplicații practice: Observarea diferențelor cromatice ale obiectelor ceramice create în diferite centre de ceramică – Decorarea unui produs din ceramică
---	----------	--

4. Unitate de învățare: Prelucrarea artistică a lemnului

Identificarea materialelor și ustensilelor specifice meșteșugului	Desenul tehnic al pieselor din lemn Reprezentări grafice	Aplicații practice: – Exerciții de selectare a materialelor conform cerințelor; de alegere a ustensilelor adecvate de citire și executare a desenelor
---	---	---

5. Unitate de învățare: Împletituri din fibre vegetale

Realizarea unui proiect pentru un articol din fibre vegetale cu respectarea normelor de securitate și sănătate în muncă	Proiect de confecționare a unui articol din fibre vegetale într-o lucrare de creație	– Discuții dirijate despre selectarea informațiilor despre articole confecționate din fibre vegetale – Exerciții de analiză și comparare a firelor de diferite tipuri – Activități de colectare și grupare a firelor după caracteristicile lor – Exerciții de selectare a firelor corespunzătoare realizării unui anumit model – Întocmirea unei fișe tehnologice – Realizarea unui produs din fibre textile - confecționarea unei păpuși
---	--	--

6. Unitate de învățare: Colaje și decorațiuni

Proiectarea unui obiect decorativ respectând aspectul estetic și utilitar	Realizarea practică a unui articol simplu	Aplicații practice: Proiectarea unui articol, – determinarea gamei cromatice necesare, – selectarea modalităților de prelucrare a materiei prime, – confecționarea articolului
---	---	--

7. Unitate de învățare: Activități agricole și designul spațiilor verzi

Realizarea lucrărilor simple de cultivare a plantelor legumicole cu respectarea normelor de securitate și sănătate în muncă	Lucrări agricole	– Discuții/observare: condiții de păstrare a legumelor, semințelor, bulbilor Aplicații practice: – Plantarea legumelor cu bulbi și semințe
Identificarea condițiilor, metodelor de cultivare și creștere a culturilor plantelor decorative	– Creșterea plantelor – Tipuri de plante, soluri, îngrășăminte – Ustensile de prelucrare a solului și plantelor	Aplicații practice: – Cercetarea imaginilor, fotografii cu grădini decorative – Studiarea varietății plantelor decorative

8. Unitate de învățare: Educație digitală

--	--	--

Identificarea elementelor /proprietăților imaginii digitale care urmează a fi editate	Aplicații pentru editare	– Exerciții de modificare a dimensiunilor caracterelor de scriere; de copiere a fragmentelor; de decupare, de deplasare și de multiplicare a fragmentelor copiate – Colaj de imagini
9. Unitate de învățare: Arta covorului		
Proiectarea unui articol țesut, ținând cont de criteriile funcționale și estetice	Principiile compoziției decorative Elaborarea schiței	Aplicații practice: – Schița/proiect – Exerciții de copiere sau de prelucrare a unor motive decorative descoperite pe obiectele de artă populară – Exerciții de analiza și comparare a unor obiecte ornamentate în stilistica geometrică privind: figurile geometrice de bază, valoarea expresivă a elementelor geometrice, cromatica – Selectarea gamei cromatice – Diferențierea covorului în funcție de tipul de realizare
10. Unitate de învățare: Prelucrarea artistică a metalului		
Realizarea tehnicilor de lucru cu sârmă subțire din metal respectând normele de securitate și sănătate în muncă	Conversații/discuții despre metodele de obținere Proprietățile diferitelor tipuri de sârmă	Aplicații practice: – Exerciții de reprezentare grafică a unui obiect de sârmă

Sugestii metodologice

Paradigma constructivistă aflată la baza proiectării, organizării și realizării procesului didactic în cadrul opționalului scoate în evidență următoarele abordări: centrarea pe elev; învățarea experiențială; diversitatea tehnologiilor didactice utilizate etc. Programa de opțional realizează interferențe între educația tehnologică cu educația casnică modernă, educația pentru sănătate, educația nutrițională, educația ecologică etc. Caracterul opționalului este unul aplicativ și reconceptualizarea lecțiilor asigură orientarea conținuturilor spre aplicațiile necesare vieții de zi cu zi, precum și formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil.

Prin intermediul acestui opțional, elevii își vor forma personalități autonome și creative; își vor dezvolta abilitățile intelectuale și practice care le sunt necesare vieții de adult, prin utilizarea de lecții practice și personalități tolerante și ușor adaptabile la schimbare. Strategiile educaționale recomandate au în vedere învățarea centrată pe elev, formarea competențelor generale și a competențelor specifice, dezvoltarea gândirii critice, dezvoltarea gândirii logice, dezvoltarea gândirii intuitive și crearea de contexte structurate în care elevii să-și poată manifesta inițiativa, creativitatea și responsabilitatea realizând produse prin activitățile de tip proiect care

includ: planificarea, organizarea, lucru în echipă, analizarea, comunicarea, evaluarea, înregistrarea rezultatelor și valorificarea.

În scopul parcurgerii integrale a conținuturilor și a formării competențelor proiectate, profesorul poate modifica timpul necesar parcurgerii conținuturilor, timpul poate fi aplicat personalizat în funcție de fiecare clasă și de fiecare copil în parte, are libertatea de a selecta produsele cele mai relevante manifestând cultură evaluativă și competențe necesare vieții de adult [6].

Profesorul planifică evaluarea rezultatelor școlare ținând cont de scopul evaluării care constituie stimularea evoluției experiențelor tehnologice și a gradului de formare a competențelor specifice acestei discipline; de probele de evaluare care vor reprezenta domeniile specifice modulului selectat; de formele de evaluare, care pot fi individuale și de grup. Produselor școlare realizate pot fi diversificate și au ca scop dezvoltarea competențelor corespunzătoare unităților de conținut. Într-un parcurs de învățare clasică se vor aplica: – evaluarea inițială - predictivă; – evaluarea formativă-continuă; – evaluarea sumativă-finală. Caracterul formativ al evaluării inițiale este determinat de valoarea tipurilor de evaluare aplicate care stimulează elevii printr-un feedback permanent din partea profesorului. Evaluarea sumativă desfășurată la sfârșitul fiecărui modul se va raporta la formarea de competențe corespunzătoare unităților de conținut ale modulului respectiv; se vor realiza, utilizând ca metode de evaluare, lucrări practice, probe orale/scrise, expoziții personale/de grup etc. Evaluarea criterială pune accentul pe învățare și nu pe rezultatul învățării. În cadrul lecțiilor de educație tehnologică se vor evalua maxim trei capacități; întreaga activitate de învățare și evaluare va avea în vedere urmărirea, încurajarea și valorizarea progresului fiecărui elev. Strategiile de evaluare sunt concepute, astfel încât, să solicite elevilor eforturi intelectuale și practice-acționale care să-i sprijine în dezvoltarea și modelarea în plan cognitiv, spiritual, psihomotor și afectiv-motivațional a acestora [1, p. 4].

Metoda proiectului poate fi aplicată atât pentru realizarea de produse fizice cât și intelectuale, pot fi individuale sau de grup, planificate în detaliu cu elevii.

Activitățile de învățare au în vedere adoptarea de către elevi a unei atitudini responsabile față de sănătate și mediu prin aplicarea măsurilor de securitate a muncii, a normelor de prevenire și stingere a incendiilor, de ergonomia locului de muncă prin utilizarea resurselor materiale reciclabile.

Se recomandă utilizarea metodelor didactice complementare și moderne precum: investigația, dezbateră, studiul de caz, descoperirea prin explorare, modelarea, simularea, jocul de rol etc. [8].

Modalități de evaluare

În perspectiva unui demers didactic centrat pe competențe cheie, se recomandă o evaluare preponderent continuă. Procesul de evaluare va îmbina formele tradiționale cu cele moderne și complementare: proiectul, portofoliul, referatul, autoevaluarea, interevaluarea, observarea sistematică a activității și a comportamentului elevului. Evaluarea continuă a elevilor va fi realizată pe baza unor probe care se referă explicit la criteriilor de performanță și la condițiile de aplicabilitate [271].

BIBLIOGRAFIE

1. Repere metodologice privind organizarea procesului educațional în învățământul gimnazial la disciplina educație tehnologică. Ministerul Educației și Cercetării p. 4
2. M.E., C.N.C. Ghid metodologic de aplicare a programelor de abilitați practice și educație tehnologică. București: Aramis, 2001
3. M.E.N. Programe școlare pentru clasele a V- a – a VIII – a. Educație tehnologică. Aprobate prin OMEN nr. 3393/28.02.2017. București, 2017
4. NICOARĂ, E., CUPARENCU, E. Lăicere și covoare moldovenești din zona Iașului. Centrul de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă al județului Iași. Iași, 1975
5. ONU, P., LUCA, C. Didactica specialității-discipline tehnice și tehnologice. Iași: Gheorghe Asachi, 2002
6. PAVEL, E. Scoarțe și țesături populare. București: Tehnică, 1973
7. SINGER, M., VOICA, C. Didactica ariilor curriculare Matematică și științe ale naturii și Tehnologii. București: Unitatea de management a PIR, 2005
8. https://mecc.gov.md/sites/default/files/educatia_tehnologica_rom_clasele_v-ix_tipar.pdf
9. <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/ro/national-education-systems/romania/predarea-si-invatarea-invatamantul-secundar-inferior>
10. www.ise.ro

FIȘA DE EVALUARE

Nr. 1

Timp de lucru: 50 de minute. Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea la 10 a punctajului total obținut.

Subiectul I

20 de puncte

Alegeți litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. Fibrele de bumbac sunt folosite la obținerea: a. broderiilor; b. lenjeriei de corp; c. covoarelor; d. pelerinelor.
2. Fibrele de cânepă sunt folosite la obținerea: a. pânzei de sac; b. frânghiilor; c. tricourilor; d. pantalonilor pentru sport.

Subiectul II

20 de puncte

Analizați fiecare enunț și alegeți litera A, dacă enunțul este adevărat, sau litera F, dacă enunțul este fals.

1. Firele textile reprezintă produsele de origine naturală sau artificială care sunt supuse unui proces tehnologic, în urma căruia se obțin materiale textile. A/F
2. Pânza de in este folosită pe scară largă pentru producerea tapițeriilor pentru mobilier. A/F
3. Firele, țesăturile și tricoturile stau la baza confecționării multor produse din jurul vostru și sunt obținute din fibre textile. A/F
4. Din categoria fibrelor naturale animale fac parte lâna, bumbacul, inul. A/F

Subiectul III

20 de puncte

Stabiliți corespondența dintre proprietățile fibrelor din coloana A și exemplele din coloana B.

A	B
	Desimea
1. mecanice	Elasticitatea
2. fizice	Luciul
3. tehnologice	Coaserea

Subiectul IV

30 de puncte

Realizați un eseu cu tema „Ia, cămașa tradițională!”, având în vedere următoarele aspecte:

1. Menționarea importanței iei și a costumului popular în urma explicațiilor primite de la părinți.
2. Precizarea materialelor din care era realizată ia mamei.
3. Modalități de coasere a iei explicate de părinți.
4. Specificarea modului de coasere a iei împreună cu mama.

FIȘA DE EVALUARE

Nr. 2

Timp de lucru: 50 de minute. Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea la 10 a punctajului total obținut.

Subiectul I

10 puncte

Alegeți litera corespunzătoare răspunsului corect.

- Sortimente de cherestea sunt: a. PFL, PAL; b. furnir, plăci celulare; c. scânduri, șipci; d. panel, placaj.
- Tata va arătat pe un butuc niște desene ce reprezintă vârsta copacilor. Vârsta unui copac este redată de: a. înălțime; b. forma frunzelor; c. culoarea frunzelor; d. numărul inelelor anuale.

Subiectul II

20 de puncte

Analizați fiecare enunț și alegeți litera A, dacă enunțul este adevărat, sau litera F, dacă enunțul este fals.

- Proprietatea lemnului de a se opune pătrunderii în masa lui a unui corp dur se numește elasticitate. A/F
- Contragerea este proprietatea prin intermediul căreia volumului lemnului se micșorează datorită pierderii apei. A/F
- Panelul este un semifabricat din lemn. A/F
- Pirogravura este arta de a grava desene pe diferite obiecte de lemn. A/F

Subiectul III

30 de puncte

Răspundeți pe scurt la următoarele întrebări:

- Ce știți de la tata despre lemnul folosit la realizarea geamurilor și ușilor?
- Curăți mobilierul cu o cârpă umedă. Mama era în spatele tău când ai început să o curăți. Cum a reacționat când a văzut că mobila este umedă? Ce ai învățat de la ea?
- Încălzirea locuinței tale se face cu lemn. Lemnele tăiate sunt depozitate într-un spațiu uscat. Ai întrebat pe tata de ce ți s-a explicat? Informează-ne și pe noi!

Subiectul IV

30 de puncte

Bunicul tău este un bun instrumentist, cântă la acordeon. Dacă nu ai avut cu el o discuție despre lemnul din care este făcut acordeonul, îți sugerez să discuți despre:

- Lemnul din care sunt realizate clapele.
- Proprietatea lemnului care redă sunetul frumos al cântecului.
- Condițiile de păstrare a instrumentelor muzicale.

FIȘA DE EVALUARE

Nr. 3

Timp de lucru: 50 de minute. Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea la 10 a punctajului total obținut.

Subiectul I

20 de puncte

Alegeți litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. Luciul metalic este o proprietate: a. chimică; b. fizică; c. tehnologică; d. mecanică.
2. Bronzul este un aliaj al: a. fierului; b. aluminiului; c. cuprului; d. plumbului.
3. Fluiditatea este proprietatea materialului de: a. a se topi; b. a fi atras; c. a fi tras în fire; d. a curge.
4. Fonta conține carbon: a. peste 2%; b. sub 2%; c. peste 7%; d. peste 9%.

Subiectul III

30 de puncte

Modelarea: Venind de la școală constăți că gardul din plasă de sârmă are o gaură prin care cățelul familiei tale iese în stradă. În atelierul de lucru al tatălui tău se află dispozitivul manual de îndoit sârmă. Propui tatălui să îl ajuți la împletirea sârmei pentru a repara gardul spart.

Tata îți arată cum îndoi sârma cu ajutorul dispozitivului, cum împletești firele metalice, după care repari împreună cu el gardul.

1. Ce ai învățat de la tata?
2. Cum te-ai simțit când tata ți-a spus că ești priceput și un om de nădejde în familie?
3. Ce trăiri ai avut când gardul reparat nu părea că ar fi fost spart?

Subiectul IV

40 de puncte

Masă rotundă:

Tema discuției: Folosirea metalului în amenajarea unei locuințe

La masa rotundă participă patru elevi și patru părinți care au meseria în domeniul prelucrării metalelor sau sunt pricepuți în a utiliza metalul în treburile gospodărești. Restul elevilor din clasă ascultă, participă la discuție, intervine cu întrebări sau chiar cu completări la unele dintre acestea.

Profesorul va iniția discuția, lăsându-i pe elevi să adreseze întrebări taților despre ceea ce-i interesează cu privire la metalele folosite în gospodărie.

FIȘA DE EVALUARE

Nr. 4

Timp de lucru: 50 de minute. Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea la 10 a punctajului total obținut.

Subiectul I

10 puncte

Alegeți litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. Ușile dinspre căile de evacuare se mențin în permanență:
a. descurate; b. încuiate; c. închise; d. deschise.
2. Lutul sau argila se folosește la obținerea produselor din:
a. metal; b. plastic; c. ceramică; d. sticlă.

Subiectul II

20 de puncte

Analizați fiecare enunț și alegeți litera A, dacă enunțul este adevărat, sau litera F, dacă enunțul este fals.

1. Con tracția constă în reducerea dimensiunilor în timpul uscării și al arderii lutului. A/F
2. Pentru a micșora plasticitatea și contracția la uscarea argilei se folosesc fondanți. A/F
3. Teracota este folosită la placarea exterioară a sobelor sau a aragazelor. A/F
4. Cornul pentru ornat este folosit la desenarea diverselor ornamente pe oalele din lut. A/F
5. Cărămizile pentru construcții sunt produse ceramice glazurate. A/F

Subiectul III

15 puncte

Completați spațiile libere astfel încât enunțurile de mai jos să aibă sens și să fie corecte din punct de vedere științific.

1. Mama a spus că materia primă utilizată pentru obținerea lutului este
2. Refractoritatea este proprietatea materialului de a rezista la temperaturi, fără a se deteriora.
3. Produsele ceramice sunt acoperite cu un strat sticlos, numit, care le protejează și devin impermeabile.

Subiectul IV

15 puncte

Plecând de la afirmația filosofului Confucius: „Mi s-a spus și am uitat, am văzut și am înțeles, am făcut și am învățat” argumentați care dintre părinți „v-au spus”, „v-au arătat”, „v-au explicat” despre lucrul cu lutul și importanța lui pentru cultura noastră tradițională.

Subiectul V

30 de puncte

Mama are în dulapul din bucătărie o cană din lut cu care bea apă. Ți s-a spus că o are de la bunica și ți-a dat detalii despre materialul din care este realizată, despre cum este obținută și mereu te atenționează cum să o utilizezi.

1. Precizează noțiunile învățate în urma explicațiilor primite de la mama.
2. De ce te atenționează cu privire la grija care trebuie să o acorzi folosirii cării.
3. Ce înțelegi prin expresia „o am de la bunica”.

FIȘA DE EVALUARE
Nr. 5

Timp de lucru: 50 de minute. Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea la 10 a punctajului total obținut.

Subiectul I

20 de puncte

Alegeți litera corespunzătoare răspunsului corect:

1. Lucrarea de bază efectuată solului este: a. plantatul; b. aratul; c. măturatul; d. recoltatul.
2. Factorul care influențează creșterii plantelor este: a. lumina; b. îngrijirea; c. curățarea terenului; d. stropitul.
3. Semințele se introduc în sol prin: a. plivire; b. săpare; c. semănare; d. plantare.
4. Aracii sunt folosiți pentru: a. susținerea roșiilor; b. ardei; c. porumb; d. salată.

Subiectul II

30 de puncte

Analizați fiecare enunț și alegeți litera A, dacă enunțul este adevărat, sau litera F, dacă enunțul este fals.

1. Rotația culturilor se face pentru necesarul de lumină pentru creșterea plantelor.	A/F
2. Plantatul constă în introducerea rădăcinii plantelor în pământ.	A/F
3. Uneltele agricole trebuie să aibă cozile rupte.	A/F
4. Solul fertil este cel sărăcăcios în azot.	A/F
5. Apa împreună cu substanțele nutritive hrănește planta.	A/F

Subiectul III

40 de puncte

Răspundeți la următoarele cerințe:

1. Părinții tăi faceau curat în curte și în grădină, toate resturile vegetale le aduna sub forma unei platforme de gunoi. Ți s-a spus de ce gunoiul trebuie adunat? Cine a făcut acest lucru?
2. Tata este foarte priceput în treburile gospodărești, a făcut o scară din bare metalice pentru a urca în pomii fructiferi, un acoperiș pentru păsări, un suport din material plastic pentru spălat pe mâini. De ce confecționează toate aceste lucruri? Îl ajută? Vrei să înveți și tu? Îți sunt necesare explicațiile tatălui? Care îți este starea atunci când tata apreciază interesul și priceperea ta?
3. Precizează primii oameni din viața ta care te învață diferite lucruri?
4. Analizând ceea ce face tata/mama, consideri că îți sunt necesare pentru viața de adult?
5. Ești responsabil pentru ceea ce faci în viața de zi cu zi?

FIȘA DE EVALUARE

NR. 6

Timp de lucru: 50 de minute. Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea la 10 a punctajului total obținut.

Subiectul I

20 de puncte

Alegeți litera corespunzătoare răspunsului corect:

1. Alimentația sănătoasă înseamnă să consumi numai:
a. carne; b. legume; c. din toate categoriile de alimente; d. fructe.
2. De la animalele domestice consumăm:
a. penele; b. oasele; c. laptele; d. preparatele din carne.
3. Oul este un: a. aliment neplăcut; b. aliment gras; c. aliment complet; d. aliment folosit numai în diverse preparate.
4. Alimentele conțin:
a. proteine; b. vitamine; c. proteine, lipide, glicide, substanțe minerale; d. sodiu.

Subiectul II

30 de puncte

Analizați fiecare enunț și alegeți litera A, dacă enunțul este adevărat, sau litera F, dacă enunțul este fals.

1. Alimentele sunt substanțe sau produse necesare hrănirii oamenilor.	A/F
2. Trebuie să bem în fiecare zi numai 2 litri de apă.	A/F
3. Carnea provenită din vânat nu se consumă.	A/F
4. Sarea provine din minele de sare.	A/F
5. Laptele este o sursă bogată de calciu.	A/F

Subiectul III

40 de puncte

Urmează sfârșitul de săptămână și mama și-a propus să gătească mai multe feluri de mâncare.

1. Ți dorești să fii alături de mama în bucătărie?
2. Cum o ajuți pe mama la gătit?
3. Curățarea rădăcinoaselor - o realizezi cu simț de răspundere?
4. Activitatea „de a găti” îți este necesară atunci când vei deveni părinte? Argumentați!

FIȘA DE EVALUARE

NR. 7

Timp de lucru: 50 de minute. Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea la 10 a punctajului total obținut.

Subiectul I

20 de puncte

Alegeți litera corespunzătoare răspunsului corect:

1. Materialele folosite pentru realizarea de împletituri pot fi:
a. flexibile; b. lipsite de elasticitate; c. dure; d. să nu se îndoiaie.
2. Pentru împletituri se folosesc:
a. nuiele; b. orice fel de ramuri de copaci; c. tulpini de plante.
3. Fibrele vegetale sunt reprezentate de :
a. fibrele metalice; b. fibrele de cocos; c. fibrele de lână; d. fibrele de azbest.
4. Pentru a împleti fibrele vegetale ai nevoie de:
a. studii; b. un vânzător; c. de un meșter popular; d. nu ai nevoi de nimeni.

Subiectul II

30 de puncte

Analizați fiecare enunț și alegeți litera A, dacă enunțul este adevărat, sau litera F, dacă enunțul este fals.

1. Nuielele de salcie sunt foarte flexibile.	A/F
2. Pentru împletituri nu se folosesc pănușile de porumb.	A/F
3. Nu trebuie să știi să citești o schiță de realizare a unui obiect .	A/F
4. Se pot folosi diverse tipuri de fire.	A/F
5. Nu trebuie să ai abilități în a ști să lucrezi.	A/F

Subiectul III

40 de puncte

Obiectele decorative ne înfrumusețează interiorul unei încăperi.

1. Ai mers cu unul dintre părinți la tăiat nuiele? Ți s-a explicat cum trebuie să procedezi?
2. Care dintre părinți îți explică cum realizezi un obiect decorativ?
3. Această activitate este importantă pentru atunci când vei deveni părinte responsabil?

FIȘA DE EVALUARE

NR. 8

Timp de lucru: 50 de minute. Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea la 10 a punctajului total obținut.

Subiectul I

40 de puncte

Realizați un eseu cu tema „Colaje și interioare” după următorul plan de idei:

- a. precizarea materialele necesare realizării colajului;
- b. importanța decorării interiorului unei locuințe;
- c. stabilirea cromaticii necesare realizării colajului.

Subiectul II

50 de puncte

Tata este foarte priceput în alegerea obiectelor de decor.

1. Ți dorești să folosești lucrările realizate la ora de educație plastică, obiectele decorative făcute la orele de educație tehnologică pentru a orna camera ta.
Cui te adresezi pentru a-ți oferi sprijin și de ce?
2. Dezvoltarea gustului pentru frumos este important pentru tine?
3. Care dintre părinți ți explică cum asortezi culorile și poziționarea lucrărilor?
4. Este important să știi toate acestea pentru atunci când vei fi adult responsabil?

FIȘA DE EVALUARE

NR. 9

Timp de lucru: 50 de minute. Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea la 10 a punctajului total obținut.

Subiectul I

40 de puncte

Din ce în ce mai mult ți se cere să folosești computerul pentru a realiza prezentări de proiecte la diferite discipline.

1. Ai abilitatea de a scrie repede la computer?
2. Cum procedezi pentru a copia, muta, duplica fișiere?
3. Cum îți organizezi activitatea folosindu-te de computer?
4. Studiez diferite programe cu ajutorul unui părinte?

Subiectul II

50 de puncte

Ai rude în străinătate și părinții cât și bunicii vor să comunice să-i vadă pe aceștia prin intermediul computerului. Bunicii nu știu să folosească programele de calculator, însă tata este informatician și cunoaște multe aplicații.

1. Îi ajuți pe bunici să comunice cu rudele din străinătate?
2. Bunicul este mai dibace și dorește să învețe. Ești dispus să-i fii mentor pentru o perioadă de timp? Din ce motive faci asta? Cum te simți în calitate de mentor?
3. Tata îți explică folosirea diverselor programe de calculator?
4. Este important când ajungi adult să împărtășești urmașilor ceea ce știi?

FIȘA DE EVALUARE

NR. 10

Timp de lucru: 50 de minute. Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea la 10 a punctajului total obținut.

Subiectul I

40 de puncte

Îmi plac foarte mult covoarele țesute de bunica de-a lungul timpului. Mama știe și ea cum se fac, nu are timp prea mult pentru a lucra la stative. Vreau să învăț și eu!

1. Precizați tipurile de fire textile folosite.
2. Explicați modul de obținere a culorii firelor de lână.
3. Precizați importanța transmiterii în familie a unor tehnici de lucru.
4. Argumentați motivul pentru care mama a învățat să lucreze la obținerea unui covor.

Subiectul II

50 de puncte

În camera bunicilor se află pe perete o scoarță foarte frumoasă. Vreți să știți cât mai lucruri despre cum a fost făcută și ce implică acest lucru.

Vă duceți la bunica și o întrebați diverse lucruri printre care:

1. Cine a țesut această scoarță? De ce a trebuit să stabilească acest motiv?
2. Ce fire textile a folosit? Cum a obținut aceste culori, existau atunci coloranți chimici?
3. De unde știi dumneata toate acestea?
4. Pe mama dumneata ai învățat-o? Mama știe tot, deci!
5. Este important și pentru tine să știi toate aceste lucruri?
6. Ce vei face cu informațiile acumulate? Cui i le vei transmite și de ce?

Proiect educațional „Vreau să știu ”

A.

a) Titlul: „**Vreau să știu**”

b) Domeniul și tipul de educație în care se încadrează: educație tehnologică

c) Tipul de proiect: proiect educațional

B. Aplicant

- Coordonate de contact: Colegiul Național „Emil Racoviță”
- Responsabil: directorul unității de învățământ
- Coordonator: profesor

Experiență în domeniul proiectului:

La nivel de unitate școlară, au existat preocupări în ceea ce privește educarea preadolescenților pentru un stil de viață sănătos, transmiterea obiceiurilor și tradițiilor populare de la o generație la alta, implicarea acestora în activități gospodărești alături de părinți, căutarea de informații cu privire la viitoarea profesie. Proiectului educațional a avut ca tematică ceea ce se studiază la disciplina educație tehnologică și s-a desfășurat pe parcursul semestrului II al anului școlar 2019–2020, proiect care a avut un impact pozitiv asupra preadolescenților și asupra părinților.

C. Context

Argumentarea proiectului propus

MOTTO

„Tehnologia este arta de a transforma știința în ceva practic.” (Marcio Barrios)

Școala împreună cu părinții contribuie la educarea preadolescenților, la modul cum îi este dirijată viața afectivă și cum vor evolua aceștia în viitor. În acest sens, părinții sunt cei care pregătesc copilul pentru viață. În cadrul familiei se formează principalele deprinderi, primele principii de viață și cunoștințe asupra realității.

Pe lângă ceea ce îi oferă școala și ceea ce primește de la familie, de la părinți și anume, socializarea sau comunicarea, preadolescenții sunt formați pentru viitorul lor, să fie responsabili atunci când vor deveni părinți.

Școala ca instituție de educație complexă are un rol important în formarea unor caractere și personalități importante pentru viața preadolescenților. Aceasta participă, împreună cu părinții și alți factori importanți la formarea unor deprinderi și abilități de muncă, de învățare, la atingerea idealurilor de viață ale fiecăruia.

Prin intermediul acestui proiect educațional, preadolescenții vor conștientiza că școala, și anume, prin disciplina educație tehnologică vor fi formați pentru viață de adult – atunci când vor deveni părinți responsabili.

Prin varietatea activităților desfășurate, studierea disciplinei educație tehnologică are un rol important la formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil. Proiectul „Vreau să știu” vizează promovarea formării unor preadolescenți responsabili și conștientizarea părinților și a comunității asupra rolului pe care îl au aceștia pentru viitorul lor de adult.

D. Descrierea proiectului

Scop:

- Promovarea formării unor preadolescenți responsabili prin implicarea în diverse activități care au în prim plan factorii care influențează pozitiv responsabilitățile necesare unui părinte.
- Stimularea interesului și a motivației pentru a deveni un părinte responsabil.
- Conștientizarea de către întreaga comunitate a necesității formării preadolescenților pentru viața de adult.

Obiective:

Privind elevii:

- cunoașterea unor aspecte care vizează alimentația sănătoasă a membrilor familiei;
- cunoașterea calității fibrelor textile utilizate pentru confecționarea de produse vestimentare;
- stimularea interesului pentru a valorifica resursele necesare păstrării tradițiilor populare ale familiei;
- participarea la activități și acțiuni care contribuie la dezvoltarea gustului pentru frumos prin confecționarea de obiecte decorative, de țesături;
- dezvoltarea învățării de la părinți a preadolescenților cu privire la efectuarea de lucrări agricole simple, de obiecte necesare într-o gospodărie, respectarea unor sarcini specifice pentru realizarea unui scop comun.

Privind cadrele didactice:

- promovarea schimbului de experiență în scopul creșterii eficienței activităților pentru sănătatea preadolescenților;
- organizarea și desfășurarea unor activități instructiv-educative interesante și atractive în vederea cunoașterii de către preadolescenți a valorificării tradițiilor dintr-o familie, de realizare a diferitelor produse necesare în gospodărie;
- desfășurarea unor activități care contribuie la dezvoltarea interesului și a curiozității copiilor pentru alegerea unei meserii;
- asigurarea unui mediu educațional propice care să contribuie la formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil.

Privind părinții:

- conștientizarea rolului pe care îl are disciplina Educație tehnologică în educarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil;
- implicarea părinților la executarea de activități practice agricole, de realizare-finalizare a unor obiecte decorative, obiecte necesare lucrului în gospodărie;
- implicarea în acțiuni de voluntariat care au drept scop informarea comunității despre educarea preadolescenților pentru viața de adult.

Grup țintă:

- direct: 26 de preadolescenți
- indirect: elevi din clasa a VII a, părinții preadolescenților, comunitatea locală

Durata: Semestrul II, an școlar 2019–2020

E. Calendarul activităților:

Nr. crt.	Activitatea	Grup țintă	Termen	Rezultate
1.	Sănătatea familiei mele!	Elevi din clasa a VII a Părinți	Februarie 2020	Cunoașterea de către preadolescenți a alimentelor sănătoase pentru organism Cunoașterea factorilor care pun în pericol sănătatea organismului
2.	Importanța tradițiilor familiare	Elevi din clasa a VII a Părinți	Februarie 2020	Cunoașterea istoriei, a identității naționale Păstrarea legăturilor între trecut și generațiile viitoare
3.	Vestimentația și valorile sociale	Elevi din clasa a VII a Părinți	Martie 2020	Înțelegerea atitudinii, a dezvoltării interioare manifestată prin înfățișarea exterioară–veșmintele sunt mijloace de expresie a feminității și masculinității

4.	Vreau să cos!	Elevi din clasa a VII a Părinți	Martie 2020	Executarea de puncte de cusătură Citirea motivelor populare
5.	Țesături ca la bunica!	Elevi din clasa a VII a Părinți	Aprilie 2020	Familiarizarea cu războiul de țesut și părțile sale componente Inițiere în țeserea manuală
6.	Grădina mult visată!	Elevi din clasa a VII a Părinți	Aprilie 2020	Efectuarea de lucrări simple agricole Cunoașterea unor semințe de legume
7.	Idei creative pentru locuința mea!	Elevi din clasa a VII a Părinți	Mai 2020	Realizarea de obiecte decorative, podoabe necesare amenajării interiorului locuinței
8.	Coșul din nuiiele	Elevi din clasa a VII a Părinți	Mai 2020	Cunoașterea sortimentului de nuiiele și a tehnicii pentru împletirea de produse cu utilitate în gospodărie
9.	Lemnul și arta!	Elevi din clasa a VII a Părinți	Iunie 2020	Însușirea de cunoștințe de bază despre meșteșugul lemnului și de folosire în gospodărie
10.	Educația digitală – mit sau realitate!	Elevi din clasa a VII a	Iunie 2020	Acumularea de cunoștințe necesare utilizării unui sistem digital Dezvoltarea abilităților digitale

F. Evaluare-calitate: Evaluare externă: vor fi discuții libere împreună cu preadolescenții

G. Monitorizarea proiectului

- Modalități de evaluare specifice fiecărei activități (schimburi de păreri, opinii);

H. Rezultate

- Calitative

– obținerea unor rezultate pozitive în comportamentul copiilor în urma discuțiilor avute cu părinții;

– stimularea dorinței de a cunoaște etapele de lucru cu privire la realizarea de diferite obiecte decorative;

– conștientizarea adulților față de importanța colaborării familie-școală în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil, astfel încât aceștia să înțeleagă contribuția majoră pe care o are școala în dezvoltarea și formarea acestora;

- implicarea comunității locale în rezolvarea problemelor de educație care vizează formarea rolului de părinte responsabil;
- viziunea cadrelor didactice în ceea ce privește lucrul în echipă și implicarea cu responsabilitate în derularea unor proiecte.

- Cantitative:

- 26 de preadolescenți vor beneficia de activități prin care vor avea posibilitatea de a cunoaște secretele unui stil de viață sănătos care are la bază alimentația sănătoasă, de a realiza produse, de a afla despre vestimentația lor, de a-și dezvolta gustul pentru frumos etc;
- desfășurarea a cinci activități distincte ca formă de realizare, organizate în vederea formării unor comportamente necesare pentru viața de adult.

I. Diseminarea proiectului

- diseminarea proiectului se va realiza în cadrul întâlnirilor cu părinții, în cadrul comisiilor metodice;
- proiectul se va face cunoscut prin sesiuni de comunicări;
- mediatizarea se va face prin intermediul elevilor;
- realizarea unor postere care să contribuie la popularizarea activităților desfășurate.

J. Parteneri:

Pentru buna desfășurare a activităților din proiect și a obținerii rezultatelor propuse vor fi ca parteneri: medicul școlii sau un părinte-medic, muzeograf de la Muzeul Etnografic al Moldovei – Palatul Culturii Iași.

K. Impactul proiectului asupra:

- Grupurilor țintă

creșterea interesului copiilor pentru: adoptarea unui stil de viață sănătos printr-o alimentație sănătoasă; valorificarea tradițiilor din propria familie; crearea de bunuri necesare în gospodărie; activități agricole, etc.

- Comunității școlare: stimularea împărtășirii exemplelor de bună practică; valorificarea experienței dobândite prin desfășurarea activităților stabilite în cadrul proiectului în activitatea didactică viitoare.

K. Sustenabilitatea proiectului

Proiectul vizează dezvoltarea de competențe preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil, stimulează implicarea copiilor și a părinților în activități propuse pentru desfășurare în cadrul proiectului. Temele stabilite în cadrul proiectului reprezintă ținte strategice pentru toți factorii educaționali implicați pentru a asigura formarea responsabilității preadolescenților.

Școala părinților

Descriere:

Activitățile desfășurate în cadrul ședințelor vizează o bună implicare a părinților în educația preadolescenților adaptată la oferta educațională propusă, la nevoile copiilor; consultarea părinților prin intermediul lectoratelor și implicarea părinților în desfășurarea activități extracurriculare. Scopul ședințelor este de creștere a numărului părinților participanți la inițiativele școlii, creșterea frecvenței vizitelor părinților la școală și implicarea părinților în activități organizate de școală. Activitățile de formare destinate părinților preadolescenților au ca scopul creșterea gradul de implicare al acestora în viața școlii și de a îmbunătăți relația părinte-cadru didactic-copil.

În cadrul Programului de formare „Abilități de viață” desfășurat în perioada martie – mai 2019 s-au desfășurat *patru ședințe de discuții libere cu părinții clasei* la care au participat părinții și profesorul. Scopul proiectului a constat în: facilitarea comunicării dintre părinți și copii, părinți–părinți, părinți–profesor, valorificarea experiențelor părinților cu privire la creșterea și educarea copiilor, găsirea soluțiilor pentru problemele nerezolvate.

Obiective

1. Creșterea gradului de implicare a părinților în desfășurarea activităților extrașcolare
2. Influența atitudinii parentale asupra rezultatelor școlare ale elevilor
3. Cunoașterea nivelului de pregătire al copiilor prin contribuția educației tehnologice la formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil
4. Conștientizarea importanței implicării părinților în procesul educațional și identificarea activităților extrașcolare pentru proprii copii

Principiile care stau la baza programelor de activități parentale sunt:

- deținerea rolului activ al părinților în educația copiilor lor indiferent de nivelul de pregătire, veniturile financiare, mediul social din care provin;
- prioritizarea intereselor, copilul este primordial;
- tratarea în mod egal a copiilor;
- îmbunătățirea calității procesului instructiv-educativ depinde de gradul de colaborare, comunicare și cooperare dintre școală și familie.

Cauzele care influențează activitățile cu părinții sunt aceleași ca și la activitățile specifice învățării adulților și anume: valoarea experiențelor, potențialul de dezvoltare și motivația părinților de a participa la activități. Îndeplinirea obiectivelor propuse determină: implicarea și participarea părinților, valorificarea experiențelor anterioare, dezvoltarea personală.

Beneficiari

- direcți: elevii, părinții
- indirecți: școala, comunitatea

Metodologie:

- Domeniu și tip de educație: educația adulților; învățarea experiențială
- Forme de organizare: frontal, pe grupe, individual, pe echipe
- Metode și tehnici de lucru: dezbateri tematice, activități educative comune părinți-copii, informare;
- Principii/Valori: adecvare; realism; viziune; dinamism; orientare permanentă către dezvoltarea/ formarea copilului și pe obiective concrete la care părinții să conlucreze.

Resurse:

- umane: cadre didactice, elevi, părinți, profesori
- materiale: surse bibliografice de specialitate, mijloace audio-vizuale, materiale consumabile

Evaluare cantitativă:

- Numărul părinților participanți în proiect

Evaluare calitativă:

- Gradul de implicare al părinților și elevilor în proiect
- Gradul de îndeplinire a obiectivelor

Modalități și instrumente de evaluare

- Autoevaluarea activităților
- Dezbateri, exemple de bună practică
- Fotografii, înregistrări video etc.

Rezultate așteptate:

La sfârșitul programului este necesar ca părinții participanți:

- să cunoască caracteristicile psihologice individuale și de vârstă ale propriului copil;
- să se implice în desfășurarea procesului educațional prin îmbunătățirea comunicării și cooperării între familie, școală și profesori;
- să îmbunătățească comunicarea și relaționarea cu propriul copil;
- să dezvolte abilitățile copilului implicându-l în activitățile gospodărești;
- să identifice și să monitorizeze aptitudinile și atitudinile copilului dezvoltate la orele de educație tehnologică;

- să recunoască semnele comportamentelor deviante ale propriului copil și să poată interveni pentru a preveni orice situație;
- să conștientizeze rolul și importanța familiei asupra educației, a dezvoltării copilului și a contribuției educației tehnologice pentru formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil.

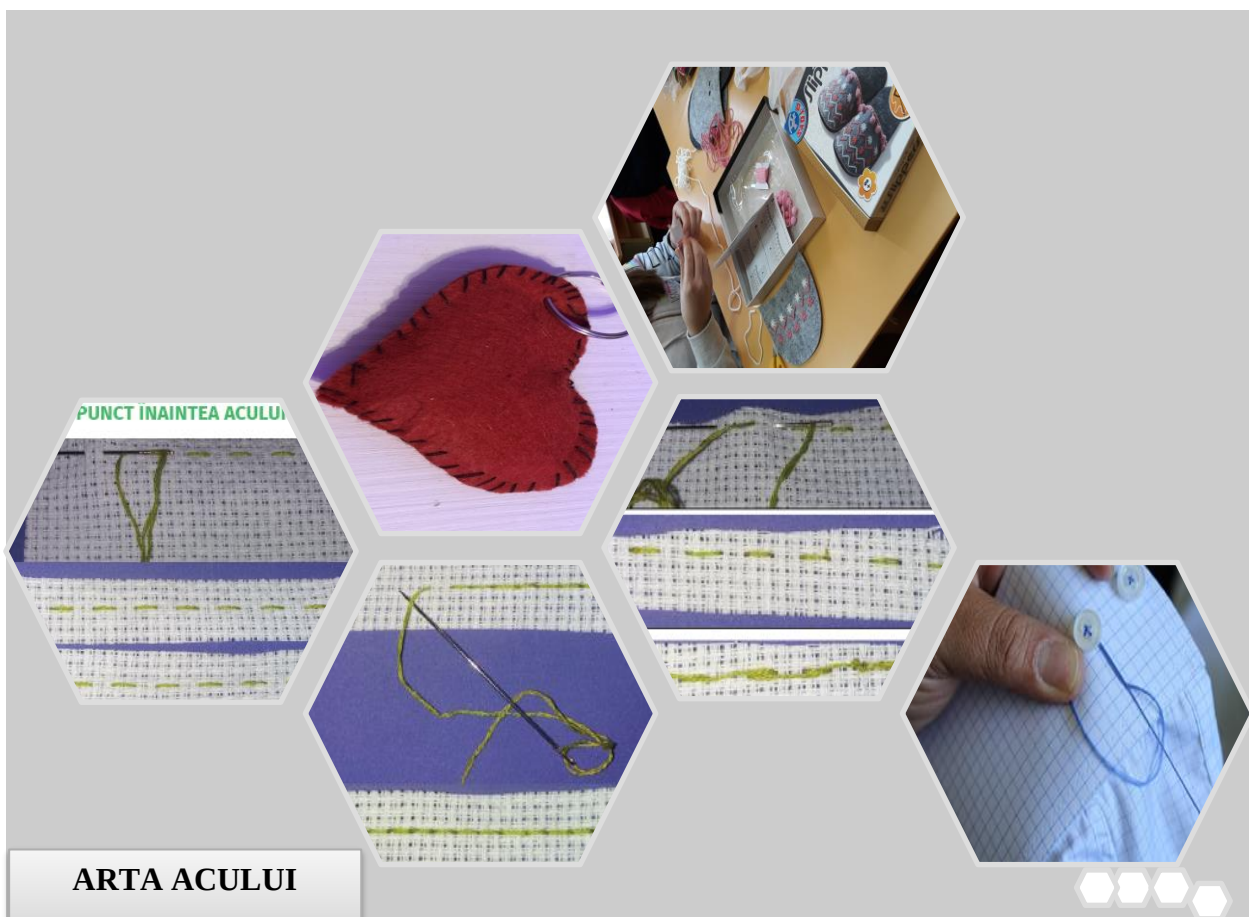
Organizarea activităților cu părinții

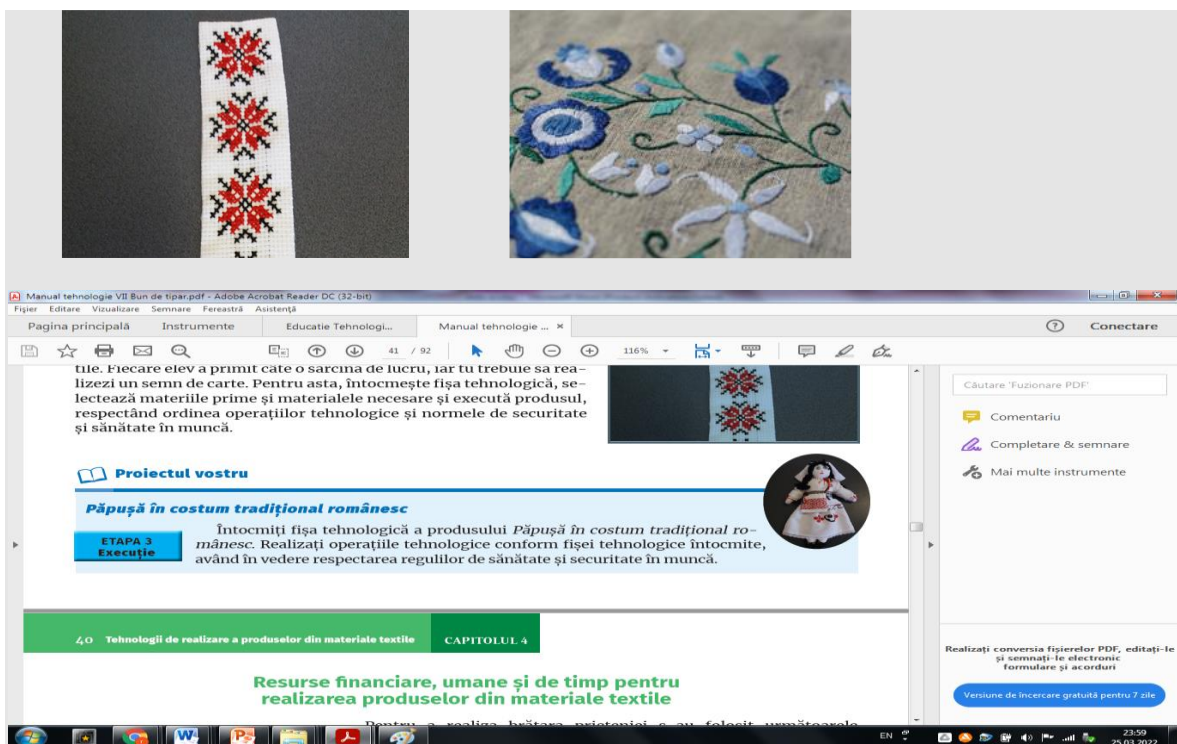
Etapele activității	Descriere
Prezentarea participanților	Părinții se vor prezenta, vor spune câte ceva despre personalitatea lor și așteptările pe care le au
Spargerea gheții	- Profesorul folosește metode de lucru pentru destinderea atmosferei și de dinamizare a activității - Această metodă se folosește la începutul activității și în momente de prea multă liniște și lipsă de comunicare
Lucru în grup	Metodă care stimulează interacțiunea și cooperarea participanților, contribuie la dezvoltarea unor abilități sociale (relaționare, comunicare) creează o atmosferă de conlucrare și de siguranță a participanților
Împărțirea unui grup	Participanții sunt împărțiți în subgrupe, deoarece tendința părinților este de a rămâne în grupul format la început pentru că se simte în siguranță, evitând interacțiunile cu ceilalți participanți
Conținutul activității	
Metoda Sandwich	Este metoda de prelucrare a conținutului care are în vedere: • înțelegerea și formularea unor întrebări • preluarea de informații și realizarea unor conexiuni cu ceea ce se cunoaște Derularea acestei metode presupune alternanța între receptare și prelucrarea informațiilor • clarificarea tematicii • formarea grupurilor mici care lucrează la aceeași temă sau la teme asemănătoare Rezultatele se comunică în plen. <i>Avantajul</i> acestei metode este că pune în valoare cunoștințele părinților și oferă acestora posibilitatea de îmbunătățire.
Ciorchinele	Metodă pentru sistematizarea conținutului: - Profesorul notează o propoziție-nucleu (Influența educației

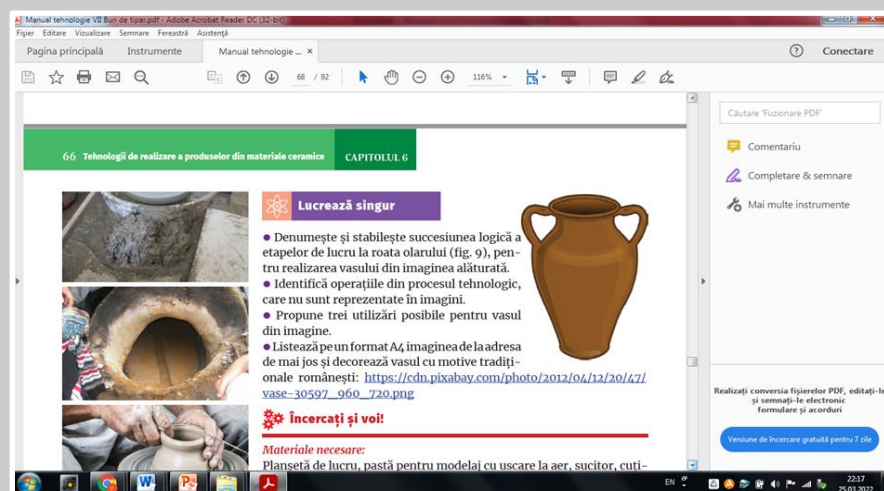
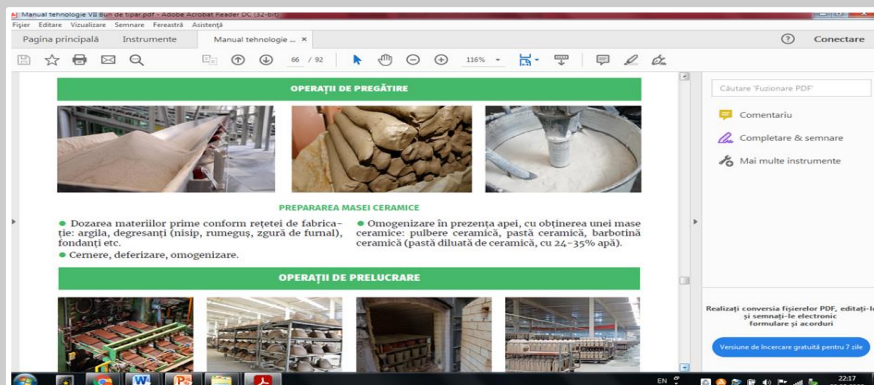
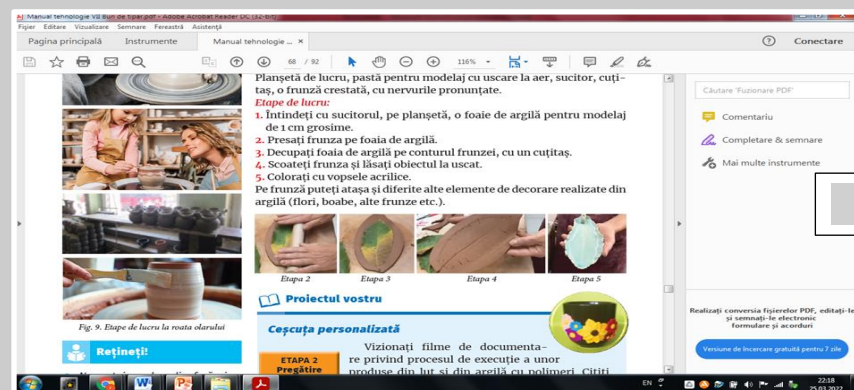
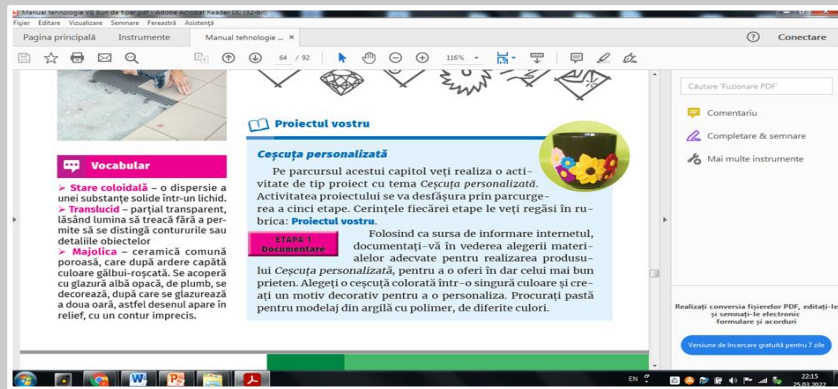
	tehnologice asupra viitorului preadolescenților) la mijlocul colii de flipchart - Părinții rostesc cuvinte în legătură cu problema pusă în discuție Cuvintele sau ideile propuse trebuie să aibă legătură cu cuvântul sau propoziția nucleu <i>Avantaje:</i> - structurarea informațiilor; - facilitarea reținerii și înțelegerii informațiilor.
Îmbunătățirea relațiilor (comunicare și cooperare)	
Bulgărele de zăpadă	Metoda constă în întrepătrunderea activităților individuale cu cele de grup. <i>Avantaje:</i> • Stimulează părinții pentru a prezenta unele situații, fără a fi descurajați/influențați de părerile celor din jur. • Sunt încrezători în forțele lor proprii.
Rezolvarea creativă a problemelor	
Dramatizarea (jocul de rol)	- Se bazează pe folosirea mijloacelor și procedeele artei dramatice pentru a transforma într-o dramă un eveniment actual legat de parentalitate. - Părinții prin interpretarea diferitelor roluri conștientizează situațiile problemă în care sunt implicați. - La sfârșit, se prezintă și se discută concluziile. <i>Avantaje:</i> - Receptarea și sensibilizarea părinților față de mesajului transmis. - Formarea atitudinilor, a abilităților și a comportamentelor părinților pentru educarea și formarea propriilor copii. - Transferarea cunoștințele din planul teoretic în cel practic.
Evaluare	
Linia valorică	- Profesorul pune întrebări sau ridică probleme care au mai multe posibilități de abordare. - Părinții se gândesc la problema propusă, stabilesc poziția față de problema pusă în discuție (pro, contra, nehotărâți). - Profesorul solicită părinților să se așeze pe o „linie valorică” imaginară: la un capăt al liniei se află părinții care au opinii pro, la celălalt capăt - cei care au opinii contra, iar nehotărâții se află la

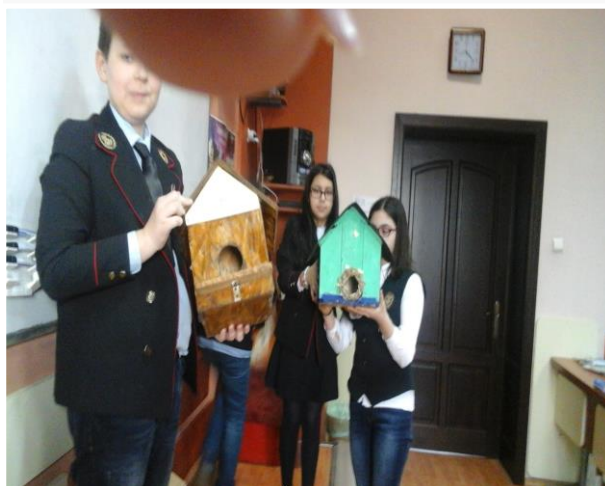
	mijlocul acesteia. Nehotărâții pot fi convinși de o „tabără” sau alta pentru a li se alătura. <i>Avantaje:</i> - Așezarea participanților la extremitățile „liniei valorice” arată intensitatea atitudinilor lor față de subiectul aflat în discuție. - Părinții care au putere de convingere asupra celor nehotărâți, dovedesc capacitate de susținere cu argumente a poziției aleasă și-i determină să-și schimbe atitudinea, formându-și abilități sociale.
--	---

Produse ale elevilor

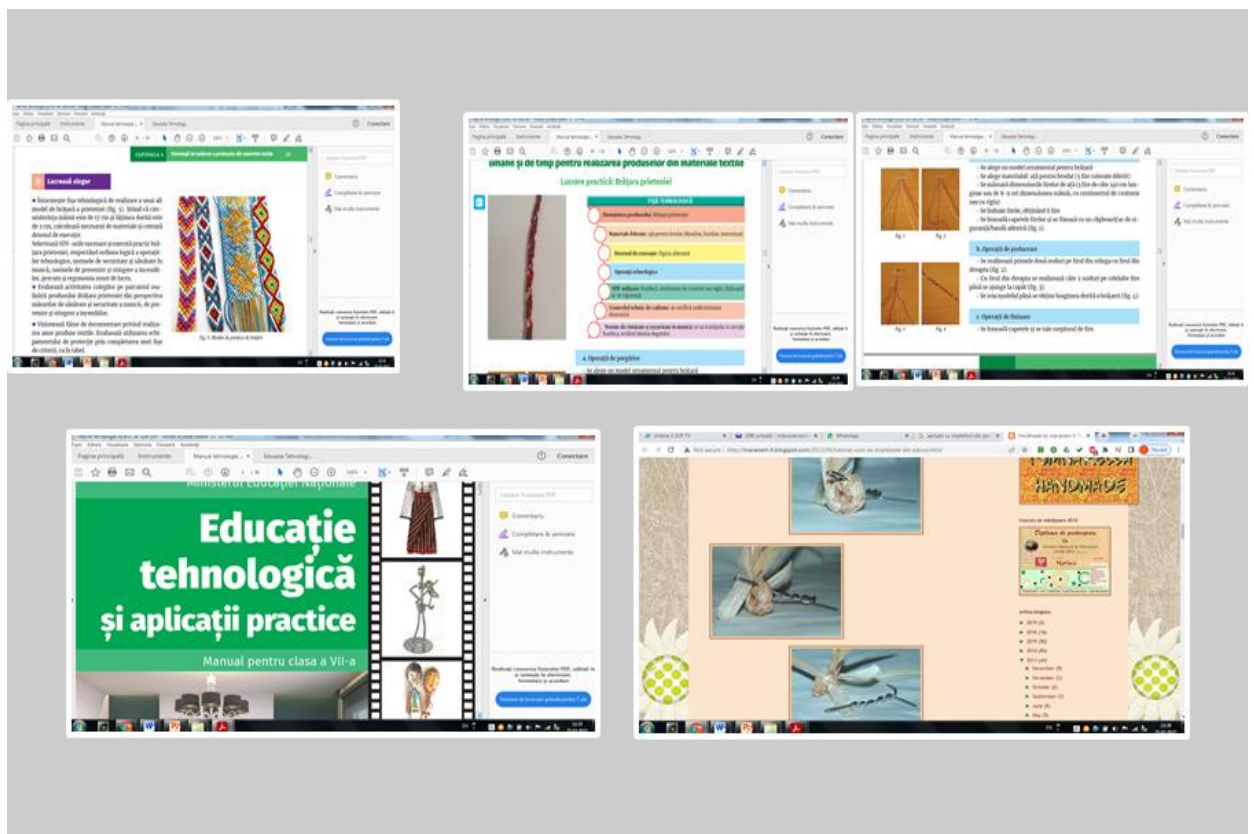

PRELUCRAREA ARTISTICĂ A LEMNULUI

ÎMPLETITURI DIN FIRE VEGETALE

**COLAJE ȘI
DECORAȚIUNI**

ACTIVITĂȚI AGRICOLE

Educatie Tehnologica - manual cls 5_0703 (1).pdf - Adobe Acrobat Reader DC (32-bit)

Fișier Editare Vizualizare Semnare Fereastră Asistență

Pagina principală Instrumente Educatie Tehnologica Manual tehnologie ... 28 / 100 111% Conectare

ne ajuta sa avem un somn odornic. O grădina în miniatură este o variantă de a crea un colț verde în casa ta.

O grădina în miniatură

Ce veți face?
Veți planta și îngriji o mică plantă.

De ce veți face?
Plantele verzi îmbunătățesc calitatea aerului și ambientul.

Mod de lucru: activitate individuală

Timp de lucru: 5 săptămâni

Materiale necesare: un vas de sticlă (bol, borcan etc.), o plantă, pământ pentru plante, licheni naturali, mușchi, piatră decorativă, ornamente, apă

Cum realizăm o grădina în miniatură?

- Alegerea plantei.** Sunt recomandate plantele suculente (au dimensiuni mici, frunze îngroșate, sunt rezistente și ușor de îngrijit), cactușii mici, dar puteți alege și plante aromatice, mici flori de apartament.
- Alegerea vasului.** Alegeți un vas de sticlă de dimensiuni potrivite pentru plantă.
- Alegerea pământului de flori** se face în funcție de nevoile plantei.
- Plantarea.** Introduceți în vasul de sticlă

rește derularea activităților, îndrumă și sprijină elevii în îndeplinirea sarcinilor de lucru, pe parcursul întregii perioade de desfășurare a etapelor proiectului.

Exemplu de minigrădina

Exemplu de minigrădina

Realizați conversia fișierelor PDF, editați-le și semnati-le electronic formulare și acorduri

Versione de încercare gratuită pentru 7 zile

ȚESĂTURI POPULARE

ARTA COVORULUI

Manual tehnologie VII Bun de tipar.pdf - Adobe Acrobat Reader DC (32-bit)

Fișier Editare Vizualizare Semnare Fereastră Asistență

Pagina principală Instrumente Manual tehnologie ... x

77 / 92 116%

Tehnologii artisanale – produse cu specific tradițional, tradiții locale

Încă din cele mai vechi timpuri, oamenii lucrau, manual sau folosind unelte simple, materiile prime naturale, brute, de care dispuneau, transformându-le în produse artisanale care satisfăceau necesitățile familiei, aplicând diferite meșteșuguri: cojocăritul, potcovitul, țesutul covoarelor, croitoria, olăritul, fierăria, tâmplăria, împletitul nuielor, dogăritul.

Fig. 1. Produse artisanale românești

Produsele meșteșugărești și artisanale pot fi: artistice, creative,

Fig. 2. Artizan în lemn

Fig. 3. Porți ornamentate

Realizați conversia fișierelor PDF, editați-le și semnați-le electronic formulare și acorduri

Versiune de încercare gratuită pentru 7 zile

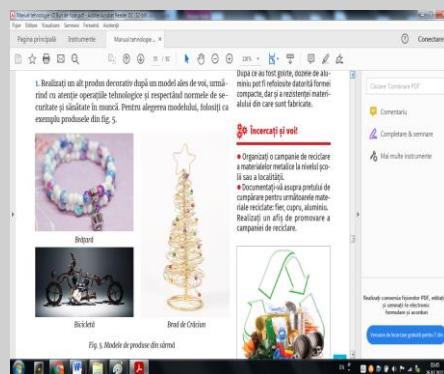
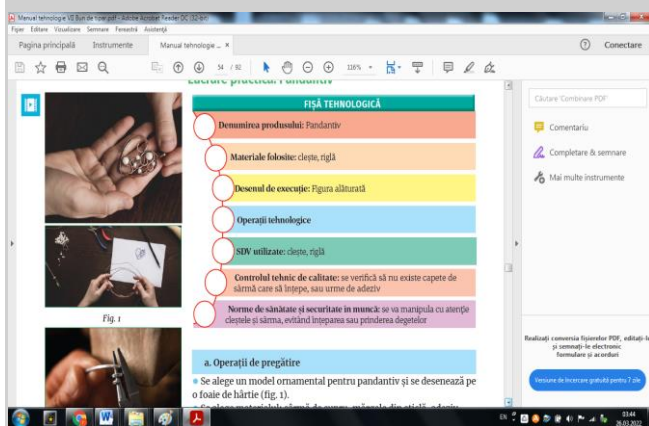
04:04 26.03.2022

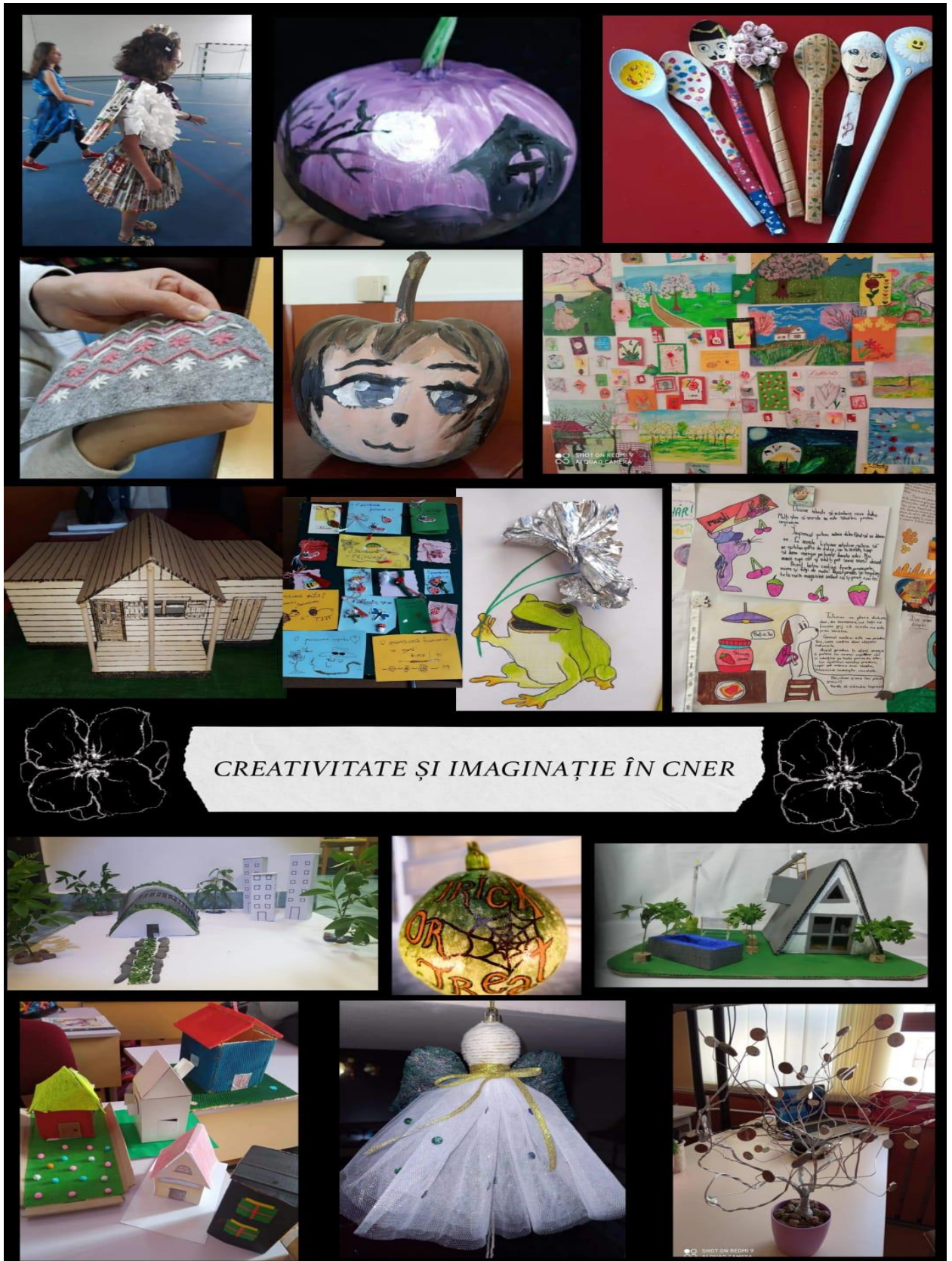
EDUCATIE DIGITALĂ

PRELUCRAREA ARTISTICĂ A METALULUI

Confirmări privind realizarea experimentului pedagogic

Colegiul Național
Emil Racoviță Iași
Excelență în educație

Aleea Nicolina Nr. 4
IASI - 700221, ROMANIA
CF 4701592
Tel/Fax: +[40]-232-234 272
email: office@racovita.ro
Web page: www.racovita.ro

Nr. 3267/ 18.08.2022

ADEVERINȚĂ

Prin prezenta, se adeverește că doamna ROTARU IOANA CORINA, a efectuat în perioada 2018-2021 experimentul pedagogic pentru teza de doctorat cu tema „Potențialul educației tehnologice în formarea preadolescentului pentru rolul de părinte responsabil” la Colegiul Național „Emil Racoviță” din Iași.

Adeverința se eliberează pentru a-i servi la dosarul personal.

Director,
Prof. Mihaela Vlionicu

Colegiul Costache Negruzzi, Iași
Str. Toma Cozma nr. 4, loc. Iași, cod: 700555
tel./fax.: 0232/210510, 0232/216373
e-mail: colegiul_negruzzi@yahoo.com

ADEVERINȚĂ

Prin prezenta se adeverește că dna **Rotaru Ioana Corina**, profesor de educație tehnologică la Colegiul Național "C. Negruzzi" Iași a desfășurat experimentul pedagogic al tezei de doctor, în anul școlar 2018-2019 prin intermediul opționalul propus la clasa a VII a " Abilități de viață".

Programa de opțional a fost validată de Inspectoratul Școlar Județean Iași în luna septembrie a anului școlar 2018-2019.

Data
26.05.2022

DECLARAȚIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII

Subsemnata Rotaru Ioana Corina declar pe răspundere personală că materialele prezentate în teza de doctorat **Potențialul educației tehnologice în formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil** sunt rezultatul propriilor cercetări și investigații științifice. Conștientizez că, în caz contrar, urmează să suport consecințele în conformitate cu legislația în vigoare.

Ioana Corina ROTARU

Semnătura

**Curriculum
vitae
Europass**

Informații personale

Nume / Prenume Ioana Corina Rotaru

Adresă(e) or. Iași, str. Pompieri, nr.6

E-mail(uri) rotaruiioanacorina@yahoo.com

Naționalitate România

Data nașterii 23/08/1969

Domeniul ocupațional Educație
Colegiul Național „Emil Racoviță” și Colegiul Național

Locul de muncă „Costache Negruzzi” Iași

Experiența profesională 30 ani

Perioada 1992 până în prezent

**Funcția sau postul
ocupat** Profesor

**Numele și adresa
angajatorului** Alea Nicolina, nr 4 și str. Toma Cozma

Educație și formare

Perioada 2017 - 2021– Studii de doctorat, specialitatea 531. 01. Teoria generală a educației, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău
2016-2018 – Universitatea „V. Alecsandri” Bacău, Informatică,
2017– Curs postuniversitar de specializare– Universitatea Tehnică „Gh.Asachi” Iași, Curs Postuniversitar de Mentorat - Pedagogie, Politici educaționale
1998-2000 – Universitatea Tehnică „Gh. Asachi” Iași, Facultatea de Știința și Ingineria Materialelor, Studii postuniversitare de specializare - Educație tehnologică
1987-1992 – Universitatea Tehnică „Gh. Asachi” Iași, Facultatea de Textile–Pielărie
1983-1987 – Liceul Teoretic „Dan Barbilian”, Câmpulung Muscel, județul Argeș

**Participări la Foruri
Științifice Naționale și** 2021-Conferința științifico-practică internațională, UST

Internaționale	2022-Conferința Republicană a Cadrelor Didactice, Universitatea de Stat din Tiraspol 2021-Conferință științifică și practică internațională „VECTORI DE PSIHLOGIE: însoțirea personalității și asigurarea securității sale psihologice într-un mediu social și digital” ediția a III a, Belarus 2020-Conferința „Creativitatea și dezvoltarea personală: dimensiuni psihologice și filozofice” Iași, Romania 2020-Conferința „Relevanța și calitatea formării universitare: competențe pentru prezent și viitor” Bălți, Republica Moldova 2020-Conferința „Probleme ale științelor socioumanistice și modernizări învățământului” Chișinău, Republica Moldova 2020-Conferința Științifică Internațională „Creativitatea și dezvoltarea personală” Iași 2020-Conferința „Managementul educațional: realizări și perspective de dezvoltare”, Bălți, Republica Moldova 2019-Conferința „Probleme actuale ale științelor umanistice.” Chișinău, Republica Moldova 2019-Conferința „Conferința Republicană a Cadrelor Didactice” Chișinău, Republica Moldova 2018-Simpozion „Educația din perspectiva valorilor”, Ediția a X-a, Alba Iulia 2018-Simpozion „Imaginație și creativitate în demersul instructiv-educativ” Colegiul Tehnic „Ion Holban”, Iași
Informații suplimentare	2009-2010-inspector școlar de specialitate 2003- prezent: membru în grupurile de lucru ale Ministerului Educației
Lucrări științifice	1. ROTARU, I. C. Stadii de dezvoltare a copilului în perioada preadolescenței. În: Culegere de lucrări științifice (Materiale Conferința științifică anuală a doctoranzilor Probleme actuale ale științelor umaniste), Chișinău, 2018. p. 326. ISBN 978- 9975- 46-393-5 2. ROTARU, I. C. Rolul educației tehnologice în progresul adolescenților. În: Culegere de lucrări științifice (Național de Comunicări Științifice „Dacia” cu tema „Tranziția de la școală la viața activă”, Liceul Tehnologic „Dacia” București, 2018 3. ROTARU, I. C. Formarea adolescenților în cadrul orelor de educație tehnologică. În: Culegere de lucrări științifice (Materiale Conferința Internațională „Educația din perspectiva valorilor, ediția a X a), Alba Iulia, 2018 4. ROTARU, I. C. Cadrul conceptual al educației tehnologice cu impact asupra formării elevilor pentru rolul de părinte responsabil. În: Revistă Acta et Commentationes, Sciences of Education, nr. 1(15) 2019 pp. 149–159. ISSN 1857-0623 5. ROTARU, I. C. Tendințe actuale de abordare a formării pre-adolescentului pentru rolul de părinte responsabil. În: Probleme

actuale ale științelor umanistice. Analele științifice ale doctoranzilor și competitorilor Vol.18, Partea 2. Chișinău, 2019. ISBN 978-9975-46-235-8

6. ROTARU, I. C. Formarea preadolescentului pentru rolul de părinte responsabil. În: *Tradiție și inovație în educație. Învățământul general: tradiție și inovație*. Vol. I. Chișinău, 2019. pp. 257–264. ISBN 978-9975-76-289-2

7. ROTARU, I. C. OVCERENCO, N. Importanța educației preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil. În: *Materialele Conferinței Republicane a Cadrelor Didactice Psihopedagogie și Management Educațional* Vol. 5. Chișinău, 2019. pp. 82–90. ISBN 978-9975-76-267-0

8. ROTARU, I. C. OVCERENCO, N. Contribuția educației tehnologice la formarea tânărului pentru viața de adult. În: *Probleme ale științelor socio-umanistice și modernizării învățământului* Seria 22, Vol.2. Chișinău, 2020. pp. 292–301 ISBN 978-9975-46-449-9

9. ROTARU, I. C. Educația tehnologică și adultul de mâine. În: *Managementul educațional: realizări și perspective de dezvoltare*, Ediția 3-a. Bălți, 2020. pp. 670–679 ISBN 978-9975-3422-5-4

10. ROTARU, I. C. Contribuția educației tehnologice la integrarea socială și educativă a tinerilor. În: *Creativitatea și dezvoltarea personală: dimensiuni psihologice și filozofice* Ediția a-XI-a. Vol. 1. România, Iași, 2020. pp. 124–130 ISBN 978-606-685-717-8

11. ROTARU, I.C. Formarea preadolescentului pentru rolul de părinte responsabil. În: *Relevanța și calitatea formării universitare: compentente pentru prezent și viitor* Volumul II. Bălți, 2020. pp. 52– 57. ISBN 978-9975-50-256-6.

12. ROTARU, I. C. OVCERENCO, N. Valoarea formativă a curriculumului educației tehnologice privind formarea preadolescentului pentru rolul de părinte responsabil. În: *Acta et commentationes (Științe ale Educației)* Nr. 1(19)/2020. pp. 108–118 ISSN 1857-0623 ISSN 2587-3636

13. ROTARU, I. C. *Design-ul cercetării potențialului educației tehnologice în formarea preadolescentului pentru rolul de părinte responsabil.* În: *Materialele Conferinței Științifice cu Participare Internațională. Tradiție și inovare în cercetarea științifică.* Ediția 10, Vol. II, 8 octombrie 2021, Bălți: Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, 2021, pp. 14-19. ISBN 978-9975-50-270-2.

14. ROTARU, I. C. Valorificarea potențialului educației tehnologice în formarea preadolescentului pentru rolul de părinte responsabil. În: *Revista „Welcome”* București, 2021. ISSN 2559-1371

15. ROTARU, I. C., OVCERENCO, N. Designing the research of the potential of technological education in the formation of the preadolescent for the role of responsible parent, Belarus

- 16. OVCERENCO, N., ROTARU, I. C.** Explorarea potențialului educației tehnologice în formarea preadolescentului pentru rolul de părinte responsabil. În: Materialele Conferinței Republicane a Cadrelor Didactice Psihopedagogie și incluziune școlară. Vol. 5, 26-27 februarie 2022, Chișinău: Tipografia Universității de Stat din Tiranspol, pp. 225–231. ISBN 978-9975-76-382-0
- 17. ROTARU, I. C.** Implicații psihopedagogice ale formelor și modelelor educației în dezvoltarea convingerilor preadolescenților ce vizează rolul de părinte responsabil. În: Univers Pedagogic, nr.4(76), Chișinău, 2022, pp.80-85. ISSN 1811-5470
- 18. ROTARU, I. C.** The particularities of training preadolescents for the role of responsible parent. În: Euromentor journal studies about education, volume XIII, No.4/December 2 2022, București: Prouniversitaria, pp. 128-138 ISSN 2068-780X
- 19. ROTARU, I. C.** Formarea preadolescenților pentru rolul de părinte responsabil prin explorarea potențialului educației tehnologice. În: Revista de Teorie și Practică Educațională Didactica Pro nr.1 (137), februarie 2023, pp.43–47. ISSN 1810-6455.
- 20. POPESCU, E.R., GALEȘ, C., ROTARU I. C.** Educație tehnologică și aplicații practice, manual pentru clasa a V a, București: Corint, 2017. ISBN 978-606-94044-5-4
- 21. ROTARU, I. C., VLĂDUȚ, D., LIPOVANU, E.M.** Educație tehnologică și aplicații practice, manual pentru clasa a VIII a, București: Corint, 2020. ISBN 978-606-94997-1-9
- 22. ROTARU, I. C., VLĂDUȚ, D., BĂSU, M.** Educație tehnologică și aplicații practice, manual pentru clasa a V a, București Corint, 2022. ISBN 978-606-94997-1-9

Aptitudini și competențe personale

Limba maternă

Română

**Limba(i) străină(e)
cunoscută(e)**

Autoevaluare	Înțelegere		Vorbire		Scriere
<i>Nivel european (*)</i>	Ascultare	Citare	Participare la conversație	Discurs oral	Exprimare scrisă
Limba franceză	A2	A2	A2	A2	A2
Limba germană	A2	A2	A2	A2	A2

Competențe și abilități sociale Comunicare, toleranță, rezistență la stres, asertivitate, cooperare, gândire pozitivă, responsabilitate.

Competențe și aptitudini tehnice Competențe de comunicare afirmate în activitatea profesională
Utilizare PC - Microsoft Word, Power-Point, Internet; utilizarea Excel.

Alte competențe Asumarea responsabilităților, comunicativă, lucru în echipă.

